

ఈ గ్రంథసంబంధమయిన సర్వాధికారములను
గాదం శెట్టి - వెంకటేశపెరుమాళ్లు శెట్టి
పెనల - సమ్మభవారు శెట్టి
అగు నీ యిద్వరు స్వాధీనపఱచుకొనియున్నారు.

విషయసూచికా.

అధ్యాయ సం.	విషయము.	పుటసంఖ్య.
౧.	సూతముని విజయము	౧
౨.	సేతుస్థానము	౨
౩.	సేతుమానోజ్ఞము	౩
౪.	సేతుమధ్యమునందు తీర్థములలో ప్రధానమగు చక్రతీర్థప్రశంసయు, గాలవచరిత్రయు	౧౦
౫.	విశ్వానాథుని సుమంతుడగు దుగ్ధముని రాక్షసత్వము చక్రతీర్థంబున గాలవమునీరిడునిచే విముక్తిబొందుట	౧౩
౬.	చక్రతీర్థప్రధానావకరంబును ఆలంబుసాదిధామశాపమోక్షము	౧౫
౭.	దేవీపురాంధ్రాసంబును, మహిషాసురయ్యంబు	౨౧
౮.	చక్రతీర్థప్రశంసయు దేవీపురాంధ్రానకకథనంబును మహిషాసురవధయు	౨౪
౯.	భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు - విద్యాధరాత్మజుండగు సుదర్శనుభేతాళత్వంబునొందుటయు	౨౬
౧౦.	భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు సుదర్శన సుకర్ణునికి శాపవిమోచనంబు	౨౯
౧౧.	గంధమాదనప్రశంసయు పాపవివాశనతీర్థప్రధానంబు	౩౨
౧౨.	సీతాసునోవరదప్రశంసయు ఇంద్రబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబును	౩౬
౧౩.	మంగళేశ్వరప్రశంసయు మనోజవాల్మీకినివారంబు	౩౮
౧౪.	ఆమృతవాపీప్రశంసయు ఆగస్త్యభాతృవిముక్తియు	౪౨
౧౫.	బ్రహ్మకుండప్రశంసయు కమలాసనశాపవిమోచనము	౪౪
౧౬.	హనుమత్కుండప్రశంసయు ధర్మసఖితేపుత్రావాప్తియు	౪౬
౧౭.	ఆగస్త్యతీర్థప్రశంసయు కష్టిరద్ధివాపూర్వోగంబు	౪౯
౧౮.	కష్టిరద్ధిహస్తప్తియు	౫౨
౧౯.	రామతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రమిత్రాధిపశాంతి	౫౪
౨౦.	లక్ష్మణతీర్థప్రశంసయు బలభద్రబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబు	౫౮
౨౧.	జటాతీర్థప్రశంసయు శుకచిత్తశుద్ధివాప్తియు	౬౧
౨౨.	లక్ష్మీతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రరాజసూయావాప్తియు	౬౩
౨౩.	అగస్త్యతీర్థప్రశంసయు దుష్టుల్యవైశాచమోచనంబు	౬౫
౨౪.	చక్రతీర్థప్రశంసయు ఆదిత్యహిరణ్యపాణిప్రాప్తియు	౬౮
౨౫.	శివతీర్థప్రశంసయు ధైరవద్రహ్మహత్యావిమోచనంబు	౭౧

అధ్య. సం.	విషయము.	పుటసంఖ్య.
౨౧.	శంఖతీర్థప్రశంసయు కృతఃపూర్వోపశాంతియు	... ౭౩
౨౨.	యమ్మనా గంగా గయా ప్రశంసయు జ్ఞానశుభిజ్ఞానవాప్తియు	... ౭౪
౨౩.	కోటితిర్థప్రశంసయు శ్రీకృష్ణమారులవధదోషశాంతియు	... ౭౯
౨౪.	సాధ్యామృతతీర్థప్రశంసయు పురూరవశాపవిమోచనంబు	... ౮౩
౨౫.	సర్వతీర్థప్రశంసయు శుచరితోపాఖ్యానము	... ౮౬
౩౦.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు సర్వనరకబోధనివారణంబు	... ౮౮
౩౧.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు ఆశ్వత్థామశుభ్రమారణదోషశాంతి	... ౯౨
౩౨.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు దురాక్షయము	... ౯౬
౩౩.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు పరావశుభ్రహత్యావిమోచనంబు	... ౯౯
౩౪.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు శుమలిమహాపాతికిని హత్య	... ౧౦౧
౩౫.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు సృగాలవానరమోక్షణంబు	... ౧౦౪
౩౬.	ధనుష్కూటీప్రశంసయు దురాచారసంగ్రహోపశాంతియు	... ౧౦౭
౩౭.	క్షీరకుండస్వరూపకథన ముద్గిలోపాఖ్యానము	... ౧౧౩
౩౮.	క్షీరకుండప్రశంసయు క్రూరదోషశాంతి	... ౧౧౬
౩౯.	కపిల్వప్రశంసయు రంభాశాపవిమోచనంబు	... ౧౨౦
౪౦.	గాయత్రీ సరస్వతీర్థప్రశంసయు యేతల్ సన్నిధానకథనంబు	... ౧౨౩
౪౧.	గాయత్రీ సరస్వతీర్థప్రశంసయు కాశ్యపపాపశాంతియు	... ౧౨౪
౪౨.	సర్వతీర్థప్రశంసయు	... ౧౨౮
౪౩.	రామనాథపూజావిధి	... ౧౩౦
౪౪.	రామనాథచరిత్రావిధి	... ౧౩౪
౪౫.	శ్రీరామచంద్రుం డాంజనేయునకు జ్ఞానోపదేశంబుచేయుట	... ౧౩౯
౪౬.	శ్రీరామచంద్రుండు గంధమాదనంబున ఆంజనేయప్రతి లింగప్రతిష్ఠ గావించుట.	... ౧౪౨
౪౭.	బ్రహ్మహత్యానిరూపణము	... ౧౪౪
౪౮.	రామనాథప్రశంసయు పాండ్యశంకర బ్రహ్మహత్యా శ్రీహత్యాదో షశాంతి	... ౧౪౭
౪౯.	శ్రీరామచంద్రాదులు శ్రీరామనాథులప్రస్తుతంబుగావించుట	... ౧౪౯
౫౦.	నేతుమాధవప్రశంసయు పుణ్యసిధివరితీర్థాత్రంబు	... ౧౫౬
౫౧.	నేతుయాత్రాక్రమంబు	... ౧౫౯
౫౨.	నేతుస్నానప్రధాన మాహాత్మ్య పతనాదిలిర కథనము	... ౧౬౩

ఓమ్.

శ్రీ రామచంద్రపరబ్రహ్మణేనమః.

స్కాందపురాణమునందలి

సేతుమాహాత్మ్యము.

మొదటి అధ్యాయము.

శ్లో॥ వ్యాసంవన్దిత్యనస్తారం శక్తేఃపాత్రమకల్మషమ్ |
పరాశరాత్మజంవన్తే శుకతాతంతపోనిధిమ్॥

శ్లో॥ వ్యాసాయవిష్ణురూపాయ వ్యాసహాయవిష్ణవే |
• నమోనైబ్రహ్మనిధయే వాసిష్ఠాయనమః॥

శ్రీమద్విఖిల మహిమండలంబునంగల ష్టేత్రంబులలో నుత్తమరిబును ముక్తిప్రదంబునునగు నైమిశారణ్యంబును పుణ్యక్షేత్రంబుగలటి. అందఱుంగయోగ నిరతులును, బ్రహ్మజ్ఞానతత్పరులును, మోక్షపక్షగలవారును, మహాత్ములును, మదరహితులును, బ్రహ్మవాదులును, ధర్మజ్ఞులును, ఆగ్రూయారహితులును, సత్యనితులును, జితేంద్రియులును, జితక్రోధులును, సర్వభూతహితంబుగోరువారును, ఆదిబ్రహ్మండును కేశవరూపుడును సనాతనుండునునగు విష్ణుదేవునిం బూజించుచుండువారును, సర్వధర్మజ్ఞులును, లోకాను

గ్రహతత్త్వమును, మమతలేనివారును, నిరహంకారులును, పరబ్రహ్మసంస్కృతమానసులును, జటావంతులును, బ్రహ్మచారులును, సూర్యసమాన తేజోవంతులును, నకలాగమపారగులును, సకలశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞులును, యజ్ఞంబులచే యశ్లేశ్వరుని, జ్ఞానంబులచే జ్ఞానాత్ముని, పరమభక్తిచే శ్రీమన్నారాయణుని బూజించువారును, ధర్మార్థకామమోక్షపాయంబుల గోరుచుండెడువారును, పాపప్రణాశనంబులు పుణ్యంబులునగుకథలం బరస్పరంబుం జెప్పుచు ముక్తు పాపాయంబుగోరుచుండువారును, అనేకకష్టప్రశిష్యులతోఁ గూడియుండు వారునునగు నిరుపది యాఱువేల శాసనకాదిమహామునులు తపంబుచేయుచు నొకా నొక దినంబున నమాజంబు చేరియుంచు సమయంబున వ్యాసశిష్యుండును పౌరాణికోత్తముండును విద్వాంసుండునునగు సూతుం డవటికేతెంచెను.

సూత్రమానివిజయము.

అంత శాసనకాదిముష్కేత్రులు ప్రజ్వలించు నగ్నిమూత్రసమానతేజుండగు నా సూతుని నర్హ్యులచే బూజించి శుభకరంబైన యాననంబున సుఖోపవిష్టుండగునట్లు కావించి లోకానుగ్రహకాంతక్షగలవారలగుచు నిట్లనిరి, ఓ సూతుండా! నీవు సాత్త్విక తేయువలన సకలపురాణంబులనువిన్నవాడవు, సకలధర్మార్థంబులందెలిసినవాడవు, గాన నీకుం గోచరంబుగాని విషయం బెఱువ్వియుం గలుగదు, ఈ భూమండలంబున నేయే ష్టేత్రంబు లేయేతీర్థంబులు పుణ్యకరంబులు, జనంబులకు భవసాగరంబువలన ముక్తియెవ్వీ థంబునం గలుగు, భగవత్పాదంబులయందు భక్తి దేనిచే జనించు త్రివిధంబగు కర్మఫలం బెద్దానివలనం గలుగు నివి యన్నియు మాకు విశదంబుగా కృపసేయుము, లోకంబున విశ్వాసవంతులగు గురువులు శిష్యుల కతిరహస్య విషయంబులను కరుణచే నుపదేశింపు చున్నాడుగదా యని వేడి, సూతుండు పరమహర్షా పరిపూర్ణహృదయంబై స్వగురువందనం బొనరించి జెప్ప నువక్రమించెను.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తముఖారా! లోకంబునకు హితంబగు విషయంబడిగితిరి ఈరహస్యంబెవ్వనికి నిదివరకు జెప్పినవాడంగాను మీరాదరించి యడిగినందున జెప్పుచున్నాడను మనశ్శంచలనంబు మాని భక్తిపురస్కరంబుగా నాకగ్గింపుడు.

నే తు స్నా న ఫ ల ము.

క్రీరామునిచేసింపబడిన సేతువుచే బవిత్రంబును, నకలక్షేత్రోత్తమంబును, సర్వతీర్థక్షేత్రంబునునగు రామేశ్వరంబును నొక ష్టేత్రంబు గలదు. ఆసేతుదర్శనంబుచే సంసారసాగరోత్తారణంబును, హరి హర భక్తియు, పుణ్యసమృద్ధియు, త్రివిధంబగు కర్మ ఫలంబులును గలుగు. ఎవ్వడు తన జీవితకాలమధ్యంబున భక్తిపూర్వకంబుగా సేతుదర్శనంబొనరించునో వాడు పితృమృత్యులకోటిసమేతుడై యీశ్వరసన్నిధానంబున నొక

కల్పవర్షంతంబు నివసించు. భూవరాగంబులను తారకంబులైన లెక్కింప నలవియగుంగాని సేతుదర్శనంబులనంగలుగు పుణ్యంబు లెక్కింప నాదిశేషునకై నం దరంబుగాదు. మరియు సమస్తదేవతారూపంబగు సేతుదర్శనంబొనరించునరుని పుణ్యంబుగణింప నెవ్వరికి శక్యంబు? మరియు సమస్తతీర్థ సేవాఫలంబులను నర్వర్యాగఫలంబులను సర్వతపఃఫలంబులను సేతుదర్శనంబునంగలుగును.

ఇంతేగాక యేనరుండైన సేతుస్నానంబునకుం బోయెదనని వేచించునతండు నర్వఫలంబులంబొందుటకు సందియంబులేదు. మరియు సేత్వీపగాహనంబుజేయు మువ్వుండు నస్తకోటికులంబులంగూడి పునరావృత్తి రహితంబగు విష్ణులోకంబునొంది యచ్చటనుండి శంఖుల్లోకంబునకుం బోయి తత్సన్నిధానంబునం గల్పత్రయకాలంబు నివసించు. రామేశ్వరలింగంబును గంధమాదనార్చనంబును చలంచునతండు సమస్తపాపంబులనుండి దొలంగును. పంచమహాతాతకంబులజేసిన నరుండు సేతుస్నానంబొనర్చిన పితృమాతృకుల శతకోటి సమన్వీరుండగుచు గల్పత్రయకాలంబు విష్ణుపంచునక వసించు. సరంతరంబు సేతుస్నానంబునకుం బోవలయునని దలంచుచుండువానికి సకలపాపంబులు నాశనంబగు.

మరియును మూషావస్థయు, వపారూపంబును, వైతరణీనదియును, శ్వభక్షణంబును, కాలసూత్రంబును, తప్తశూలంబును, తప్తశిలయు, పురీషప్రాదంబును, శోణితకూపంబును, శాల్మల్యారోహణంబును, క్రిమిభోజనంబును, శ్వమాంసభక్షణంబును, వహ్నిజ్వాలావ్రవేశనంబును, శిలావృష్టియు, వహ్నివృష్టియు, మూత్రపానంబును, డ్రాకోదకంబును, ఉష్ణతోయంబును, అభిశిరశ్శోషంబును, డ్రాకసేచనంబును, పాపాణయంత్రపీడయు, మరుత్ప్రపతనంబును, పురీషలెచనంబును, క్రకచదారణంబును, పురీషభోజనంబును, రేతఃపానంబును, సందిదాహనంబును, అంగారశయ్యాశ్రమణంబును, ముసలమగ్ధనంబును, బహుకాష్ఠయంత్రకర్షణంబును, శస్త్రభేదనంబును, పతనోత్పతనంబును, గదాదండనిపీడనంబును, గజదంతహానంబును, నానాభంజంగదంశంబును, ధూమపానంబును, పాశబంధనంబును, నానాశూలనిపీడనంబును, ముఖనాసికా డ్రాకోదకా నిపీచనంబును, డ్రాకంబుపానంబును, తప్తాయస్కాచిభక్షణంబును, డ్రాకంబుపూర్ణరంధ్రంబును, మేహభోజనంబును, స్నాయుచ్ఛేదంబును, స్నాయుదాహంబును, అగ్నిభేదనంబును, నైష్పాదనంబును, మహాతిక్తినిపేవణంబును, అత్కుష్ణతైలపానంబును, దిశనాస్తనంబును, తప్తాయశ్శయనంబును, కిషోదోదకపానంబును, డ్రాకోదకపానంబును, అత్కుష్ణసికతాస్నానంబును, తప్తాపాపాణభోజనంబును, నేత్రముఖనంధిసూక్ష్మక్షేపణంబును, శిశ్నవృక్షణయోధామంధనంబును, వృక్షప్రపతనంబును, దుర్గంధమిపూరితంబును, తీక్షణధారాస్త్రశయ్యయు ననునీ మొదలగు నరకంబులను స్నేతుస్నాయియగు మువ్వుండగు, సేతుదర్శనంబుజేసిన నరుండును వీక్షించరు.

నేతుమధ్యస్థిత సైకతప్రదేశంబులం దత్పరాగ పరిష్కృత శరీరుండై శయనించునతని శరీరంబున నెన్నివరాగంబులు సక్తంబులగునో యన్ని బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకంబులు నశించు. నేతుమధ్య పవనం బెవనిశరీరంబుపై వీచునో యాతండు జేసిన సురాపానాద్యయితపాతకంబులు తత్క్షణంబు నశించు. నేతుమధ్యంబున పవనంబొనర్చునతండు గురు తల్పగాద్యనేక దురితసమూహంబుల విడలించు. ఏమానవుండైన దాజేసిన దురితంబులం దలంచి వశ్యత్రాపంబునొంది నేతువునకుంబోయి మజ్జనంబొనరించినచో మహాపాతకసం సర్గాదులంబాని నిర్మలుండగు. ఏవరునిశల్యంబులు నేతుమధ్యంబునస్థాపింపబడునతండు సకలదోషపుంజంబులంచాయు.

మరియు మార్గంబుల విధ్వంసనంబుండేయవాడును, ఏకాకియై భుజించువాడును, యతిబ్రాహ్మణనిండఁ జేయవాడును, అత్యాశాబద్ధుండగువాడును, వేదవిక్రేతయు, బ్రాహ్మణజనంబులకు విత్తంబొసంగెదనని వచించి పిచ్చుట ద్రవ్యాశచే లేదను వాడును, సకల శాస్త్రోపదేష్టయగు గురునకు ద్వేషంబొనర్చువాడును, జలపానంబు జేయు గోబ్బిందమును నివాదించువాడును బ్రహ్మహతకులనంబడుదురు. అట్టి మాషకులు నేతుమజ్జనమాత్రంబునం బాపసంచయంబులం బాయుదురు. ఇంతేగాక తత్పూన భోషకారులు సేత్వీభోషచనంబునం దోషపుంజముక్తులగుదురు.

మరియును ఔషానస పరిత్యాగియు, దేవతాస్మరణియు, వ్రతదినంబుల స్త్రీలఁ గలయవాడును, గణికాస్మరణియు, గణాస్మరణియు, పనితాస్మరణియు సురాశుని చెప్పంబడుదురు. అట్టి నర్వకర్తబహిష్కృతులు నేతుమజ్జనంబుచే బాపసంచయంబులం బాయుదురు. కస్తూరి కటివాస క్రముక కపూరాబ్జి వయశ్చందన మధ్యాబ్జి కాంవ్య తామ్ర రుద్రాక్ష చోరములు స్వర్గస్థేయులనంబరగుదురు. ఆమనుజులు నేతుస్నానంబుచే బాపసమూహంబుల దొలంగుదురు. మరియు దత్సదృశ దోషవంతులును నేతుస్నానంబు వలనం బాపపుంజ విముక్తులగుదురు. పుత్ర భ్రాతృ మిత్ర భార్యా జనంబులను పహూదాని విశ్వస్తను మద్యపానంబొనర్చు వనితను, హీనవంశ సంభవయగు దానిని గృహంభుడై గవయనతంచును దత్సదృశకల్మషులును దత్సహవాసంబుచేయు నరులును నేతుస్నానంబు జేసిన క్షణంబున పాపపుంజంబులంచాయుదురు. యజ్ఞంబులంజేయక దేవలోకంబునంగల ఘృతాచీ మేనకాద్యప్రసవల భోగంబులం గోరువారును, సూర్యాద దేవపానంబులం చెద్దియుంజేయక శుభంబులంగోరు నతండును, భూసువగ్గధాన్యలిబిదానంబులం జేయక స్వర్గం బనుభవించఁ గోరు నతండును, ఉపవాస వ్రతాదులచే దనశరీరంబు దంధింపజేయక స్వర్గంబుగోరునతండును నేతుస్నానంబుగావింపవలయు. కోరిక లేక నేతుస్నానంబొనర్చు వాడు పునర్జన్మరహితుండని పూర్వాచార్యులు చెప్పదురు.

సంపదలంగోరి నేతుస్సానంబుచేయుమానవుం డభిలైశ్వర్యంబులబొందు, శుద్ధింగోరి నేతుస్సానంబుగావించు నతం డీప్సితంబుబడయు, ముక్తింగోరి నేతుస్సానంబొనరించుమహజుండు పునరావృత్తి రహితంబగు ముక్తిగాంచు, బ్రహ్మలోకమంత కైలాసంబులకుం బోవలయునని దలంచి నేతువునం దవగాహనంబుజేసిన నట్లు సంఘటించు. ఆయురారోగ్యైశ్వర్యంబులను అతిరూపగుణంబులను సాంగంబుగఁ జతుర్వేదపాదంబును సర్వశాస్త్రాధికారత్వపరిజ్ఞానంబును నర్వమంత్రాభిజ్ఞతయుంగోరి నేతుస్సానంబు కావించునతం డీప్సితపరంజలంబొందు, దాదీద్రావులకు భయంబునొందువారు విముక్తిరంబగు నేతుమ్జ్జనంబు గావించవలయు. శ్రద్ధాసహితమందైనను శ్రద్ధాహీనమందైనను నేతుస్సానంబుచే ఇహపరలోక సుఖంబులంబొందు. నేతుస్సానంబు మోక్షదంబనియు మనశ్శుద్ధదంబనియు జప తపా హిమామ యోగ యజ్ఞ దాన వ్రతంబులకంటె నుక్తమంబనియు నకల కామప్రదంబనియు సకలపాపనాశకరంబనియుం బురాణంబుల చెప్పబడు. నేతుస్సానంబుచే ధర్మరాశి శ్లోపక్ష నిశాకరుంబోలె దినదినప్రవృద్ధమానంబగు. మరియును సమద్రంబున రత్నసమాహంబు లెమ్మిథంబున వృద్ధి నొందు నావిథంబున నేతుస్సానకృజ్జనపుణ్యంబులు వృద్ధి బొందు. కామధేను కల్పవృక్ష చింతామణు లెట్లు జనంబుల కభిలేప్సితంబు లాసంగునో యట్లు నేతుస్సానంబు నర్వాభీష్టంబులనొనంగు. మహజుండు నేతుయాత్ర కుంబోవ దారిద్య్ర దోషంబుచే నశస్త్రుండగునేని శిష్టజనంబుల యాచించి లిప్తక్రిత భనందై నేతుస్సానంబుగావించవలయు. నష్టానచూకమనుజుండును దవ్విదాతయు నవి కలంబగు ఫలంబులం బొందుదురు.

నేతుయాత్రాగ్ధంబుగా నరుండు బ్రాహ్మణజనంబుల యాచించి భనంబు గ్రహింపవలయు. విప్రులనంగిలెని క్షత్రియులవలనం గ్రహింపవలయు. పాక్షిపులూసంగనితరి వైశ్యులవలనం గ్రహింపవలయు, వైశ్యులనంగని వక్షంబున మిక్కిలి ప్రయానంబునొంది మైనం బోవలయుగాని హుద్రిజనంబువలన గ్రహింపదగదు. నేతు యాత్రకుంబోవు మనుజునకు భన ఛాన్య వస్త్రంబు లూనంగునతం డశ్వసేఛాది యజ్ఞ ఫలంబును చతుర్వేద పారాయణ కలాంబును, తులాపురుష దానఫలంబును, బ్రహ్మహత్యాది పాపనాశనంబును, సర్వాభీష్టంబులంబొందు బహుభాషణంబులేల తద్విధంబునం వత్సత్రిగ్యహితయు బ్రతిగ్రహకేశ్రీష రహితుండై, తత్తుల్యఫలంబులంబొందు నేతుయాత్రాథకంబుబోయెడు నరునకు ద్రవ్యంబానంగేదని పచించి పిచ్చుట లోభంబున లేచననతండును, నేతుయాత్రకుం బోయెదనని శిష్టజనంబువలన భనంబునంగహించి పిచ్చుటం బోకయుండు మనుజుండును, బ్రహ్మసూత్రులనంబడుదురు. నేతుయాత్రాగ్ధంబై తానంజన్మండయు్య దరిద్రునివిధంబునం బరులయాచించునతండు న్వగస్త్రేయ యునంబడు. ఎన్నిధింగులనైనను మనుజుండు నేతు యాత్రకుంబోవలయు. నట్లుబోవుట కశస్త్రిండయ్యేసే విత్తిం బానంగి విప్రోత్తిమునిం

బంకవలయు, ద్రవ్యహీనుడగునేని యాచ్ఛవలననైన గ్రహించి సేతుయాత్రకుంబోవలయు. మనుజుండు యజ్ఞకరశాది విషయంబగు యాచ్ఛయం దేవిధంబున దోషంబు నొందఁజోయట్లు సేతుయాత్రార్థంబై యాచించునరుండును ప్రతిగ్రహదోషంబునొందడు. జనంబులకు కృతయుగంబున మోక్షంబు జ్ఞానంబులనం గలుగుననియు, బ్రతాయుగంబున యజ్ఞంబులవలనం గలుగుననియు, ద్వాపర కలియుగంబుల దానంబులవలనం గలుగుననియు, నర్వయుగంబులయంబును సేతుస్నానంబునం గలుగుననియు పురాతనలగు ఋషిశ్రేష్ఠులు చెప్పచున్నారు.

ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
మొదటి యధ్యాయము సంపూర్ణము.

రెండవ యధ్యాయము.

మహానీయ గుణగరిష్ఠులగు తానకాదిమునీంద్రులు నకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుం జూచి యో సూతుడా! ఆస్తిప్రకీర్తిండుగు శ్రీరామునిచే నగాధంబగువగుజాలయంబున సేతువెవ్విధంబున జేయఁబడె నందును గంధమాదనవర్వతంబునది చెప్పితిక్కంబులు గల వవి విశదంబుగా జెప్పమని యడిగిన నతిండ్రినయె. శ్రీరాముండు జనక శాసనంబున సీతా లక్ష్మణ సమేతుండై యరణ్యంబునకుం బోయి పంచవటి తీర్థంబున నుండు సమయంబున రావణుం దామహామారుని భార్యం గవటంబున నవహరించె, సంత నద్వశరథాత్మజుండు పతి మోహానన్వితుండును, భార్యాన్వేషణ తత్పరుండునగుచు బంపానదీతటంబునకుం బోయె నానామయంబున సుగ్రీవప్రేరితుండగునాంజనేయుం డచటికేతెంచె నప్పుడు రామ వ్రాడఁడు వివేచనహీనుడగుండై నీవెవ్వని డివటి కేలవచ్చితివని యడిగిన నావాయు బ్రాహ్మిండు సుగ్రీవత్తాంతం బంతయుఁజెప్పి, యేసతనిభృత్యుండ నంజనాపుత్రుండ డు యుష్మత్సఖ్యంబుగోరే నన్నుబంచెననివాక్రుచ్చె, సంత ధామపుండు లక్ష్మణ హనుమత్సమేతుండై సుగ్రీవాంతికంబునకుంబోయి యగ్నిసాక్షికంబుగా సఖ్యంబానచివాతివధకృతప్రతిజ్ఞుండయ్యె, నప్పుడు సుగ్రీవుండు వైదేహ్యవయన కృతశపథుండయ్యె, సంత వానరేన్నరహాశ్వరుని కృతసమర్థులును బరస్పర నివేదితోదంతులును బరస్పర కృతాశ్వాదులును బరమప్రీతి సంయోగులు నగుచు ఋశ్యమూకంబున నివసించియుండిరంత. పృథోల్ముండు సుగ్రీవ వ్రత్యయాధ్యంబై పాదాంగుఞ్జోత్తరుండుభిశేవరుండు నిశిన్న న ప్రసాసిండ్లయ్యె నానమయంబున సుగ్రీవుం డత్యంత సంతోష పరిపూరితాంధ్రుండుండ గుమ రాఘవుండుగాంచి ఓరఘువీరా! యుష్మత్సఖ్యంబు గలిగెంగాన నింద్రాదులంగాంచి నకాశయంబునొంద, రావణుంబుమాచ్చి సీతందెచ్చెదనని వచించి రామలక్ష్మణయుక్తుండై

వాలిపాలితంబగు కిష్కింధాపురంబునకుఁజోయి వాల్యాగమనకాంక్షచేగ్జించె, నంత వాలి యనుజగ్జ తాసహమానుండై యేతెంచి సుగ్రీవుండేరి ముషియుద్ధంబునం బీడించె, నంతసుగ్రీవుండు పలాయమానుండై రాఘవు నమీపంబునకుంబోయి న్వ్వకరాధవంబెఱింగింప నృపొత్తముండు తత్కంధరంబున పుష్పమాలను చిహ్నంబుగా నొశర్చి యుద్ధంబు నకుంబంపె నప్పుడు వానరాధిపతియగు వాలి సుగ్రీవగణితంబుచేఁ బునరాగతుండై బాహుయుద్ధంబుచేయుచుండ రాఘవుం డేకశరంబున వాలిం బరేతనిలయుండేసి సుగ్రీవునకు వానరరాజ్యంబొనంగె. నంతవర్షాకాలంబు గడచిన వానరాధివుండు వసుధాధిపు సమీపంబుచేరి సీతాన్వేషణంబునకై వానర నమూహంబుల నర్వదిశలకుం బంపె, నంత నాంజనేయుం డంగదాది వానరవీర నమేతుండై దక్షిణాశకుంబని లంకాపురాశోకవనం బున వైదేహింగాంచి తద్వహితచూడామణియగుచు రాఘవునమీపంబునకరుదెంచి తద్వృత్తాంతంబంతయుఁజెప్ప. నంతరాఘవుండు హఠాశోకంబులం బొంది లక్ష్మణ సుగ్రీవాంగద మానుమ న్నశాది వానరనమూహ నమేతుండై యభిజిన్మహారణంబునం గృతప్రయాణుండై వివిధదేశంబులంగడచి మహేంద్రవర్చిసమీపి త చక్రతీర్థోపాంతంబున నివాసంచొనరించె నయ్యవనరంబున రావణావరజుండగు విభీషణుండు మంత్రివత్సప్తయ నకొతుండై రాఘవు శరణంబుపేడె నప్పుడు సుగ్రీవాదులు శంకింపుచుండ, రాఘవుం డభయప్రదానంబుగావించి రాక్షసరాజ్యంబున కభిషేకంబొనరించి సుగ్రీవసదృశుంగాజేసి వానరులంగాంచి కాలయుక్తంబగు వచనంబు వక్కాణించెను.

ఓ వానరశ్రేష్ఠులారా! ఈపారావారం బతిదు నరంబును, చంచలశ్చిసమాకులం బును, ఉద్యన్త త్వస్త్వంబును మహానక్రశంఖ శక్తిసహవృతంబును బౌర్వానలక్రాంతంబు నతిభీషణంబును ప్రకృప్త వననాక్ష్మి నీలమేఘ సమన్వితంబును శతయోజనాయతంబును మనోదురాసవంబును ప్రళయాంభోధరారావసారవంతంబును భీషణంబునగుచు దనరారుచున్నది, ఏయే యుపాయంబుల మత్తైస్త్వంబు తరింపందగు, విఘ్నంబులు బహుశంబులై యున్నయది, ఏవిధంబున వైదేహింబొందెద, రాజ్యంబుతోయె వనవాసంబుగలిగె, జనకుండు పృతుండయ్యె, భార్యావహరణంచానె, మహాజలంబగు నముద్రసమీపంబున నిరాశ్రయులైతిమి, ఈవ్యాసనంబుకంటె సాగిరలంఘనంబితశయంనై యున్నది. ఋషిపుంగవుండగు నగస్త్యుండు రావణాసురునింపె తద్వధినిశ్చ పాపోషమనాకంబుగా గంధమాదన పర్వతంబునొందెదవనివచించె నవ్యవసాయ మిధ్యయయ్యెయని యివ్విధంబున పరిష్కృతితమానంబుండగు రాఘవుగాంచి సుగ్రీవాదులు ప్రాంజలులగుచునెట్లనిరి.

ఓ రఘునాయకా! ఈనముద్రం బనేక విధంబులగు ప్లవాదులచేఁ ధరింపందగు, నిండులకు చింతింపనేల యనుచుండు సమయంబున విద్యాసుధుడగు విభీషణుండు విన్నవం

జానరించె. ఓ రఘువీరా! ఈరత్నాకరుండు యుష్పద్వంశసముద్భవ సగరతనయనమూ
 ఘోషితుండగుటజేసి సాగరుండనువేరం బ్రసిద్ధి నొందెగాన శరణంబువేడ నన్నతా-
 ర్యానుభూతుం డేర్పననివచించిన సంగికరించివానరులంగాంచి యోకపివరులారా శతయో
 జనానంతంబు సరిభీషణంబగు నముద్రంబు ప్లవాదులచేదరింపనశక్యంబు విభీషణోక్త
 ప్రకారంబున మార్గసిద్ధిగోరి వరుణాలయంబు నుపాసించెద, ఏనుపాసించినంబుకుత్తుండ
 గునేని యప్రతిహతాప్ర్రంబుల నితనిందహించెదనని సౌమిత్రిసహితుండై యాచమనంబు
 చేసి దర్శకయనంబున శేషభోగినిభంబగు న్వహ స్తంబుండలగడగానిడికొని వేదగతుండగు
 పురుషాశ్రమంబోలె దర్శకయనంబునశయనించె నిర్విధంబున త్రిరాత్రంబులు సకలధర్మ
 వేదియ నయమనకునివుతుండు నగు రామచంద్రుండు యధార్హంబుగా ననేకవిధం
 బులవేడినం బ్రకుత్తుండగు సాగరుండు దర్శనంబొసంగకపోయె, సంత నృపా త్రిముండు
 శోపసంరక్తాంతలోచనుండగుచు సమీపవర్తియగు లక్ష్మణుంగాంచి, యో సౌమిత్రి ఈ
 సముద్రండు క్షమాయుక్తుండగు నన్నసమర్థుంగాదలంచె నేతాదృశజనవిషయంబైనైసామం
 బుదగతు, మువ్వచాపంబు నాశీవిహ్వలంబులగు బాణంబులనొసంగు మీక్షణంబు మహా
 దాహవసంకులుండును మహామకరరక్తాభ్యుండును మహావీరసమాకులుండును నిర్మర్యా
 ముండునునగు నితని సమాధాప్ర్రంబులచే శోషింపజేసి నిర్విన్నమకరుండును నిర్జలుం
 డునునకునట్లు జూరించెద, వానరనమూహంబులు పాదంబులచే గృతగమనులగుచురని
 లక్ష్మణగృహిత భనుర్ధారియై శ్రోభవర్యాకులేక్షుండగుచు ద్రిపురాంతకుంబోలె భమరా
 తర్జుణంబుగాంచి తమ స్తణగంబులకంపంబునొంద నుగ్రంబులగు బాణంబులంబ్రయోగించె,
 వంత రాకుప్రేరితంబులంబ దశదిగ్విభావమానంబులగు బాణంబులతోయంబులంబ్రవేకించ
 సాగరుండుపాతాళోద్భటుండును నభిభుతుండును కంపమానగాత్రుండునుఅనన్యశక్తమండు
 ను కృతాంగలియగుచు కైతల్యపదకారణుండగు రాఘవుశరణంబునొంది యాటనిస్తరించె.

ఓరఘునాయకా నీతితాటకాంతకుండపు కోకియాగర్జకుండపు మహాదేవశ
 రావనవిచారిని భ్రాతృభిష్టపలకాయుకుండపు దేవతార్యాధిని, రఘువంశసముద్భవుండ
 లు, మహామథాత్రిండపు, ఆదిమధ్యాంతరహితుండపు, సకలమరబృందసేవుండపు నిన్నుం
 గొనియోడ నాతరంబగునే నీకనేకవందనంబులూనరించెద శరణాగతుండగునన్న గాత్ర
 యు, కోపంబువనంహరింపుము, క్షమింపుము భూమ్యాదులుపరమేష్టికల్పితంబులను న్వగు
 ణంబుల సేట్లువిడువ దట్లుయేను సగాధంబగుమత్స్వభావంబుమానసేర మన్నింపుము, యుష్మ
 త్ప్రేతాతరణంబునకుండగిన సాహాయ్యంబుజేసెదనని విన్నవించినంబ్రముదితుండై రామ
 చంద్రుండు ఓ రత్నాకరా, మత్స్యైస్యసమాహంబు లంకకుంబోవలయుంగాన శోషంబు
 నొందుమనిన వముద్రుండెట్లునియె. ఓ నృపా త్రిమా నీతి సైన్యవహేళంబుగా లంకకుం
 బ్రోవ నుపాయంబువచించెద నాకర్ణింపుము, యుష్మదాక్షాగోరవంబున శోషంబునొందిన

నన్నుంగాంచి జనంబులు దనుబకలంబునకు భీతుండనై తిని వచింతురుగాన మరియొక్క యుపాయంబు పెప్పెద, బలవంతుండును విశ్వకర్తపుత్రుండునగు నలుండు కాష్టపదైన తృణంబైన శిలనైన నాయుండుంచిన నవియన్నియును ధరించెద, అది సేతువనంబు నా సేతువుచే రావణపాలితంబగు లంకాపురంబునకుంబొప్పుని వచించి సముద్రుండంతహిం. తుండయ్యె నంత రాఘవుండు నలుంగాంచి సేతువాననానాజ్ఞాపించ నరండీట్లనియె, ఓ నృపో త్రమా నేనుమంథరంబున మత్తిత్వదత్తవద తత్పదృశ సామర్థ్యుండ సేతువుంగావించె దనని మహాకాయ గరుడానిలవేగులగు వానరులు లతా తృణ మహిరుహ పర్వతాచలం. దెచ్చియిచ్చుచుండ దశయోజనవిస్తీర్ణంబును శతయోజనాయతంబగు సేతువాననానివిష్ట ధంబునర్థువుపుంగవుండు విశ్వకర్తనుతుండగు నలునిచే సేతువుంగావించె నాసేతువుంబొందిన జనంబులు సర్వపాతకంబులం బాయుచు రిశ్వరుండు సేతుమజ్జనంబున నెవ్వి ధంబునం బ్రీతుండగు నవిష్టధంబున జప తప హోమాదులం బ్రీతుండుగాడు. సకలతేజంబులు సూర్యతేజస్సుమానంబులుగానియట్లు లోకంబున నెవ్వియు సేతుస్సాన సమానంబులుగావు. రామధక్రుండు వానరసమేతుండై యిచ్చట సేతువానచుకలకారంభించె నది సేతుమూలంబని వచించంబడె నదియ దగ్భశయంబని ప్రసిద్ధిసొందె.

మరియు నిచ్చట కోటిసంఖ్యాతంబులగు తీర్థంబులుగలవు వానిగణించ శేషునికైనం దరంబుగాకు. అందు గొన్నితీర్థంబుల వచించెద, సేతువంద లిరువదినాలుగు తీర్థంబులు ముఖ్యంబులై యుండు చక్రతీర్థంబు, వేతాళవరదంబు, పాపవివాశనంబు, సీతానరస్సు, మంగళతీర్థంబు, అశ్మకవాపి, బ్రహ్మగుండంబు, హనుమత్కుండంబు, అగస్త్యతీర్థంబు, రామతీర్థంబు, లక్ష్మణతీర్థంబు, జటాతీర్థంబు, లక్ష్మీతీర్థంబు, అగ్నితీర్థంబు, చక్రతీర్థంబు, శివతీర్థంబు, శంఖతీర్థంబు, యామునతీర్థంబు, గంగాతీర్థంబు, గయాతీర్థంబు, కోటితీర్థంబు, సాధ్యనాదూప్యతంబు, మానసతీర్థంబు, ధనుష్కోటి అను నీయిరువదినాలుగుతీర్థములు సేతుమధ్యగతంబులై సకలపాపనాశనంబు జేయుచుండును. ఇట్టి సేతుబంధనంబు బలించు వాండును, ఆకణికంబు నతండును సకలపాప రహితుండగు. మరియు భక్తియుక్తుండై వినునతండు నివాచరంబుల ననంతజయంబునుబొంది, పునఃపాపంబునొందడు.

• ఇది స్కాందపురాణంబున సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

రెండవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

మూఁ డ వ అ థ్యా య ము.

మహానీతి గుణగరిష్టులగు శాసకాది మహాయనీంద్రులు, సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుంజూచి యా సూతుండా? నేతువునంగల చతుర్వింశతి వ్రాధాన తీర్థంబులలోఁ బ్రథమంబగు తీర్థంబునకు జక్రతీర్థంబుననామంబు గల్గినవిధంబును వచింపుమని యడిగిన నతండ్రిట్లునియె. విప్రోత్తములారా! చతుర్వింశతి తీర్థంబులలోఁ బ్రథమంబగు చక్రతీర్థంబు లోకప్రసిద్ధం బందుస్థానముగావించినను స్వరించినను లక్షజన్మాంత పాపనాశనంబగు, మరియు పునర్భవంబుగలుగదు, లోకంబున నీతీర్థంబుకంటె నధికంబును, తత్తుల్యంబును లేదు, గంగా, సరస్వతీ, రేవా, పంపా, గోదావరీ, కాళిందీ, మణికర్ణికాది సకలతీర్థం బులును నీతీర్థకోట్యంశంబునకైన నమంబులుగావు, ఈతీర్థంబును పూర్వకాలంబున ధర్మ తీర్థంబని వచింపుదురు, పిమ్మట చక్రతీర్థంబును నామంబునొందె.

ఎట్లనిన, పూర్వంబున విష్ణువరాయణుండగు గాలపుండ్రును మునిపుంగవుండు దక్షిణాంబోధితీరంబున హలూస్థ్య (మధుర) నమీపంబునవెయు ఘృతగ్రామ సమీపగ్ధిత క్షీరసరోఁతికంబుననుండు ధర్మపుష్కరక్షేత్రంబున నకలభూతదయాళుండును, నిరాహారుండును, జితేంద్రియుండును, విషయస్పృహండును, సర్వద్వంద్వవివర్జితుండును, సత్యవంతుండును, నిరుచ్ఛ్యాసుండును, నిరాస్పదుండును, వర్షాకాలంబుల నాకాశగుండును, గ్రీష్మంబునఁ బంచాగ్నిమధ్యవర్తియు, హేమంతంబున జూషాయాండును, క్వచిత్ హేయనంబులు జీర్ణవర్షాశనుండును, క్వచిత్ వర్షంబులు జూషారుండును, క్వచిద్బలంబులు వాయుభక్తుకుండునగుచు, అష్టక్షరమలక్రీడాధ్యానతత్పరుండునునై నిరంతరంబు హృదయంబున నారాయణునిందలంచుచు నివ్వధంబున నయుతయుగంబులు రంపజూనె. సంతక్రీమన్నారాయణుండు శంఖచక్రగదాధరుండును, వికచాంబుజవ్రతాత్ముండును, సూర్యకోటిసమవ్రథుండును, వివతావంద చారోహుండును, ఘృతచామర శోభితుండును, హరకేయూరమకుట కటకాది విభూషితుండును, విష్వక్సేన ససందాదిసూరిజన పరివృతుండును, వీణాదేమవృదగగవాదక నారదాది యరహంస ప్రగీయనానవిశృంభుండును, పీతాంబరవిరాజితుండును, లక్ష్మీవిరాజితోరహుండును, నీలమేఘసమవ్రథుండును, మధుసూదనుండును. సనకాదిమహాదాగిష్ఠేరుండును, మందస్మితసకలభువన మోహనాకారుండును. దశదిగ్విభాసప్రమాన భౌతాయు గంతలగ్న కౌస్తభశోభితుండును. సువర్ణవేత్రహస్త శౌవిదల్లగీయనావాద్యుతిచరిత్రుండునగుచు ప్రత్యక్షుంబునొందె. సంత గాలపుండు విష్ణుదేవుఁగాంచి పరమభక్తముక్తుండగుచు నిష్ఠనిష్ఠింపఁబొడంగె.

ఓ డేవా, నీవు శంఖచక్రగదాధారి, నిత్యుండవు, శుక్తుండవు, సచ్చిదానందరూపి, భక్తార్చినాశమండవు, హవ్యకవ్యస్వరూపి, త్రినూర్నాభ్యుండవు, సృష్టిస్థితిం

తకారణుండవు, వరేకుండవు, విభూమివి, సూర్యంబులోవనుండవు. విరించాద్యభిసందితుండవు, జాత్యాదివికల్పహీనుండవు, నమస్తదోపవర్జితుండవు, సుస్థారభయాపహరివి, దైత్యవినాశకుండవు, వేదాంతవేద్యుండవు, వైకుంఠవాసుండవు, రమాపతివి, ఓభార్యజనకుండవు, నారాయణశబ్దవాచ్యుండవు, ఆమితవిక్రముండవు, భగవంతుండవు సన్నుతగొని యాడ నాదరంబే, నీకే నేకవందనంబులూనరైద, నన్నుక్షీంపుమనవిన్నవించిన రమాకాంతుండు, గాలవకృతిస్తోత్రంబునం బ్రీతుండై చతుర్భుజముల నలసం గొంగులించి, యోగాలవా యుక్తవ్రతంబునకును స్తోత్రంబునకును బ్రీతుండైనతి, వరంబులూనంగెడి వేడుమనిన నతండు ఓ రమానాయకా! సర్వధర్మజ్ఞులంగానెసి సన్నంగాంచి కృతాగ్గుండైనతి భర్తృమూలు భర్తృపాలకుండగు నిన్నుంగాంతురు, భిళుండును, చితుర్ముఖుండను, యోగులను, నిగమంబులును, వేదగ్రంథముల గానని, సన్నంగాంచుటకంటె అధికంబగు వరంబొందెద్దిగలదు. మహాపాతకులు సీనామస్తృతిమాత్రంబున ముక్తింగాంతు రట్టి సన్నంగాంచుటంజేసి కృతాగ్గుండైనతి నాకనారంబుం ద్విత్యాదయుగ శిశ్మలంబగు భక్తిని ప్రసాదించవేయని వేడిన భగవంతుండెట్లనియె.

ఓ గాలకా! నిష్కామివగునీకు నాయందు భక్తిదృఢభంగుగలగు, మత్సరాయుండవు, మధ్యానివి, ముద్రకృతకన్యకవగుచు నేతత్పార్యదేహంబంబున మస్విరూపింబునొందెదవు, తత్సర్వంబం బీయాశ్రమంబున నవానంబొనరింపుము, నకలపాపనాశనియగు నీధర్మపుష్కరదేవతంబున దపంబొనరించుచు నీర్జింబొందెదవు, పూర్వంబున భర్తృదీప్తిజోదధిపతింబున మనంబున మహాదేవుగదలంచుచు దపంబొనర్చుచుండి స్నానార్థం బీతర్థంబునర్జించెంగాన నీర్థంబు భర్తృదీర్థంబున ప్రఖ్యాతంగాంచె, ఇద్విధంబున నినేకవిషయంబులు వారుంగూర్చి దింబొనర్చి, మహేశ్వరుండు తపస్తపస్తపై దిశిదిశిభాసమానుండును శూలపాణియు, గుచు ప్రకృక్షులయ్యె నంతి, భర్తృండు దయాపరియగు మహాదేవుంగాంచి పరమసమృద్ధి పరపూరితవృత్తియందై వందనంబొనర్చి, ఓయీశ, నీవు ప్రణమాత్మకుండవు, సమస్తవేదతాపూర్ణుండవు, ఊర్ధ్వరేతస్కుండవు, విరూపాక్షుండవు, ఆదిపూర్ణాంతరహితుండవు, నమస్తపఃపాదాధారుండవు, ఆజుండవు, అవ్యయుండవు, అప్రమేయుండవు, మహాయోగవేత్తుండవు, పుష్టివర్ధనుండవు, లోకాధినాథుండవు, నీలకంఠుండవు, పంకజపతివి, రుద్రుండవు, యేప్రపతివి, పీనాకహస్తంబవు, శూలహస్తంబవు, పంచాన్యదేహుండవు నీకే నేకవందనంబు లొనరించెదవన విన్నవించిన, మహాదేవుండు తిత్ స్తుతిప్రీతుండై, యో భర్తృదా! నీతివలయునకు మెచ్చితి, వరంబువేడుమనిన నతండు, ఓ దేవా! నేనారంబుం ద్విత్యాదహనంబగునట్లు ప్రసాదించి కృతాగ్గుండేయవేయనవేడిన కామదేవుండెట్లంగీకరించె. నంతి భర్తృండు వృషభరూపధరుండయ్యె. నీసుండునుం దద్వ్యుపగూర్చునై శోభమానుండగుచు నో భర్తృదా! ఈశ్వరుం ద్వైతకరుండుటంజేసి

త్వన్నామంజై 'లోకంబునం బ్రసిద్ధి నొందు, నీరటంబున జవతపోమూమదాన స్వాధ్యా యంబులూనర్చు జనులనంతేఫలంబులం బొందుదురనివచించి, మారుండు కైలాసంబునకుం బోయె. గాన ఈతీర్థతటంబున శరీరపాతవర్మంతంబు దపంబొనర్చుము, నన్నుంబొందె దపు. మరియు నీకు యిందెపుడుగల్గునపుడ మచ్చక్రంచుచే నాభీలిందొలంగించెదనని విష్ణుదేవుండంతహితముండయ్యె.

అంత గాలవుండు విముక్తిదంబుగు సాలగ్రామంబున విష్ణుదేవుం బూజింపుచు నొకానొక చూఘశుక్లయేకాదశ్యువవాసంబుజేసి, రాత్రియందు జాగరణంబుండి, తద్దా దశయందు ధర్మపుష్కరణిం గృతావగామంజై, కృతసత్త్వకర్మకలావుండై, తులస్యాది పుష్పంబులంగ్రహించి ఆవాహనాది పోడశోపచారంబులచే బూజించి, స్తుతించె, ఎట్లు నిస:-

సహస్రశిరసుండును, మత్స్య మార్క వరాహ హృషీకేశ నారసింహ వామన జామ దగ్న్య రాఘవ బలభద్ర కృష్ణరూపభరుండును, కల్కియు, వాసుదేవుండును, ఆనాథా రుండును, వ్రణతార్తినాశనుండును, నర్వభూతాధారుండును, నర్వజ్ఞుండును, సర్వకర్త యు, సచ్చిదానందవిగ్రహుండును, ఆపతర్ముకుండును, అసిద్దేశ్యుండను నగు ఓవిష్ణు మూర్తీ రక్షింపుమని నిశ్చలచిత్తుండై స్తుతించుచుండునమయమున నొకరాక్షసుండు యు త్పిడితుండగుచు భక్షించుటకెఱచి, యతనిం గొనబోయె. సంత రాక్షసశృహితుండగు గాలవుండు విష్ణుదేవుండుగొప్పి, ఓ పరేశా, హరీ, విష్ణూ, గరుడధ్వజా, గ్రాహకాంతుం డగు గజేంద్రుండాచరించి, హిరణ్యాసురపీడితుండగు వ్రహ్మహురక్షించిరి, అవిధంబున నన్నుంగావవేయని విలపించగా, విష్ణుదేవుం డనంతాదిత్యసంకాశంబును, అగ్నిసమప్రభం బును, మహాజ్వలంబుమహానాదంబును, మహాఘోరవిమదానంబునునగు స్వచక్రంబునంజె, నది యతిత్వగతగమనంబుచే ధర్మపుష్కరణీతటంబున కరుదెంచిసంత రాక్షసుండు భయ విహ్వలుండై పలాయమానుండయ్యె. సంత నాసుదర్శనంబు రాక్షసుశిరంబు ఖండించె. నశ్చదు భూపతితుండగు రాక్షసుండాంచి గాలవముసింద్రుండు పరమసంతోషయ్యుండై గుండర్కనంబునుంజూచి యిట్లువస్తొందించె. ఓ విష్ణుచక్రమా ! నీవు భ క్తరక్షణదీక్షితుండవు, నారాయణకరాంభోజభూషణుండవు, సకలసురసంహార కుశలుండవు, భక్తార్తినాశనం డవు నీకు నమస్కరించెద, మత్కల్మషంబులంబాపి, యీధర్మచక్రంబున నభివసించియుం డుచూయనివేడిన సుదర్శనంబిట్లనియె.

ఓ గాలవా ! రాక్షసపీడితుండగు నిన్నుంగావ విష్ణుదేవప్రేరితుండనై యరుదెంచి రక్తసుమద్రించితి, యుష్మత్పాగ్ధనంబున దేవీపట్టణవ్యంతంబు ధర్మకృతంబగు నీరీర్థం బున లోకరక్షణార్థంబై సతతంబునుండెదంగాన, నకలరాక్షసజనితంబులగు చాభలిచటం గలుగవు. మరియు నేనిండుండుటంజేసి యీతీర్థంబు చక్రతీర్థంబని భ్యాసించాంను, నీతి

ర్థంబున స్నానంబుచేయు సరులు పుత్రపాత్రులు విధాతపాత్రులై విష్ణుపదంబునొందుదురు. మరియు నీతీర్థంబునం బిశరులంగూర్చి పిండదానంబొనర్చిన నాపితృనమ్మాహంబులు స్వర్గంబునొందుదురని వచింప, గాలపుండును మఱిగొందఱు మునీంద్రులు యోచుచుండ విష్ణుచక్రంబు ధర్మతీర్థంబునం బ్రవేశించెంగాన దత్తీర్థంబు చక్రతీర్థంబును నామంబునొండె-
లాకంబునం దీనితో సప్యశీర్థంబులేదు. ఈతీర్థంబునం గృతస్నాతలగువారు మోక్షంబు నొందుదురు. ఈయధ్యాయంబును సమాహితచిత్తుండై పఠించువాడగును, నాకన్గింపువతండును చక్రతీర్థాభిషేకఫలంబునొంది యిహపరలోకసుఖంబుల నొందుదురు. మరియు ఉగ్రసమాధియోగుండగు గాలవమునీంద్రుని, పిష్ఠుచక్రంబును, రాక్షసనాకినంబును మఱి మాత్రమై స్మరించునపుడు పాపంబునొందదు.

ఇది స్కాంధపురాణంబున నేతుమాహాత్మ్యంబునంబు

గాలవరాక్షసమోచనాశ్శిల్పంబును కిధలంగల

మూడవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

నాల్గవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగిష్ఠులగు శానకాదిమునీంద్రులు, సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూతున కిట్లనిరి. ఓ సూతుండా! గాలవమునీంద్రుని భక్షించుటకేలెంచిన రాక్షసుండెవ్వండు! అతనిచ్చత్రాంతం బెఱింగింపుమన నసూతుండిట్లనియె. కైలాససప్తశంఖగు హలాస్యక్షే-
త్రంబున బ్రహ్మవాదులును, భిక్షార్థిధూరితి సర్వాంగులును, త్రిపుండ్రాంకితమస్తకులును, రుద్రాక్షమాలాధరులును, పంచాక్షరజపనిరతులును, వసీష్ఠాశ్రమముఖులునగు నిరువది నాలుగువేల ఋషీంద్రులు చంద్రచూడండగు హలాస్యనాథుని నేరింపుచుండు సమయంబున విశ్వావసు మునుండును, ఓటచినగోష్ఠపరాయణుండును, బలవంతుండునగు దుర్వముండను గర్భగర్భండు, విచిత్త్రులైనాచిన పవృతుండియ జులాయంబునం జేలహీమండుగును నోలూడునవనరంబును ఋషిపుంగవుండగు వసీష్ఠుం డనేకమునిగణపఃపృతుండై తపస్వియోలయంబువెడలి మౌఢ్యంబునకృత్రిమోనర్పత్య తీర్థంబునకేలెంచిన నక్కామిని జనంబులు నితాంతలజ్జాభయద్రాంతలగుచు, నంతుకింబులం భరించిరి. సాహసంబున దుర్వముండు స్వతీయాంకుకింబు ధరింపకపోయె. నెంతవసీష్ఠుండు గతిత్రపుండగు గంధర్వం గాంచి తపితుండై యో దుర్వచూ! నీవు మత్సాన్నిధ్యంబున వస్త్రధారణంబొనర్చునకారణంబున రాక్షసుండివుగవ్వనిశేపించి, తత్పత్నిలంబూచి యో మానినీమణులారా! మీరలు మత్సందర్శనభయంబున వస్త్రధారిణులగుటంజేసి మిమ్ము శపింపనొల్ల, త్రిధవంబు

నకుం బొందెనన, నక్కాంతాజనంబులు నిటల తట ఘటితాంజలులగుచు, మునికుండల మధ్యకింతుండగ్గు నవ్వనిష్ఠమునీండునకు వండినంబులూననించి, యో చతురానన సుతుం డా! నీవు దయానిధివి, సర్వజ్ఞాండవు, నీవు కోపంబుమాని మన్ముంగాంచియైన నితనింగా లుము; తత్త్వవిరులచే నోకాయపరాధంబు క్షమింప నహంబు, భవచ్చిక్షుండగు దుర్ల ఘుని నిగ్రహింపక ననుగ్రహింపుమని బ్రాహ్మింపగా వసిష్ఠుండు సదయహృదయుండై యో కాంతామణులారా! నావచనం బ్లమోఘంబుగాన నితండు రాక్షసత్వంబునొంది, పది యాఱవవత్సరాంతంబున యదృచ్ఛచేఁ జక్రతీర్థంబునకుంజని, తత్తీరంబునం గృతనివా సుండగు గాలవమునీండుని భక్షింపంబోగా నామాని స్తుతిశ్రీత రమానాథశ్రీరీత చక్రం బుచే విదళితమ స్తకుండై నిజస్వరూపంబునొంది దివంబున కేతెంచి మిఁకుంబొంది, సుఖం బుండు పొందనివచించి, వసిష్ఠుండు స్వాశ్రమంబునకుంబోయె. నంత నవృద్ధురథావణులు దురంతచింతాసాగర సముల్లలగుచు దుర్దాముంగొగిలించుకొనివిలపించుచుండగా నతండు మహాదంష్ట్రుండును, మహాకాయండును, రక్షతశ్రు శిరోరుహుండునునగు రాక్షసుం డయ్యె, నప్పడప్పడతులు భయద్రాంతలై బ్రదివంబునకుంబోయి రంత నారక్కసుండు, వృష్టిపథగతప్రాణులం భక్షింపుచు వేంబున సర్వాటవీమ్రణంబుగావించుచు సకలదేశం బులకుంబోవుచు పదియాఱవయ్యంబున చక్రతీర్థాతలంబునం దపంబుజేయు గాలవము నీంఁగు భక్షింపంబోవ, నతండు విష్ణుదేవుండునుటించె నంత రమారమణుండు ప్రీతుండై యనింగ వ స్వకీయంబగు చక్రంబునంపుటయు నది సర్వక్రగతినేలెంచి తద్రక్ష శిరోహ రణంబొనర్చె నంత నండు రాక్షసత్వంబుమాని దివ్యదేవంబుండును విమానారూఢం దును, పుష్పవృక్షుండును, ప్రాంజలియునగుచు తత్సదర్శనంబునట్లనిస్తుటించె.

ఓ తాస్తథవక్షః ప్రకస్తహస్తభూషణా! నీవు సకలాసుర సంహారకారివి, సహ ప్రాదిత్యప్రకాశుండవు, యుష్మత్కృపావేశంబున రాక్షసదేహంబుమాని భన్యుండనైతి, మధ్యాఞ్చాలజనంబులు దుఃఖింపుచుండురు. గానం బ్రదివంబునకుంబోవ నమజ్జయోసం గుము అన్యజ్ఞేపాతపర్యంతంబు త్వర్నివిష్టచిత్తుండనగు నట్లనుగ్రహింపుమని భక్త్యయిస్తుం డై వేద సుదర్శనంబంగీకరించెనంత దుర్దాముండు తదనుష్ఠాతుండై గాలవమునీండునకు వంపినంబుజేసి గంధర్వనగరంబునకుం జగ్గెయె.

పిదప గాలపుండు విష్ణుచక్రంబు నివ్వధంబునంబొగడె, ఓ చక్రరాజంబో మహా సురవిమరుదానకావగు నీవీదేవీపట్టణపర్యంతవ్యాపియు సకలకల్మషపహరియునగు ధర్మ తీర్థంబున వసిగిది, యిందు స్నానంబునీయు జనంబులకు పాతకనాశనంబు గావించి, మోక్షంబొసంగుము. మరియు నీతీర్థంబునకు జక్రతీర్థాశ్రింబొసంగుము. భవత్సన్నిధా నంబుచే నీతీర్థాస్థిత మునసమాహంబులకు భూతప్రేతపిశాచంబువలని భయంబు నాశనం బుగావించుమనీప్రాథింప, చక్రంబు తత్తీర్థాశ్రిహితంబయ్యె. ఇట్టి రాక్షసనాశనం

మును, చక్రతీర్థమాహాత్మ్యమును సావధానమునై యాకడింతునతండు సర్వసావిత్రుని క్తుండగుననిన విని శాసకాదిమునీంజులిట్లనిరి.

ఓ సూతుడా? దేవీపట్టణవర్సంత విస్తీర్ణంబగు చక్రతీర్థంబేల విభక్తంబయ్యె నోదాని వినుపింపుమని వేడిన నతండ్రిట్లనియె. పూర్వంబున పర్వతంబులు పక్షనహితంబులై మనోజవంబుచే గగనభ్రమణంబొనరించుచు నగరంబులయందును, రాష్ట్రంబులయందును, గ్రామంబులయందును, గహనంబులయందును పతనంజూనర్చుచుండ, తత్పతనంబుచే సకల ప్రాణినివహించు పీడ్వమానంబులై నిధనంబునొందె, సంత బ్రాహ్మణాదిజనంబులు మరణంబునొందినతంబున యజ్ఞాభావంబయ్యె నష్టకు దేవతలు వ్యసనాక్రాంతులగుచుండ, నింజ్రుత్తిదుఃకోపసంరక్తాంతలోచనుండగుచు, వజ్రాయుధంబుగొని తన్నెల్లపక్షవిదశనంబొనర్చి, సంత గరుడ్వహీనంబులు కుఠరంబులు సముద్రంబునగ్రవేశించుచుండ గొన్ని శైలంబులు చక్రతీర్థంబున ఆణవప్రభాంతి నిపతనంబులయ్యె గాన నేరచ్చక్రతీర్థంబు మధ్యప్రదేశంబున స్థలీకృతంబుండేసి యివిధంబయ్యెనని శాసకమునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండు జచియించె.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల పేతుమాహాత్మ్యంబునందు

నాల్గవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ది ద వ అ ధ్యాయము.

మహానీయగుణగరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీంజులకు సూతుండట్లనియె. ఓ ముని శ్రేష్ఠులారా? చక్రతీర్థప్రభావాకరంబగు నొకవిశేషంబువలించెద వినుండు, పూర్వంబున విధూముండను వసువును ఆలంబునయను నచ్చరయును ఘోరంబగు బ్రహ్మశాపజనితమా నుష్యంబునొంది పత్రిష్ఠంబునం గృతస్మాతనై తచ్చాపంబునుండి పాసిరనిన, శాసకాదులు విన్నయాహ్వానములై సూతుంగాంచి, యా పారాశికోత్తమా! సకలశాస్త్రాధిపతి శారదుండవు, ప్రాజ్ఞుండవు, వ్యాసశిష్యుండవుంగాన, నీకుండెలియం రహస్యంబులుగలదే, చతురాశేనుం దేయపరాధంబున నలంబుపోనహితంబుగా విధూమవసువునకు శాపంబొసంగె నాయీగువురు భూమండలంబున నెవ్వారికిజనించి రాశాపంబెవ్విధంబునంబాపె నెవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా జెప్పమాయని యడిసిన సూతుండట్లనియె.

పూర్వకాలంబున సత్యలోకంబునందు భగవంతుండును స్వయంభువునగు చతురాశనుండు సావిత్రిసరస్వతీగుహితుండై, సనక సనకసనక సుక్రమూర నారదాది మునిజనంబులు పేరింప, నీధిసాధ్యకింపురుషగణంబులు అష్టవసువులుగొలువ, సూర్యోదయము

స్వర్ణశ్యామలములు మనోహరములు వాద్రసహితమునగు నృత్యమునలువలె చేరాలి గలబుండు సమయమున మేఘగర్జితగంభీరంబగు వీణావేణువృందంగారవం బానందకరమైన ప్రవర్తించె నక్కాలమున గంగాతరంగమాలాశీకర స్ఫురణీతల సుఖసర్వమైన మందమారుతమువలె నప్పుడు దివ్యాపురస్సంఘములు క్రమమున నృత్యమునలుపుచుం దజ్జనిత శ్రమమున నిశ్చేష్టితులై యుండ రూప యావన విభాసీయగు ఆలంబునాడూమారత్నము విసంబులుమనంబులు కథికమోదంబొసంగుచు, నాట్యవిలాసమునందేజిల్లుచుండ, పవనముండు తదీయాభ్యంతర వస్త్రవిక్షేపంబొనర్చి, నానమయమున తదీయోరుమాలము దృశ్యంబయ్యె, దత్తాలమున నావిలాసినింగాంచి తత్పథ్యాతులగు బ్రహ్మాదుసురసమూహంబులు నిమిలితనేత్రులైరి. విధూముండు కామశరపీడితుండై వివస్త్రీయగు నవ్వధూమణింగాంచి హాహాసంపుష్పనయనండును వృద్ధరోముండయ్యె. సంతవతురాననం డలంబు నాదౌతకాముండగు విధూమవసువుంగాంచి, మర్త్యమున మమమృందేభుగమ్మి, యలంబునియు నచ్చటనీకుభార్యయగునని శాపంబిచ్చిన విధూముండు భిన్నమవస్థుండై చతురానను నివ్వధంబునక బ్రార్థించె. ఓ దయావయోనిధీ! భగవంతుండవు భక్తవత్సలుండవు నీవునమ్మగావుము, ఘోరశాపంబనుభవించాలి, రక్షింపుమని వేడిన భారతీధవుండు గృహవీపుణుడండై యతనింగాంచి నామృతవచనములు నిట్లనియె.

ఓ విధూమా! మద్వచనం ఒసత్వంబుగాదు గానఁ దచ్చాపంబునకు నవధిగల్పించెద, భూలోకంబున నలంబుపాపహితంబుగా మనుష్యభావంబునొంది రాజన్యండవై చిరకాలంబు భూపాలనంబుచేసి యలంబునయండవతిమృత్రుం గాంచి యతనిరాజ్యరక్షా విచక్షణంబేసి తచ్చాపవిసుద్ధితై దక్షిణోపదితటంబున ఘల్లగ్రామసమీపస్థిత చక్రతీర్థంబున భార్యాసహితలంబుగాఁ గృతస్నానండవై భుజంగంబు జీర్ణార్థచందంబునుంచాలె మానుష్యంబుబాసి స్వర్లోకంబునొందెదవు. చక్రతీర్థస్నానంబుగాని ఏతాదృశశాపనాశనంబు గాదన విధూముండు దీనుడగుచు స్వగృహంబునకుఁబోయి ఇవ్విధంబునం జింకించె.

భూమండలంబున నేరాజన్మనకుం దనయుండెనగుచు, యేమి నేర్చుకుదనని యనేక విధములజింఱించి కౌశాంబీనగరంబున శతాసీతండను నృపుండుగలం దేవనిభార్యయగు విష్ణుమతియందుద్భవించెదనని నిశ్చయించి చూల్యవంత పుష్పవంత జటోత్కటులను మంత్రి క్రయంబుగాంచి తద్వృత్తాంతంబెరుంగించి ఓ మంత్రిచదుగారా, మహాభయంబును బ్రహ్మ కాపణుచే-భూలోకంబున శతాసీత భూవర భార్యయగు విష్ణుమతియం దుద్భవించెదనని వచించిన వివిధతృప్తిశ్చర స్థాణంబులగు యమాత్యునివహంబులు బాష్పపూర్ణావిలముఖు లగుచు ఓధూముంగాంచియిట్లనిరి.

ఓ నాయకా! త్వద్వియోగంబు సహింపంబలముగౌన మన్నుంగూడి మానుష భావంబునొంది శతానీకతనయుండేవుగమ్ము. తన్నుర్రులగు యుగంధరిప్రతీకవల్ల భావ్యు

దన్వంతులగు చూల్వవంత పుష్పవంత బలోత్కటులును యుగంధర విప్రతికవల్లభాఖ్యుల మంగ్రమంబున యోగంధరాదులు రుమణ్యానీక వసంతాఖ్యులం బుత్తులై జనించిరంత. నారాజపుత్తుండు మంత్రికుమారసహితుండయి విహరింపుచుండ పంచాబ్దంబులయ్యెనంత. అలంబునయు అనౌధ్యాపతియగు కృతవర్మభూపలామునకుం బుత్రికయై యుదయించి, మృగావతీనామంబునం బ్రసిద్ధి నొందెనివిధంబున విధూమాదులు భూమండలంబున మాను పరూపంబునొంది విహరించుచుండు సమయంబున మహాసత్త్వండును కుష్టుండును అనుచ రయుండునుఁ బలోత్కటుండుమనగు అహిదంబ్రుండను కైత్యాధముండు, స్థూలగిరుం డను రాక్షసుం గూడి దేవనగరింబునకుంబోయి దివిజనిరోధనంబుగావించి పాదించుచుండు సతిభయంకరంబగు దేవాసురయుద్ధంచాయె. నానమయంబున సహస్రాక్షుండు సహాయా ర్థంబుగా శతానీహ్వనంబుగావించె. నధరాకాంతుండు స్వరాజ్యంబునంబుం బుత్తునభిషి త్తుంగావించి, మాతలియు తేంద్రస్వందనారూఢుండై, దివంబునకుంబోయి దివిజాలం గూడి, యతిభయంకరంబగు సమరంబుగావించి, తద్రాక్షసబాణనిహతుండయ్యె. నంత శక్రుండు చనువ దత్సారధియగు మాతలి పంచత్వంబు సేందిన నృపుం గొని కౌశాంబీనగరంబునకుం బోయి తత్సుతునమంజూపి తద్వృత్తాంతంబంతయు నెరింగించి దివంబునకుంబోయె. నంత సహస్రానీకుండు పితృమరణదుఃఖపీడితుండయి వ్రేతకార్యంబులంజేయుచుండ శతానీకభా ర్యయగు విష్ణుమతియుఁ బతిమరణశోకపీడితస్వాంతయై మరణంబునొందె నంత భూపోత్తం ముండు పితృమాతృవరేతకార్యంబులం గావించి, మంత్రిప్రాభావంబున రాన్యోభిషిక్తుం డయ్యె నంత గొంతకాలంబుచనిన యుగంధరాదిమంత్రివరులును పంచత్వంబునొందిరి.

పిమ్మట సహస్రానీకుండు, యోగంధరాదుల మంత్రిలం గావించుకొని మహీ పాలనంబుఁజేయుచుండ నిఁగ్రుండు, నండనమహాత్మ్యసకాలంబున నానరోత్తముఁ బిలి పించి పూజించి, పూర్వవృత్తాంతం బివ్వెధంబున నెఱింగించె. ఓ నరోత్తమా! పూర్వం బున నీవు విధూముండను పసురాజపుతాని మర్త్యుండవుగావు, చతుర్ముఖసధానడినం బున సమీరవలీతాంకుతయగు నలంబునయను నచ్చరంగాంచి కామశరపీడితుండవై తివది కాంచి సురజ్యేష్ఠుండు మానుష్యంబునొందుమని నిను శపించెంగాన నీవు రాజన్యుండవై తివి. అలంబునయు నిన్ముం బొందంగోరి యయోధ్యాపురాధిపతియగు కృతవర్మనకుం బుత్రికయై యుద్భవించి మృగావతియను పేర రూపరేఖావిలాసంబునం జేజిల్లుచున్నయది. అచిరకాలంబున నక్కామినిగూడి సాఖ్యంబులంబొంది ఆత్మసదృశ తనయుం గాంపె వరు. మఱియు నీవెప్పుడావుక్తుని రాజ్యధురంధరుంగావించి మృగావతీసహితుండవై దక్షిణోదధిరటస్థిత చక్రితిథావంబునం గృతావగాహుండవగుదు నప్పుడ తచ్చాపంబుదలనం బాసి, స్వస్వరూపంబునొందెదవని పురుషూతుండు వచించిన విని సహస్రానీకుండు, మృగావతీసద్భుతితుండై తదద్యాహుకృతోత్సాహుండగుచు, పాకశాసనానుజ్ఞాతుండయి

స్వస్వగరంబునకుంజోవుచు మాగ్గంబునం గామశరపీడితయగు తిలోత్తమంగాంచి వీక్షింపక యనాదరణంబుగావించె, సంత నక్కాంతామణియు అనాదరకృతాపమాన పరిత్యజితమానసయై యమ్మహీధవుంజూచి ఓ నృపాలకా! నీవు మృగావతీలోలచిత్తుండవై నన్నవమానంబుగావించినకతంబున నామృగావతిందాసి చతుర్దశపత్నీరంబులు శోకంబునొందెదవని శాపంబిచ్చిన, నృపోత్తమం డ తిలోత్తమంగాంచి యిట్లనయె.

ఓ కామినీ! యామృగావతింబొంది సాశ్వతంబులనొందెదనేని చతుర్దశపత్నీరంబులు దద్దియొగంబు సహించియుండెదననుచు స్వపురంబునకుంజోయి, కృతవర్తమానా జాతయు విలాసతరుప్లరియు విభ్రమాంబోధిలహరియునగు మృగావతినివివాహంబై తద్దతమానసుండై యనేకవిధసుఖంబులం బొందుచుండు సమయంబున గొన్నిదినంబుల కావధూరత్నంబు దౌహృదంబునొంది పీయూషక్షౌళిత శశిరేఖయుంబోలె పొండిమంబు నొంది నిశాకరగర్భవతియగు పూర్వదిశంబోలె బ్రకాశించుచుండ, నా రాజన్యండు జాయాకామితంబుల సర్వంబునఁ దక్షణంబు ప్రేమాస్పృహండై యొసంగుచుండె నానమయంబున నక్కాంతారత్నంబు రక్తవాపీమజ్జనంబుగావింప గోరిన భూపలలామం డాక్షణంబు కౌసుంధ సలిలపూర్ణాంబుగు రక్తవాపింగావించె. సంతనమ్మానినియు తద్వాపీజల నిమజ్జనంబుగావించి రక్తతోయాద్ధియై పుల్లకింశుకంబో యననోష్ఠ్యుండ విధివశంబున సుపర్ణకులసంభవుండగు వికటుండనువక్షిప్తం డామివక్ర్రాంతి నవ్వనలంగొని బహుదూరంబుపోయి ఉదయాచలకందరంబున మోహవివశయగు నవ్వధూతిలకంబునుంచె. సంత నక్కామినియు లబ్ధిసౌజ్ఞయై యుత్పలతుల్కశ్రీరంబుల సశ్రుజలంబులునించుచు ఫలి వియోగజనితఃఖంబున ఓ నాథా, నేనెక్కడకుంబోదు, నేమి నేయదు, నింకేగతి, మీముఖిబెవుడు గాంతునని విపింపుచు మరణంబునొందగోరి గజసింహాది మృగసమీపంబులకుంబోయి మరణంబునొందఁజాలక యవ్వధూరత్నంబు అవతార్కలంబున జనంబులకు మరణంబుగలుగుట దుర్లభంబని విలపించుచుండ, నవ్వనచరంబులగు మృగంబులు తదీయాక్రందనోన్ముఖంబులు నిష్పంపగమనంబులై తృణంబుల భక్షింపకనండె. సంత కరుణానింధుండగు సోకమునికుమారుం డాపనితనుఁ గృపవే స్వకీయాశ్రమంబునకుం గొనిపోయి స్వగురువుగు జమదగ్నికి నవ్విధంబెఁగింప, నా ఋషిపుంగవుం డామానినింగాంచి విదయపూర్వకంబుగానెట్లనయె.

ఓ కాంతామణీ, నీకనుకంబు కృతవర్తమానంబు నెన్నుంజూడుమని యాశ్వాసింస, ఘోర్యాశ్రమంబుననుండెసంత కాంతకాలంబునకాననిత పర్వతరాజనందనివిశాఖంబోలె శార్దూలుణానితుండగు తనయుంగాంచె, సంతమునితత్త్వులు సూక్తికాకృత్యంబులం జేయ సశరీరవాణి యబ్బాటించుడయాచలనంబాతుండుగాన నుదయనాభిధుండనునామంబుగావించె నకుక్కుమారుండు జమదగ్నికృతమాదానిక్రియాకలాపుండగుచు నామనీంద్రు

చలన సకలవిద్యలంగ్రహించి యావనంబున నక్కాననంబున మృగయావరుండై విహారిం
 తుచు జ్యాభునిజేగ్రహింపబడిన నొకభుజంగంబుగాంచి దయాయుక్తుండై యిట్లనియె.
 ఓ శబరాధమా, యీభుజంగంబు హింసించినేల విడుపుమన నతందీక్షినియె ఓ స్వామీ,
 నేమీనిజే భవభాన్యసంగ్రహణిజావర్చి జీవింపుడు నెవ్విధంబున విడువందగునని వచించి,
 యయ్యహింబేటికయిండు బంధింప, నృవకుమారుండు శబరాధముంగాంచి స్వజననీద త్త
 కంకణంబొసంగి, తదాశీవిషమోచనంబుగావించి, నయ్యురగంబునుమృత్యురూపంబునొంది
 యతనిం బాతాశంబునకుంగొంపొయె. నచ్చట భృతరాష్ట్రసుతుండగు కిన్నరాఖ్యనాగేం
 ద్రుం దారాజనందనుంబుజించి సఖ్యంబుగావించె సంతనతండు తద్భగినియగు లలితా
 ఖ్యం బెండ్లియె యక్కన్యారత్నంబునంద ప్రతిమపుత్రుంగాంచి అష్టానంబగు తాంబూలీ
 స్రజంబును, ఘోషవతియగు వీణాదండంబునుగ్రహించి శ్వశురాది నర్వసర్వశ్రేష్ఠంబులజే
 నమజ్ఞాతుండై భార్యాత్వప్రసహితుండగుచు దుఃఖితయగుజీనంజూడగోరి త్వరాన్నితుం
 దై జమదగ్న్యైశ్రమంబునకుంబోయి జననింగాంచి స్వవృత్తాంతంబెఱింగింప నక్కాం
 తయుం బహుసంతుష్టహృదయయ్యె.

అంత నక్కడ నాశబరుండు కౌశాంబీపురంబునకుంబోయి యొకవనిజుంగాంచి,
 కంకణంబునిక్రయించెదనని వచించె. సంతనావనిగ్నరుండు కంకణంబునంగల రాజమండ్రం
 గాంచి యతనింగొని సహస్రానీకనృపాంతికుంబునకుంబోయి తద్వృత్తాంతం బెఱింగించె,
 అంత నావసుంధరాధిపుండు స్వనామాంకితంబును, మృగావలీహమసుంగవీయాష శీక
 రాపాఠశీలంబగు కంకణంబుగాంచి మృగావలీహమోగవిమిషిపరితాపితుండై యత్యం
 తదుఃఖంబునొంది శబరుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ జ్యాభుడా, యీకంకణం బేవిధంబునం
 బ్రాహ్మంబయ్యె నతైఱంగెఱింగింపుమనిన నతండు తత్పాప్రక్రమంబెఱింగించె, సంత
 నామహీధవుండు శబరచవనంబులకణించి, ప్రియాలోకనకౌతుకియు మంత్రసహితుం
 డగుచు భాస్కరోదయస్థానంబగు పర్వతంబునకుంబోయి యచ్చట విశ్రాంతపై నికుండై
 విశ్రమించి దయతాసంగమ భ్యానతత్పరుండుగాన నిద్రంబొందకచింతించుచుండ, వసం
 తుండు విచిత్రకథాకథనంబుజేయం దత్కథాశ్రవణంబున నారాత్రిగడపి, ప్రాతఃకాలం
 బున జంభరిపాలితంబగు పూర్వాశంబునంబోవుచు, నిర్దైవరహితుంజరంబగు జమద
 గ్న్యైశ్రమంబుజేరి తపోనిష్ఠుండగ్నుమహర్షింగాంచి ప్రణమండయ్యె సంత నామహామ
 ముండు రాజాహంబులగు పూజలానర్చి కుశలంబడిగి భార్యార్థసహితంబగు వచనంబు
 వక్కాడించె. ఓ నరనాయకా, ఈపాలితత్యశాలిని భవద్భార్యయగు మృగావతి యి
 తండు భవత్సయ్యుండు రామచంద్రుంబోలె సకల మృత్యుజేతయగు నితండు భవత్స్వ
 త్రుండు వీరలంగొనిపొమ్మనిన నరనాథుండు భార్యసుతపాత్రమంద్రసమేతుండై కౌశాం
 బీనగరంబునకుంబోయి రాజ్యంబుజేయుచుండి, శక్రవచనంబుదలంచి, మానుష్యంబుగ

హింసా విధింపబడునది నుదాహరణముగాను, సర్వకాలమునను
గోరి యాగంధరాయణాది మంత్రవిషయములపై భార్యాయుక్తులై భార్యులనుబట్టి
బులదే దక్షిణోదధిరతులనుబట్టి యచ్చటనుండు చక్రతీర్థంబుననుబట్టి
యాగంధరాయణాదులు స్నానంబుగావించిరంత. సహస్రసానీశులు శాపంబువలనంబానీ
విధాతపాపులై దివ్యాంబరధరులును దివ్యదూల్యులులేవనుటయు స్వరూపంబునొంది
మహాహంబులగు విమానాధిరోహణంబుగావించి, సమస్తజనంబులును జూచుచుండ స్వ
ర్లోకంబునకుంబోయి విదితతీర్థవైభవులుగానఁ దత్కాలపుచక్రతీర్థ స్నానంబుగావించి
చుచుండురు. ఏనరులైన దచ్చక్రతీర్థంబున గృతస్నానంబులు రానరులు స్వర్గాహారం
బునొందురు. ఓ మునిశ్రేష్ఠులారా, విధామచరితంబువచ్చితి, నెవ్వందైన నీయధ్యా
యంబు సమాహితచిత్తుండయి పరియించునతం దీప్తిరసుఖంబులంబొందును.

ఇది స్నానంబులైనానంబునంగల పేతుమాహాత్మ్యంబునందు

చక్రతీర్థప్రభావాకరంబగు అలంబుసా విధామ శాపమోక్షణంబను కథలంగల

విదవలధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఆ వి వ ల ధ్య య ము.

మహానీయగుధగరిష్ఠులగు శానకాది మహామునీంద్రులు సకలపురాణాభిజుండగు
సూతునకిట్లనిరి. ఓ సూతుడా, చక్రతీర్థంబు దేవీపట్టణపర్యంతమున్నదని తెలిపితిరి
గదా, ఆదేవీపట్టణం బెచ్చటనుండునది అప్వరవరంబునకు ఆనామధేయం బెద్దింబున
సంప్రాప్తంబయ్యె నాచక్రతీర్థంబున స్నానంబాచరించిన వారలకును రామపేతుమూలం
బున మజ్జనంబొనర్చినవారలకు నేలాటిపుణ్యంబులొనగూడు నీవృత్తాంతంబంతయు సవిస్త
రంబుగా నానతిష్ఠిని యడుగుటయు, నతండు ఓ మునిపుంగవులారా, వినుండు రఘువం
శవిస్తారకుండగు రాఘవుండు పేతునిర్వాణంబుగావించుకాలంబున ననపాహంబులెచ్చ
టం బ్రతిష్ఠించె నావ్రదేశంబుననే దేవీపట్టణంబున్నయది. తదంతంబై చక్రతీర్థం బొప్పు
చుండు నప్వరవరంబునకు దేవీపురంబను పేరొదవిన తెత్తిం గెఱింగించెద నక్కరతో జిత్త
గింపుండని యాట్లనియె.

పూర్వకాలంబున దితి తనపుత్రు లమరనిహతులైన బుత్రిక నవలొకించి యాట్లని
వచ్చింపె. ఇంద్రాదిదేవతల కెట్టి పట్టివలన గిట్టులాదపునట్టివానిం గనుటకై తపంబుసేయం
బనుమని యిక్కరణివత్కాశింప, జననివలన ననుజ్ఞాతయై మహాషిరూపంబునొంది యొ
క్కయరణ్యప్రదేశంబునం బంచాగ్నిమధ్యంబున నుంచి యత్కుగ్రంబగు తపంబొనరించె.

అతఃప్రభావంబువలన మూడులోకంబులు దల్లడంబందె నింద్రాదిదేవాధిపతులునుదలంకి రట్టిసమయంబున సుఖార్నవృంధను మునివరుం డాతపంబునకుజెచ్చి నీకు మహిషవదనుం డును మనుష్యశరీరుండునునగు తమాజుండుడయంచు నతండు నబలుండగు బలారినొడు చుబలంబునవెలయుననివలికి నిజలోకంబునకుంబోయె. సంత పూర్వోక్తంబగు వాణీమనో హరవాక్యవ్రకారంబున మహిషవదనుండుడయించి యువధివర్వంబులనుహ్నింగుమాడ్కిం బ్రవర్ధమానుండగుచుండ, విప్రజిత్తిభుక్తుండగు విద్యన్మాలిమొదలగు మనుజుడు లతనిసాన్నిధ్యంబుజేరి యో మహిషాసురోత్తమా, పూర్వకాలంబున మనవారలాంధిస దేవాధిపత్యంబు చిజ్జాతజనకునారాధించి తత్సహాయంబుచేసిందియున్న పులోజాజాతుం దేవ సైన్యయుతంబుగాజయించి తద్రాజ్యంబుబొందు, నీవు విరించదత్తవర బలోద్ధతుండవు, నసమానుండిపుగాన నీదగుపరాక్రమంబు క్రకటంబుగావించి యశంబునొందుమని యివ్వ థంబున బోధించు నిశాచరసీకంబులవలనం బ్రీతుండయి వారలంగూడి యుద్ధార్థియై యమ రావతికింబోయెసంత దేవాసురులకుం దుములంబగు సమరంబు నూటేడులువడిచె నయ్య వసరంబున నింద్రాద్యమరు లసురులతోడఁ బోరొనర్చుంజాలక కాందిశీకులై జలజాత జాతపురోఢాగంబుఁజేరిరంత, దదాగమనకారణం బట్లేవుండెఱింగి వారలందోడ్కొని విశ్వపాలనాసమధుఁలగు ఉమానమానాయకులందెడి తావునకుంజని యద్రేవాగ్రణులక నే కవందనంబుజాచరించి పలుదెఱంగులంబొగడి యావద్వృత్తాంతంబునుండెలియవరచె నని యెట్లనిన, ఓ జగద్రక్షకులారా, మహిషాసురుం డింద్రాద్యప్రతికూలకులం దక్కిన దేవ తాసీకంబులంబీడించి, వారలయధికారంబుల నిరాకరించి యన్నియుం దానొందియున్నవా డుగానఁ దివిజులందరు నిప్పుడు తదీయదాధదేఁ దమతమనివాసులంబాని మనుష్యప్రా యులై మనుజలోకంబున సుంవరించెదరు ఈవృత్తాంతంబు మీకెఱింగింపనేతెంచితి ఈతె రగంటినారలంగాంచి రక్షింపుడని విన్నవించిన తద్వచనంబుజాలించి, యాశంకరనారాయణులు అత్యంతకోపదీపితకరాశదంష్ట్రులై రంత నెల్ల వేల్పులు నట్లులై రపుడు ఉమానాయ కానసంబున నొక్కతేజంబును, కమలాపతిముఖంబున నొక్కతేజంబును, నలువవదనంబు నొక్కతేజంబు నుద్భవించెదక్కినదేవతాముఖంబులవలనం దర్పచారంబు నొక్కొక్కతేజంబుజనించి యొకరాశియయ్యె. నా తేజోరాశి వ్రకాశమాన పర్వతంబుమాడ్కి స్వప్రధావ్యాపితదిగంతరంబై నొకస్త్రీరూపంబునొందె నదెట్లనిన, శివతేజంబు ముఖంబును, విష్ణుతేజంబు భుజంబును, బ్రహ్మతేజంబు చరణంబును, యీంద్రతేజంబు మధ్యంబును, వైవస్వతతేజంబు కేతంబును, చంద్రతేజంబు కుచంబును, వరుణతేజంబు శంఘారుత్రును, పృథ్వీతేజంబు నితంబంబును, అర్కతేజంబు హదాంగుతును, వసు తేజంబు కరంగుతును, కౌబేరతేజంబు నాసికంబును, నవప్రజాపతులతేజంబులు దంతప మ్ములును, హవ్యనాహుతేజంబు చక్షుద్వకాయంబును, వాయుతేజంబు స్కంధధూత్ర వణయుగళంబులయ్యెం దక్కినతేజంబులచే నితరావయవంబులయ్యె. ఇదివధంబున గృతా

వయవమై యావిర్భవించి, ప్రభాశావియు సురాసురకుర్చర తరయు నగు మగాదేవిని గాంచి మహిషాసురపీడితులగు ననురులు ప్రీతినిబొంది భూషణవస్త్రచంద్రనామలూపకరి రంత నాదేవియు వస్త్రాభరణభూషితయు కుసుమహరశోభితయు పరిహారికాసమన్విత యగుచు భీషణంబగు నట్టహాసంబుగావించ, తద్వైభవనాదంబుచే సకలజగంబులు కంపం బునొందె నపుడు రుద్రుడగు స్వకీయంబులగు శూలాద్యాయుధంబులొసంగ నద్దేవియు సింహవాహనాధిష్ఠితయయ్యె.

సంత మునిసమాహంబులు విద్యాధరాది దేవసమాహంబులు జయజయ యన శబ్దపూర్వకంబుగా ప్రోత్రంబుచేయుచుండ, నతిభీషణంబగు దేవీసింహనాదంబు విని, దైత్యనివహంబులు యుద్వృతాయుధులై, మహిషాసుర యుద్ధలగుచు నేలేంచి రాస మయంబున త్రిలోకవ్యాపితలేజోవతియు, ఆయుధవిభాసితహస్తయు, నాదకంపిత భూత లయహ్నోభితా శేషశేషుడి నాగసమాహాయునగు చండికంగాంచి యమరులు రథగజతుర గారూఢులై అస్త్రశస్త్రాద్యాయుధపాణులగుచు రాక్షసులంగాడి సమరంబుజేయు చుండ, మహిషవదనం దద్దేవితో నాడొధనంబుగావించె, నాసమయంబున లక్ష్మకోటి సహస్రసంఖ్యగల రాక్షససేనానాయకు లసంఖ్యాతులగు నైన్యంబులంగాడి నద్దేవింజాట్టు కొని శరవర్షణంబులుపషిణంవ సంచికయు నావాణవర్షణంబుల స్వకార్యకవినిష్ఠతవాణం బులచేదివధించి దైత్యశరీరంబుల నపరిమితశరంబులేయంగాంచి, నిలింపులు నిర్భయలగుచు నతిభయంకరాస్త్రంబుల ననురుల నిర్మూలనంబుగావించ మహిషదానవులకు క్రోధసంర క్రాంతలలోచనందై చాపంబుగొని మహానాదంబుగ టంకారంబుగావించి శతమఖుమీద దశసహస్రవిశిఖంబులు, వైవస్వతుపై పంచసహస్రశరంబులు, వరుణుపై యష్టసహస్రదా ణంబులు, సరవాహనుమీద షట్పహస్ర శిలీముఖంబులు, దక్షిణ దేవసమాహంబులపై ప్రత్యేకప్రత్యేకంబుగా నయతవిశిఖంబులేయ నింద్రుడులు భీతినిబొంది మగాదేవిని శరణంబునొంది రక్షింపుమనివేడిన నద్దేవి భూతభేతాశకాది స్వగణంబులంగాంచి, ఓరీ మీర అసురబలంబుల నాశనంబుగావించు దేను మదోద్ధర్షుండగు మహిషాసురు మదింబెదననిన వారలవిద్విధంబున నాసురపైన్యంబుల క్షయబాహర్నుచుండ, నమ్మహిషవదనండు తద్దేవీగణ నిహంతలగు స్వపైన్యంబుగాంచి యుద్ధోష్ఠుఖుండయ్యె నప్పుడుమహానాదంబును సువత్సు పును మహాహనుపును మహావండుడును మహాభక్తు మహోదరులును మదోద్గటపంచా స్యులును పాదమాడబహునేత్రప్రబాహుకులును ఏకాక్షైకపాద బహుపాదమలును మొదలగు మహిషాసురుని యమాత్మ్యులు యుద్ధాఘాతంబు దేవీపురోభాగంబున కేలేంచిరంత. అంబికయు మనోజవంబగు సింహవాహనారోహణమై ప్రళయాంబుదని ఘోరపాపాక ర్షణంబుగావించి వజ్రేవజ్రసహనంబులును కాంచనపుంభితంబులగు శరంబులు బ్రయోగింప తద్వాణిహితై దశలక్షగజయుచుండును శతలక్షహయనమేతుండును మహాహనుం

దేవ దైత్యయాధనాయకుండు నిహతుండయ్యె, మణియు లక్ష్మకోటిసహస్ర ప్రథానాసుర నాయకులు రథగజాద్వైస్వంబులగుూడి యామమాత్రంబున నిహతులైరి, యోమునివరు లారా! యివ్విధంబునీక్షింప నాశ్వర్యజనకంబయ్యెను.

ఇది సాక్షిందపురాణంబున నేతుమాహాత్మ్యంబునంబు
దేవీపుత్రాఖ్యానంబును, మహిషాసురయధ్ధంబనుకథలగుల
ఆటవయ్యభాషయము సంపూర్ణము.

వ డ వ ల ధ్య య ము,

మహానీయగుగగరిష్ఠులగు కానకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణానిష్ఠుండగు సూతుండిట్లునయె. వినుండు ఓ ఋషిశ్రేష్ఠులారా, మహిషాసురుండు దేవీమహిమంబునంజేసి నిహతంబగు నిజవైస్వంబునవలొకించి చండకోపుండనువానితో నీవీమర్వనికంగిట్టి భంజింపుమనుటయు నతండట్లకాకయని నిజకోదండం బెక్కిడి యాదేవిపై ఘోరంబగు దాగవర్షంబుగురిసిన తద్వర్షంబంతయు స్వకేయ శస్త్రంబులచే నురుముచేసి వాని రథ సూతవాజిచావాదులనెల్లం దునిమి వానిం జక్కగానొచ్చునట్లు ముద్దించె, నంత వాడు నుంగోపించి ఖడ్గంబుచే నీంహంబునొవ్వనేసి తద్దేవీసవ్యభుజంబుపై ఖడ్గంబువైవ నయ్యా యుధంబు తచ్చుజంబునుభేదింపంజాలక నహస్రకలంబులయ్యె. నంత చండికయు శూలంబుగొని వానిం బరేతనిలయుంగావించె. ఇవ్విధంబున రణభూమింగూలిన చండకోపునిం గాంచి చిత్రభానుండు ఘంటానాదంబుల మ్రోయుచున్న శక్తింబయ్యోగింప నద్దేవియు కోపాద్వీరితపరుంకారంబున నాశక్తినిమరలించి శూలంబుచే నయ్యామినీచరుని మృతుంగావించె. బిషప కరానుండను నక్రంచరుండక్షముండై యేతెంచిన ముష్టిఘాతంబుల నశినిం బరలోకప్రాప్తుంజేసె. తదనంతరంబ గవనంబుగోరి నెదురనిలిచియున్న మదోన్నతభాష్య శాంధక నామంబులంగల పూర్వాపురులం గదావట్టసరభాంగంబులవలనం గనుపుగొట్టి మరి యునుం దక్కిన మహిషాసురామాత్యులం దత్ప్రకారంబున మరణంబునొందించిన మహిషాసురుండు స్వవైస్వమరణజంబగు కోపంబుదీపింప, దేవీపరివేష్టితంబులగు గణంబులలో కొందరిందినుచు, కొందర మారలవలనం గొందర గొంజిలవలనం గొందర నూర్రాత్రులచేతం బెదరించి మరణంబునొందించి దేవీవాహనంబగు నీంహంబును మరణంబునొందింపంగవిసి యట్టహాసంచానర్ప నాబలవంతంబగు మృగరాజంబు స్వహావనభాంబులవలన నాదుర్లాభికో రీతంబు భేదించుచుండ యంబయు నయ్యసురుంజంపలగోరి నిజాస్త్రపాశంబులవలనబంధించుటయు, నతండు మహిషరూపంబుదిచి నీంహాకృతినొందిన దేవియు నానీంహంబును హరింపబోవ నతండారూపంబుచూసి మానుషత్వంబునొంది ఖడ్గపాణియయ్యె, నంబయు ననేకాంశుకంబులు వానిపైఁ బ్రయోగించి మిగులనొప్పించె, నంతఁ దద్రూపంబు వదలి

యత్కానుపాదుండు మదగజులై స్వహస్తంబున నాసంహంబుబట్టి యీడువంబొడంగె
సంతనాసంహంబు వఖంబులవిడిచింప నానక్రంతరుండారూపంబుమానిజరూపంబునైందె
నవ్వడచ్చెలియ మధుపానంబుగావించి పరవశవృద్ధయయు ఆరుణాలీచన్మయ్యె. నాసమ
యంబున పర్వతోత్కరంబులద్రేవీపైవైవ నానగిసమాహంబుల బాణంబులమాణంబులు
గావించి చండీకనారాక్షసుం గాంచియిట్లనియె. ఓ నక్రంతరాథమా, ఏనుమధుపానంబు
గావించు పర్యంతంబు గర్వగరిష్ఠుండవై యుండు నిస్తుయమసదనంబుకుంబించి నీధసాధ్యా
దులవారిరా నివాసంబులకుండేర్చెదనని ముష్టింబాడువనతండు దేవీతాడనభీతుండును
కాందిశీకుండునునగుచు త్వరితగమనంబుచే దక్షిణోడధితిటంబునకుంబార నద్దేవియు
మృగేంద్రీవాహనారూఢుడుగుచు సనుగమించెనంత నాసురవైరి దశయోజనవిశాలంబగు
ధర్మపుష్కరణి జలంబులందాగె సంవికయుత త్రటంబునకుంబోయి యతనింగానక రోయు
చున్న సమయంబున నశరీరవాణియిట్లనియె. ఓ భద్రకాలీ మహిషాసురుండు భవన్నుష్టి
ప్రవారవకించుండై ధర్మతీర్థజలంబులందాగియున్న వాడితనింబట్టి వధింపవలయుననిన చం
డికయు ససరవధోద్యుక్తయై తనవాహనంబుతో నట్లనియె, ఓ మృగేంద్రుడా నీవత్యంతబల
పరాక్రమశాలివి నీధర్మతీర్థజలంబుల నిశ్శేషంబుగా పానంబుగావించుమని సతండట్ల
గావించ తీర్థారాజంబుజలరహితంబును ధూళియు క్రంబునయ్యె సంత్రమహిషాసురుండు
దీనుండై భీతిండుచుండ నద్దేవిస్వపాదంబులనాక్రిమించి తీక్ష్ణశూలతాడనంబుగావించి
యసింగొని తద్రక్షుశిరః ఖండనంబొనచెన్దు. వోభూసురాలా యివ్విధంబున సబలంబు
గా మహిషవదనుండు నివారుండయ్యెనంత నీధసాధ్యాది దేవగణంబులును మహర్షి
సమాహంబులు నద్దేవి సేకవిధంబులంగొనియాడి తదనుజ్ఞాతులై ధర్మపుష్కరణి సమృ
తంబుచే పూణంబుగావించిరి గానతీర్థంబమృతతీర్థంబమ నామంబునొందె
నద్దేవియు తీర్థతటంబున వ్వనామాంకితంబగు పురంబుగావించి, యీనగర నివాసులు
సిరోగులయ్యెదరనియు నీచక్రతీర్థంబునం గృతావగాహులభిమత సుఖంబులంబొందుదు
రనియు పరంబులొసంగెంగాన నాపురవరంబుదేవీప్రణంబును నామంబునొందె నోము
నివరులారా శ్రీరామభద్రుండు సుముహూర్తంబున విష్ణేశుంబూజించి తిలకస్వామి
వందనంబుగావించి మహాదేవ్యానుజ్ఞాతుండై దేవీప్రణంబుమొదలుకొని స్వహస్తంబుచే
నవపాష్టాణంబులస్థాపించి సేతుపంథవారంభంబుగావించె నంతసలుండువాకసింహాసనంబు
గావించ రథువరుండు తదధిరోహణంబుగావించియుండి న్యయవసరంబున వానరవీరులు
పర్వతపాదపాకులందెచ్చి యిచ్చుచుండ నశుండయిదువిధంబులకు లంకాపురపర్వతంబు
పదిసొంజినంబువెడల్చును శతయోజనంబుల నిడుపునుంగల సేతువొనచెన్.

ఓ మునివరులారా యనశక్యతంబగు సేతువు సకలపాపనాశనకారియై వ్రతాశించు
చుండు ఎవ్వండైన దేవీపట్టణసమీపంబున నవపాషాణరూపకంబగు సేతుమూలంబునంజుక్ర

తీర్థంబునందున్నానంబుగావించి సేతుధానినాథులకు హరిభజించునతండు పాపవిశుద్ధి
జొందు ఓమునిపుంగవులారా దేవీపట్టణంబుమొదలునలుండు నచ్చిన సేతుబంధనప్రదేశంబు
సేతుమాలంబనిచేసింపబడు మరియు సేతువునకు పశ్చిమప్రదేశంబున దర్భశయ్యయనియు
పూర్వప్రదేశంబు కుగాభరంబనియు నీ రెండు సేతుమాలంబనియు నచ్చటన్నానంబుగా
వించిన పాపనాశనంబగునయు వచింపబడు ఏనరులయిన దేవీపట్టణసమీపంబునను దళా
శయ్యతీరంబునను యేమార్గంబుజేస్తేనంబోయి స్నానంబొనర్తురామనుజులు లక్షజన్మంబు
లనొనర్చిన పాపపుంజంబులు నాశనంబునొందు ముక్తియు సులభంబగు భూమండలంబునం
గల గంగాది ధక్తతీర్థంబులు చక్రతీర్థమోడశాంశంబునక్షత్రంబు చుట్టంబులుగావు సేతు
స్నానంబుగావించంగోరుమనుజుడు ప్రథమంబున నవపాపాణమధ్యప్రదేశంబున స్నానంబు
గావించి త్రైత్రపిండంబిడి పిమ్మటచక్రతీర్థంబున స్నానంబుగావించి సేతునాయకుండగు
హరింభజింపవలయు నివ్విధంబునగావించిననుండు సకలపాపరహితుడై నిర్మలుండగు
ఎవ్వండైన నభిక్యతంబును రామచంద్రరూఢంబగు సింహాసనంబుగాంచి నమస్కరించు
నతండు నరకభయంబునొందడు నరుండు ప్రభువంబున సేతువుంగాంచి రామచంద్రు
మనంబునంపలంచు తఘువీరపాదసంచారంబుచే పక్షత్రంబులగు ధూళిసమాహంబుగల
దియు దశవదనంబుచేదకారణంబును రామచంద్రసేతువు మోక్షమార్గాకేహతువు
పీతామానసాంబుజ చక్రభానుమండలంబగు సేతువునకుం వందనంబొనర్చెదని తన్ని
త్రంబువచించి సాష్టాంగమస్కారంబుగావించి పాపాణవశమధ్యంబునను చక్రతీర్థం
బునను స్నానంబుగావించి పిమ్మట భేతాళవరదంబునకుంబోవలయు ఎవ్వండైన నభక్తి
యుక్తుడై సీయధ్యాయంబువలించు నాకణింపు నామనుజునకు న్వగాడిభోగంబు
లన్నియు సులభంబులు మోక్షంబును కర్మతంత్రయంబు

ఇది స్నాందపురాణంబునంగల సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

చక్రతీర్థప్రసంగయు దేవపురాణాధానకథనంబును మహిమసుర

వధయునను కథలుంగల

యేడవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

పిమ్మిదవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగర్వితులగు తానకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణాభిజ్ఞుండగు సూ
తునకెట్లనిరి. ఓ వ్యాసశిష్యుడా నీవు సకలభగ్నజ్ఞుండవు సీవశిష్యుండవు యమృతతల్పంబు
లగు కథలనాకర్ణించు మాకుదనివిగలగదా గానవచింపుచుండుము చక్రతీర్థదక్షిణప్రదేశం
బున భేతాళవరదంబును తీర్థంబుగలదని వత్కాచింపెనీనా తీర్థంబునకు భేతాళవర

దాఖ్యంబేలాగునంగల్గె ద తీర్థప్రభావంబెవ్విధంబునవర్తెన్లు నీవృత్తాంతంబెరుంగింపుమని వేదిన సతండ్రిట్లనియె. ఓ మునివరులారా, శ్రేష్ఠంబగు విషయంబడిగితి రతిగుహ్యంబత్యా డ్యతంబు పామరులకైన సంతూదజనకంబగు పూర్వవృత్తింబెరుంగించెదగ్గ మనశ్శంచలంబు మాని వినుండు కైలాసంబున శంకరుండు పార్వతీకేళిలోబుండై యుండి యత్యుద్యతంబగు నొకకథవచించె నవియెరుంగించెద నాకణికంపుండు.

పూర్వంబున సత్యవచనండుగు గాలపుండరు మునిపుంగవుండు పరబ్రహ్మంబుగూర్చి దపంబుగావింపుచుండె నామహాసీయునకు కాంతిమలియను తనూజాతగలదా కన్యపితృ శుశ్రూషణంబుగావింపుచు దేవపూజార్థంబై పుష్పంబులందెచ్చి యిచ్చుచు వేదీనవృద్ధునా దులం గావింపుచుండి యొకానొకడినంబున పుష్పంబులకై వనగూడనకుంబోయి రమ్యంబు లగు పుష్పంబులంగ్రహించుకొని తిరిగివచ్చుచుండ సుదర్శనసుకన్యలను విద్యాధర పుత్రు లిరువురు విమానారూఢులై సరావరించుచు రచిన మానారూపతయు యావనోపేతయునగు సత్కన్యంగాంచెరండు జ్యేష్ఠుండగు సుదర్శనుం డక్కన్యకీయండు బద్ధానురాగుడై విమా నాదరోహణంబుగావించి దానిసమీపంబునకుంజేరి యిట్లనియె. ఓ కన్యకామణి నీవెవరి పుత్రిక వేమిటికొరకించున్నదాన నేనువిద్యాధరరాజపుత్రుండ సుదర్శనుండనువాడ రూప రేఖావీరాసంయులగలవాడినవ్వుం గగుణాదృష్టివలలోకించెరక్షించి భగ్నగానై కొనుమట్లయిన ఈమస్తభోగంబులు గలుగింజేసెదనని యవ్విధంబున సంభాషించు విద్యాధర పుత్రువాక్యం బులించి యక్కన్యకర్మయ క్తంబగువచనంబు వక్కాణించె నో విద్యాధర కుమారకా నేగాలవమహామునీశ్వరపుత్రుకను పితృశుశ్రూషాపరమై కన్యాత్వంబునం జరింపుచున్న దాన సిద్ధుడు దేవపూజార్థంబై పుష్పంబులంగొనిపోవుటకువచ్చి యామమాత్రికాంబయ్యె యొక నాలస్యంబయ్యెనేని దేవతార్చనానిష్ఠుండగు మజ్జనకుండు గోపించుగాన శీఘ్రం బునగోచలయు కన్యలు పిత్రధీనలగాని యొకానొకసమయంబునందైన స్వాతంత్ర్యంబు నొందనోపకు నన్నుగోరెదవేని వశనకునకుగుమనిచెప్పుచు కాంతిమలి పితృసాన్నిధ్యంబు నకుపోవుటకు ప్రయత్నంబుగావించ గంధర్వపుత్రుండు కామాతురుండై యక్కన్యా శిరోజంబులంబట్టి యీడ్చినంగురరియంబోలె విలపించుచు వోలెండి యీవిద్యాధర కుమారకుండు నన్నుబలాత్కారంబు గావింపుచున్నవాడు సంరక్షణం బానరింపుమని యాక్రోశంప నయ్యాశ్రమవాసులగు తపసులాలించి గాలపుదోట్కొనివచ్చి విద్యాధర కుమారునిం దదీయహస్తావలంబిత కేశపాశయగు కౌంతిమలిం గాంచెరంత గాలపుండు కోపోద్దిపితమానసుండై సుదర్శనునవలొకించి యోరీ నాపత్రికం బలాత్కారం బానరించె విట్టికృత్యంబు భూతభేతాళిదైతెయజాతులుగాని యింబులెవ్వరుంజేయరు భూలో కంబుల మమహ్యుండవై జన్మించి పిల్గుట సర్వజనవింధ్యమానంబగు భేతాళిత్వంబునొంది మాంసాస్థిశోణింబు లాహారంబుగా గొనియుండుము దుర్భాగ్యుండగు నీసాంగత్యంబుచే

నీయమజాండగు సుకర్ణుండును చూచువ్యంబునొంది కొన్నిదినంబులకు నిరవరాధుండుగాన
విజ్ఞప్తికొనుతుండను విద్యాధరనాథదర్శనంబుచే శాపంబుదొలంగి స్వరూపంబునొందు
నీవు భోతాశర్వంబునొంది చిరకాలంబుసంవరించెదవని ప్రారంభగుశాపంబాసంగి గాలవ
మునీంద్రుండు తనూజుండొట్టుని నిజాశ్రమంబునకుంబోయె నంత విద్యాధరకుమారు
లగు సుదర్శనసుకర్ణులు పరితాపంబునొందుచు యమునానదీతటంబునకుంజని యచ్చట
నున్న శీలసంపన్నుడగు గోవిందస్వామియను ద్విజానకుండనూజులై యుదయించి విజయ
దత్తాశోకదత్తానామంబులంబొంది వృద్ధింబొందుచుండ గొన్నిదినంబుల కనావృష్టిదోషం
బున ద్వాదశవర్షక్షామంబుసంభవించె నంతగోవిందస్వామి దుగ్ధిక్షోపహతంబగు నిజ
పురంబుడిచి సపుత్రకళత్రుండై కాశీవట్టణంబునకుంబోయి యందునివాసయోగ్యంబగు
ప్రయాగతీర్థంబున కపాలమాలికాధరుండై పుణ్యవంతంబులుసలుపుచున్న యొక్క యతీం
ద్రు నవలొకించి నవస్కరింప నమ్మునివరుండతని నాశీర్వదించి యాట్లనియె.

ఓ బ్రాహ్మణాత్తమా నీజ్యేష్ఠపుత్రుడగు విజయదత్తునికి నీకును శీఘ్రకాలంబున
వియోగంబు సంభవించుననినవిని గోవిందస్వామి సూర్యాస్తమయకాలంబగుటంజేసి సం
ధ్యావందనాది కృత్యంబులుగావించి శూన్యదేవాలయంబున ధార్యాపుత్రసహితుండై విశ్ర
మించె నంత అశోకదత్తుండును తజ్జననియుపై పుట్టంబులు విదిర్చుకొని నిద్రంబొందిరి
విజయదత్తుండు మాగాయాసపీడితుండగుటంజేసి శీతజ్వరవాధంబొంది దుఃఖి పుచుండె
నప్పుడు తజ్జనకుండగు గోవిందస్వామి శీతవాధాపీడితుండగు సూమం గొలిగించుకొని
తాపోవశమనంబు గావించుచుండె నంతవిజయదత్తుండు తండ్రింగాంచి వోతండ్రీ శీత
జ్వరంబు వాధించుచున్నదిగాన నగ్నిండెచ్చి యావాధం దొలంగింపుమన నతండనేక
ప్రదేశంబులకుంబోయి యగ్నింగానక పుత్రసమీపంబునకరుదెంచి వోరీ యిష్టదగ్ధరాత్రి
కాలంబయినందున నగ్నిదేవదుర్లభంబనవిని జ్వరార్తుండగు విజయదత్తుండు దీక్షండై
యాట్లనియె, వోతండ్రీ నేనీవాధసహింపజాల నీవగ్నియెచ్చటందొరకదనిబొంకెదపుజూడు
మచ్చటదూరంబున జ్వాలామాలాధీలంబును నశ్రంకషంబగు నగ్నిదీపింపుచున్నది శీఘ్రం
బున నీవచటికింబోయి యగ్నిండెచ్చి మదీయవాధంబొలంగింపుమని విలపించుచున్న పుత్రుం
జూచి గోవిందస్వామియాట్లనియె, ఓ పుత్రకా నేనిష్టదు సెప్పెడిది యనృతంబుగా దగ్ని
యరయుచుంబోయి దూరంబునకుండుచుండెడి యగ్నింగాంచితిదీశ్వశానాగ్ని ఆశ్రంతిహ
జ్వాలాధీలందై యున్నది అదియమటగళం బాయగ్నింగాంచుకొనెన నాయుక్తయంబగుగా
నందే లేదనిన విజయదత్తుండు శీతపీడితుండయి యాట్లనియె.

ఓ తండ్రీ నేనీవాధసహింపజాల నదియధ్వరాగ్నియైన చిత్తాగ్నియైనదెమ్మ దా
నంజేసి పంచత్వంబునొందినంగాని మేలగుననివిలపింప, గోవిందస్వామి పుత్రమోహపీడి
తుండయి, శీఘ్రగమనంబుచే స్వశాసంబున కగ్నిదేవంబోవుచుండ, విజయదత్తుండు తన

తండ్రి యగ్నిం దెచ్చునో తేకుండునో యని సందియంబుచే వెంటంజని యుదొకచోటం బ్రజ్వలించు నగ్నియొద్దంగూర్చుండి శై త్యోపశమనంబుగావించుచు మరియొకప్రదేశంబున వర్తులాకారంబయి రక్తవర్ణజ్వాలాకతితంబుగా మండుచుండుమంటంబ్రాచి జనకుంగాంచి యోతండ్రి, యిదియేమి రక్తాంబుజంబునంబోలే వర్తులాకారంబుగా మండుచున్న యది యిట్లుండుటకు కారణంబేమి? యానతియ్యవలయునని వచించుటయు నాబ్రాహ్మణుండు కుమారునివాక్యంబులాక్కర్చించి యామంటం జక్కగా పరిశోధించి యిది వసాక మాంసరక్తమిశ్రితంబయిన కపాలపుమంటయనివచింప, నంత నాకుమారుండు కపాలజ్వలి తంబగు నగ్నిగాష్టంబుసప్రేయ నందుండి రక్తబిందువులెగిసి యతనిముఖంబునం బడియె, నప్పుడతండ్డారక్తగంధం బాహ్రుణించి తద్వపారక్తపానంబుగావించి తక్షణంబు మహాకాయుండును నతినిష్ఠురదంష్టుండును నతిశయంకరుండునునగు భేతాశుండై భూమ్యంలేరి డ్దాదిత్యమూహంబులుచలింప నట్లహంబుగావించి జనకుజంపంబాని సాహసంబుజేయ వలదను నశరీరవాక్యంపాకణింపచి యతనింబరిత్యజించి గగనయానంబునొంది యనేక భూతభేతాశసంతానంబులు కపాలపాటనంబున భేతాశత్వంబునొందితివిగాన కపాలస్థ టనుండను నామంబునొందుమని దన్యుంగొలువ నరాభిభూషణుండను భేతాశపతిసమి పంబునకుంబోయి యతనికిం నేనానాయకుండై యుండె, చిత్రసేనుండను గంధర్వుండా నరాభిభూషణుని గదనంబున నిహతుంజేయ గపాలస్థ టమం దాయధికారంబు నొంది యుండె. సట్లు సుదర్శనుండు మనుష్యుండయి బిష్టుట భేతాశనాథుండయ్యె.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల సేకుమాహాత్మ్యంబునంద

భేతాశివరదతీర్థత్రయంబు విద్యాధరాశ్చ జుండగు సురభిమనను

భేతాశప్రాప్తియననుకథలంగల

ఎనిమిదవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

తొ మ్మి ద వ ల ధ్యాయము.

మహనీయగుణగర్భులగు తొనకాదిమునిశ్రేష్ఠులకు సకలపురాణాభిసంధకుసూతుం డిట్లనియె. ఓ మునివరులారా, యీశ్వరాకారంబున విజయవర్తుండు భేతాశత్వంబునొంద దదీయజనకుండగు గోవిందస్వామి భార్యయం గనిష్ఠపుత్రుండునునున్న దేవాలయంబున కుంబోయి వారలకావృత్రాంతంబెఱింగించి వారలుండానునం బుఃఖించుచుండ నముద్ర దర్శనంబునై శుభంబుదెంచి వారలంగాంచి దయాళుండై తనకృపంబుకకుంగొని చని శోకోపశమనంబుగావించి గోవిందస్వామిని నిబద్ధింపంగుండుగాజేయ నకండభిలషు

ఖంబులంబొందుచుండియు ప్రథమపుత్రశోకంబునం బొగలుచుండె, నంత ద్విలీయండగు నశోకదత్తుండు శత్రుశాస్త్రవిచక్షణుడై సకలవిద్యా పరిశ్రమంబునొంది, ఎందు నిట్టివిద్యాధికుండులేడని యాపట్టణంబున బ్రసిద్ధి నొందె. నాకాలంబున కాశీపురాధీశ్వరుండగు ప్రతాపమకుటరాజస్వ్యసమీపంబునకు దాక్షిణాత్యుండగు నొకమల్లుండరుడెంచి నయాస్పపోత్తముం డతనింజయించుటకై యశోకదత్తుంబిలుపించి యిట్లునయె. ఓయి, నీవు అలిబల్-వేతుండవు. దాక్షిణాత్యమల్లుంజయించితివేని నీవుకోరినవాని నెల్ల నొసంగెదననుటయు నశోకదత్తుండు మల్లుంగూడి గదనంబుగావించి స్వబలాతిశయంబున నతనిం బతాజితుంజేయ నవసీనాధుండు ప్రీతుడై యశోకదత్తుని భృత్యుంగాజేకొనియండి యొకానొకదినంబున నతనింగూడి సవారిపోయి యొకప్రదేశంబున ఓరాజేంద్రదా, నేనల్పవరాధుండ శత్రుప్రేరిత శూలఘాతంబునొందితి, నీశూలంబునంజిక్కి నాలుగుదిశసంబులయ్యె నెందేనియు గుర్రాత్ములకు సుఖంబున ప్రాణంబులువోవునే యిట్టిశ్రమంబు నొందు డెడి నాకుంగల తృప్తంబావుమను దీనవచనంబులువిని రాజస్వ్యండు ధైర్యవంతుండగు బ్రాహ్మణపుత్రునింగాంచియిట్లునయె. ఓ ధీరోత్తమా, శూలప్రాతుండై తృప్తురుండగుచు నిలయుచుండువాడెవడో యతనికిం జలంబులువోసంగుమని యాజ్ఞాపించె నంతనాబ్రాహ్మణకుమారుం డయ్యారాధ్యనివిభజిన ప్రదేశంబునకుంబోయి యచ్చట భూతిభేతానసంకులంబయిన శ్వశాంబుగాంచి యందొకచోట శూలప్రాతుండై విలపించు నొకపురుషుని జూచి యతనికిజలంబులొసంగంబోయి తదిధాప్రదేశంబున యావనోవేతయు రతీసమాన రూపవతియునగు నొక లతాంగింగాంచి యశోకదత్తుం డత్యధైర్యంబున నీవేవరీవిజయంబైన శ్వశాంబుననుండం గారణంజేమి యీపురుషునికింద నెందుకిన్నదానవని యడుగిగా నతండు మదీయమ్లభుండు రాజుచేత శూలప్రాతుండయ్యె, కృణండు ధనావలోకనంబునీయుచు బ్రాణంబులెట్లు విడువం డట్టితండును శూలప్రాతుండయిన మరణంబు నొందజాలక జలంబులంగోరుచున్నవా డితనివిడిచిపోవుట కశక్తనైయున్నదానని యిష్టభంబునంబవీతన వనితావాక్యంబులించి కరుణాసముద్రుండగు నవ్విప్రకుమారుం డిట్లునివచింపందొడంగె.

ఓ తల్లీ, వదీయస్కంధాధిరోహణంబుజేసి యతనికి జలంబులిమ్మనిన నయ్యువతి యట్లుయొనర్చె నప్పుడు రత్నబిందునర్మలైన విప్రకుమారుండు వసతాముఖంబుచీక్షించి, రాక్షసింగా నెఱంగి రత్నమాపురాలొకృతంబగు తదీయపాదాగ్రంబుబిట్టికొనుటయు నావనితి రత్నమయంబగు నూపురంబుపరిత్యజించి పాదమును విడిచించుకొని వరుంగిడ నవ్విప్రపుత్రుం డాయదియంగొని రాజసాస్త్వధ్యంబునకుంజని తద్వృత్తాంతంబెఱంగించి తాదేచ్ఛినయందియనిచ్చుటయు నారాజేంద్రుం డిట్టిచరితంబుగావించుటలు దేవతలకైనం దరంబుగాదని మిచ్చి యవ్విప్రకుమారునకు దన తనూజాతయగు భనభానొసంగి వివాహంబు

గావించె. మరియు గొన్నిదినంబుల కొకసమయంబున నారాజస్యండానూపురంబుగాంచిన దీనికిండుల్యంబగు నందియం దెచ్చనివచ్చించె. అంత నశోకదత్తుండు యాయందియముండు శ్మశానంబునందెచ్చితి నిప్పుడేతత్సదృశంబు నెక్కడదెత్తు శ్మశానంబున మనోహరమాంసం బమ్ముచుండితి నేన యీప్రదేశంబునకు మాంసంబుగోరి ముందేతెంచినముద్దియయరుగుదెంచు నప్పుడు తదీయవ్యయనూపురంబు హరింపందగునని నిశ్చయించి శ్మశానంబునకుండు యచ్చటనుండు భూతభేతాశాలం దృణీకరించి యత్యంతగైర్వంతుండయి మాంసవిక్రయంబుగావించుచు దిక్కులు పిక్కుటిల్లునట్లు మాంసంబు గొనుండని భూతభేతాశాలంబులంబిలవ నవియే తెంచుచుండ నారాక్షసియు కన్యాసహితయై యరుదెంచిన నవలోకించి దానిందెలుసుకొని యాలనామణి ముందిచ్చిన యందియకు సభానంబగు రెండవనూపురంబొసగుమనిన నదిభీతయై యోవీరోక్షమా, యష్ట యునర్చదనని నూపురంబొసంగి మరియును విద్యుత్ప్రచయసుత తనూజను నొకసువర్ణాంజ్ఞంబు నిచ్చి యనిపిన నతండు హేమాబ్జమశినూపురంబులంగొని విద్యుత్ప్రభాసమేతుండయి రాజసమిపంబునకుంబోయి తాదెచ్చిననూపురంబొసంగ రాజశ్రేష్ఠుండు నంతుష్టాంతరంగుండయి యతనిననేకవిధంబులం బొగడె, నంతనశోకదత్తుం డొకదినంబున విద్యుత్ప్రభంబుంచి యొ.ప్రియసతీ, మీశ్రీకింబంగారుదామరపువ్వైవ్యధంబునంబొక నిట్టకుసుమంబు లెచ్చటందొరుకు నెట్లంగింపుమనిన నదియట్లయె.

ఓనాడుకా, యీ హేమకవలంబులు కపాలస్థాటనాఖ్య భేతాశనాయకునికిం గ్రీడాకిరసరోవరంబునం గలపు జుక్రీడార్థంబై, మీయత్ర యచ్చటకుంబోయి నీకమలంబులు దెచ్చెననిన నతేండాసరోవరంబునకు నన్నుంబిలుచుకొని పొమ్మనిన నదియట్లాసర్ప నప్పడవ్విప్రమూరుండు తత్కమలంబులం గ్రహింపంబోయి తద్రక్షకులగు భూతభేతాశానికంబులం దనుమాడినవిని కి ఫాలవిస్థాటనండు నిజనైస్యహాశంబునకుంబొపించియశోకదత్తునెదిరింప నలందు గదనంబునం గఫాలస్థాటనం జంపంబూనిన నచ్చట కవిజ్ఞప్తికొలుకుండన్ విద్యాధిపరాధిపతి విమానారూఢుండై యరుదెంచి యంతరిక్షంబున నిలచి, యాభూసురపుత్రకా, సాహసంబుజేయుమని వచించిన నశోకవత్తుండకవివీక్షించి తదాలోకనమాత్రంబున శాశ్వతసతిమానుష్యంబువదలి దివ్యరూపంబునొంది విమానారూఢుండును సుహృదభరణభూషితుండునునయ్యె నప్పడతనింగాంచి విజ్ఞప్తికొలుకుండో విద్యాధిరకుమారకా యీభేతాశపతి గాలకాపంబుచే భేతాశోత్పల్లవంబొందిన నీయగ్రజండు నీవును తదీయశాపంబునొందినవాడనయ్యు నల్పపాపుండపుగాన మద్భక్తనంబునశాపవిమోచనంబగునని యమ్మునిచెప్పినకారణంబున నిర్మలుండవయితిని నీయగ్రజాశాపాంతంబతండు వచించడమై, గాన నీవు స్వర్ణంబునకుం బొమ్మనిన సుకర్ణుం డావిద్యాధిరవతింగాంచి యావిద్యాధిరోక్షమా విడియగ్రజంబాని సర్వభోగయంతంబగు స్వర్గంబునొ

మటకొడంబడంబాల నైవ్యభంబున నతనికి శాపవిమోచనంబగు వచింపుమనిన, విజ్ఞ ప్తికొ
తుకుండు దుర్నివారణంబగు శాపవిమోచనంబు గావించ నైవరికిందరంబుగాదయిన తహ
స్యంబగు యుహాంబునెప్పెద, దక్షిణోదధితీర్థత జిత్రతీర్థతటంబున సర్వతీర్థోత్తమం
బగు నొకతీర్థంబుగలదు తత్తీర్థదశానమాత్రంబున సకలపాపంబులనశించునని కమల
జాండు సునకాదిమునీంబ్రలకుంజెప్పె గాన తత్తీర్థంబున స్నానంబుగావించు వారొందు
భలంబెరుంగనే సమర్థుడండగాను గాన నచ్చటకుంబోయిన భవద్రాజుండు భేతాళత్వం
బుమాని విద్యాధరుండగునటయు నతండు విజ్ఞ ప్తికొతుక సమేతుడై యగ్రజాంబోడు
కొని దక్షిణానముద్రోపాంతంబున గంధమాధన చక్రతీర్థమధ్యంబుననుండు తీర్థంబునకుం
బోయి యాసీరంబునంగూర్చుండి ఓ యగ్రజా గాలవశాపమోచనంబు కొరకీర్థంబున నవ
గాహనంబుగావించువుని పలుకుచుండు సమయంబున వాయుప్రేతంబులయి అ తీర్థశీకరం
బుల కఫాలస్పృటనుమీదం బ్రసరించుటయు నతండానూపంబుమాని విజయవత్తుండును
చ్రాత్తులుండయితత్త్వమవ్యుత్పన్నవృత్త్యర్థంబైన సంకల్పస్నానంబుగావించి తక్షణంబ దివ్య
రూపంబునైంది విమానరూఢుండును దేవస్త్రీనమాజ పరివృలుండును నిజబ్రాతృసహ
తుండును సభూషణుండును పురస్థితవిజ్ఞ ప్తికొతుకుండగుచు తత్తీర్థంబనేకివిధంబులంగొ
నియాడి దివంబునకుంబోయేం గాన నాత్మోత్తమంబు భేతాళవరదంబని సిద్ధింగాంచె.
వినరులయినం దత్తీర్థరాజంబున స్నానంబుగావించురామనుజులు జీవన్ముక్తులగుదు రాత్మీ
సప్తకతీర్థంబెచటగాన విద్యాధరుండేకారణంబున భేతాళత్వంబుమహానె నాకారణం
బున తత్తీర్థంబు భేతాళవరదంబును నామంబునొండె యెవ్వరైన నాతీర్థంబున గృతస్నాను
లయి పితరులకుం బిండదానంబు గావించుదురో వారి పితృసమూహంబులు తృప్తిబొంది
వ్యక్తంబు నొందుదురు ఓ మునివరులారా భేతాళవరదతీర్థంబునకా నామంబుగలిగిన
కారణంబెరుంగించితి వివ్వందైన నీయధ్యాయంబు నమాహితమనస్కుండయి పఠించు
నాకర్ణింమనతండు సమస్తపాపంబులంబాసి స్వర్గంబునొందు.

ఇది స్నానందపురాణంబునందలి నేతుమాహాత్మ్యంబునందు

భేతాళవరదతీర్థప్రశంసయు సుదర్శన

సుకణశాప మోచనంబును నను కథలంగల

తొచ్చిదవయధ్యాయము సంభూగము.

ప ది య వ ల ధా య్మ ము.

మహానీయ గుణగరిష్ఠులగు శానకాదిమునీంబ్రలకు పారాణికోత్తమండగు సూతుం
డిట్లనియె, ఓ మునీంబ్రలారా పూర్వోక్తంబగు భేతాళవరదతీర్థాన గాహనంబొనర్చిన

జనంబులు మెల్ల మెల్లగా గంధమాదనంబునకుంజనవలయు నేవ్వర్వతరాజంబు విశ్వకర్మ నిర్మితంబయి బ్రహ్మలోకంబునకు మార్గంబై యొప్పునకు లక్షకోటిసర్వవ్యాకంబులు పుణ్య వనాశ్రమంబులు తేదారణ్యంబులుగల్గియుండు మరియు మహాపాతకహీనంబగు నావ ర్వతమార్గంబున లక్ష్మీధరిత్రీసమేతుండగు విష్ణుదేవుండును సావిత్రిపరస్వతి సహితుండగు చతుర్ముఖుండును వినాయకకుమారదండ్రాదులును సూర్యాదిగ్రహంబులును అక్షవసువు లును పితృదేవతలును లోకపాలురును పార్వతీసమేతుండగు హరుండును దివావిశంబులు నివసించియుండురు ఆప్తట కిన్నరకామినులు పురుషేంద్రుగూడి నిత్యంబు గ్రీడింపుచుండురా వర్వతశిఖరాగ్రీతుండగు గిరిజామనోహరునిరంతరంబు సిద్ధచారణాదులు శుభంబులం గోరి బూజింపుచుండురాధరాధరంబనాదియు వర్వమునిగణపేయంబును తులతరంగాభీల సముద్రీసేవితంబై యొప్పుచుండు తేదియమారుతస్పర్శమాత్రంబున కోటిమహాపాతకంబులు అగమ్యాగమనాగతవర్వత ప్రతిమపాతకకోటులు దేహకలితంబులుగు నవియొనకలెను అం దు వానరసేనానాయకుండగునైలుండు రామాజ్ఞచే సేతువానర్చె నాసేతు గంధమాదనం బులదశీంచు వారాధరాధరంబునకు వందనంబులుగావించి వోధరాధరేంద్రోక్తమా నీవు బ్రహ్మవిష్ణుది సమస్తదేవతాసేవితుండవు నన్ను మదియపాదంబుల ద్రొక్కుటచేతం గలుగు పాపపుంజంబువిదళించి రక్షింపుము భవచ్చిఖరాగ్రవానియగు శంకరుదర్శింపుమని యివిధంబునంబ్రార్థించి సేతురూపతన్మగా రోహణంబుగావించి తక్షిరంబున సముద్ర స్నానంబొనరించి నీచక్షుషమాత్రకంబులు శమిదశవప్యశంబులుగు పిండంబులిడేరి వారి పితరులు కల్పక్షయవర్వతంబును దృష్టినొందుదురు మరియు వారలు స్వర్గస్థులయియున్న మోక్షంబును నరకగతులయియున్న స్వర్గంబునొందుదురు ఆపర్వత రాజంబునందులో ప్రసిద్ధంబును సర్వతీర్థోక్తమంబును పుణ్యతమంబును పాపవినాశంబును నొక తీర్థంబు గలదు తత్తీర్థోద్వరణంబు గావించినవారలు గర్భవాసంబునొండ వోవరండు స్నానంబు గావించినవారలు నిర్ములులగుచు వై కుంతవదంబునొందుకు రిండుకు పండియంబులేదనిన పారాణికుంగాంచి ఋషులిట్లనిరి వో మహాత్మా పాపవినాశనాశ్చిత్తీర్థప్రభావంబును వచింపు నీవువ్యాసబోధితుండవుగాన సకలంబునెరుంగుచువనిన నతంజిట్లనియె వో మహా మూలారావినుండు హిమవత్పర్వతసమీపంబున బ్రహ్మశ్రమంబునంబు జరిగిన వృత్రాంతంబు దెలిపెద సమీపంబున బహుగుల్మలతాకీణంబును హరమృగ పంకులంబును మదగజ సం చారితరీును సిద్ధచారణసేవితంబును రమణీయంబును పుష్పితకాశనంబును నియమవ్రత పరామణ ద్రాష్టాణిపరిశోభితంబును సూర్యవ్రతాశీతిపీఠిలయ ప్రకాశితంబును యజ్ఞ దీక్షిత వేదాధ్యయన వంఽన్నశోభితంబును బ్రహ్మచర్యగృహస్థ వానప్రస్థ యత్యాద్యాశ్రమ నిష్ఠ విధానీతంబును మరీచివాలఖిల్య పువేష్టితంబైయొప్పు నొక యాశ్రమంబుగల దచ్చ టికి సాహసపంతుండగు దృఢమతియను శూద్రుండరుడెంచి దేవకల్పలగు నమృహంబును అను వందనంబులుగావించి వారలచే బూజింపంబడి వారలు చేయుచుండు యజ్ఞాదుల

గాంచి దానుం దవంబుగావించంగోరి యప్పుని మండల శ్రేష్ఠుండగులపతియను మహా
త్తుంగాంచి యో తపోధనా నీకు నందినంబులొనర్చెద నన్ను గరుణాదృష్టిచేతంగావుము
నేనపరవణఁబొత్తిండ మీకు శుశ్రూషణఁబు గావించనేతెంచితి బ్రసన్నుండనై నాచేత
యజ్ఞాదులం గావించుమని యివ్వించునంబలికిన దృఢమతివాక్యంబులాలించి యత్తపోధ
నుండిట్లనియె. వో భృడమతీ హీనవంశజుండగు శూద్రుండు యాగదీక్షితుండగుటకు శాస్త్ర
పాఠంబునభ్యసించుటకుందగడు గాన బ్రాహ్మణశుశ్రూషంగావించుము జాతిహీనునకుపదే.
శింపందగదట్లుపదేశించిన యుపాధ్యాయుండు దోషంబులంబొందుం గాన నాయుపదేశిం
చునట్టి బ్రాహ్మణుని విల్లులు చందాలునింబోలె పరిత్యజింపవలయు మరియు మన్వాదులచే
శూద్రకులజులకు భర్తంబు ద్విజశుశ్రూషణంబని చెప్పబడియున్నది గాన నట్లుగావించు
నినవిని యాశూద్రుండు శ్రద్ధాసహితంబుగా తపంబుజేయంగోరిన నితడంగీకరించకబోయె
నైనను నేతపంబుగావించెదనని నిశ్చయించి కొంతదూరంబువోయి యచ్చట నొకపర్ణశా
లంగాంచి దేవతాగారంబొనర్చి తత్సమీపంబున నొకతటాకంబుద్రవ్వె యొకపుష్పరా
మంబుగావించి తపస్సిద్ధింగోరి శ్రద్ధాయుక్తుండై తపంబుగావించుచు దేవపూజలు సేయుచు
నియమోపేతుండును జితేంద్రియుండును కందమూలఘరాశనుండు నతిధిపూజకుండునై
యండంగొంతకాలంబాయె నట్టియెడ గర్గవంశసమున్నుతుండును జితేంద్రియుండునగు
సుమతియను ముసీంద్రు డాతనియాశ్రమంబునకేలెంచిన యతరండామహామునింబూజించి
ఫలాకులచే నంతుష్టుంగాంచి కుశలంబడిగిన నతండాశూద్రునాశీర్వదించి స్వాశ్రమంబున
తుంబోయి ప్రత్యహంబతనియందు విశ్వాసంబుచే వాసయాశ్రమంబునకువచ్చుచుంబోవుచు
యతండుగోరిన యతనిచే యజ్ఞాదులసేయించి రహస్యమంద్రోపదేశంబులంగావించి యా
శూద్రునిచే పోషితుండైయుండె నిట్లుండగొంతకాలంబునకాబ్రాహ్మణుండు మృతుండై య
మకింకరులచేత నరకంబులంద్రోయబడి యనేకకల్పసహస్రవర్షంబులంబాదల ననుభవించి
పిదప భూమియందొకవృక్షంబైపుట్టి పిచ్చుట గర్గభ విద్వరాహసారమేయరూపంబులనొంది
తరువాత చందాలశూద్రవైశ్యక్షత్రియయోనులందుద్భవించి కడపట విప్రుండై యవతరించి
జన్మాప్తమంబునందుపసీతుండై వేదాధ్యయనంబొనరింపుచుండి యొకానొకకాలంబున బ్ర
హ్మరక్షస్సుచేపీడితుండై విలపించుచు శ్రమించుచు వేదబాహ్యుండై కన్యశూన్యుండైయుం
డ నతనిజనకుండు డక్షాక్రాంతుండై యబ్బాలుండోడ్చొని యగస్త్యమహాముని సమీ
పంబునకుంజని నమస్కరించి యావృణీంద్రా నాకేపుత్రుండుదప్ప పితృరుణంబవనోదింప
మరియొకండులేడు భవాదృశులగువారలు పరోపకారశీలుండైయుంచురు గాన నితనింగాం
చి రక్షింపవేయని యనేకవిధంబులవేడిన నాబ్రాహ్మణుంగాంచి యగస్త్యుండిట్లనియె.

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! లూబాలుండు పూర్వజన్మంబున సుమతియను బ్రాహ్మణుం
డితండు వయోధి కర్మంబులను మగ్రంబుల శుద్ర నకుపదేశించి మరికొన్నిదనంబులకు మృ

తుండై తత్కారణంబున యనేకసహస్రవర్షంబులు నిరయబాధలంబొంది పిమ్మట స్థావరా
దిజన్దంబులంబొంది యిప్పుడు బ్రాహ్మణుండై భవత్పుత్రుండయ్యె నితండు పూర్వజన్మకృత
పాపంబుచే బ్రహ్మరక్ష్యగృహీతుండై యున్నవాడు గాన నొకయుపాయంబొవచించెదదనియు
దక్షిణసముద్రతీరంబున నేతురూపంబును సమస్తదేవతాసేవ్యంబును పాపనాశనంబునగు
గంధమాదనంబును నొకపర్వతరాజంబునకు తనస్కర్షణంబుననొకతీర్థంబున్నయదియ, యాతీ
ర్థంబు భూతప్రేతపిశాచాదులవలనంగల్గుబాధలనలయించుంగాన పాపనాశనంబునపేరంబు
సిద్ధినిొందియుండు. ఓ భూసురవర్య! నీవచటికిపుత్రుడొద్దొనిచని యందుస్నానంబొన
రింపు మచ్చట త్రిదినంబులు స్నానంబుగావించిన భవత్పుత్రునిబాధ నివారణంబగు యీ
యుపాయంబుగాక మరియొకయుపాయంబేనెరుంగ గాన శీఘ్రంబునంబొమ్మనిన నాభూసు
రుండగోస్త్యనకు వందనంబొనర్చి తదనుజ్ఞనొంది పుత్రసహితుండై గంధమాదనకుంబోయి
యచ్చట పాపవినాశనతీర్థంబున సకలపూర్వకంబుగా గుమారుని ద్రిదినంబులు స్నానం
బుగావించ నాకుమారుండు బ్రహ్మరక్షసృచేటిముక్తుండై గుండరాకారుండై వృష్టిచిత్తుం
డును సంవత్సరండును నర్వభోగయుతుండై చిరకాలంబుండి దేహంతంబున ముక్తింబొం
దె నతనిజననండును వైవల్యంబునొందె మరియును నాబ్రాహ్మణుచే మంత్రోపదేశంబు
లంబొందిన శూద్రుండనెక నిరయబాధలంబొంది యనేక యోగులందుద్భవించి పిమ్మట కృద్ర
రూపంబునొంది, యొకానొకసమయంబున దైవయోగంబుచే గంధమాదనంబున కరుడెంచి
యాపాపవినాశన తీర్థజలపానంబొనర్చి యంచుమునింగి యాక్షణిగబున కృద్రరూపంబుమా
ని సుందరాకారుండును నమస్తాభిరణాలంకృతుండును ఓవ్యమాల్యాంబర భరుండునగుచు
రక్తచందనంబలంబిక్కిని దివ్యవిమానారూఢుండై దేవకాంతలు చామరంబులువీచుచు పరి
వేష్టించికొలువ దేవలోకంబునకుంబోయె గాన నాతీర్థంబు స్వర్గదంబు ప్రభావయుక్తంబు
ను బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరసేవితంబైన పాపనాశంబును పేరంబుసిద్ధినిొందియుండు, ఓ ముని
వరులారా శ్రేయఃకాముండు యెచ్చట నాభూసురుండును శూద్రుండును స్నానంబుజేసి
సిద్ధింబొందితీర్థంబున స్నానంబుగావించి పాపరహితుండగు యీరహస్యంబగు పాపవి
నాశన తీర్థప్రభావంబువచించితి.

ఇది స్నానదపురాణంబునందలి నేతుమాహాత్మ్యంబునందు

గంధమాదనప్రసంశయు పాపవినాశన ప్రభావ

చధనంబునను కథలుంగల

పదియవ అధ్యాయము సుపూర్ణము.

ప ద మై కం డ వ ల ధ్యా య ము.

మహానీయగుణగరిష్ఠులగు శాసనకాదిమునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా మనుజులు పూర్వోర్థంబగు పాపవిశాసంబున స్నానంబుగావించి యనంతరంబు నీతానరస్సనకుంబోయి యందునియమయుక్తులగుచు స్నానంబుగావించవలయు నాతీర్థంబు ను కాశ్యాదిపుణ్యక్షేత్రంబులు గంగాదితీర్థంబులు స్వపాపనివృత్తికై సేవించుచుండు పూర్వంబున పాకాననుండానరోవరంబున స్నానంబొనర్చి బ్రహ్మహత్యవలనంబాపెననిన ఋషులిట్లనిరి. ఓపారాణికోత్తమా పురందరున కెవ్విధంబున బ్రహ్మహత్య వంశాస్త్రంబయ్యె న తండాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి యెట్లువిముక్తుండయ్యె నవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా వచింపుమనుటయు సూతుండిట్లనియె.

ఓమునీంద్రులారా! పూర్వంబున కపాలాభరణుండమ రక్కసుండు చతుర్ముఖుడే సర్వభూతంబులవలన మరణంబులైన పరంబునొంది వైజయంతియను పట్టణంబున రాక్షసులుగొలువ రథగజాదిసంయుతంబగు శతాక్షాహిణీసేనలంకూడి రాజ్యంబొనర్చుచుండి యొకనమయంబున శరభక్షుండనుమంత్రిగాంచి యిట్లనియె. ఓ మంత్రిప్రవరా మంత్రాలోచనంబునల్పత్వము నెచ్చటంగాన మనమిప్పుడమరావతికింజని తదధిపుండగు నిండ్రుంబరిమార్చి తద్రాజ్యంబునొంది వందనాదిక్షేత్రావదేశంబుల రంభాద్యప్సరస్సమూహంబులంకూడి క్రీడింపంబోదమాయనిన నతండంగీకరింప కపాలాభరణుండు దుర్వైధసుండిను పుక్రురాజ్యంబున కభిషిక్తుంగావించి సపరివారుండు ససైన్యుండయి యమరావతికింబోవుచుండ తదీయ్యనే నాపాదఘట్టనాజనితంబగుధూళి యాకనంబుగప్పె మరియు నిస్సాక్షాది భవ్వులు గజబృంహితంబులు నశ్వహేళితంబులు పదాతిసేంహనాటంబులు మొదలగువానిచే జలధులుశోషించె గిరులుచూర్ణంబులయ్యె దిగ్గజంబులు బధిరత్వంబునొందె దిశలుప్రతిభవ్వులూసంగె నిట్టారక్కుసుండమరావతిచేరుటయు బలభేదియు స్వసైన్యంబై సమరంబునకేతించె నానమయంబున వారలకదృష్టపూర్వంబగు ద్వంద్వయుద్ధయాదయె నప్పడు కపాలాభరణునితో నిండ్రుండును శవభక్షునితోయముండును కేశకునితో పగుణుండును రుధిరాక్షునితోకుబేరుండును కపాలాభరణానుజులగు మాంసప్రియుండును మద్యసేవియు హ్రూరదృష్టియు భయానకుండమవారలతో అశ్వినీదేవతలు నగ్ని వాయువులుగూడి ద్వంద్వయుద్ధంబుగావించ విరువాగునుంకూడి ఘోరంబగు యుద్ధంబొనర్చె నానమయంబున మహాబలుండగు ధర్ముండు కాలదండంబుగొని శవభక్షుంబరిమార్చి అక్షాహిణీత్రయ సంఖ్యాతంబగు తదీయ సేనంబొడవడంగించె వరుణుండు పాశంబుచే కౌశికుశిరంబుద్వందె కుబేరుండు కుంతంబుగొని రుధిరాక్షునిహతుంగావించె అగ్నివాయువులు నశ్వినీదేవతలు కపాలాభరణానుజులందునిమిరి యింద్రుండును కపాలాభరణుంగేడించి తదీయసేనా

సమాహంబులసంతయు యామార్గంబునం బరేతనిలయంబున కసించిన కపాలాభరణుండు స్వసైన్యనాశనంబువీక్షించి గృహీతచాపుండయి తీక్షణబాణంబులం గొని వోరి యింద్రుడా నిలునిలుమని పలుకుచు ప్రయోగింప శరీరపుండ్రాశరంబుల ఖండితంబులగాజేసిన నారక్కసుండు శూలంబుబ్రయోగించె సంత నిండ్రుండు దాని వ్యక్తియంబగుశక్తిచే వారించె సంత సయ్యామిసీచరుం డయిచు వేలబారుపుల మక్కుచేజేయబడి శతహస్తంబులపాడపుం గల గదంగొని నిండ్రువక్షంబుపైవైవ తిద్దదాహుతంబున సతండుమూర్ఖంబొంద బృహస్పతి వంజీవనియగుమండ్రంబుచే సతని పునర్జీవితంబుగొనించె సంత నిండ్రుండయిరావ తారూఢుండయి నిజాయుధంబగుకులిశంబుకొని సాశ్వరభూదికంబుగా కపాలాభరణుల ప్రమాణంబుగా ఖండితుం గావించి దండధరాంతికంబునకుంబంపె సంత సఖిలలోకంబులు సంతసేల్లె నారాక్షసనంహరజన్యంబగు బ్రహ్మహత్య పాకారినాక్రమించె ననినవిని ఋషులిట్లనిరి వోమహాత్మా నీవువచ్చినికపాలాభరణుండు లోకపాదకుండగు రాక్షసుండు గాని బ్రాహ్మణుండుగాడు తద్వధంబున బ్రహ్మహత్యనిండ్రునెట్లాండె నవ్విధంబువక్కాణింపవేయని వేడిన సూతుండిట్లనియె వోముసీండ్రులారా ఐరమరహస్యంబగువిషయంబు వచించెద వినుండని యిట్లనియె

పూర్వంబున వింధ్యప్రదేశంబున త్రివక్రంబును నొక రాక్షసుండుండ సతనికి రూప యావనశాలినియు సర్వలక్షణోపేతయగు సుశీలయును భార్యగలదా కామిని వింధ్య పర్వతోపాంతంబుం బరియింపుచు వేదాధ్యయనతత్పరుండును సమాధియుక్తుండై యున్న శుచియును ముసీండ్రుని యాశ్రమంబునకుంబోవ సతండక్రామించిగాంచి కామపాణ పీడితుండై యిట్లనియె, ఓకాంతామణి నీవెవరివిజగువనంబున నేలసంపదించెదవు నిన్నుం జూచిన ఘిగుల శ్రమనొందిన దానివలెనున్నావుగాన మరీయాశ్రమంబున గొంతప్రాప్తన నివసించియుండుమనన సుశీలయిట్లనియె. వో ముసీండ్రా నేత్రిక్రందను రాక్షసేంద్రునిభార్యను పుష్పావహరణార్థంబై యివ్వనంబునకేలెంచెతి నే నపుత్రనైయున్నదాన నానాధపుండు శుచియును ముసీంద్రుంబొంది పుత్రుంబడయ్యుమని యాజ్ఞాపించెగాన నేలెంచితి నన్నుం బ్రసాదదృష్టివలలోకించి పుత్రునొసంగుమనవేడిన యాకాంతామణింగాంచి ముసీండ్రుండిట్లనియె. వో కామిని నీదశానం బొనర్చినదిమొదలు మన్ననంబు సంచిలిరుచున్నయది మనోరథంబులొనగూర్చుమని ముసీంద్రుత్తాకాంతింగాడి రమింపుచుండది దినంబులయ్యె సంత ముసీంద్రుండిట్లనియె. వోవనితామణి నీయ్యుదిరంబున గపాలాభరణుండను తనయుండుదయించి విరించెదత్తావరుండై సహస్రవత్సరంబులు రాజ్యభోగంబుల ననుభవించగలడతండు పురందరుండుడప్పు నితరులచే పట్టుండుగాడని ఐరంబొసంగి కాశీ పట్టిణంబునకుంబోయె సంత గొన్నిదినంబులకాసుందరియు కపాలాభరణుం గనయె నిట్లు శుచిప్రసాదంబున సుశీలకుంబుట్టిన కపాలాభరణుని నిండ్రుండువధించె సంతసతండు

11-12

బ్రాహ్మబీజ సముద్భవుండగుటంజేసి బ్రహ్మహత్యనిండునాక్రమించె నంత శతక్రతుండు భయానులచిత్తుండై పరుంగిడిననదియు ననుగమింప నిండుదుదీనుండై చతుర్ముఖు సమీపంబునకుంబోయి వోపితామహ నాకీవాధబొలంగు నుపాయమువచింపుమనివేడిన నతం దిట్లనియె. వోబలభంజనా దక్షిణసముద్రోపాంతంబున గంధమాదనంబుననుండు సీతా కుండంబను తీర్థంబునకుంజని యందున్నానంబుగావించి తత్ప్రేరంబున శివప్రీతికరంబగు యాగంబానర్చుము. దానసీబ్రహ్మహత్యనశించు నాతీర్థంబు మహాపాతకనివారణంబను ముక్తిదంబును సర్వదారిద్ర్యకృశ్ణశమనంబును వైకుంఠాది పుణ్యలోకప్రదంబై వెలయు యుండుగాన నచ్చటకుంబోయి యజ్ఞంబుగావించి పాపంబులందొలంగి నిజపురంబునకుం బొమ్మనిన నిండుండాక్షణంబున నచ్చటికింబోయి సీతాసరంబున స్నానంబుగావించి తత్ప్రేరంబున యజ్ఞంబాచరించి బ్రహ్మహత్యానాశనంబుగావించి యమరావతికింబోయి సుఖంబులం బొందుచుండె. ఓ మునీంద్రులారా సీతామహాదేవి శ్రీరామదేవునమ్మతికై ప్రజ్వలింపు నగ్నికుండంబునబ్రవేశించి మహాపతివ్రతగావున చతుర్ముఖాద్యమర సమక్షంబున నిడగ్ధాంగియై యాకుండంబువలనంబైలువెడలె నంత నమరులు నంతస్లిరానమయంబున నాకాంతామణి తత్కుండంబొక సరోవరంబుగానొనర్చెంగాన నాతీర్థంబు సీతా కుండంబని బ్రసిద్ధింగాంచె నో మునీంద్రులారా నాసరోవరంబున స్నానంబుగావించిన నర్వాణీప్తంబులు జనంబులకులభించు మరియు తత్ప్రేరంబున యజ్ఞదావాదులంగావించిన వారలకు యీశ్వరుండు ప్రీతుండై సమస్తంబునొసంగు నీయుత్తమంబగు సీతాసరో వరవై భవంబు మీకెరుంగించితి నీకథ నెవ్వరయినవినవలించిన ఇహపరసుఖంబులం బొండుదురు.

ఇది స్నానందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
సీతాసరోవరప్రసంగయుపురందరబ్రహ్మహత్యావిమోచనంబున కథలంగల్
పదునొకండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పండ్రెండవ అధ్యాయము.

మహనీయ గుణగరిష్టులగు శౌనకాదిమునిశ్రేష్ఠులకు సూతుండిట్లనియె సట్లుసీతా వరోవరంబున స్నానంబుగావించిన వారలకుండి మంగళతీర్థంబునకుంబోవలయు నచ్చట నెల్లప్పుడు లక్ష్మీదేవివ్రసన్నయైయుండు దారిద్ర్యనాశనంబునకై దేవేంద్రుడు లాతీర్థ సేవనంబు గావించుచుండురు లోకపావనంబగు ప్రతీర్థప్రభావంబు వచించెదవనుండు పూర్వంబున చంద్రవంశోద్భవుండును మనోజువుండును భూపలరాముండును చతురుదిధి వలయిత వసుంధరాపాలనదక్షుండై దేవతాప్రీతికరంబులగు యాగంబులొనర్చుచు నభిల

బ్రాహ్మణజనంబులకు సంతుష్టిగానన్తంబొనంగుచు బిశ్వదేవతలం దర్శనాదులతో దృష్టి నొందించుచు వేదశ్రయంబును శాస్త్రంబుల సాధనంబుగ నభ్యసించుచు పరాక్రమముచే శత్రువమాహంబులనిజించుచు శివకేశవ నామస్తరణంబుగావింపుచు మన్వాది సీతీశాస్త్రోక్త మాగంబుదప్పక ప్రజాపాలనంబుగావింపుచుండి కొన్నిదినంబులకతండు పుత్రకశక్త సరవన్నాశకరంబగు నహంకారంబునొంది లోభమోహవిబుధుండై యశూయా యోహితుండయి ప్రవర్తించుచుండె నెట్టివానికైన నిట్టిజనవిద్వేషకాండెయగు దుర్బుధి యుదయించు నతండాక్షణంబున సకలసంపదలందొలంగు నిట్టితండహంకారాదియుక్తుండయి బ్రాహ్మణ జీవనంబులకు బున్నులేర్పరచి శివవిష్ణుది దేవతాద్రవ్యంబులంబిర్రహించి యన్యాయ యుక్తుండయి దేవద్విజవిరోధియై సూరుండయి ప్రవర్తించుచుండ హూణదేశాభిళంబును బలవంతుండగు గోలభుండను జననాథుండనెని పురంబాక్రమించుటయు నామనోదపు డాగోలభునితో షాస్త్రావంబులు నమరంబొనర్చి పరాజయంబునొంది పుత్రభార్యాయు తుండయి యొక మహారణ్యంబునకుంబోయి గోలభుండునుతదియ్యరాజధాని కధీశుండయి బహుకాలంబు రాజ్యంబుగావింపుచుండె నామనోజపుండు సింహ్యవ్యాఘ్రుద్విరద మహిషాది క్రూరమృగాభీలంబగువనంబున నాచరించుచు ధృత్వీడిభుండయియుండె తత్పుత్రుండును ధృద్బాధనొంది స్వజననింగాంచి యాయన్న నాకు మిక్కిలి యాకలిగానన్నది నన్నంబిడుమని వేడుచుండ నామనోజపుండు పుత్రాక్రందనంబువిని శోకాభిభూతుండును కృశీభూత తాలుకంబడేశుండునుసగుచు పశ్చింగాంచియిట్లనియె. వోపియురాలా నీను తుండు ధృద్బాధచే మరణంబునొందగలడేమిచేయుదు నెచటికింబోదు యీ దుష్కర్మ హితంబగు శోకంబువనోదించు వారలెవ్వరుగలరు నేడుఖాగ్యుండ నన్నేలవృధాగా వెధబుట్టించె నేపూర్వంబున శివవిష్ణుదిదేవతాజనంబుల తన్నామస్తరణంబులంజేసి యెరుగంగగాన నీయనుభవంబుయ్యె నేరురహంకారంబుచే శివవిష్ణుది దేవతాద్రవ్యంబుల విప్రక్షేత్రాపహరణంబుల వొనర్చితిగాన గోలభునిచేపరాజితుండయి నిర్జనంబగు నరణ్యంబునకు నీవును యీబాబుండును వోడరావరుడెంచి నిధానంబుండ నిరన్తుండనైతి నేపూర్వంబున బ్రాహ్మణులకన్నంబిడక శంభువిష్ణు పూజాసేవనంబులునేయక నగ్నికార్యంబులంజేయక మాతృపితృనిపహంబులకే కోపిష్టవిధానంబున శ్రాధంబులుచేయక భూరిధానంబున శ్రాధంబులుచేయక భూదానంబులొనర్చని కారణంబున నట్టిదుఃఖంబులం బొందితి చిత్రాశేక్షత్రయుక్తంబగు వైల్రమానంబున మధుగింబులగు పనసామ్రకదర్శిఫలంబుల దానంబునేయక పానంబుల పానంబుసేయింపక ఖల్రండంబిహిడుకాది దానంబులొనర్చింపక తాంబూలపుష్పగంధాదులచే వేదవిదులగు విప్రలంబులొనర్చింపక నిట్టిదుఃఖంబులొందతి మరియు ను శివవిష్ణులయంబులయందు సన్మాజనంబుసేయక తటాక మాషప్రాదంబు ద్రవ్యంబుక పుష్పతులీసేనాదుల శివవిష్ణులయంబులొనర్చని కారణంబున నిట్టిదుఃఖంబు ప్రొప్పింబయ్యె మరియు భాద్రపదంబున వహాయాదిశ్రాద్ధంబులంజేయక భూరిదక్షిణాకం

బులగు యజ్ఞంబులంగావించక మాహాపవాన హవివానరోపవాసాదులంజేసి శంభువిష్ణులు
 బులంబూజించి నైవేద్యంబులొనర్చక నుజేక్షించిన కారణంబున నిట్టిదుఖంబు నన్నుం
 జెందె మరియు మాతాశ్వత్థతిత్రితే న్యగ్రోధజంబీర కపిత్థామలకనారీకేశాది వృక్షంబుల
 భృగ్రాతికరంబులుగా స్థాపింపమింజేసి యిట్టియవస్థసంప్రాప్తంబయ్యె మరియెను జాబా
 లో క్తవిభానంజాన ద్రిపుండ్రధారణంబొనర్చక రుద్రాక్షలుధరింపక భూతికరంబగు విభూ
 తి ధరింపక రుద్రసూక్తపంచాక్షరీ పురుషసూక్త అష్టాక్షరీ మంత్రజపంబులొనర్చక నితర
 భమకంబులెవ్వియునాచరింపక నిట్టివృషసంబునొందితేనని యివ్విధంబున భిన్నుండయి
 విలపించుచు భూతలఘనంబుడి మూర్ఖంబొందెనంత మూర్ఖుడుగదనతింగాంచి సుమిత్ర
 యిట్లని యాక్రోశించె నోప్రాణనాయకా నస్తీవిజనంబైన యరణ్యంబున పుత్రుంగూడ
 నుంచి నెక్కడికింబోయితి నన్ననాథంజేసి మృతుండవైతివి నేననాథనై భయంకరంబులగు
 సింహాదివృగంబులవలన బాధనొందంబాల నేనును నీతోడనవచ్చెదననిపలుకుచు బాలుం
 గాంచియిట్లనియె. వోకుమారకా యీపడియున్న తండ్రింజూడుమన నబ్బలుండును
 ఘోర్పీడితుండయి తండ్రింగొగలించుకొని యాక్రోశించుచుండె.

అసయంబున జటావల్కలభారీయు, సర్వాంగోష్ఠాలితభక్షుండును, త్రిపుం
 ద్రాంకితమ వ్రకుండును, రుద్రాక్షమాలికాధరణుండును, ధవళ యజ్ఞోపవీతుండును నగు
 పరాశరమఃసింధ్రుం డయ్యారథ్యనివిని యచటికరుడెంచిన సుమిత్రపుత్రయగుచు నష్ట
 హమునికి వందనంబులుగావించె. నతండాసుమిత్రనాశ్వాసించి యో భామినీమణి చింతిం
 పమ మీభూపతితుడెదవ డీబాలుండెవడు నీవెవరనిన నదియిట్లనియె. ఓముసింధ్రా యశం
 డు మన్నాభుండు మనోజపుండ్రు భూపలూముండు, యీబాలకుండు మదీయపుత్రుండు
 చంద్రకాంతుండను నాపంబుగలవాడు, మదీయనామంబు సుమిత్రయంద్రు యీరాజ
 న్యుండు గోలభుండనువానిచే రాజ్యంబుగోలువడి యతిభయంకరంబగు నరణ్యంబున సం
 చరించుచుండి ఘోర్పీడితుండగు పుత్రుంగాంచి శోకాకులచిత్తుండై విలపించుచు మూర్ఖం
 బొందెననివివరించిన నాసుమిత్రంబూచి పరాశరుండిట్లనియె వోమానీమణి భీతిబాం
 నకు శీఘ్రంబున నశుభంబునశించు, నీభర్తయు క్షణమాత్రంబున మూర్ఖంబానీ లేవగలం
 డనిచెప్పుచు నష్టనివర్భుండు నిజకరంబున యానరనాశుశరీరంబు స్పృశించి, సదాశివ
 మంత్రంబుజేంచిన వసుంధరాధిపుండు మూర్ఖంబానీ పరాశరునకుంబ్రణుల్లి యో
 ముసింధ్రా! భవత్పాదసేవనంబున మదీయంబగు మూర్ఖునశించె, సకలపాపంబులు నాశ
 నంబునొందె, పుణ్యహీనులకు యుక్తద్వర్ధనంబు దుర్లభం. నేపూర్వంబున నొనర్చిన
 పుణ్యశేషంబున మిమ్ముంగాంచితి, నన్నుం గరుణాభ్రష్టి నవలోకించి రక్షింపుమనివేదిన
 నృపుంగాంచి ముసింధ్రుండిట్లనియె. ఓ పాధివా! భవత్సర్వపులం జయింపందగిన
 యపాయంబు వచిందెర, పుణ్యక్షదంబగు రామసేతుఃసముద్రంబున గంధమండనంబునండు

సన్నిశ్చయవదాయకంబగు మంగళతీర్థంబను నొకతీర్థంబుగలదందు సమస్తలోకో పకారంబుగా శ్రీరామదేవుండు సీతాసమేతుండై సన్నిధింజేసియుండుంగాన నీవుపుత్ర కళత్రసమేతుండవయి యచ్చటికిగిరిబోయి భక్తిపూర్వకంబుగా దత్తీశ్వరస్వామిసంబుగా వించి యాతీరగిరిబున త్రేత్రాద్ధాదికంబులంజేసిన నీయలక్ష్మీకేశంబునశించు. శుభంబులు బ్రాపించు నిశ్చయంబు. మరియు నీవు పుత్రకళత్రసమేతుండవై రాజ్యంబునొందగలవు గాన నవటికింజను నేనును స్నేహితశయంబున వెంటనరుదెంచెదననివలికి పరాశరుండు భార్యాపుత్రసమేతుండగు భూమిశుంబోడుకొని యనేకదేశంబులు గ్రామంబులు వనంబు లందాటి గంధమాదనంబుజేసి యచ్చట మంగళతీర్థంబున సంతప్తపూర్వకంబుగా నాన్య పోస్తముని స్వామిసంబుజేయించి చిత్తప్రీతికరంబులగు తీర్థాద్రాధంబులుగావించి దానును మన్లనగావింపె. ఇట్లానృపొత్తిముండు మాస్రయంబు మజ్జనంబు గావింపుచుండ, పరాశరుండతనికి సన్ననిస్థనాశకంబగు రామైకాక్షరమగ్రం బువదేశింప, నతండాతీరం బున నామగ్రంబు మున్నుస్థివకారంబున నిరువదిసాలుగు దినంబులు జపించుచుండ దత్తస్థావరంబున నతినృథంబగు బాణాసఫగిరిబున నక్షయచూడీరంబులు స్వర్ణామయభి ర్ణయంబున చమక గదా ముసూద్యాయధంబులును మహానావంబులు నొకశకంబును సవాజీపతాకసాంధికంబగు రథంబును కాంచనమయంబు శర్మిషదంబును కవచంబును హరి కేయూరమకుట కటకాదిభూషణంబులు ననేకటివ్యాదంబరమాల్యాదులు నామంగళతీ ర్థంబులవలనం బరాశరమహానుని ప్రసాదంబునని బాధమిసంగాంచి నృపొత్తిముండు స్మీతుండయి యామునిగిరునమింజూప నతండు దత్తీర్థాదకంబులై ద్విసమంత్రకంబుగా నారాజన్యవకభిషేకంబుగావించె.

అంత నాభూమిశుం దామునివరప్రసాదంబున శోభమానుండును సన్నద్ధండును చాపబాణాసన భిక్షధారియై, హరి కేయూర కటక కిరీటాద్యాభరణాలంకృతుండును, దుమాలవస్త్రమాల్యచందనాదిధారయి ససారధికంబగు రథారోహణంబుగావించి మధ్యం దినమాతాండనమతేజుండై వెలుంగె నప్పుడు కరుణాసముగ్రుండగు పరాశరుండు బ్రహ్మ స్త్రాదిదివ్యసాధనంబుల బ్రయోగోపసంహర మగ్రత్రపూర్వకంబుగా నువదేశింప నామనోజి పుండామునిగ్రునకు వందనంబులూనచ్చి దదాశీర్వచనంబులంబొంది దిదమజ్జాతుండై పు త్రభావ్యాసమేతుండై నిజపురంబునకుంబోయి పురద్వారంబున శంఖిచ్ఛానంబు గావించు టయు నారవంకాకణిణించి గోళుండు సేనాసమేతుండై యుదెంచి మనోజపుంజేరి ది సత్రయంబుతగ్గిషణయధంబుగావించె నంతమనోజపుండు నాలవదనంబున గోళుని బ్రహ్మ స్త్రంబుజేరి మరణంబునొందించి పుత్రిభార్యాయుతుండై పురంబుబ్రవేశించి రాజ్యధారంబు వహించి యహంకార రహితుండును అనూయాదిబోష రహితుండై ధర్మంబువప్పక వే య్యెడులు రాజ్యంబొనర్చి విరతుండై నిజపుత్రు రాజ్యదరంధరుంజేసి గంధమాదనంబున

కుంభోయి యచ్చట మంగళతీర్థతీర్థంబునం దవంబుగావింపుచు సదాశివభాగ్యన నిరతుండై యుండి కొంతకాలంబునకు తత్తీర్థప్రభావంబున దేహంబుబరిత్యజించి శివలోకంబునొందె నతనిభార్యయీ పత్యనుగమనంబుగావించి శివలోకంబునొందె గాన నోమునీండులారా తత్తీర్థప్రభావంబున మనోజపుండు శివలోకంబునొందె నామంగళతీర్థంబు సమస్తజనసే వ్యంబు మరియునాతీర్థరాజంబు శుభప్రదంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు పాపపుంజవిదళనంబు నై యొప్పుచుండు గాన మానవులతీర్థంబుసేవించి ఈప్రీతిఫలంబులంబొందుదురని శాసన కాదిమహామునులకు సూతుండువక్కాణించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
మంగళతీర్థప్రసంగయు మనోజనాత్మీనినారణంబను కథలుంగల
పండెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదమూడవ అధ్యాయము.

మహనీయగుగరిష్ఠులగు శాసనాదిమునీండులకు సూతుండిట్లనియె ఓ మునీండులారా! పూర్వోక్తంబగు మంగళతీర్థంబున స్నానంబుచేసినజనంబులు యచ్చటనుండి యేకాంతరామనాథాఖ్యక్షేత్రంబుననుండు అమృతపాపియను తీర్థంబునకుంబోయి స్నానంబుగావించవలయు నచ్చటశ్రీరామచంద్రుండు నీతాలక్ష్మణమామదాదివానరసమూహవమేతుండై లోకానుగ్రహార్థంబై సన్నిధిజేసియుండు నాతీర్థంబునమృతంబునపూనర్చినవారలు జరామరణభయవర్జితులై శివప్రసాదంబున నమృతత్వంబునెందుదురనిన ఋషులిట్లనిరి. ఓ పారాణికోత్తమా! నీవిభుడువచించిన అమృతపాపియనుతీర్థంబున కానామంబే వివిధంబున సంప్రాప్తంబయ్యె నవివిధంబునవి స్తరంబుగా గృహాయుక్తుండై యానతీయవలయు భవద్యాగమృతపానంబున మాకుందసివిగలదు గానవచింపుమనిన నతండిట్లనియె.

ఓ మునీండులారా! మనోహరంబగు నమృతపాపికాస్తైభవంబునచించెదమినుండు పూర్వంబున హిమవత్ప్రాంత్యంబున నానామునిగణ సమాకులంబును సిద్ధచారణకిన్నరాదిదేవతాగణసేవితంబును నీంహవ్యాఘ్రముహిషగజాదిమహామృగసంవృతంబును తమాలతాలహింతాలచంపకాశోకాదినానావృక్షయుతంబును హంసకోకిలకాద్యభిల పక్షిగణసంకులంబును పద్మకైరవెండివరవిభాగితసేరోపరవిలసితంబునగు నొకయుష్మాశ్రమంబుగలదందు అగస్త్యపోదరుండను మహామునీండ్రుండు గలడతండు సత్యవంతుండును శీలవంతుండును మోక్షార్థియు శంకరప్రియుండగుచు దవంబుజేయుచుం ద్రికాలంబుల శంకరునారాధించుచు వనజంబులగుఫలంబుల నివేదించుచు నీజాశ్రమాగతాతిధిజనంబుల మిగుల వందనంబులుండేనీ ఫలంబులనే దృప్తినొందించుచు నగ్నిపూజనంబుగావించుచు ప్రాతఃకాలంబున

సంధ్యావందనాదులంగావించి స్రవన్నబుద్ధియై గాయత్రిజపంబుగావించి హరిశంకరపూజనంబులజేసి వేదాధ్యయనసరతుండై శాస్త్రపాఠియై మధ్యాహ్నంబున సతిధిపూజగావించి పురాణంబులువినుచు నైశ్వదేవాదియజ్ఞంబులంగావించుచు మణ్డపక్షిశ్రాద్ధములం బిత్తదేవతలకుంద్రప్రసాదించుచు నిట్లుదపంబుజేయుచుండ సహస్రవర్షంబులయ్యె నంతసండుగ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యంబుననిలిచి యూర్ధ్వబాహుండును నిరాధారుండును మానవతుండును నిశ్చలుండునునై పాదాంగుష్ఠంబుననిలిచి యత్యుద్రఃపంబుగావించి దయానముద్రుండును ప్రసన్నహృదయుండగు మహాదేవుండు దశదిగ్విభాసమానప్రభాశాలియు పార్వతీసహితుండును వృషభవాహనారూఢుండై సాక్షాత్కరించిసంజూచి యాముసీంద్రుండనే కవందనంబులుగావించి యిట్లనిస్తులించె.

ఓ పార్వతీనాథా నీవు నీలకంఠుండవు, శివుండవు, రుద్రుండవు, మహాదేవుండవు, శ్రీకంఠుండవు, ఉమావతివి, భగవేత్త హరుండవ్యయుండవు, గంగాధరుండవు, విరాపాక్షుండవు, అంతకారివి, కామారివి, దేవదేవుండవు, జగత్పతివి, పశుపతివి, శర్వుండవు, శతభుజువి, దక్షయజ్ఞవి నాశకారివి, సాధునరంక్షకుండవు, గృహకుండవు, సిన్ధుంగోనియాడనాకలివియగు నేడు ప్రరంబగు సంసారసాగరనిమగ్నుండగు నన్నుదరింపుమన్ని యనేకవిధంబులంబ్రాహ్మించిన యగస్త్యసోదరుంగాంచి యీశ్వగుండు ప్రీతుండై యిట్లనియె. ఓ కుంభజానుజా, నీకు మున్నుపాయంబు వచించెదవినము సేతుమధ్యంబున గంధమాదనపర్వతంబున మంగళతీర్థానమీపంబున సుక మహాతీర్థంబుల దచటికింబోయి నీవు స్నానంబుసేయుము. నాతీర్థప్రభావంబువర్ణింప నాతరంబుగాదు గాన నీవటకింబోయి ముక్తింబొందుము నందియంబు నొందకుమనివచించి ఈశ్వరుండంతహితంబుండయ్యె నంత నాముసీంద్రుండు గంధమాదనంబునకుంబోయి యేకాంతరామనాథ తేజ్రాలంకృతంబును ముక్తిదంబగు నాతీర్థంబున నీశ్వరోక్తప్రకారంబుదత్తక నియమయుక్తుండై వక్షాత్రయంబు స్నానంబుగావించి సమృద్ధసంస్కృతుండై బ్రహ్మనాడిని బ్రాణవాాయుపులంకూర్చి యోగబలంబుచే శిరంబున కారోపించె బ్రహ్మరంధ్రమువలన నాప్రాణవాాయుపులవెడలించి శరీరంబువిసర్జించి తత్త్వీకసేవా నైభవాతిశయంబునపరమగు ముక్తింబొందె. ఆగస్త్యసోదరుండా తీర్థాస్నానప్రభావంబున సమృద్ధిస్థితింబునొందెంగాన నాతీర్థారాజం బమృతవాపియను పేరంబ్రసిగ్ధి నొందె. వో ముసీంద్రులారా యాతీర్థోత్తమంబుత్త సెవ్వనైన శాంతచిత్తులగుచు వక్షాత్రయంబు స్నానంబుగావించుచురో వారలమృతత్వంబు సొందరురు. అమృతవాపికా నైభవంబెరుంగించి నికసేవి వినంగోరెదరనుటయు మునివర్యులు సూతునడిగిరి. ఓ పారాణికోత్తమా రామనాథాశ్చిత్రేయంబునకా యశిశ్చి నెట్లునంభమించెనది నవి ప్రరంబుగా గృహచేసినైష్ఠమాయసిన సతండ్రిట్లనియె. ఓముసీంద్రులారా పూర్వంబున శ్రీరామభద్రుండు లక్ష్మణహనుమత్సుగ్రీవ విభీషణాదులంగూడి సేతునిర్మాణంబు గావించునమయంబున నీతను

హృదయంబునందలంచుచు మంత్రాలోచనంబుసేయుచుండ వముద్రుండు తుంగతరంగా శ్చుండు ఘోషంబుగావించ నారవంబుచే వారలకు పరస్పరరహస్యవాక్యంబులు విసమిం గాంచి శ్రీరామునిదత్తిక్రమంబునై తీర్ణదృష్టిచే నాజలనిధివలించుటయు నాయమాపారుండు భయంబునొంది తరంగరహితుండు నిఘోషుండయ్యెనంత నారామచంద్రవాడు రాక్షస సహారంబునై యాలోచనం జేకాంతంబునంజేసిరిగాన నావ్రదేశం జేకాంతరామనా భాఖ్యక్షేత్రంబై యుప్పై నావ్రదేశంబున వముద్రుండా దిసంబుమొదలిదివరకు తరంగంబు లేనివాడును నిశ్చలుండునై యున్నవాడు అక్షేత్రంబుననుండు అమృతాపియను తీర్థంబున స్నానంబుగావించిన మనుజులు ముక్తింబొందుదురు మరియును అద్వైతవిజ్ఞాన వివేక శూన్యులును విరక్తిహీనులును సమాధిరహితులును యోగానుష్ఠనశూన్యులగు మనుజులాయ మృతవాపియండు స్నానంబుగావించిన యమృతత్వంబునొందుడు రిందుకు సందియంబు లేదని సూతుండు శాసకాదులకుండెప్పెను.

ఇది సాగ్రందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

అమృతవాపీప్రశంస అగస్త్యబ్రాహ్మవిముక్తియునను కథలంగల

పదమూడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునాలుగవ అధ్యాయము.

మహానీయ గుణగరిష్ఠులగు శాసకాది మునీంద్రులకు సూతుండిట్లునియె ఓమునీంద్రు లారా మనుజులు పూర్వోక్తంబగు వమృతవాపియండు స్నానంబుగావించి యచ్చటనుండి యేకాంతరామనాథస్వామిని సేవించి వశకృతేంద్రియులగుచు గంధమాదనంబుననుండు నర్వదారిద్ర్యనాశంబగు బ్రహ్మకుండంబునకుంబోచలయు నాతిథిదేశకాన మాత్రంబున ననేకసహస్ర బ్రహ్మహత్యాది వకలపాపంబుల నశించు. మరియును ఎన్నితీర్థక్షేత్రంబుల నవ గాహనంబుజేసిన నెత్తితపంబాచరించిన నెన్నియజ్ఞంబులూచరించిన నెలాటిదానంబులు గావించిన జనంబులకు తీర్థావలోకనమూత్రఫలంబైన నివ్వనోపదు మరియునాతిథిక్షేత్రంబున కృవర్ స్నానంబుగావించినవారలు దైకుంతంబునొందుడు రట్టిమహిమాన్వితంబగు బ్రహ్మ కుండంబునంగల భస్మమునుధరించువారిని బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరు లనుసరించుచుండుదురు. యెవ్వరైన నాభిష్టమును తివ్రేంద్రధారణజేయుదురో వారలకుచై నల్యంబుకరస్థంబై యుం డు మరియు నాభిష్టంబొకించుకయైన లలాటంబున ధరించువారును ముక్తింబుగొనుటకు వందియంబులేదు మరియు నాభిష్టంబు మేనెల్లబూసుకొనువార లీలాటిపుణ్యంబులం బొం చుచురనివచినవ శంకరుండైన శక్తుండుగాడు ఎవ్వరైన నాబ్రహ్మకుండభస్మము నొకా మోకప్పుడైన భరింపకపోదురో వారలూచంద్రతారకంబుగ రారవాది వరకంబులంబడుదురు

మరియు బ్రహ్మకుండభస్మము నిందించువారును లోకపావనంబగు నాభస్మంబునకు నమానంబుగఁగలదువారును నాభస్మంబుభరించక నితరభస్మంబుల ద్రిప్తుండ్రంబుగాఁగఁగరించువారును వీరలు నంకరులని పండితులుచెప్పుదురు వీరికొకానొకప్పుడైన సుఖంబుగలుగఁగలేకు యెవ్వలైన నాభస్మంబు బ్రాహ్మణులకొసంగుదురా మనుబాబు చతుస్సుకుంద్ర మధ్యస్థిత భూషండలదాన ఫలంబునొందుదు రిండుకుసందియంబులేదు యీ యగ్ధంబుసృష్టయంబని భజంబువేరించి చెప్పంజాలదు ఓ ముసంద్రులారా మీరునాభస్మంబుభరింపుండు పూర్వంబున చతురాననుం దీశ్వరదత్తశాపసవారణంబునకై యచ్చట ననేకయజ్ఞంబులు సదక్షిణంబులుగాజేసి తచ్చాపమొక్షణంబొందె నాయజ్ఞకురదంటె బ్రహ్మకుండ తీర్థణంబని ప్రసిద్ధి నొందెనందేసరులైన స్నానంబుగావించుదురానరులు మహాదేవసాయజ్యంబునొందు దురగన ఋషులిట్లనిరి.

ఓ పారాణికోత్తమా ! పేషునాలుగులోకంబుల నిమింఁచిన చతుర్ముఖుండేమి యవరాధంబుగావించె, నీశ్వరుండెట్లుశపియించె దరశాపవిమోచనంచెట్లయ్యెనదియంతయు నవివరంబుగా గృహచేసి జెప్పమా యనివేడిన సూతుండెట్లనియె. ఓ ముసంద్రులారా ? పూర్వకాలంబున బ్రహ్మనిష్ఠులకిరువురకును నేనే సమస్తలోకంబులకుం గర్తనమెడువాడంబు మహాత్తరంబై ప్రవర్తించె నట్లీసమయంబున చారలగిర్వంబుసవారించి ప్రమాదగులుగొంజేయుటకై యనంతాగ్రసమప్రభంబున ననాద్యంతంబునగు నొకిలింగంబుద్భవించ గాంచి వారలాలింగాద్యంతంబు లెవ్వరు నెఱియుదురో వాఁరిలోకికి ర్రలని సకలదేవతా సాన్నిధ్యంబున శివభంబుగావించిరంత బ్రహ్మదేవుండు హరింగాంచి యిట్లనియె. ఓ రమా నాయకా, నీవీలింగాదింగాంచిరమ్ము, నేనూర్ధ్వఁజునకుంబోయి యంతంబుగాంచివచ్చెదననివనించిన విరించివాక్యంబులంగీకరించి రిదూనాయకుండు వరాహరూపంబునొంది యథోలోకంబునకుంజనియె, బ్రహ్మయు హంసరూపభరుండై యూర్ధ్వలోకింబునకుంబోయె నల్లుపోయి యాయరువుర నెకివర్షంబులు సంచరించి మరిలి దేవసాన్నిధ్యంబుకేతంచి రంత విష్ణుండు లింగాదింగానలేదని సత్యంబువచించె. నంత బ్రహ్మ తానంతంబుజూచివచ్చితినని యశ్రుతంబుపలికె. నంత మహాదేవుండు వృషావాదియును బ్రహ్మంగాంచి ఓయీ మత్సాన్నిధ్యంబున యశ్రుతవాదినైతివిగాన లోకంబుల నీకుం బూజావందనాదులు లేకంబోవుగాకేయని శపించె, నంత చతురాననుండు విష్ణుచిత్తుండై ఓ యీశా, ప్రభువులగు వార లోకయవరాధంబుక్షమింప నపవకలుగాన నాయపరాధంబుక్షమించి రక్షింపుమని యనేకవిధంబులవేడిన నీశ్వరుండు ప్రసన్నుండై పాతాపకల్మషుండగు పద్మాసనుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ పద్మజా నావాక్యంబునృలంబుగాదైన నొకి యపాయంబువచించెద విను నీవు గంధమాదనపర్వతంబునకుంజని యందు యజ్ఞంబుజూచరించలవేసి యీమిత్యావాదాఁడోమ శాంతియగు, నంతట విగతపాపుండై క్రొవస్తూర్పాదకిర్మలయందు పూజింపదను

జువు. ప్రతిహార్షనంబు నీకుంగలుగనేరదని యనుగ్రహించి విష్ణుదేవుంగాంచి ఓయీ నీవు సత్యవాదివిగాన లోకంబులనంతట నావలె పూజలంబొందుచుండుమని యనుగ్రహించి మహాదేవుండు తీర్తిహితుండయ్యె. నంత చతుర్ముఖుండు గంధమాదనంబునకుంబోయి తేనేంద్రాదిదేవసమూహంబులంగూడి యెనబడెనిమిదివేలసంవత్సరంబులు పాండరీకాదియ జ్ఞంబుల నీశ్వరప్రీతిగానొనర్చ శంభుండు ప్రసన్నుండయి యుట్లనియె.

ఓ చతురాననా నీయన్యతహదదోషంబు నీచేజేయబడిన యజ్ఞంబులచే నాశనంబునొందె. నింక శ్రాతస్తాతాఽభులయండు పూజ్యుండవుగమ్ము, యీయగన్ధలంబు భవ త్యుతంబగుటంజేసి సకలపాపనాశకరంబై పుణ్యప్రదంబై బ్రహ్మకుండతీర్థంబని ప్రఖ్యాతింగాంచు, యీతీర్థంబున నెవ్వరైన స్నానంబుగావింపుడు రానరులు ముక్తిదాహరకవాటంబులభేదింతురు యీబ్రహ్మకుండజన్యంబగు భన్తమును ధరించువారలు మాయాకవాట విపాటసంపాదించి ముక్తింబొందుదురు యీభన్తమును లలాటంబున ధరింపనిమాత్రపుండు మార్తగర్భంబున పితృబీజనముద్భవుండుగాడు యీభన్తధారణంబుచే బ్రహ్మవాత్మ్యసురాపాన గురుత్వగన్వణాన్వేయనహస్రంబులసశించు యీభన్తంబున భూతప్రేతపిశాచాదులు క్షణమాత్రంబున నాశనంబునొందునని యివిధంబునజెప్పి యీశ్వరుండంతర్హానంబునొందిన చతుర్ముఖుండాయజ్ఞంబుల నమాప్తిగావించి శివప్రసాదంబున లభ్యమనోరథుండై వత్యలోకంబునకుంబోయెనంత నింద్రాదిదేవతలును జితేంద్రియులగు మునీంద్రులీ నాయజ్ఞ భూమి నాశ్రయించి వర్షవై భవంబులంబొందుచు సదక్షిణాకంబులగు యజ్ఞంబులం గావింపుచుండురు గాన మనుజులచ్చట నిరంతరంబు యజ్ఞంబులంగావించవలయును. ఓ మునులారా మనుజుదేవమునీశ్వర నేవితంబును సకలపాపనినాశనకారణంబును నకలసంసారబంధహరణంబును సకలాభదంబునగు బ్రహ్మకుండతీర్థమాహాత్మ్య స్వంబువచించితి నని శాసనకాదులకు స్మారుండుచెప్పెను.

ఇది సాగ్రందపురాణంబునంగల పేతుమాహాత్మ్యంబునందు .
బ్రహ్మకుండప్రశంసయు కమలాసనశాపమోచనంబునను కథలీంగల
పదునాలుగవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ప మ్మ నై ద వ లి ధాన్య య ము.

మహానీయగునిగరిష్ఠులగు నమ్మునిశ్రేష్ఠులకు స్మారకుండిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా పూర్వోక్తంబగు బ్రహ్మకుండంబునండుండి హనుమత్కుండంబునకుంబోవలయు నాహను మత్కుండంబైజిదనిన పూర్వకాలమునందు రాక్షససంహారానంతరంబున యుద్ధమునుప

సంహరించి శ్రీరామచంద్రుండును సమస్తవాగరసేనాధిపతులు స్వస్థమై గంభీరమునకు
పర్వతమునకు వచ్చిననమయంబున మారుతపుత్రుండగు నాంజనేయుండు లోకోపకారము
గ నిజనామాంకితంబై సర్వతీగ్రంబులలోను నమంబగు నొకతీర్థమును శ్రీహరిమంత్రే
ను తదీయవై భవంబెరింగివలకుటకు రుద్రునైననుశక్యముగాదు యాతీర్థమునకు పమా
నమైనతీర్థములేదు యాతీర్థస్నానమువలన ననాతనంబగు శివలోకముప్రాప్తియు భుగ్వి
దంబగు నాతీర్థము నిదిసర్వలోకోపకారార్థముగా వాయుపుత్రుండనిమింకె నాతీర్థ
మహిమవలన నమస్తనకక్షేశమును శూన్యములైపోగలవు నాతీర్థస్నానంబుచే కేకయ
వంశజాతుండగు ధర్మసఖుండనుమహారాజు సూర్యురపుత్రులంగాంచెనని సూతుండు చె
ప్పగా ఋషులొట్లనిరి. ఓపారాణీకోత్రచూ హనుమత్కుండస్నానమహాత్మ్యంబున భర్త
వఖుండేట్లు సూరుగురుకుమారులంగనియె నాభర్త సఖునిచరిత్రము చెప్పవలయునని యడిగిన
ఋషులంజూచి సూతుండిట్లనియె.

ఓమునీంద్రలారా! పూర్వకాలంబున ధర్మసఖుండనురాజు శత్రువులంజూచి
ధార్మికుడును మతిమంతుండును ప్రజాపాలనతత్పరుండున్ననె వెలుంగుచుండె, నతనికి
సూరుగురుభార్యలుగల రాసతీమణులు భర్తయే దైవంబుగాదలంచుచుండి రతండు సక్రైల
సనకాసన మహిరాజ్యంబునేలుచుండియు నాసూర్యురుభార్యలవలన పుత్రులందఱయనోపక
వ్రీత్రాధిపై యనేకయోగంబులంజేసియు మహాదానంబులను దేవతాతుష్టికరంబులగు
సశ్వమేధాదియజ్ఞంబుల తులాపురుషాదిదానంబులను ఉదయాద్యర్థ రాత్రపర్వంతంబు శ్చు
తసూపాదిసమన్వితంబగు నన్నదానముంజేయుచు పితృదేవతాప్రతికరంబులుగా బ్రాహ్మ
ణసమక్షంబున శ్రాద్ధంబులుజేయుచు సంతానానుగుణ్యంబులగు మంత్రంబులు జపంబుజే
యుచు ననేకధర్మంబులచరించినను పుత్రుండుకలుగకపోయె నివ్వధంబునం గొంతకాలం
బుగడచిన నారాజేంద్రుండు వృద్ధుడయ్యె నవృద్ధతండు జ్యేష్ఠభార్యయందు సుచంద్రుం
డను నొకకుమారునింబడెను. ఇవ్వధంబున నరుడుగాబుట్టినపుత్రుం దహ్యభుజాని జా
యాశతంబునం బత్సరంబును వైషమ్యంబులేక క్షీరంబుమొదలైనవానిచేత నాకుమారు
నింబెంచుచుండి రాకుమారుండును రాజునకును మరియునంబోరాద్యభిలషణంబులకునుం
బ్రధానులకును మనోనయనసంతోషంబుల జనించుచుండగా నారాజన్యండునుం
గుమారునిడిం దత్త్వంతవిశ్వాసంబున సంతోషయుక్తుడై పెంచుచుండె. నిట్లుండ నొ
క్కనాదాందోళికాశయానుండగు బాలకుం దేలుకుట్టుటయు నావిమిగ్నిపీడచే నాచా
లుండేడ్వసాగె నంతం దదీయమాతృసముదయంబును శోకాతురులై కుమారునింజాప్తి పొగ
లుచుండిరప్పుడా సుంకభధ్రునినివిధి ధర్మసఖుండు సహమధ్యంబుననుండి మంత్రపురోహి
తులంజూచి యొక్కభటుపిల్లచి యయ్యారావంబు విచారించిరమ్మని పంపుటయు నా
భటుండంతఃపురద్వారంబునకుంజని యప్పటనుండెడి పండవృద్ధునిపిల్లచి ఓర యూయంత్య

పురస్త్రీల విలపించెదరని యడుగుటయు నాతండు తద్వృత్తాంతంబంతయు నెరింగించి వచ్చి భటునకుంజెప్ప నంతరావృత్తాంతంబు రాజునకు నెరింగించె నంత రాజేంద్రుండు పురోహితామాత్యజనంబులంగూడి విషనైద్యులం బిలుచుకొని యంతఃపురంబునకుంజోయి తనసుతున కనేకవిధంబులగు చికిత్సలజేయించె, నంత స్వస్థుండగు పుత్రుం గాంచి లాల వంబుచేయుచు విషచికిత్సకులకు తత్ప్రకాంచనమా క్షికాది బహుమానంబులు గావించి, యంతఃపురంబునెడలి ఋత్విక్పురోహితామాత్యసహతుండై సభాసదనంబుజేరి యచ్చట నీంహాసనాసీనుండై పురోహితులంగొంచి యిట్లునియె.

ఓ బ్రాహ్మణో త్తములారా, లోకంబున నొకపుత్రుండు కలుగుటకంటే పుత్రకులు లేకయున్నమేలు పోపుత్రత్వంబు దుఃఖంబులనొసంగుచున్నది నేసంతానాథ్యంబై భార్యక తంబులవివాహంబొనర్చివధ్వంజైతి, యిప్పుడు నాప్రాణంబులు నాభార్యకతప్రాణంబులీ పుత్రకునందయున్నవితండు పంచత్వంబువొందిన నేగ్రాగ్యులంగూడి క్షణకాలంబైన జీవం పంజాలగాన నో బ్రాహ్మణో త్తములారా నాకెవ్విధంబున బహుపుత్రులు గలుగుదురందు కుందగియుపాయంబు శాస్త్రావలోకనంబుగావించి వచింపుండు భవన్నగదితకర్మంబు దుష్కరంబయిన మహా క్షరంబయిన నేనొకడ యిందుకు సందేహంబులేదనిన నృపుం గాంచి భూసురవరులిట్లుసిరి వోనృపో త్తమా నీకుశతపుత్రులుగలుగు నుపాయంబు వచించె దము వినుము దక్షిణసముద్రతీరంబున నేతుపవిత్రితంబును నీధచారణ గంధర్వపేవితంబును నగు గంధమాదనంబును నొక శర్వతో త్తమంబుగలదండు లోకప్రసిద్ధంబును సర్వదుఃఖ నివారణంబును మోక్షఫలప్రదంబును నారకశ్లేశశమనంబును ధారిద్ర్యనివారణంబును పుత్రప్రదంబైన నొకతీర్థంబుగలదు నీవచటికింబోయి యందున్నానంబుగావించి తత్తీ రంబున పుత్రకామేష్టింగావింపుము దాన నీభార్యలకందరికి నొక్కొక్కపుత్రుండు కలు గుదురుగాన శీఘ్రంబునంబొమ్మవజేప్పిన నృపో త్తమండు భృత్యామాత్యపురోహిత సం యుతుండును యజ్ఞసంభారసంవృతుండును ససైన్యండును గా గంధమాదనకుంబోయి హ నుమకుండంబున గృతస్నానుండై త త్తీరంబున మాసగుబువనించెయితడ నంతకాలంబే తెంచిన ఋత్విక్సముహంబులతనవే యిష్టినొనరించిరంత పురోహితు లారాజేంద్రునిభార్య లకుంబాదంబునుగ నక్కాంతఃప్రహించి గంధంబులందాత్మీరంత ధర్మసఖుండా తీర్థంబునం గృతావస్థగత్తానుంధయి బ్రాహ్మణో త్తములకు సదక్షిణాకంబుగు ననేక దానంబులొవంగి సుపరివారురీడును భార్యకశపివృతుండునగుచు నిజపురంబునకుంబోయి శుఖంబుండై నంత గొన్నిదిసంబులకా నృపో త్తము జేష్ఠభార్యయిర్వరును దక్కినభార్య లొక్కొక్కపుత్రునంతున పుత్రులబడనీరంత భూపాలుండుప్రీతుండై కుమారులకు జాత కత్తాదులంజేసి బ్రాహ్మణో త్తములకు గోభూతిల హిరణ్యాదిదానంబులొనంగె నంత నాకు మారులు తివదిప్రచరణమానులై పకలవిద్యావిభులులయి ప్రవర్తింపుచుండ రాజేంద్రుండు.

దనరాజ్యము పుత్రులకుబంధించిచ్చి సభార్యుండై గంభీరమదనంబునకుంబోలు యచ్చట హనూమత్కుండంబున స్నానంబొనర్చుచు దత్తీరంబున హరుండుగార్చి దపంబుగావించుచుండ ననేకదిసంబులాయె సంతనతండు కాలధర్మంబునొంది హనూమత్కుండ స్నానమహాత్మ్యంబున వైకుంఠంబునొండే నతనిభార్యలును పత్యనుగమనఁబుగావించి భర్తఁగూడిరంత శుభంబునకుండును జ్యేష్ఠపుత్రుండు నిజజనకుం బరేతకార్యంబులొనర్చి యనుజాలంఁగూడి నిమగ్నయందై రాజ్యసుఖం బనుభవించుచుండెంగాన నఖిలజనంబులూ హనూమత్కుండంబున స్నానంబుగావించవలయునో మునివరులారా హనూమత్కుండ మహాత్మ్యంబును పరమాద్భుతంబగు ధర్మసంబుచేత్రంబు నెరింగించితి యెవ్వండయిన నీయధ్యాయంబుభక్తి యుక్తుండయిపఠించు వినునతండు ఇహంబున సర్వసుఖంబులంబొంది పరంబున దివ్యా ప్సరస్సంభోగంబులంబొందునని తానకాదులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
హనూమత్కుండశతంసయ్యు ధర్మసంబుతపుత్రావా ప్రియను కథలంగల
పదునైదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ప దు నా ఆ వ ల ధ్యా య ము.

మహాసీయ గుణగరిష్ఠులగు తానకాదిమునీండులకు సూతుండేట్లునియె నట్లు హను మత్కుండవగాహనంబొనర్చిన జనంబులందుండి యగస్త్యభీషణంబునకుం బోవలయు నాతీభణం బగస్త్యునిర్నితంబయి మహాదేవాది సకలసుర వేష్యంబయి యొప్పుచుండు పూర్వంబునం బర్హతరాజంబులగు మేరువింధ్యంబుల కన్యోన్యవిరోధంబువాటిల్లె నప్పడు వింధ్యజఖ లొకనిరోధంబై వృద్ధింబొందెగాన సర్వప్రాణులునిరుధ్వాసులయిరంత దివిజా లాయుత్పాతంబుగూంచి పినాకిపాణికడకుంబోయి యావృతాంతంబంతయునెరుంగించిన నాదేవదేవుండు పార్వతీపాణిగ్రహణంబు నేయంగోరియన్నవాడుగాన వసిష్ఠాది టవ్యముని సమాహంబుల శైలరాజనందనిండేరంబంచి యగస్త్యుం గాంచియిట్లునియె. వో కుంభజా నీపు వింధ్యాద్రినిగ్రహించి లొకింబుల సురక్షింపంబొచ్చు నపుడు యామునిపుంపుడీశ్వ రుం గాంచి యిట్లునియే, వో మహాదేవా యుద్వాహవేషంబుదాల్చిన నిన్దుబ్బాడంగోరి యున్న నన్నికార్యంబునకుం బొచ్చునందిగు నేయనిన కరకంరుండేట్లునియె, వోయగస్త్య నే పార్వతీసహితుండైన పుణ్యతమంబగు వేదారణ్యంబునందు మదియంబగు వివాహవేషంబు నీకుంజూపెద నందుకు సంతయింపకనరుగుమనిన నన్నుసీండుండట్లకాకయిన యవలనుండే వింధ్యాద్రిసమీపంబునకుంజన్మితన్నంబును నవనీతలంబునకు సమంబుగావించి యండుండే

కక్షి తానిముఖుండయి చని గంధమాదనంబుజేరియందు గృతనివాసుండయి స్వనామాంకితం
 బగు నొకతీర్థంబునిర్మించి తత్తీరంబున నిదివరకునున్నవాడా తీర్థంబునకు సమాన
 తీర్థంబు మూడులోకంబుననులే దాతీర్థస్థానంబున భుక్తిముక్తులొదవు పూర్వంబున
 దీర్ఘవతుండను మునిపుక్తుండయిన కక్షివంతుండనువా దాతీర్థస్థాన వై భవంబునం
 జేసి స్వనయిండ్లను సరపాలకమాజాతయగు మనోరమంబెండ్లియై సర్వసుఖంబులంబొందె
 నాకథ వివరించెదవినందు పరమధార్మికుండగు దీర్ఘవతుండను మునిశ్రేష్ఠుండుగల
 దేశనికి కక్షివంతుడను పుత్రుండుజన్మించి యుచునీతుండయి జితేంద్రియుండగుచు వేదా
 భ్యాసంబునకై యుదంకుండను గురుమంధిరంబునవసించి యతనివలన చతుర్వేదంబుల
 సకలకాస్త్రంబుల యితిహాసపురాణాదులనెల్ల నభ్యసించి పిదపగురుదక్షిణయొసంగి గురుం
 గాంచి వోమహర్తా మన్తంధిరంబునకుంబోవ ననుష్ఠ యొసంగవేయనివేదిన నందు కరు
 జించి యోగుమారకా భవద్వివాహంబునకుందగిన యృపాయంబు వచించెదవిన నీవుగం
 ధమాదనంబునకుంజని యచ్చట రాసునేకుసమీపంబున నగస్త్యకృతంబును సర్వాభీష్ట
 వ్రదంబును భుక్తిముక్తివ్రదంబును సర్వపాపనాశనకరంబును సర్వమంగళదాయకంబగు
 అగస్త్యతీర్థంబున నియమాచారయుతుండవై స్థానంబుగావించి మాడుసంవత్సరంబు
 లాతీరంబుననుండుమంత నాలవసంవత్సర ప్రథమదివసంబున శరగ్భవనసమాన భవశరీరును
 చతుడంత విరాజితంబును మహోన్నతంబగు నొకగజంబా తీర్థంబువలనంబొడమా
 నాకరపై నీవారోహణంబుగావించి మధురాపురాధిపతియగు స్వతయుఃసమీపంబునకుం
 బొమ్మకండునయిరావణారాధుండగు పురందరుంబోలె ప్రకాశించు నిన్నుంగాంచి స్వత
 నూజాకృత యజ్ఞంబువలంబాయు పూర్వంబున నారాజేంద్రునకుం బుత్రికయగు మనో
 రమసుర్వాంగభావశ్యంబుగలిగి మిగులపొడవగు చతుడొం త్రగజంబెక్కినచ్చినవాని బలిం
 గావరించెదనన ప్రతిజ్ఞగావించ స్వనయిండు వ్యాకులచిత్తుండై యథాలోచింపుచుండ
 నొక్క నాడు దేవమునియగు నారదుండేతెంచిన నారాజేంద్రుండఘోరులచే బూజించి
 నమస్కరించి స్వపుత్రికా ప్రతిజ్ఞాప్రకారంబువివృతించి యోమహర్తా చతుడొంతదంతా
 వళం బింద్రలోకంబునంగాని యీలోకంబున గనంబడెట్లీప్రతిజ్ఞ నెరవేరంగలకు నేనేమి
 పేయుకువయోయు క్షయగు కన్యయనూధయైయుండుట యజ్ఞభాకరంబై యున్నయదియనిన
 వారకుండెట్లనియె. ఓరాజేంద్రా యితకు చింతింపనేల నీపుత్రికకుందగిన పురుషుండు
 కక్షివంతుండనువాడతండు నతుట్టంతదంతావళంబెక్కి శీఘ్రంబునరాగలండనిచెప్పి నార
 దుండాకాశమాగంబునంబోయె వాన్యపుండును భవదాగమనంబు గోరుచున్నవాడుగాన
 నోబాలకోత్తమా నీవతిశీఘ్రంబున నగస్త్యతీర్థంబునకుంజని యందుస్థానంబుగావించు
 చుండుము దాననీకు సమస్తసుఖంబులుంగలుగునని యుదంకుండు బోధించిన కక్షివం
 తుండు తదనుష్ఠాతుండయి గంధమాదనంబుజేరి యందగస్త్యతీర్థంబున స్థానంబుచేసి

యొకదివంబు క్షేత్రోపవాసంబుగావించి మరువాడు పారణంబొనర్చి యచ్చట గృతనివా
సుండును నియతేంద్రియుండగుచు న త్తీరంబున మజ్జనంబు గావింపుచుండ యొకదివంబు
గౌరతగాగల మాచు సంవత్సరంబులాయె నంత నాభాసురకుమారుం శ్రాద్ధసాయంత్రా
లంబున పశ్చిమాభిముఖుండయి సంధ్యావందనాదులంగావించి యాతటంబునఃకుజుత్తుం
డయి యారాత్రిగడపి వేకువజామున ప్రళయంబుధివీచి కోలాహలంబును భీమభంగు మహా
ధ్వనివినిమేల్కొని నలుదిక్కులంబరికించుచుండె. నాసమయంబున స్వప్నయుండను మధురా
పురాధివాసుండు మృగయాకౌతుకుండై యరణ్యంబునకరుడెంచి యేనుంగులు బెబ్బలులు
యడవికున్నలు శారుకున్నలు మొదలగు మొకంబులం బిలుకుమార్చుచు ముత్రి సేవకుం
డయి రథగజపదాతి సముదయంబులతో నగవ్యతిథికంబుజేరి మృగయాజనిత శ్రమాప
నోదనంబునకై త త్తీరంబునవిక్రమించె నంతవ్రాతనమయంబయ్యె నప్పుడు కక్షివంతుండు
స్నానంబుగావించి సంధ్యావందనంబొనర్చి నియమయుక్తుడై మంత్రజపంబుజేయుచుండ
నాతీర్థోత్తమంబువలన కైలాసోర్వతంబునుబోలె నత్కున్నతంబగు చతుర్దశంక దంతా
వళంబొకటి యావిభజించి జపనిష్ఠుడగు కక్షివంత్తుమ్రాల నిలువంబడిన యతంతరాగణం
బుగాంచి యుదంకో క్షలక్షణంబులన్నియువంతుంజూచి పముదితహృదయుండయి యాతీ
ర్థకంబునకు నమస్కరించి యనేకవిధంబులంబొగడి యాగజంబెక్కి మధురాపురంబున
తుంబోవ నుద్యోగించె నంత చతుర్దశంకదంతావళారూఢుండగు భాసురపుత్రుంగాంచి,
శ్వాసయుం దతని కక్షివంతుగా నెరింగి ప్రముచితుండై యతని సమీపంబునకుంబోయి యా
ట్లనియె.

ఓ భాసురో త్రమా! నీవెవ్వండవు నీనామంబెయ్యది యెచటికింబోయెదవనిన
కక్షివంతుం దారాజేంద్రునకిట్లనియె. ఓ నృపో త్రమా, నే దీర్ఘకాలముండను భాసురుని
పుత్రుండ కక్షివంతుండనువాడ స్వనయుండను రాజేంద్రుని పట్టణంబునకుంబోయి త త్ర
నూజాతయగు మనోరమ పూర్వంబున చతుర్దశంకజంబెక్కి వచ్చినవాని వరించెదనని
ప్రతిజ్ఞనొనర్చియున్నదిగాన నేనాప్రతిజ్ఞాపూరణంబుగావించి యాకన్యారత్నంబును పరిణ
యంబుగావించగోరెదననిన విని నృపో త్రముండు హాఘాత్తుల్ల సంతసుండగుచు నతనికిట్ల
నియె, ఓ మహాత్మా! స్వప్నయుండనువాడి భవద్దర్శనంబువలనని గృతార్థుండనయితి నీవి
ష్ణుడుగోరియున్న మనోరమనొసంగెద యాకన్యంబురిణయందై గాఢాన్ధ్యంబు బాలింపు
మనినవినియార్తతత్పరుండగు కక్షివంతుండు రాజేంద్రునకిట్లనియె, నౌ నృపో త్రమా మదీయ
జనకుండగు దీర్ఘకాలముండు వేదారణ్యంబునం దవరెబు సేయుచున్నవా డెప్పుడొత్పనిం
బిలువీంపుమనిన నరనాథుండు సంతుష్టుండై యనేకసేవలతో సుదర్శనుండను పురోహి
తుంబందై నతండును వేదారణ్యంబునకుంజని యందొక వృక్షమాలంబునన వేదాటవీనా
ధుని ధ్యానంబుగావింపుచు తపోనియతుండై యున్న దీర్ఘకాలముంజూచి నందవంబులూ
నర్చి యిట్లనియె.

ఓ తపోభాగా నీవు తపోయు కుండవై కుశలంబునం నున్నవాడవేయన దీక్షుకర
ముందానువర్తనుని విధివత్ప్రకారంబునంబూజించి కుశలంబుడిసి వోభూసురో త్రమానీవు
స్వనయత్రోహిణింబహుత్వంబానీ నేనాయుకుండవై యాచ్యుతేల యరుడెంచితివని
న నతంధీస్థునియె. ఓ భూస్థురో త్రమా నాకెల్లప్పుడు భవత్యప్రాతిశయంబునంజేసి కుశ
లంబ యాచ్యుడు మధురాపురాధీశ్వరుండగు స్వనయుడు మన్ముఖంబున నొకసందేశంబు
పుత్రెయే విడుము భవత్పుత్రుండగు కక్షివంతుండు గంధమాదనంబునల దగ స్త్యతీర్థకా
శంబుననున్నవాడు నేవతనిహాపంబు నాచారంబును భర్తంబును వైదికనిష్ఠయు వేదశా
స్త్రప్రవీణత్వంబునాభిజాత్యంబునంగాంచి మత్పుత్రియగు మనోరమయను కన్యక నొసం
గంగోరి మదీయాభిప్రాయంబతని కెరుంగించితి నతండు యుక్తదాష్టాంగోరియున్నవాడుగా
న నాయందనుగ్రహింపుము యాకార్యసిద్ధింగోరి మత్పురోహితుభవత్సమీపంబునకుం బరి
చితిని రాజేంద్రుండు పుత్రైంచెనని సువర్చనుండు వచించినవిని దీక్షుకరముండిట్లనియె.
ఓ సుదర్శనా నాకును స్వనయమతంబిష్టంబవశంబునాశ్రితాణ మమూత్సవమునకరు
గ్గుడెంచెదననివచించి వేదాటని నాధునపంబ్రణమిల్లి సువర్చన నహితుండయివెడలి యా
రుదినంబులకు గంధమాదనంబుజేసి యందగ స్త్య తీర్థకాశీరంబుననుండు నిజపుత్రుంగాంచె
నంత కక్షివంతుండు తవజనకుంజూచి నమస్కరించిన వతందాశీర్వదించి మూర్ధ్నిఘో
షంబుగావించి యోపుత్రకా సర్వవేదంబులు శాస్త్రాదులెల్లంబరించివేయనిన నతండు
సర్వంబు నభ్యసించితివనియెనని సూతుండు శానకాదులకెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమూహాత్మ్యంబునందు

కక్షివద్వివాహాద్యోగంబనుకథలంగల

వరునాటవ యశ్చాయము సరిపూర్ణము.

పదునేడవ అధ్యాయము.

మహానీయగుణగర్వితులగు శాసకాదిమునిండ్రులకు సూతుండిట్లనియె వాసుమతం
బున నిజాదనకుంగాంచి కక్షివంతుండిట్లనియె యేనుమదీయగురుండగు నుడుమనిగలనంబే
రేపించునది యీయగ స్త్యతీర్థకాశీరంబుజేరి యందుపాక్షానంబుగావించుచున్న వాడనేనివటండెరి
మవాడుసంవత్సరంబుగాయె నిప్పుడు స్వనయస్య పుండిచటకేతెరిచి తీర్థంబుజనాశం గెదవని
వచించినదియిచ్చుచావించెంగోరి పురోహితుంజంజెనవచించి కక్షివంతుండాతభంజెన
త ముదర్చనుండు స్వనయమిషుంబుననుంజొంట దీక్షుకరముండోరైచ్చితిగనుటయు నృ
పుంజాప్యత్రంబునని సరసిజాననుసేవింపవరుగు పాకశాననురభోరై తక్షణంబ యగ స్త్య

తీర్థాతీరంబున నత్తుక్రమంజైయున్న దీర్ఘకాతముండేరి నమస్కరించుటయు సత్సంగింజ్రుం
డు కరంబులంబ్రచ్చియై త్రి యాశీర్వదించి యానకవిధంబులగు వాక్యంబులంబ్రాక్షాత్తుచు
నుండ మహర్షి శ్రేష్ఠుండగు నుదంకుండును లక్షలకొలది మునులును సేవించి యానకవిధంబు
లంగూడిరామ సేతుదర్శనంబునకువచ్చి యందు భవజ్యోత్స్నవగాహనంబుగావించి విష్ణుట
యగ స్త్యతీర్థంబునకును దెంచిన కక్షీవంతుండు దసగురునకుం బ్రణామంబులూచుకొని నతం
డాప్రియశిష్యునాశీర్వదించె నంతదీర్ఘకాతముండయుదంకు గుళలంబడిగిననతండునట్లయే
నర్చి నిట్లు సర్వలోకవిక్రతులగు సయ్యజువురుబరన్నరీప్రీతికరంబులు సాహసవోదసకరంబు
లగుకథలంబ్రాక్షాత్తుచుండ నత్తేంద్రుం డుదంకునకుంబ్రణమిల్లి తదాశీర్వచనంబులైకొ
ని దీర్ఘకాతముం గాంచి యిట్లనియె.

ఓ మహాత్మా వివాహకార్యంబు నెరవేర్చవలయుననిననతండ్రిల్లనియె వోరాజేల్లద్రా
వివాహకార్యంబెల్ల యుగంధమాదనంబుననే గావింపం బ్రయత్నంబొసరింపుమనిన నతం
డాక్షణంబు న్వతీయమంటవంబునకుంజు యంతకృతంబుననుండు మనోరమందోదోష
యగ స్త్యతీర్థాతీరంబుననుండు పటమంటపంబుజేరిరంతేదీర్ఘకాతముండు మరుదినంబు కుళ
దినంబు గావున విధివత్ప్రకారంబున గోదానాదికమహంబుసావరించె నప్పుడు కక్షీవం
తుండు సర్వలోకకుళకమకలావుండయి పితృగురునమేతుండ్యం రాజకన్యకాపరిగ్రహ
శాగ్ధంబై సర్వాలంకారములను మహాస్వతంబునునగు చతుర్దంతదంతావళంబెక్కి చిరా
వతారూఢుండగునింజ్రుంబోలుచు మనోరమామనోరథభారణంబుగావించుచు నతక నహ
న భూకుశవశృతుండయి తోరణాలంకృతద్వారపాళోభితంబగు తాజ్వి వటమంటపంబు
పొత్తెంచిన నతనింగొంచి కన్యామణియగు మనోరమయు స్రుతిజ్ఞాతూతణంబయ్యెనని యు
దంబునొంకైవంతకక్షీవంతుండు నృపాగారబహిద్వాకరంబుజేరిన జనపాలుండు పుడ పా
తనహితుండయి వరపూజనంబొనర్చి నప్పుడు కన్యకాజనంబులు కనకబల్లరంబులనీరాంజ
నంబులిచ్చి రంతకక్షీవంతుండు సరపాలనమేతుండయి బ్రాహ్మణజనంబులంగూడి రాజమంది
రంబుప్రవేశించె నట్టియెడంబుదమిరేడు దీర్ఘకాతమొదంక మునీంజ్రులం బ్రయవశ్యతలం
దనిపె నంతనస్త్రభూషణాలంకృతయు శుభావహయు భింబోష్ఠియు మనోహరయు పీనో
త్తత క్షణయుగళయునగు మనోరథుబ్రహ్మభూమిత్వంబుననుండు సకలజనమక్షంబున చంపక
పుష్పమాలిక నతని కలంబునంజేర్చి నంత స్వనయుండు కక్షీవంతునకుందనతస్మాజివిధవ
త్ప్రకారంబునసోనెగె నప్పుడుదంతుండు బాజపెహామొదిగివాహకృత్యంబులు సాంగంబుగ
నొనర్చి నంతసభాజనులూహధూవరుల నాశీర్వదించిరాసయందును స్వనయుండు త్రిలక్ష
వంశస్థులగు బ్రాహ్మణులకు వృద్ధసోపేతంబుగ నన్నంబిడి తాంబూలవస్త్రమాల్యదులచే
త దృప్తినొందించె నంతవారలు బ్రముదితులగుచు నిజనివాసంబులకుంబోయిందంత యుదంత
కుండును నిజాశ్రయంబునవేంజినియె నాసయంబున స్వనయుండు కతనహనస్వణాం

ఋను సహస్రగోళవంబును దాసీవహస్రంబును వంచకతగ్రామబులును దివ్యవస్త్రాయు
తంబును భూషణపేటికాశతంబును హరహాలికాశహస్రంబును మరియు ననేకవస్తువమువ
యంబును దనహస్తనకరణంబొసంగి వధూవరులసన్నిపే సంతపుత్రస్సహనహితుండయి దీ
క్షులకముండు స్వనయనివళన ననుజ్ఞవడసి వేదారణ్యంబునకుంబోయి భుక్తిముక్తి ప్రదు
డగువేదాధిపాధుసేవింపుచు చిరకాలంబునుఖంబుండె సంతస్వనయ్యుండగ స్త్యతిభాంబు
నంద గృతస్నానంబై నిజసైన్యంబులంగూడి పురంబునకుంబని సుఖంబుండె నోమునీంద్రుల
దా యిట్లగ స్త్యతిభక్తస్సానప్రభావంబునం కక్షీవంతుండనన్యదగ్గఁబంబుని రాజకన్యకాపరిణ
యంబుగావించె నీయతిహాసంబు వేదనీధ్యంబును పుణ్యప్రదంబునుయక స్సౌభాగ్యకారియు
నై వెలయుచుండు గానమానవులీయతిహాసంబును పతింపవలయునట్లొనర్చినజనంబులకు స
కలదార్పిద్ర్యనాశనంబుగలిగి యహవరసుఖంబులు గలుగునని శాసనాదిమునీంద్రులకు
మాతుండు వక్కాణించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల పేతుధూహాత్మ్యంబునంబు

కక్షవద్విహానిష్పత్తియను కథలంగల

పదునేడవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

పదునెనిమిదవ అధ్యాయము.

మహానీడుగుణగరిష్ఠులగు శాసనాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నిర్విఘంబునం
గుంభసంభవతీర్థంబున స్నానంబొనర్చినయనంతరంబున పుణ్యతపంబును బాపవిముక్తి
భంబునునగు శ్రీరఘునాథతీర్థంబునకుం జనవలయు నారామతీర్థతీరంబున నల్పదక్షిణా
కంబులగు జన్మంబులూహరించిసేవనం బూర్ణఫలప్రదంబులగు మరియు నాతీరంబున ముష్టి
మాత్రద్రవ్యంబేనియు విశ్వాంసులకొనంగిన వనంతగుణంబగు నాపుణ్యతీర్థమునుగూర్చి
ఘోషయితిహాసంబు వక్కాణించెదం జిత్రగింపుండు సత్యపాతకనాశకంబగు నాపుణ్య
తీర్థసమీపంబునం గుంభసంభవతీర్థంబుండగు సుతీర్థనామకమహామునీశ్వరుండు నియతమా
తనంబై శ్రీరామచంద్ర వరజారవిండచింతనంబునం బ్రొద్దుపుచ్చుచు ఉత్కృరంబగుతపం
బొనర్చుచు భామచంద్రాధిదైవత్యంబగు షడక్షరీపుంజరాణంబు నిత్యంబును కంచ సహ
స్రజంబుచేయుచు ప్రత్యహంబారఘానాథతీర్థంబునం గృతస్నానంబయి విశ్నాలియుని
యశాసంబుండునగుచు కామక్రోధాదులనిందియంబులం జయించియుండె ననేకకాలం
బుగడతె నన్యదోక్తసమయంబున నాసుతీర్థుండు జానకీసహితుండగు శ్రీరామునా
ధాధించి ఐక్యనిస్థితియందె నోజానకీప్రాణనాయకా హినుమత్ప్రియుండును గాధినంద
న యాగరక్షబద్ధీతుండును శాసన్యానందస్థుండును విశ్వామిత్రప్రియుండును పాదకోదం.

డఖండనుండును మారీచాంతకుండును రాజేంద్రుండును తాటకాగ్రాణాపహరీయుకవిం
 ధారియు శ్రీహరియు ఖరాసురాంతకుండును జమదగ్నిమూరఖంజనుండును దశరథాత్మ
 జుండును సుగ్రీవప్రభుండును వాలిసంహారయు విభీషణక్షేత్రప్రహారయు పాపహరయు
 వహల్యుడుఃఖంసహారయు భరతాగ్రజుండును సముద్రగర్వభంజనండును సేతునిర్మాత
 యు సుకృతియు తారకబ్రహ్మంబును లక్ష్మణాగ్రజుండును రక్షస్సహరియురావణమహానాథు
 డును కోదండధారియు నర్మరక్షావిధానవిచక్షణుండునగు నీకువందనంబు లానన్వేదన
 సుత్తిష్టుండు రామచంద్రుంబొగడుదు ప్రత్యహంబు నాథీర్థంబునస్నానముజేయుచుండ
 ననకి రామచంద్రధ్యానంబునలన నిశ్చలభక్తియు అన్వేషితజ్ఞానంబును ప్రత్యగాత్మైక్య
 లక్షణంబును శ్రయీధర్మవిచారంబును ఆశ్రుతవేదాధ్యేత్య సామర్థ్యంబును పరకాయ
 ప్రవేశంబును వియద్వసుభక్తియు సకలకళావిచక్షణత్వంబును గురుశిక్షలేయ యశ్రుతకా
 స్త్రీభిక్షానంబున బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరలోకాదిసర్వలోకంబులకు నిరాఘటంబుగజోత్య
 సామర్థ్యంబును ఇంద్రియగోచరవస్తదర్శనంబును దేవతాసంభాషణంబును పిపీలికాది
 సమస్తజంతుభాషావర్తిజ్ఞానంబు నివిమొదలగు మహిమావిశేషంబులార్జీసాన వైభవంబు
 నందిచ్చంబయ్యెంగాన వోమునీంద్రులారా నారామతీర్థంబు మహాపాపక నాశనకరంబు
 ను పకలసిద్ధిప్రదంబును మృత్యునాశనకరంబును భక్తియుక్తిప్రదంబును సరక్ష్ణక నాశన
 కారియు రామభక్తిప్రదంబును నగసారభేదకారణంబైవెలయుచుండు నాత్మీర్థీరంబున ర
 ఘునాయకుండొకలింగంబు స్థాపించిపూజించెంగాన జనంబులారామతీర్థంబున స్నానంబు
 గావించి తత్పీఠంబుననుండు లింగదర్శనంబుగావించిన సకలైశ్వర్యంబులుగల్గి పిష్టట ము
 క్తియుంగల్గు సంకుపనందియాలేదు పూర్వంబున పాండవోత్తముండగు భక్తపుత్రుం
 డాసరోపరంబున స్నానంబొనర్చి యాలింగదర్శనంబుగావించి యన్యతజన్యంబునువాతంబు
 వలసంబాపెనన మునీంద్రులారాసూతునకిట్లనిరి వోమహాత్మా వత్సరుకంధరుండగు భర్తసం
 దనుండల యన్యతంబాడె పిష్టట రామతీర్థస్నానంబువలన యాదోపంబెట్లు కాంతినొండెన
 విష్ణుంబు నవిస్తరంబుగా నెరుంగింపవేయనివేదిన సూతుండిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున పాండవభారతరాష్ట్రంబు రాజ్యంబుగోరి మహా
 వైస్యపరివృత్తులై మరుక్షేత్రంబున గదనంబుజేయుచుండ భీష్ముండనేకవీరసంహారంబు గా
 వింపుచు పదిదినంబులీ నవరంబుగావించి పుడమింగూల్చేనంతద్రోణాచార్యుండు వేదా
 నాయకుండై యనేకకస్త్రాస్త్రంబు ప్రయోగించుచు పాండవబలంబుల బడలువడంజేయు
 చుండ తల్పేనానాయకుండును వీరోత్తముండగు దృష్టద్యుమ్నుండు కోపోద్దీపితుండైద్రో
 ణపయినడరె నామరుపురకాశమయంబున ఘోరంబగుయుద్ధంబయ్యె నప్పడుద్రోణాచా
 రణిలబ్ధిరంబున పాండవసైన్యంబు భయార్థంబయి పరువిదిన నర్జునుండు నిజవైస్య

పటాయనంబుగాంచి ద్రోణుడైనదరి యనేకాశ్రమంబులంబయియోగించె నప్పుడింద్రాదిదేవత
మూహంబులు దివ్యవిమానాదూధులయి యాకాశమార్గంబుననిలిచి రణప్రవీణులగునయ్యా
చార్యశిష్యులకదంబునకు వెరంగంచుచు లోకంబుననిట్టియుద్ధంబొనర్చినచారలులేరని పర
స్పరంబునచింపుచుండ ద్రోణుండుప్రియశిష్యులబొగడి పాంచాలపై న్యంబుడైగిరి దశలక్ష
లయరువదివేలసంఖ్యగల రథగజవాజీసమూహసమేతులగు నరపాలురం దునుమాడుచుండ
దృష్టదృశ్యమృండుకుడితుండయి ద్రోణుడైననేకాశుగంబుల వ్రేయోగించ నతండాశీలీముఖం
బులవారించి యగ్నిశిఖాపంపంబును బాణజాలంబులంబరప పాషాడుండు భీమండై రథంబు
డిగి పరుంగిడిన వృకోదరుండతని తనయరదంబుపయినిడికొని ద్రోణుంగాంచి యిట్లునియె.

ఓ ద్రోణుడా ! లోకంబున బ్రాహ్మణజనంబులకు శ్రుతిశ్చృత్వాదుల నభ్యసించు
టయు ఆహింగయు ధర్మంబు యిట్లుండ గొంపరు బ్రాహ్మణాధములు స్వకర్మంబునాసి
యాశ్రమిద్యులనభ్యసించి క్రూరులయి రాజన్యలనెదిరించి యుద్ధంబాచరింతురు. మరియు
హింసాపరులగు వ్యాధులు, భారాశుక్రుల మృగవధంబుజేసి బోషించుచుటకు నీవు నొక
పుత్రరక్షింపంబాలక లోకరక్షావిద్యలులగు రాజవరులం బుమాచ్చెదవు యవ్వడాపు
త్రుండును యుద్ధంబుననివాత్తుండయ్యె, నీవును లజ్జాహీనుండయి యేల కదనంబాచరించెద
వని నీ ద్రోణుండతనివాక్యంబు లాచరింపక ధగ్గజాలజేరి యడిగిన నతండు నిజంబుని
వచించె నంత ద్రోణుండు యుద్ధంబుమాని నిజస్యందనంబుపైబడి యోగవిద్యచే బ్రాణం
బులంబరిత్యజించె. నంత దృష్టదృశ్యమృండు ఖడ్గపాణియై ద్రోణురథంబుపైకురికి ఘటనా
కులు వలకువలదని వారింపుచుండం గైకొనక ద్రోణుగిరంబుఖండించె నాసమయంబున
యాదేహంబుననుండి యొకతేజంబు కృష్ణార్జున కృపధర్మపుత్రాదులు చూచుచుండ దివం
బునకరిగె. నంత కౌరవంబులంబు భయాకులంబయి వలదిక్కులంబారినంగాంచి ద్రోణపు
త్రుండగు యశ్వత్థామ కురోధసుంగాంచి యిట్లునియె,

ఓ రాజరాజా ! యీపై న్యంబు చారుటకుంగారణంబేమియనిన నతండు ద్రోణు
మరణంబు తాజెప్పంజాలక కృపాచార్యుంబంచుటయు. నతం దశ్వత్థామంగాంచి యిట్లు
నియె. వో అశ్వత్థామా సంగరభయంకరుండగు భవజ్ఞనకుజయింపంబాలక పాండవులుండ
క్రికృష్ణుడిట్లునియె వో పాండునందమలారా దుగ్ధయుండగు ద్రోణుంజయించుట కొకయు
పాయంబువచించెద నినుం దశ్వత్థామ మృతుండయ్యెనని యొకండువచించవలయు సామా
న్యంబుటవచింప నమ్మనేరండ్లు ప్రామాణికుండగు జనుండట్లువచించినగురుండు నిజాయు
ధంబులువదిలి ప్రాయోపవేశనంబుపేయు మరియొకవిధంబున ద్రోణుంజయింపరాదు గాన
సత్త్వాదాయగు ధర్మజుం దశ్వత్థామ మృతినొందెననివచింపవలయు ధర్మంబుల జయింపం
గుడని శత్రుజనంబుల నధర్మంబుననైనం జయించుట యు క్తంబనివలికిన కృష్ణవాక్యంబు
లువిని భీముండవచించెదనని గురుసమీపంబుననుండు యశ్వత్థామ మృతుండయ్యెనని

యన్త్రతంత్రాదిన్ అంతంబావ్యక్తంబులు నిశ్చయింపక భర్తానాథ్యమునని యంత్రనిర్మాణసతం
దసత్వశాంతంబును క్షుత్తుజయోత్పాదంబును ముప్పిరిగొన దోలాంతాన మానకుండ
గ్గుతు కొంతదడవుచిందించి భీమువలన నశ్వత్థామయను కుంజరంబు నివారణవిధిని
గాంచి భీమువలన నశ్వత్థామ క్షుత్తుండయ్యెనని పలికిన నావననంబులించి ద్రోణు
దత్త్రుసన్యాసంబానరించె వంత భర్తాపండు మదగజంబని పలికె నప్పుడు గురుండు
మరల నత్త్రసంగ్రహం బాసర్వజాలక ప్రతిపక్షుండగు భృష్మకృష్ణుం డేమిసేయవోయని
సంశయింపుచు యోగవిద్యాబలంబుచే క్షణమాత్రంబున ప్రాణంబులం బరిత్యజించె నంత
భృష్మకృష్ణుండు ద్రోణుజంపం బ్రతిజ్ఞనొనరించెయ్యుండెం గాన రథంబునైకురికి పార్థా
దులు నివారించుచుండ తదీయకేకంబులు నిజకరంబునంబు ప్తిఖిద్ధారచే భవజ్ఞనకురంబు
దెగ్గనై నీనని యెరుంగించినని యశ్వత్థామ కొంతదడవు రోదనంబుచేసి పితృవధనిక
పావేశంబుచే జ్వలితాస్త్రియంబోలె మంచుచు నన్త్రతంత్రాది మజ్జనము న్యత్త్రక్షుత్తు
గావించిన భర్తాదాపాండవులనల్ల దక్కినవారిని నన్త్రక్షుత్తుండగు మజ్జనకు కేశవాళ
గ్రహణంబాసర్వవిధించె భృష్మకృష్ణునింబరిమార్చెద కృష్ణార్జునులుచూచుచుండ పరాక్ర
మంబుమెరయించెదనని భయంకరంబగు ప్రతిజ్ఞనొనరించె నంతనాదిత్యుండ నగ్రకుండయ్యె
బిదవమూడుదినంబులు కణకాల్యదుర్యోధనాదులు కడనంబుజేయుచుండ భర్తాపండు వా
రలందర నిశ్చేషంబుగాజంపి జయంబునొందిన రణసహతులగువారలకు బరలాకశ్రయలా
వరించి భృతరాష్ట్రసహతుంజై హరిశేషజనంబులంగూడి హస్తనాపురంబునకుంజని సు
ఖంబుండె నంతపారజనంబులు ధౌమ్యుదిమునులును మహాక్షుండగుభర్తాపండు రాజ్యాధి
పేశంబు పేయంగోరి తత్ప్రియత్నంబు గావించుసమయంబున నశరీరవాడి భర్తాపండు
యట్లనియె. ఓభర్తనందనా! నీవు శక్రమిత్రసముండనై యుండియు యన్త్రతంత్రాదియచా
ర్యునింజంపితివి గానరాజ్యాధ్యుండవుగావాపాతకరంభియంజై సన్నుతియొత్పదితత్ప్రి
యత్నంబుగావించిన పిమ్మట ర జ్యాధ్యుండవగుచువని భర్తాపండు భీష్ముండయ్యె మూ
ఢుండ సాహసవంతుండ క్రూరుండ లోధాభిభూతుండ రాజ్యంబుగోరి యట్టిపాపంబానరిం
చితి నీపాపంబునకుంబాసీకృత బట్టాండుదేమిసేయుదె? తిరిగిపోవుదనని యన్విధంబునంజిం
తించుచుండు సమయంబునం గృష్ణత్వైష్టపాయనండేతెంచిన నతండామః సింద్రునకుం బ్రణతుం
డై యర్హ్యపాద్యావలంబూజించి భక్తియొత్తుండును బద్ధాః జరిపుటుండునగును యశరీర
వాశ్యంబులనెరింగించిన భక్షాజాంగాంచి కొంతదడవుననంబునంజింతించి వ్యాసుండిష్టని
యె. ఓభక్షానందనా! చింతించుము నీకుగలిగినవ్యాపవరిజరోపాయంబు నెరింగించెదని
నుము దక్షిణసముద్రతీరంబునకుండు గంధమాదనంబున రామసేతువునందు రామతీర్థం
బును నొక పుణ్యతీర్థంబుగలవాటికడరృగమాత్రంబున బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకకోటులు
సూర్యోదయంబువలనంబాయు తమంబునుంబోలెనశించు నందుకుసందియంబులేదు గాననీ
వపటికింజని యందున్నానంభోశర్మ కన్ధుండనై రాజ్యంబుపాలింపుము మరియునాటికాశ్ర

తంబున గోభూతిహారణ్యాది దానంబులొనర్చితినేని శిశు)కాలంబున సేవాపంబువలన ము
క్తుండవయ్యెమునాకాసుండు పదేయింతులయు పాండవాగ్రజాండవజనహితుండై భామ్య
మలంకూడి యావంబురాకు పేతుపునకుంజని రామతీర్థంబునవలొకింది యంకబురోహ
తో క్రమాగ్రంబున స్వానంబొనర్చి త్రేతపిండాకులిది విశుద్ధాత్మండును నిరాహారండు
నైతి త్రతాళంబులేక నభిలదానంబులొనర్చుచు నొక్కమూసంబుగడిపె సంకపోక్త్యదిసం
బున నశరీరపాదే ధర్మానందమంగూర్చి యాట్లనియె.

ఓ ధర్మనందనా ! నీవొనర్చిన సేవాపంబులన్నియు లయంబునొండె నింకరాజ్యార్థం
దనైతిని గానకరీరగరంబునకుంజని పట్టంబుగట్టుకొని ప్రజాపాలనంబుగావించుమనిపలికిన
యశరీరవాక్యంబులాలించి ధర్మజాండుబ్రతుండయి యవ్యాకృంబులుబిసదిన దిశకుంబుల
మిల్లి యనుజపురోహితసహతుండయి మా స్తినాపురంబునకుంజని మేదినిపాలనంబొనర్చు
చు సుఖంబుండె. ఓమునీండ్రలారా, యవిధంబున రామతీర్థస్నానమువలన ధర్మజాం
దస్యతదోషముక్తుండయ్యె సర్వపాపనాశనకాయగుసారామతీర్థప్రభావంబెవ్వరుపతిం
పుచు రెవ్వరుమింకరామమజులు సమ ప్రసాపంబులకుండొలంగి యసన్యలభ్యంబగు కైలాస
వాసులై పునర్భవంబునొండరని శాసనాదిమునీండ్రలకు సూతుండొంగింపెను.

ఇది స్కాండపురాణంబునందలి పేతుమహాత్మ్యంబునందు

రామతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రమిత్రాదోషశాంతియునను కథలంగల

పదునెనిమిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము,

పంచామృదవలధ్యాయము.

మహానీయగుదగియలగు శాసనాదిమునీండ్రలకు సూతుండొట్లనియెనట్లు రామతీర్థా
వగాహనంబొనర్చినవారలందుండి లక్ష్మణతీర్థంబునకుంబోవలయు నచ్చట స్వానంబొనర్చి
ననరుండు సకలపాపరహితుండై ముక్తింబొందుతూర్వంబున బలశక్రందాతీర్థంబున స్నానం
బుగావించి తత్తీరంబుననుండులక్ష్మణేశ్వర దళానంబుగావించి బ్రహ్మహత్యవలంబాపెనని
న శాసనాదులు సూతునవలొకిందియట్లనిరి. ఓపారాడికోత్రమా బలశక్రనకేలబ్రహ్మహత్య
సంభవించె విదవనకియెట్లు శాశనంబొందె నవిధంబు వచించుమనిన సూతుండొట్లనియె.

ఓ భూసురులారా తూర్వంబున కేమవతాయుండను బలశక్రండు మరుపాండవ
యుద్ధంబాకర్చించి బంధువధంబునహింపజాలక విచారంబునొంది యాట్లనియెచింతె నేడు
ర్యోధనునకు సహాయంబుగావించిన పాండుపుత్రులకోపింతుడు నేపాండవులకు సహాయం
బొనర్చిన రాజరాజాగోపింతుగాన మధ్యస్థుండనై గీర్థయాశ్రమంబోయెదనని నిశ్చయించి
తథాసతీర్థంబునకుంబోయి సంకల్పతూర్వంబున గృథావగాహనంబై దేవపితృరహితాదు

అలాగింది యచ్చటనుండి సరవ్వతినబడింబోయియందున్నానంబుగానించి విత్తుట వృథా
దకంబును బ్రహ్మతీర్థంబును గంగయు యమునయు సింధువు శతద్రవు మొదలగు తీర్థంబుల
స్నానంబుగానించు మునీంద్రనేవితంబగు నై మికారణ్యంబునకుంబోయె కంఠదీక్షాన
శ్రంబుగానింతుమిన్న మునీంద్రులాయకులే మునెడర్చిని యహ్యాకడలం బాదించి కంఠ
మూలభలాకులవొసంగి యహా సనంబిడిన నతండును సవరిచాడుండై ఉచ్చాసంతో ఘటై
తన్నుం గాంచి వికృతాంజలియై నమస్కారంబొనర్చుని మాకుం గాంచి కోపసంకల్పావ
స్థంబై భక్తులం గాంచి యిట్లనియె.

భర్త పాలకులగు యీమునిశ్రేష్ఠులందరునన్నుం గాంచి నమస్కరింపుచుండ యితం
డు విశేయంబై వ్యావహారికమునీంద్రులన నితిహాసంబులగు పురాణంబులెల్ల నభ్యసించి
నితని గర్వంబుననన్నుం గాంచి యాసనంబుదిగి నమస్కరింపక యున్నవాడు మరియె
లాదులగు వ్యావహారికవిద్విధంబునై యధమాంబుగానించుగాన నీదురాత్మవధించెద మి
శ్చిగుంబొనర్చుటకుగదా నేభాలోకంబున నవతరించి యితండు నాచేసికాతుండై పరి
శుద్ధుండగునిండుకువండియంబులేదని మహాబలుండగు కామపాలుండు కుశాగ్రంబుగని
తచ్చిరంబు ఖండించెనంత నచ్చటనుండు బ్రహ్మవాదులగు మునీంద్రులారోశించుచు బలరా
ముం గాంచి యిట్లనిరి ఓసంకర్షణా మేమీసూతునకు బ్రహ్మసంబును ఆక్షయంబగునా
యియోసంగితిమినివెరుంగక నితని వధించి బ్రహ్మహత్యంబొందితిమి యోగిశ్వరుండగు నీకు
నియామకుండెవడుగలంబిప్పడి బ్రహ్మహత్య వొలంగుటకు లోకసంగ్రహంబునకై అన్యత్రేరి
తుండవుగాక ప్రాయశ్చిత్తం బొనరింపుమనిన రాముండిట్లనియె వో మునీంద్రులారా నేకా
మంబులంగోరి ప్రాయశ్చిత్తంబొనర్చు లోకసంగ్రహంబునకై యెవరైన నదియెట్లానర్చ
వలయు వచింపుండు యుత్తరాద్వాత్యప్రకారంబునజేసెద మీరీసూతున కక్షయంబగు
నాయువోసంగితిరితాన నాయోగమాయబలంబున సత్త్వంబు మొదలగువన్నియు నితనికిం గ
లుగంజేసెదననిన రాముణవలొకించి మునీంద్రులిట్లనిరి వోసంకర్షణా నీవు మృత్యుప్ర
భాతాతిశయప్రభావుండవు నిన్నుంగొనియాడ మాదరంజేయనిన బలరాముండిట్లనియె. ఓ
మునీంద్రులారా నాయోగమాయబలంబున నితనికి మతల నాయువోసంగదనని నన్నునీం
ద్రులు వరిపుణాత్మదయులగుచు యిట్లనిరి యోగదేవాశ్చర్యకాద్యక వరాక్రమాధ్యులెండును
లేరు మీధానెచ్చిన ప్రకారం మీసూతుమతలంబులికించి మమ్ముంగృతాఘాలంజేసి కావుకు
నిన బలశ్రుండు మునీంద్రులంగాంచి ఆత్మవైపుత్రేణాత్మానీయను వేదోక్తప్రకారంబున
యీసూతునికరీరంబువలన దీక్షాయుష్షంతుండగు పుత్రుండుదయించు నతండు సమ
స్తపురాణంబుల మీకువివరింపంగలండు ముచుమీకుగల యనిలాపంగెయ్యది వివరింపుం
దనిన వారలిట్లనిరి యోబలదేవా యిట్లుండెను రాక్షసపుత్రుండు శత్రులొందెనువాడు
పర్యకాలంబుల యింతటి కరుడెంచి మేమివర్చు జన్మంబులం జెసిచిపోవుచున్నవా యా

గాన యేనరులైన యజ్ఞాదులూనర్చక యువవాసంబులంజేయక యుగదియు జటాతీర్థాంబున స్నానంబొనర్చి రేని చిత్తశుద్ధింబొందుదురు మరియు ౧౨ తీర్థాస్నానంబున సకలదాన ఫలంబునగల్గు సర్వదుర్గమంబులదరింపదగు సర్వపుణ్యంబులు మహాత్వంబునంగల్గు లోకంబున జన్మంబులకు జటాతీర్థాస్నానంబుజేయకగాని యంతఃకరణశుద్ధి గలుగనేరదు మరియు యాతరదేవతలును నియమంబులు జపోవవాసాదులాతీర్థాంబువలె చిత్తశుద్ధిదంబులు గావు జటాతీర్థోత్తమంబున సర్వలోకవిశ్రుతంబు భస్యంబును యశఃప్రదంబును పరిత్రంబును పాపనాశనంబును సర్వమంగళకారియునై వెలయుచుండు పూర్వంబున వరుణనందమండగుశృగుండు తలఁచింగాంచి చిత్తశుద్ధిగలుగు నుపాయంబు వచింపుమని యడిగిన నరండిట్లనియె.

ఓ నందనా పుణ్యంబగు గంధమాదనంబున జటాతీర్థాంబున తీర్థాంబుగలదందు స్నానంబొనర్చిన చిత్తశుద్ధిగల్గునని పితృవాక్యంబులువిని శృంగుండాక్షణంబు జటాతీర్థాంబునమంజని యందుస్నానంబొనర్చి చిత్తశుద్ధింబొంది వినప్రాజ్ఞానవంతాముందును పుత్రులైనై త్రవితీజ్ఞానుండును అభిరూఢపచ్చిదానంద స్వరూపడయ్యె వోకూకా దూర్వానుండాతీర్థాంబున మజ్జనంబొనరించి మనశ్శుద్ధింబొంది బ్రహ్మనందమయ్యుండయ్యె మరియు విష్ణ్వర్ణంభూతుండగు దత్తాత్రేయం డాతీర్థంబునస్నానంబొనర్చి శుద్ధాంతఃకరణంబునై బ్రహ్మకారుండయ్యెగాన యెవ్వండునై నయజ్ఞాననాశనంబుగోరునరండు పరిశుద్ధంబును సకల పాపనాశనకారియునగు జటాతీర్థాంబున స్నానంబుగావించవలయు నీవును మనశ్శుద్ధిదంబుగ నాతీర్థాంబునమంజని యందుస్నానంబుగావించుమనిన శుకుండు రామసేతుపున మంబోయి యచ్చటవిశుద్ధిదంబగు జటాతీర్థాంబున సంతలపూర్వకంబుగా స్నానంబొనర్చి మనశ్శుద్ధింబొంది దాననజ్ఞాననాశనంబునొంది పరమానందరూపకంబగు జ్ఞానంబునొందె మరియు మనశ్శుద్ధిగోరిన మునిజనంబులాతీర్థాంబున స్నానంబుగావించి యూహితంబులంబొందుచుండురు కామధేన సమంబగు జటాతీర్థంబు గలిగియుండియు నరుండికరంబుల హాహితుండయి సేవింపనేల యెవ్వండునై భుక్తింగోరిస్నానంబొనర్చిన భుక్తింబొందుము క్షింగోరి స్నానంబొనర్చిన ముక్తినొందు నిందుకు సందియంబులేదు వేదంబులు తపంబులు ఉపనాసంబులు జన్మంబులు మొదలయినవన్నియు మనశ్శుద్ధిదంబు లవియన్నియు లేకపోయినను జటాతీర్థాస్నానంబొనర్చిన మూత్రంబున మనశ్శుద్ధిగలుగు ప్రపంచము జోతునీండు భారా జటాతీర్థామహత్వ్యంబు వచింపజాల హరిహరవిరించాడు లేరుండురు లోకంబున తత్పద్యకంబులెదు యెవ్వరైన నాతీర్థాతీర్థంబున త్రేత్రపిండంబిడివ గయాశ్రాద్ధసమంబగు జటాతీర్థస్నానంబుననరుండు హపంబులంబాయ దారిద్ర్యనరకాదులనొందడు ఓము పీండులారా మహామోగియు వ్యాపసుకుండగుకుండోగిండుడు మనశ్శుద్ధిబొందిన జటాతీర్థప్రభావంబు వచింపితి యెవ్వండునై నియధ్యాయంబు భక్తిభార్యకయ్యుగ పరింపునాక

జేయు నతడు సకల పాపపురివిడిచినంబొనర్చి విష్ణుపదంబునొందునని శాసనకాదులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణమునందలి నేతుమహాశ్మ్యంబునందు -
జటాతిభక్తప్రశంసయు ఈకచిత్తశుద్ధివాప్తియను కథలంగల -
ఇరువదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదొకటవ అధ్యాయము.

మహనీయగునిగిరిపులగు శాసనకాదునిద్రులకు సకల పురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుండిట్లనియె. అట్లుజటాతిర్థావగాహనంబొనర్చినవారలందుండి లక్ష్మీతీర్థంబునకుం బోవలయు నాతీర్థంబున జనంబులేయే కామంబులంగోరి స్నానంబాచరింతురో వారలాయభీష్టంబులొబందుదురు మరియు నాతీర్థోస్తమంబున సర్వదాద్రవ్యశమనంబును సకల దుఃఖనివారణంబును సర్వసంపత్ప్రదంబైవలయుచుండు తూర్వంబున ధర్మనందనుం డింద్రప్రస్థంబున రాజ్యంబొనర్చుచు శ్రీకృష్ణప్రేరేతుండై యాల్మీతీర్థంబునకుంబోయి యందుస్నానంబుగావించి మహదైశ్వర్యంబునొంది రాజసూయంబొనరించెననిన విని శాసనకాదులిట్లనిరి. ఓ పారాణికోత్రమా ధర్మజుం డెవ్విధంబున కృష్ణబోధితుండై లక్ష్మీతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి యైశ్వర్యంబు నొందెనది విస్తరంబుగా జెప్పుమనెన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా యుద్ధిష్ఠిరుండమజసమేతుండై యింద్రప్రస్థంబుననుండ శ్రీకృష్ణదేవేంద్రుని నతండు పరమసంతోషపూరిత హృదయంబై యనేక విధంబులంబుజించి కొంతదడవుండి యతఃసంతోసిట్లనియె. ఓపుండరీ కాక్షా మానవులేధమణంబొనర్చిన మహదైశ్వర్యంబుగల్గువచింపవేయనివేదినకమలనాథుండిట్లనియె. ఓధర్మనందనా గంధమాదన పర్వతంబున లక్ష్మీతీర్థంబున తీర్థంబు సకలైశ్వర్యైశ్వరకారణంబై యుండు నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన వారలభిలైశ్వర్యంబులం బొందుదురు నాతీర్థంబునస్నానంబొనర్చి యమరులశురులం జయించిరాక్షసస్నానంబున విశ్వరూపంబునశ్రేయంబునుగల్గుసర్వపాపంబులు లయంబునొందుసకల వ్యాధులడంకునిండుకుసంధియంబులేడు నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున నలహాబరుండవృక్షః శ్రేష్ఠయగురంభంబొందె మరియు నాతీర్థస్నానమకామంబున కులేరుండు మహావహ్లాది నవనిధి నాథుండయ్యెగాన ధర్మనందనానీవనుజయుత్కుండవై యవటికింబోయి యాతీర్థంబున స్నానం బొనర్చుముదాన సకల శత్రువులంజయించి మహదైశ్వర్యంబునొందుకుభు నిశ్చయంబున ధర్మనందనుండచ్చుతదశానుండగు శ్రీకృష్ణవాక్యంబులొకర్ణించి యాక్షణంబుసానుజుండై గంధమాదనకుంబోయి మహదైశ్వర్యకారణంబును లక్ష్మీతీర్థంబుజేరియంబునకు మసంయుతుండై మాసంబుస్నానంబుగావించి భూసురులకు గోభూతిల హిరణ్యాది దానంబులొసంగి యింద్రప్రస్థంబుజేరి రాజసూయంబొనర్చి సఖిలామహాదేవిని లీలామానుషునిగ

బయిందగు శ్రీకృష్ణుం బిలుపించి యామహామహునకు తనయభిప్రాయం బెరుంగించనంతటి య్యగొని భర్తనందనతో యుక్తియు క్తంబుగానట్లనియె.

ఓపైత్తవ్వప్రేయా యీ రాజసూయలు సకలరాజన్యలు జేయందరంబుగాదు అ నేక రథగజాదిసేనామృతులకు మహిపతియాయజ్ఞంబొనర్చ న్నగుం డితరుడుసమర్థుం డుగాడుగాన ప్రథమంబున బలవంతుడనైదశదిక్కులంగల రాజవరులంజయించి వారలచే కాంధసమయంబులగు కరంబులంగొని దాననాక్రతురాజం బొనర్చుము యుక్తిపూర్వకం బుగావలించెదగాని నిన్నభీతినిొందింపంగాదు దిగ్విజయంబొనర్చక యాయజ్ఞంబొనర్చం దగదగిన విని భర్తజూడఁజులంబిలిపించి వో భీమావహుబలశాలీ వోయజ్ఞానా ధనుజా లశాలీ వోయములారా గుకుమారాంగులారాయని సాదరంబుగా బహుకరించియిట్లనయె. ఓ బలవంతులారా రాజసూయంబొనర్చగోరెద యాక్రతువరంబు సర్వరాజన్యలజయించి కాని జేయవలెనిగాదుగాన సైన్యంబులతో మీరలునలుపుర్లు చతుర్దిక్కులకుంచోయి భూ పాలరంజయించి భనంబులందెండు దాననామహాక్రతుహౌర్వేదిసనిన భీమాదులు ప్రసన్న ముఖులగుచు పురంబువెడిలి దిగ్విజయంబొనఁపఁగోరి నలుపురు నాలుగుదిక్కులకుంజని సర్వరాజన్యలంజయించి వారలందఱువశంబుగావించి యసంఖ్యాతంబులగు భనంబులంగొ నిస్సపురంబున కరుగుదెంచి రెండుమహాబలుండగు భీముండు శతభారసువర్ణంబుగొనియే తెంచె మహాపరాక్రముండగునజానుండు సహస్రభారసువర్ణంబుగొనియురుగుదెంచె మ హాబలుండగునకులుండు శతభారసువర్ణంబుగొనియే తెంచె మహాలేజుండగు సహదేవుండు దాక్షిణాత్యమహిపాలరచే యనంతభనంబును విభీషణదత్తంబులగు చతుర్దశస్వర్ణా తాంబులంగొని యే తెంచె నంతశ్రీకృష్ణదేవుండు లక్షకోటిసహస్రంబులు లక్షకోటిశతంబు లుసంఖ్యగల సువర్ణంబులు వస్త్రభూషణాదుల నొసంగె నతిథర్మానందనందనుజ గృ హీతంబులు కృష్ణదత్తంబులు యసంఖ్యాతంబులగు భనంబులంగొని రాజసూయంబొనర్చి బ్రాహ్మణజనంబులకన్నంబును వస్త్రభూషణాదులు భనంబులునొసంగె నవిధంబెరింగించెద వినుండు యాచకులెంత ద్రవ్యంబుగోరుడరంతకినుమడుంగులొసంగెనా ద్రవ్యంబుగణింప బ్రహ్మకోటికైనందఱంబుగాదు మరియధర్మసమూహంబులు జేకొనియరుదెంచు భనంబులం గాంచి జనంబులు యీరాజన్యండు సర్వంబునఘోరకొసంగెనని వచింతురు. మరియు న నంతమణి కాంధసంబులగు కోశంబులంగాంచి యథులకు స్వల్పంబొసంగెనని వ్రలంతురి విధంబున ధర్మజుండు రాజసూయం బొనర్చియనుజసమేతుండై బహుధనసమృద్ధంబు గు పురంబుజేరి సుఖంబుండె ఓ మునీంద్రులారా, ఇవిధంబున యుభిష్టరుండు లక్ష్మీ దీర్ఘాస్థానమహిమంబునంచేసిసౌఖ్యంబుల నొందెగానర త్తిర్థానదృశంబులేకు వోమునీం ద్రులారా దుస్వప్ననాశనంబును పుణ్యంబును సర్వాభీష్టఫలదాయకంబగు లక్ష్మీ తిర్థప్ర థావంబువచించితియీ శుభ్రాయం బెవ్వందైనంబలించు వినునశండిహంబున సర్వైశ్వర్యం

బులంబొంది సకలభోగంబులనుభవించి దేహంతంబున ముక్తిసెందునని శాసనకాదులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది సాక్షిదత్తపురాణంబునందలి సేతుమాహాస్వయంబునందు

ఁజ్ఞీతీర్థప్రశంసయు ధర్మపుత్రరాజసూయావాక్తియను కథలంగల

ఇరువదొకటవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదిరెండవ అధ్యాయము.

అహనీయ గుణగరిష్ఠులగు శాసనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నట్లు లక్ష్మీ తీర్థంబున స్నానంబుజేసిసవార లందుండి యగ్నితీర్థంబునకుం బోవలయు నాతీర్థంబు మహాపుణ్యంబును పాతకనివారణంబునునగు తీర్థోత్తమంబై సర్వాభీష్టక సాధనంబునునై ప్రకాశించు నచ్చట స్నానంబొనర్చిన నరుండు పాపశుద్ధింబొందుటరనిన ఋషులిట్లనిరి. వో సూతుడా, యాతీర్థంబున కగ్నితీర్థంబును వేరెట్లాదవె తన్వైభవం బెట్లువర్తిల్లు శ్రద్ధాయుక్తులమగు మాకవ్విధంబు సవిస్తారంబుగా గృహజేసి చెష్టమామనివేడిన సూతుం డిట్లనియె. వో మునీంద్రులారా పూర్వంబున రాఘవుండు నపరిచ్ఛదంబుగా రావణవధం బొనరించి లంకారాజ్యంబున విభీషణునభిషిక్తుంజేసి సీతాసామిత్రి సమేతుండై సుగ్రీ వాదివానరసమూహంబులుగొలువ నిర్ధవారణ గంధర్వాదులుపొగడ విభీషణసహతుండై నారదాదిమునీంద్రులుసేవింప గంధమాదనంబుజేరి లక్ష్మీతీర్థతటంబునవిడిసి యచ్చట జానకినిశోధింపంగోరి పితృసాన్నిధ్యంబున నగ్నినావహింపజేయ నతండు ఆతాంసులొక నుండును పీతవస్త్రండును ధనుర్ధారియు సప్తజిహ్వండునునై వెడలి లక్ష్మీతీర్థసమీ పంబుననుండు లీలామానుషరూపియు శూచుండునునగు రఘునాయకుంగాంచి జానకీశుద్ధి కొరకు రమ్యంబగు వచనంబు వక్కాణించె. వో మహానుభావా వో రాక్షసమదనా జానకీపాత్రివత్స్యంబున నీవు రావణుంజంపితివి సత్యంబువచించెద యీవిషయంబునకు విచారంబుబునైతడు నీవు దేవత్వంబునొందిన దేవత్వంబునొందు మమవ్యత్యంబునొంద మానుష్యంబునొందు మరియు లీలామానుషవిగ్రహయగుచు భవద్రూపానురూపంబులగు దేవాంబులంబొందుచుండు నీవు భాగవరాముండైన ధృతజియ్యై నీవిష్టడు రఘురా ముడైన బానకీయయ్యై, నీవు కృష్ణుండైన రుక్మిణియగు మరియు నీవేయవతారంబుల నొందిన నాయవతారంబులనొంది తృప్తహయినై యొప్పుచుండు గాన మద్వాక్యంబులు విని యీశీతంబింపుమనిన యగ్నిదేవువాక్యంబులువిని మహాపిఠసంఘంబులు విద్యాధ రాది దేవసమూహంబులు సకలభూతంబులు ఆసీతారాముల ననేకవిధంబులం గొనియాడి రంత రాఘవుం డగ్నివివరణయవలన సీత నిర్మలంగానెఱింగి గ్రహించె. యచ్చట యగ్ని

జేతుండు రామునిచే యావాహనంబునొంది వెడలె గాన నాశ్రదేశం బగ్నితీర్థంబని ఖ్యాతింబొందె, నాతీర్థతీరంబున నన్నదానంబుగావింప విశేషఫలప్రదంబగు. నరుండా యగ్నితీర్థంబున స్నానంబొనరించి యుపోషణంబుండి వేదవిదులగు బ్రాహ్మణజనంబుల కన్నంబిది వస్త్రకాంచనాదులొసంగిన సర్వపాపంబులంబాని విష్ణుసాయుజ్యంబునొందు నాయగ్నితీర్థసదృశతీర్థంబులేదు పూర్వంబున దుష్టుఁడవునై శ్శుం డాతీర్థంబున స్నానంబొనరించి కుహఃఘోరంబగు పితృవత్సంబుమాని దివ్యంబగురూపంబునొందె. నత్తై రంగెరుంగించెద వినుండు.

పాటలీపుత్రకంబనునొకపట్టణంబుగల దాపురవరంబున బ్రాహ్మణారాధననిరతుండును భర్తతత్పరుండుగు పశుమంతుండను నొకవైశ్యుండునిరంతరంబు కృషిగోరక్షణాదులొన ర్చుచు వాణిజ్యంబుగావించుచు భర్తనిరతుండయి భార్యాత్రితీయంబునుద్వాహంబై వార లలో జ్యేష్ఠభార్యయందు సుపుణ్యపుణ్యవంతచారుప్త్యులనముల్నరను ద్వితీయభార్యయం దు సుకోశబహుకోశులనునిర్వ్వరను తృతీయభార్యయందు మహాపుణ్యమహాకాయ దుష్టుఁడ్యు లను ముల్నరతనయులంగాంచె నంతనాసుపుణ్యాదులగు బాలకులు దినదినప్రవర్ధమానుల గుచు ధూళికేళింగావింపుచుండ వైదేండ్లాయెనంత పశుమంతుండునుకుమారుల స్వకులలో చిరంబులగు కృషిగోత్రాణవాణిజ్యోది కర్తశిక్షితులంగావింపుచుండ వారలా జనసంవాక్య ప్రకారంబుననడుచుచు సకలక్రియాదక్షులైరందప్తముండగు దుష్టుఁడ్యుండు బాల్యంబుమొ దు దుర్మార్గానిరతుండై పితృవాక్యంబంగీకరింపక ధూళికేళియందు ఆన్యబాలురందాధిం చుచు దుష్కర్తలలోలుండైయుండ పశుమంతుం డీబాలుండు బాలికుండని యుపేక్షయొన ర్చి నంకిబలవంతుండగునతడు నగరంబునంగల బాలకులంగొని కూపసరోవరాదులంజేరి యందుమృతినొందించుచు తనదుశ్చరిత్రంబెవ్వరికిందెలియకుండ వలెంచుచుండ మృతులగు బాలకుల పితృమాతృలుకుఃఖితులై యాక్రోశింపుచు నగరప్రాంతంబులంబరికిలించి జలంబు లనుండు శవంబులంగాంచి విలపింపుచుండు రిట్టాదుష్టుఁడ్యుండు ప్రతిదినంబును బాలమర ణంబొనర్చుచుండ నాపురవరంబునృద్ధిరాహిత్యంబునొంది శూన్యప్రాంతంబయ్యె నంతపౌర జనంబు లావృత్తాంతంబు రాజసంకెరుగింప నతండు నగరరక్షకులం గాంచి బాలమర ణకారణంబెరింగిరిండనిపంచిన వారలియ్యకొని నగరంబంతయన్వేషించి యెందుంగానక ఖితులై రాజసమీపంబునకేతించి యాన్యపాగ్రణీ బాలమరణంబొనర్చిన వాడెందులగాన డయ్యె నగరంబంతయుంబరికిలింపితిమని వచింపుచుండిరాసమయంబున పురజనంబులువా ష్పపూర్ణావిలముఖులగుచుండ నృపుండూరకనుండె నంత నొకానొకసమయంబున నాదు డ్యుఁడ్యుండు బాలపంచకంబుగూడి పంకజాహరణఫలంబున తటాకంబునకుంబోయి యాబ లురంబలాత్కరంబున కంఠదఘ్నజలంబులముంచి మృతులైరనితలంచి స్వగృహంబునకుం బోయె నంతనాబాలురజనకులు వెదుక్కుచువచ్చి తోయంబులంబడి దైవయోగంబున ప్రాణం

బులంబాయక హులంబున పరిక్లిన్నమాకులై నగరంబునకరుగజాలకయున్న బాబురంగాంచి
 రంత వారలు దూరంబుననరుదెంచు బంధుపరివృతులగు జనకులంగాంచి ప్రతిశబ్దంబొన
 రింప వారలు ప్రహఘ్నంబునొంది వో బాలకులారా మీకీదాధ యెట్లు సంభవించెనని యడి
 గిన వారలు దుష్టుఁబ్బుండొనర్చెననిన వారలౌవృత్తాంతం బాక్షణంబు రాజానకెరుంగింప,
 నతండు పారజనసమక్షంబున వచిగ్వరుండగు పశుమంతురావించి యిట్లనియె. యోవైశో
 త్రమా దురాత్ముండగు దుష్టుఁబ్బునిచే జడియనగరంబు శూన్యప్రాంతంబయ్యె నిష్పడిబాలు
 ర జలంబులముంచి గృహంబుకరుగ యపుచ్చుచే సప్రాణులై పురంబునకరుదెంచి రికంజే
 యందగినకార్యం బెరుంగింపుము నీవు ధర్మతత్పరుండవుగాన నిన్నడిగెదనని పశుమంతుం
 డిట్లనియె. వో నృపాలో త్రమా యీపాపాత్మునిచే పురంబునిమాఁలంబయ్యె నితండు పు
 త్రుండుగాడు శత్రువనిదలంచెద నితనికి నిష్క్రుతిగానంగాన వధాహుండు నిజంబు
 పచించెదననిన పశుమంతునివచనంబులువిని సర్వసంగతు లతనింగొనియాడి రాజంగాంచి
 యో రాజేంద్రా యీ దుష్టుఁబ్బునధించక పురంబువెడలంబనువుమని వచించిరంత నృపుం
 డాదుష్టుఁబ్బుంగాంచియిట్లనియె. వోరీ దుర్మార్గుడా నీవీదేశంబునకుంబాసి శీఘ్రంబొచ్చు
 యిచటనుండిన దండాహుండ్వగుదువని యాజ్ఞాపింప భృత్యులౌదుష్టుని పురంబు
 వెడలంద్రోయ నతండుభయంబునొంది యద్దేశంబుబాసి మునీంద్రనేవితంబగు నొకవనం
 బునకరిగి యందొకమునిపుత్రు జలంబులముంచి మృతినొందింపగాంచి కొందరావృత్తాం
 తం బతనితండ్రియగు ఉగ్రశ్రవణకెరింగింప నతండు కోపసంరక్తాంతలోచనంబై దుష్టు
 ఁబ్బుంగాంచి వోరీ నైశ్యంబందనా నీవును నాపుత్రునివలె జలమజ్జనంబుచే హతుండవుగ
 మ్మనిశాపంబొసంగె. నంత వాడు ఖిన్నుండై యావనంబువదలి సింహాద్విక్రూరమృగసమేతం
 బులగు మరియొకయరణ్యంబునకుంబోయి యందుండ 'నతిభయంబగు వషణంబు పాంశు
 యుక్తంబై వృక్షీన్ములనంబుగావించుచు గాత్రభేదనంబొనరింపుచు వజ్రాహుతసమస్పర్శ
 జంఘానిలయంతలై కురియుచుండ దుష్టుఁబ్బుం డాజడికోర్వజాలక భీతుండై మృతంబై
 శుష్కంబై పడియున్న యొకగజంబుగాంచి గహ్వరంబై న తదాశ్వవివరంబునం బ్రవేశించె
 నంత నావర్షంబుతిశయంబై కురియుచుండ ప్రవాహంబులు ప్రవహించె నంతనామృతగజం
 బు జలపూరితోదరంబై ప్లవంబుబోలె జలంబులం దేలుచుండ దుష్టుఁబ్బుండు ప్రవాహవేగం
 బున సముద్రంబునొంది ప్రాణంబులంబాసి పితౌవత్సంబునొంది క్షుత్తిపాసాపీడితుండై
 దుర్గమంబులగు వనంబులంబరించుచు ఘర్మకాలంబులొ దత్తంతకుఁఖంబు లనుభవింపుచు
 సమస్తదేశభ్రమణంబుగావించుచు నిట్లు లక్షకోటిసహస్రవర్షంబులును లక్షకోటి శతసంవ
 త్సరంబులు దుఃఖంబునుభవించి పిమ్మట దండకావనంబునకుంబోయి యగస్త్యాశ్రమపమీ
 పంబున సంచించు తపోధనులంబొంచి భైరవనాదంబుగానిట్లనియె.

ఓ కృపామలారా దుఃఖపీడితుండగు నన్నుం గరుణాదృష్టివలతోకింపుం దేను పూ

త్వంబున పాటీపుత్రకంబును పురంబున దుష్టుల్యుండను వైశ్యపుత్రుండ నేనగరంబునం గల బాబుర మృతినొందించుచుండ జనపాలుం డానగరంబుననుండనియక వెడలం ద్రోయిం చె నంత నేనాదేశంబుననుండి యొకయరణ్యంబునకుంబోయి యందున్న యగ్రవః పుత్రుం బరిమార్చి సతండు మరణంబునొంది పిప్లుట పిశాచత్వంబునొందుమని శాపంబొసంగె నంత పిశాచరూపంబునొంది శుష్క కాననంబులన్నత్విపాసాపీడితుండనై యనేకవర్షంబులనుండి సంచరించెద నేనైశాచ్యంబుబాసి శుఖంబొందునట్లు గృహజేసి రక్షింపుండనివేడిన నాకు నీంద్రులు లోపామద్రాసహితుండగు కుంభసంభవు సమీపంబునకుపోయి యిట్లనిరి. వో తపోధనా యీపిశాచంబునకు నిష్క్రమియెట్లుగల్గు యీలాటి పాపాత్ములకు గతినివేకదా యనివేడిన కుంభసంభవుండు ప్రియశిష్యుడగు శుశ్రీష్ణునిజూచి యిట్లనియె వోయీ నీవు త్వరితగమనంబున గంధమాదనకుంబోయి యచ్చట పాపనాశనకారియగు నగ్నితీర్థంబున పిశాచమోక్షణంబునకై సంకల్ప మొనర్చి స్నాన మొనర్చుము దానిచేనితడు పిశాచరూపము మాని దివ్యత్వంబునొందు. మరియొకతీర్థ సేవనంబుచే నితేనికి నిష్క్రమిగల్గి నేరదుగాన నితని రక్షింపుమని యగస్త్యమహర్షి పలికిన శుశ్రీష్ణుండాక్షణంబు గంధమాదనంబునకుంబోయి యందగ్నితీర్థంబున పిశాచమోచనంబుకొరకు స్నానముజేయ నాక్షణమే దుష్టుల్యుండు పిశాచరూపముదూని త తీర్థవైభవమున దివ్యరూపమునొంది విమానారూఢుడును దివ్య శ్రీపరివృతుడునునై శుశ్రీష్ణగస్త్యులకు మరియొకల తపోధనులకు వందనమొనర్చి వారలచే ననుజ్ఞవడసి యమరలోకమునకుంబోయె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధమున దుష్టుల్యుం డగ్నితీర్థప్రభావమున వైశాచ్యంబుబాసి దివ్యత్వంబునొందె. సీమగ్నితీర్థప్రభావమొరుం గించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతండు సర్వపాతకం బులంబాసి యహపరంబుల శుఖంబులంబొందునని శానకాదులకు సూతుండెరిగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునంగల పేతుమాహాత్మ్యంబునందు

అగ్నితీర్థప్రశంసయు, దుష్టుల్యువైశాచమోచనంబును కిథలంగల

ఇరువదిరెండవయధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇ రు వ ది మూ డ వ అ ధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్టులగు శానకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె నట్లగ్నితీర్థావగాహనంబొనర్చిన వారలుపరిశుద్ధాత్ములై చక్రతీర్థంబునకుంబోవలయు నాత్మీర్థంబున నరుండు యేకామంబులంగోరిస్నానంబొనర్చు నాయభిమతంబులంబొందు పూర్వంబున అ హిర్బుధ్యుండను తపోధనుండు గంధమాదనంబున శుదర్శనంబుగూర్చి దపంబు గావించు

చుండ ఘోరరూపులగురాక్షసులతో విఘ్నంబొనర్చ భక్తరక్షణంబుగావించునందర్చ నంబరుడెంచి యాతుభానులంబరిమార్చి భక్తిప్రార్థనంబుచే నాయహిర్బుధ్వికృతంబగు తీర్థంబున సన్నిధానంబొనర్చెం గాననాతీర్థంబు చక్రతీర్థంబను నామంబునొందె మరియు నాతీర్థంబున స్నానంబుగావించువారలకు సుదర్శనప్రసాదంబున రక్షఃపిశాచాదిబాధలు గలుగవు పూర్వంబున భిన్నపాణియగు ప్రభాకరుండాతీర్థంబున స్నానంబుగావించి హిరణ్మయంబులగు కరంబులంబొందెననిన ఋషులిట్లనిరి. ఓపారాణికోత్తమా, యాదిత్యుండేల భిన్నపాణియయ్యెలిదవ నెట్లు సువర్ణమయంబులగు కరంబులంబొందె వివరింపుమనివేడిన సూతుండిట్లనియె.

- పూర్వంబున ఇంద్రాద్యమరులు నైత్యసంఘపీడితులై బృహతింబురస్కరించుకొని మంత్రాలోచనంబొనర్చి బ్రహ్మలోకంబునకుంబోయి పితామహుం గాంచినను స్మరించి యనేకవిధంబులంబొగడి వీభారత్యూథా బలోత్కటులగునైత్యులు మమ్ముబాధించెదరిండుకు దగిన యుపాయంబుగావించి రక్షింపుమనిన చతుర్ముఖుండుకృపాశుంకై విలుభులం గాంచియిట్లనియె. ఓసురులారా, భీతింబొందకుండొకయుపాయంబు వచించెదవినుండఘోరనాశనకారియగు మాహేశ్వరయజ్ఞంబును తత్వవేత్తలగుఋషులంగూడిజేయుండా యజ్ఞంబు నితరప్రదేశంబులంబొవించిన దురాత్ములగురక్తగులు విఘ్నంబుగావించురు గానవిధి
- లోపంబులేక గంధమాదనంబునగావించుటొనర్చ సుదర్శనప్రసాదంబున నిర్విఘ్నంకై సమాప్తినొందు పూర్వంబున గంధమాదనంబునం దపంబొనర్చు యహిర్బుధ్వునకుం బ్రితంబై సుదర్శనంబు తత్క్రొతతీర్థంబున లోకానుగ్రహంబయియున్నయది గానమీరలగంధమాదనంబుజేరి చక్రతీర్థసమీపంబున రాక్షసవిదాశకారియగు యజ్ఞంబుగావించుటనిన యమరులు కమలజునాక్యంబులువిని యాక్షణంబు బృహస్పతిసమేతులై గంధమాదనకుంబోయి యచ్చటనుండు యహిర్బుధ్వునకు సమస్మరించి తదనుష్ఠగొని తదీయాశ్రమసమీపంబున యజ్ఞవాటంబులంబొవించి తపోధనులును యజ్ఞకర్మనిష్ఠులగు ఋషులంగూడి యసురనాశనకారియగు యిష్టియొనర్చనారంభించి రండుబృహస్పతిహేళితయయ్యె జయంతుండుమై త్రావరుణుండయ్యె మరియు అష్టమవసువు ఆచ్ఛానాకుండును పరాశరుండుగ్రావసోతయు ఆప్తావక్రంషిధ్వర్యుండును విశ్వామిత్రుండు ప్రతిఘ్నతయు వరుణుండుసేప్తయు మహేశ్వరుండుధాతయు సవిత్రబ్రహ్మయు వసిష్ఠుండు బ్రాహ్మణాచ్చంసియు శునశ్శేపుండాగ్నిధ్రుండును పావకుండు పోతయవాయుపుద్గాతయు శమనుండు ప్రసాతయు అగస్త్యుండు ప్రహరతయు మధుచ్చండుండు సుబ్రహ్మణ్యుండును యీవిధంబుననైరి పురుషూతుండు యజమానుండయ్యె వ్యాసపుత్రుండుగు శుకయోగీంద్రుండుపదేప్తయయ్యె వంతిపురందరుండు దీక్షితుండై ఋత్విజాలంగూడి విధిపూర్వకంబులుగా మాహేశ్వరక్రతువొనర్చె నం తనిశాచరులు దుస్సహంబగు సుదర్శనప్రభావంబునకు భయంబునొంది విఘ్నంబొనర్చజాల

రైల్లునిరంశతాయంతై క్రతురాజంబుజరుగుచుండ హుతాశనుండు హవిగ్ధక్షణంబు గా
వింపుచుండె ఆధ్వర్యండు కర్మజాలంబులంగాంచి మంత్రపూరితంబగు పురోడాశంబు
హేమామంబానర్చి హుతశేషంబువిభజించి హేమాప్యముఖ్యముత్తిజాలకొసంగె సంతసలలిత
యత్కుగ్రతేజంబును ప్రాశస్త్యానుకంబగు పురోడాశభాగంబు చాణులంగ్రహించి తత్సృష్టి
మాత్రంబున భిన్నపాణియై విషణ్ణవదనుండగుచు ఋత్విజాలంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ ఋత్విజాలారా, ప్రాశస్త్యానుకంబగు పురోడాశభాగంబు మదీయపాణిచ్ఛేదం
బానర్చిం గానమీరందరుగూడి మత్పాణులనొసంగుండట్లానర్చకపోయిన యీయజ్ఞంబు
ధ్వంసంబుగావించెదననిన వారల్ ప్రభాకరునాక్యంబులువిని కొంతదడవు చింతించుచుండ
అస్తావక్రతుండు వారలంగాంచి యిట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా, నేజీవించియుండఁగిరించి
శతకోటులుదయించి వృతులైరి వారలంజూచుచు నేజీవించియున్నవాడ పూర్వంబున లో
కేశ్వరుండును స్రజాపతికాలంబున శ్యామశాపురంబున హరిహరుండనువిప్రుండు నివాసం
బుండి యొకదిశంబున యరణ్యంబునకుంబోయి యంచులక్షవేదియగు వ్యాధునిచే భిన్నపా
తుండై మునివ్రేరితుండగుచు గంధమాదనంబుంజేరి యందుమునితీర్థంబున స్నానంబుగావించి
లబ్ధవహుండయ్యె నామునితీర్థంబు పిమ్మట చక్రతీర్థంబని భ్యాతంబొందె గాననాతీ
ర్థంబునకీసపాశ్వుండుపోయి స్నానంబొనర్చుట యు క్తంబని యప్తవక్రతుండు వచించినవిని
ఋత్విజాలు మిహిరుంగాంచి వోప్రభాకరా యీయప్తవక్రతుండు చెప్పినసకారంబు చ.
క్రతీర్థంబునకుంబోయి స్నానంబొనర్చుచు దానసికుకరంబులు గల్గునని హరిదశ్వుండొక్ష
ణంబు చక్రతీర్థంబునకుంబోయి భక్తియుతుండై స్నానంబొనర్చిలేచి యొక్షణంబున లబ్ధ
సువర్ణమయపాణియై యాఋత్విజాలసమీపంబున కరుదెంచి వారలతనింగాంచి ప్రము
దితహృదయులైరంత నిండుండు యజ్ఞ సమాప్తిగావించి సురసమేతుండై యసురసంఘం
బులంబరిమార్చి జయంబునొంది స్వర్గంబునకుంబోయి సుఖంబుండెం గాన అంధులు పం
గులు కుబ్జులు ఖంజాలు భిన్నపాణులు అంగహీనులు మొదలగు జవలంగపూర్తింగోరి యా
తీర్థంబున స్నానంబొనర్చి రేచి యభిమతంబొందుదురు వోమునీంద్రులారా ప్రభాకరుండె
చ్చటస్నానంబొనర్చి లబ్ధపాణియయ్యె నాతీర్థ ప్రదానంబెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యా
యంబు వదించువినునతిండు వికలాంగంబులులేక ముక్తింబొందునని శాసనాదులకు సూ
తుండు వక్కాణించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున

చక్రతీర్థప్రశంసయు ఆదిత్య హిరణ్యపాణిప్రాప్తియను కథలంగల.

యిరువదిమూడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇ రు వ ది నా లు గ వ ల ధ్యా య ము.

మహానీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునింగ్రులకు పౌరాణికోత్తముండగు సూతుం డిట్లనియె. ఓమునిగ్రులారా, పూర్వోక్తంబగు చక్రతీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవారలం దుండి శివతీర్థంబునకరుగవలయు నాతిర్థోత్తమంబు సకలపాపవిదశనంబుగావించు ఘోర్వం బున కాలభైరవుండతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి బ్రహ్మచార్యవలనంబాపెననిన మునులిట్లు న రి. ఓ సూతుడా, కాలభైరవున కెట్లు బ్రహ్మచార్యగల్గె పిమ్మట నదియెట్లు నాశనంబొందె నదిస వి స్మరంబుగావచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓభూషురులారా, విముక్తిదంబున శ్రీవరా మాత్రంబున సకలపాపహరియగు పూర్వపురాంతమెరింగించెదవనినందు పూర్వంబున ప్రజా పతివిష్ణులకిర్పవ్వకాక కారణంబున కలహంబయ్యె నదియెట్లునిన చతుర్ముఖుండ జగత్కర్త యు నిగ్రహమగ్రహప్రబంధంబొగ్గి ప్రపంచంబులమదధికుండును మత్సమండునులేదని హ రింగించివచించె నంతసారాయణుండునవుడు వోచతుర్ముఖా నివిపుడుచెప్పిన ప్రకారంబు న మరలవచింపకుము లోకంబులకుంగ ర్తయు రక్షకుండనేషనన్తుంబానిన యీలోకంబుల కాధారంబేమియు లేదు మర్త్యసాధనంబున నీవీలోకంబుల శృజింపుచుండువని వచించె న ట్లియ్యురుపురు పరస్పరజయంబులంగోరి కలహింపుచుండ చతుర్వేదంబులరుడెంచి దేవతలు వినుచుండ యావీరించి నారాయణులంగంచి యిట్లనియె.

ఓ బ్రహ్మవిష్ణులారా, మిగిలోకంబులకుంగర్తలుగారు పరాత్పరుండగు యీశ్వరుం డిలోకంబులకుంగర్త స్థావరజంగమంబులగు లోకంబులంతయు తన్వాయామోహితంబులై యుండు మరయు నాశిపుండు సమస్తదేవవందనీయుండును అంబాసహతుండ సత్యక్షమా దిశుభలక్షణలక్షితుండును సజ్జయు పాలకుండు సంచారయు త్రిజగత్ప్రభుండై వెలయు చుండునని వేదంబులువక్కానించినవిని బ్రహ్మవిష్ణువులు పార్వతీలోలుండైన ప్రమథులంబూ డి మూర్తిమేంత్తుండై యున్న యాశంభుండెట్లు సర్వసంగవివర్జితంబగు పరబ్రహ్మంబని యాక్షేపించిరంత వారలవాక్యంబుల విని యరూపంబగు ప్రణవంబు రూపంబునొంది గంభీర రవంబుగానిట్లనియె. ఓ బ్రహ్మవిష్ణులారా, శంభుండు పార్వతింగూడియుండువాడని వచించి రతండాత్మశక్తి స్వరూపిణయగు పార్వతింగూడియుండునది మాప్యంబుగాదు శంకరుండువ ప్ప నీశ్వరుండులే దెతండు స్వయంప్రకాశుండును సీరభయండును విశ్వాతితుండును మ హాదేవుండును ప్రపంచంబులకు వేలియైన పరమాత్మిమూర్తియనంబగువాడును సమస్తాంత రాత్మయును సర్వశక్తియును సర్వస్వకర్తృకుండును సర్వభాసకుండై వెలయు మరియు నో చతుర్ముఖా జగత్ప్రసికారకు నిస్తురజాంగుణంబునంబుట్టించె వోకేళివా నిన్ను సత్వగుణం బునంబుట్టించె వోకేళివా నీన్న సుబ్బగుణంబునం బుట్టించి లోకరక్షకుంగా నియమించె

తమోగుణంబున రుద్రుంబుట్టించి జగత్సంహారకుంగావించె నట్లేశ్వరుండు త్రిమూర్తులం గలిగించి సమస్తజగత్సృష్టిపాలనసంహారంబులంజేయుచుండు నాతండేసర్వస్వతంత్రుం డుగాని మీరలిరువురుంగాను సర్వలోకంబులకుంగ ర్తయు విశ్వాధికుండగు నతనివలన బృ థగ్భుతగాక తదానందభూతమైన పరాశక్తియగుపార్వతి యాగంతుకియని వచింపబడు గానశంభుండు విశ్వాధికుండు స్వతంత్రుండు సర్వదేవసేవనీయుండవని తెలియవలయు మీరలుక ర్తులుగాను రుద్రనకధికులు సమనులుంగాను మీకతండు సేవనీయుండు విశ్వాధి కుండగు నాపరబ్రహ్మంబునకే నిరరతరవందనంబు లానర్యేదనని యిన్విధంబునవచించిన ప్రణవవాక్యంబులువిని బ్రహ్మవిష్ణుపులు మాయామోహితులు గాన శంభుండు నైవంబని యెరుంగజాలక నహంకరించి రవ్వడు చతురాననుండగ్భుతదర్శనుండై తపోబలస్పృష్టం టై యనంతాదిత్యసన్నిధింబై ప్రకాశించు పంచమశిరంబుజూపి సమ ప్రదిగంతంబుల గో పాగ్నిపజ్వరిల్ల విలయకాలంబున లోకంబులందహించు బడదాగ్నియుంబోలె దేజవిల్లుచు నీలలోహతుంగాంచి యిట్లునియె.

ఓమహాదేవా, నిన్నునే నెరుంగుడు పూర్వంబున మదీయలూటంబునంబుట్టినవాడ వు నావుత్రుండవు రుద్రనాముండవని యిట్లుగర్వింపిపశిసవిని మహేశ్వరుండు కాలభై రపుండనునొకనింబంప నతండు శూలటంకాద్యాయుధధారియై ప్రహ్లాదగవిని తపోయు కంబు నూర్ణుగంబతిశుభ్రంబగు నతనియైదవశిరంబతిరోషయు క్షుండై ద్రుంచుటయు చతుర్ముఖుండు వృతుండై యీశ్వరప్రసాదంబున పునర్జీవితంబై వాగుక్కాడిసర్పభూ షణుండును పార్వతీసహితుండగు నతనింగాంచి మహేశ్వరజ్ఞానంబువడసి యోశశాంక భూషణా నేజేసీనయపకృతి నెన్నకక్షమింపవలయునని పలుమారు నమస్కరించిన సోమార్థ భరుండానలవనూరార్చి నిజాంశజుండగు భైరవుంగాంచి వోయి నీవు బ్రహ్మశిరోహరణం బూనర్చిన కారణంబుసంబోధింపని పాపనాశనంబుకొరకును లోకానుగ్రహంబుకొరకు బ్ర హ్మకపాలధారివై ఖిక్షంగొనుచుండుమనియె నాక్షణంబ బ్రహ్మహత్యబడదానల హారమూ ర్తియై కన్యకారూపంబుధరించి యాభైరవునాక్రమించె సంతకాలకంతుండు భైరవుంజూ చి మరల నిట్లనియె. ఓ భైరవా నీవీకపాలంబుగొని ఖిక్షుటనంబుగానింపుచు నొకసంవత్స రంబు తీర్థంబుల స్నానంబుగావించి పిమ్మట వారాణసింజేరితివేని యీబ్రహ్మహత్య చతు థ్థాంశశేషంబగు పిమ్మట దక్షిణానముద్రలేరంబునందు గంధమాదనంబున సర్వలోకోపకా రాక్షణంబై నాచేజేయబడిన నీర్థంబొందుగలదదిశవనామంబుచే వెలయు నీవందునియ మయుతుండవై స్నానంబొనర్చుము దాననీబ్రహ్మహత్య నిశ్శేషంబుగా నశించునని యా జ్ఞాపించి శివుండుతైలాసుంబునకుంబోయె సంతభైరవుండావాక్యంబులియ్యకొని కపాలధా రియై ఖిక్షుటనంబుసేయుచు బ్రహ్మహత్యంబుగూడి దేవదానవయత్యైది లోకంబులం జరించుచు సర్వలీలంబులసేవింపుచు గాశికంబోయిన బ్రహ్మహత్యపాదాబ్జయ్యై సంతభైరవుండు

చతుర్థాంశశేషితయగు నాబ్రహ్మహత్యంగూడి శంకరాజ్ఞచే గంభీరమదనంబుజేరి యందు శివతీర్థంబున స్నానంబొనర్చు తన్మహిమూతిశయంబున భయంకరంబగు బ్రహ్మహత్యనిశ్శేషంబుగా నశించె నంతయీశ్వరుండు సన్నిహితుండై వోభైరవా నీబ్రహ్మహత్యనశించె నింకని విందుడి కాశికింజని యందొకచోట కపాలసంబును స్థాపించిరమ్మని యాజ్ఞాపించి యంత ధానుండయ్యె నంతభైరవుండందుండిగదలి వారణాసికింబోయి యీశ్వరోక్తప్రకారంబున కపాలస్థాపనంబొనర్చె నాప్రదేశంబు కపాలతీర్థంబున ప్రసీద్ధిపొందెనని యివ్వధంబున శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండు పుణ్యంబును ముక్తిదీపంబును మహాదుఃఖశమనంబును మహాపాతకనాశకారియు రారవాదిసరకక్షేపవిహారకంబును స్వర్గమోక్షప్రదంబును నగు శివతీర్థమహాత్మ్యంతి వచించె నెవ్వరైన నీకథనియమయు క్తులై పరించినవనిన దుఃఖగ్రహంబులవలన విముక్తులై సౌఖ్యంబులంబొందుదురు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
శివతీర్థప్రశంసయు భైరవబ్రహ్మహత్యామోచనంబును కథలంగల
ఇరువదినాలవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదియైదవ అధ్యాయము.

మహనీయగుణగరిష్ఠులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా, బ్రహ్మహత్యావిమోచనంబగు శివతీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన మానవుల యందుండి శంఖతీర్థంబునకుంబోవలయు నాతీర్థోత్తమంబున స్నానంబుజేసినమాత్రంబున కృతఘ్నుండై పునీతుండగు మరియు మాతృపితృగురువుల నవమానించినవారలు నతిదురాత్ములును యాతీర్థంబున స్నానమొనర్చినం బిశుద్ధులగుదురు పూర్వంబున విష్ణుపరాయణుండగు శంఖుండవృక్షమునిచే స్నానార్థంబై యాతీర్థంబు నిర్మించబడెం గాన శంఖతీర్థంబుని ప్రసిద్ధిగాంచె వేత్సనాభుండను మునీంద్రుండానీర్థస్నాన మహిమూతిశయంబున కృతఘ్నుతాదోపంబువలనంబాని సేవ్యధంబువక్కాణించెద వినుండు పూర్వంబున వత్సనాభుండనుభూసురుండు సత్యవ్రతుండును శీలవంతుండును సర్వభూతదయాళుండును శత్రుమిత్రసముండు న్మదాంతుండును జితేంద్రియంచక్షు పశుబ్రహ్మనిష్ఠుండునై వెలయుచు నిజాశ్రమంబున శిశ్యులసర్వాంగుండై తపంబుజేయుచుండ ననేకవత్సరంబులుగడచె నంతవరనిచుట్టుంబుట్టపెరిగె నతండు వల్లీకమధ్యస్థుండయ్యును చలింపక తపంబుగావించుచుండ నింద్రుండతనిగాంచి తదీయతపోవిఘ్నంబుగావింపంగోరి నవమేఘంబుల నతని వల్లీకధ్వంసంబొనర్చు యోగింప వశ్యయును ధారావరంజరచే నతిశయంకరంబగు వృష్టి నేడుదిసంబులుగురియుచుండ నావల్లీకశిఖరంబున శనితాడించై ధ్వంసంబయ్యె నప్పుడాముగ్రశే.

మొండు వహాధారచే దివానికంబుపీడించబడియు సహించియుండె నంత ధర్మండతనిం గాంచి యాశ్చర్యగతమానసుండును కృపాకుండగుచు నిట్లనిమనంబునగదలంచె నీవత్సనా భుతపోమహిమవణింప నలవిగాదే నిపుడొక్క మహిషరూపంబునొంది యితనిందడియ కుండ నాచాక్షిణించియుండెదననిదలంచి ధర్మండట్లొచ్చె నంత నావహాంబున్ననివాధింపం జాలదయ్యె నిశ్లేడుదినంబులు గడచినపిదప నావహాంబువెలిసె నంత గృపాలుండును మ హిషరూపుండగు ధర్మండు వత్సనాభుంబాని దూరంబుగాజని నిలువంబడియుండె నంత నతండు దవంబుచాలించి సర్వదేశాలునిరీక్షించియే తపంబుచేయుచుండ సర్వంబును జల మయంబయ్యెనని ప్రముదితుండైనస్మీవహాంబుచే శ్రమనొందనియక రక్షించిన మహాత్ముం డెవడోయని యాలోచించి తనసమీపంబుననుండు మహేష్వాతజ్ఞాపంబుగాల్గిని యీ మహిషరాజంబు తిర్యగ్గోనిసంభవంబయ్యును ధర్మశీలత్వంబుగల్గిన నన్నుం గాచెంగాన దీర్ఘాయువుగలిగియుండునని పలికి మరలతపంబొనర్చుంబోయిన ధర్మండతనింగాంచి రో మాంచాపుత్రసర్వాంగుండయ్యె నంతమునివరుండేకా గ్రచిత్తుండైనను మనంబు చంచలంబు నైందె నంతనతండు నేపాపకృత్యుండంగానందుకు మన్ననంబుచలనంబునొందెనని యనే కవిధంబులం జింతించి యిట్లనతలంచె నేడురాత్తుండ నూఘుండ కృతఘ్నుండ కృతఘ్నుతా దోషంబునకు ప్రాయశ్చిత్తంబెద్దియును లేదీమహిషో త్రముండు మహావహాంబుచేపాధంబ డెనీయక నన్నుంగాచియుండ నేనతనింబూజింపకృతఘ్నుదోషంబునొంది కృతఘ్నునకుంబూ జ్యులొకంబులులేవు దాంధవులునులేరీదోషంబున నామనంబు చలనంబునొందె విశ్వాస ఘాతునకు నిరయంబు గల్గునని పెద్దలుచెప్పుచురీడుష్కృతికి నిష్క్రమియగు చూగకంబె య్యది యేమిసేయుదు నాకీదేహత్యాగంబుదప్ప నిష్క్రమిగానదయ్యె ధర్మజ్ఞులకు వారలు పితృరక్షణంబొనర్చక గురునకు దక్షిణయొసంగక కృతఘ్నుతంబాంబుచూపునకుం బ్రాయ శ్చిత్తంబుదేహత్యాగంబని వచింతురు గాననేప్రాణపరీత్యాగంబు గావించెదనని నిశ్చయిం చి యమ్మునీంద్రుండొత్తప్రాణంబుల తృణసమంబులుగావలంచి మేరుచర్వతంబెక్కి యం దుండి భూమింబడుటకుద్యుక్తుండైన ధర్ముండు మహిషరూపంబువిడిచినిజాకారంబు నొంది యావత్సనాభునితో నిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా, నీవు బహుకాలంబుజీవించుచు నీబుద్ధికింబరీతుడైవృద్ధయైందనైతి ధర్మంబున నీకు సమానుండులేమి క్షిప్రవంబు నీకృతఘ్నుంబు నిష్క్రమి యాత్మపరీత్యా గంబుగా దొకయుపాయంబు వచించెదవినుము. గంధరూపనంబున శంఖతీర్థంబునునొక తీర్థంబుగలదంబు స్నానంబొనర్చిన కృతఘ్నుతంబాని విగతపాపుండై చిత్తశుద్ధియు వి జ్ఞానంబునుగల్గి శాశ్వతంబగు పవనంబునొందెద నేధర్ముండ నీవచనంబు నిక్కువగలనన యామునీంద్రుండు శంఖతీర్థస్నానాభిలాషియై గంధమాదనంబునకుంబోయి శంఖతీర్థం బునందవగాహనంబొనర్చివిగతపాపుండై మనోనైవహాత్మ్యంబునొంది కొంతకాలంబునకుబ్ర

క్షాత్వంబునొందె వోమునీంద్రులారా శంఖతీర్థప్రభావంబు వచించితి అందున్నానబాస
ర్చిన కృతఘ్నుండైన పాపవిముక్తుండగు మరియు మాతృపితృగురుద్రోహులు మొదలగు పా
పాత్ములైన నాతీర్థస్నానంబునం బరిశుద్ధులగుదురు లోకంబున మాతృపితృభరణంబొసర్పక
గురుదక్షిణయుసంగక కృతఘ్నులంబుండు నరునకు మరణంబుధప్ప నిష్కృత గల్గ నేరదతం
డైనను నాశంఖతీర్థంబుజేరి స్నానంబుజేసినమాత్రంబున విముక్తుండగు నితరతుచ్ఛపాప
కారులవచింప నేలనని శాసకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగించె నీయధ్యాయంబు పఠిం
చువినునతండు కృతఘ్నుండైనను పాపవిముక్తుండై విశ్లేధాంతఃకరణుండగుచు సత్యలో
కంబునకుండేరి బ్రహ్మంగూడి మోక్షంబునొందును.

• • ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమహాత్మ్యంబునందు

శంఖతీర్థప్రశంసయు కృతఘ్నుదోషశాంతియను కథలంగల

ఇరువదియైదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇ రు వ ది యా ఆ వ ల ధ్యాయము.

• మహానీయగు గరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణ వ్యాఖ్యానవైఖరీ
సమేతుండగు సూతుండెట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా ! యా శంఖతీర్థంబున స్నానంబు
గావించినవారలందుండి యమునాతీర్థంబును గంగాతీర్థంబును గయాతీర్థంబునను
తీర్థత్రాయంబున స్నానంబొసర్పవలయు నాతీర్థత్రయంబు మహాపాతక నాశనంబును
పుణ్యప్రదంబును సర్వలోకవిశ్రుతంబును సర్వవిఘ్నశమనంబును సర్వరోగనిబహాణం
బును సకలజ్ఞాన నాశనంబును జ్ఞానప్రదంబై ప్రకాశించుచుండు పూర్వంబున నాతీర్థ
త్రయంబున జ్ఞానశ్రుతియను నృపోత్తముండు స్నానంబొసర్చి ద్విజశ్రేష్ఠుండగు రైకవ్య
మునీంద్రువలన నుత్తమజ్ఞానంబు నొందెనన న ఋషులిట్లనిరి. ఓ సూతా నీవు సర్వార్థ
తత్త్వజ్ఞుండవు వ్యాసశిష్యుండవు మహామతివిగాన నాతీర్థత్రయంబేల గంధమాదనంబున
కరుడెంచెనాడెట్లు స్నానంబొసర్చి జ్ఞానశ్రుతి రైకవ్యమునీంద్రువలన జ్ఞానంబు నొందెనని
యంతయు సేవిస్తవంబుగా గృపంజెప్పమాయన నతండ్రిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా ! పూర్వ
కాలంబున గంధమాదనపర్వతంబునందు తపోనిధియగు రైకవ్యుండను మునీంద్రుం డనేక
దినంబులు తపంబొనర్చుచు తత్తపఃప్రభావంబున దీర్ఘాయువుంబొందె వతండుజన్మంబు
మొదలు పంగులైనందున గంధమాధునంబునంగల చీర్థంబులనెల్ల స్నానంబుగావించి నస
మభుండ్డై శికిటంబునెక్కి సుందరించుచుండుం గానసంయుగ్మండును నామంబునొందె
సిన్ధూమానీంద్రుండు పూర్ణజ్ఞానంబునొంది గ్రీష్మంబున పంచాగ్నివధృష్ఠుండను పశుకా

కాలంబున జలాశయండునగుచు తపంబుగావించుచుండ నతనిశరీరంబు కాశ్యంబు నొంది కందూసహితంబయ్యె నట్లైనను నతండు నిజతపంబుం పరిత్యజించకయుండి నిట్లుండి యామునీంద్రుండు యమునాగంగాగయాతీర్థంబుల స్నానంబొనర్చునోరియిట్లని వితర్కించె నేజన్మంబుమొదలు పంగుడైయున్నవాడగాన నాతీర్థంబులకుంబోయి స్నానం బొనర్చు చుర్లభంబు మరియు శకటంబునెక్కి దూరగమనంబునేయ నశక్యంబై యున్నయది. యాతీర్థత్రయంబున స్నానంబొనర్పక నెవ్విధంబునం గల్గు నేనేమిసేయుదునని యనేకవి ధంబులంజించితియే నతిశయంబగు తపోబలంబుచే నాతీర్థత్రయం బిటటనావాహనంబు గావించెదనని నిశ్చయించి ప్రాబ్ధుఖండును నియతేంద్రియండు నేంద్రియండునునగుచు యాచమనంబుగావించి మంత్రజపంబొనర్చుచుండ నామంత్రప్రభావంబున మహానదయగు యమునయు జహ్నుతనయయగు గంగాయు పాపవినాశనియగు గయయు నీతీర్థత్రయంబు ను పాతాళోత్థితంబై భూవిపాటనంబొనరించి మానుషరూపంబులనొంది ప్రత్యక్షంబై యామునీంద్రునకు సంతోషంబొనర్చుచు నిట్లనియె. ఓ మునీంద్రా ధ్యానంబుమానుము త్వన్వంత్ర సమాకృష్టలగుచు మేమరుడెంచితిమి మాచే జేయదగిన కార్యం బెద్దియనన నామునీంద్రుండు ధ్యానంబుమాని పరక్షితలగు యానదులంబూజించి యిట్లనియె. ఓ సరిశ్చేష్టలారా మీరిగంధమాదనంబున నెల్లప్పుడు సన్నిధానంబుగావించవలయు మరియు మీరు భూనిభేదంబుగావించి వెడలిన ప్రదేశంబులు పుణ్యప్రదంబులు యుష్మన్నాచారం కితంబులగు తీర్థంబులై యుండంగోరెదననిన నానదులట్లయగునని యంతర్ధానంబునొందెం గాన నాదినంబుమొదలు యమునా గంగా గయానదు లెచ్చటభూవివరంబొనర్చి మనుష్య రూపంబునం బయలువెడలె నాప్రదేశంబులు యమునాతీర్థంబనియు గంగాతీర్థంబని యు గయాతీర్థంబనియు ప్రధ్యాశించిగాంచె రైక్వమంత్రప్రధావ జపితంబగు నాతీర్థత్రయంబున నెవ్వరేనియు స్నానంబొనర్చుచు రానరు లజ్ఞాననాశనంబునొంది గుఱ్ఱానంబు వడయుచు రిట్లామునీంద్రుండు స్వమంత్రాకృష్టంబులగు తీర్థంబుల నిర్భంబు స్నానం బొనర్చుచు తపంబుగావించుచుండె నాకాలంబున జానశ్రుతియను నృపుండు పుత్రసంజ్ఞ పార్థివేంద్రునకుండనూజుండై వెలయుచు నన్నాచులచే నధిశమాహంబులం బరిశ్రీపులం జేయుచు శ్రద్ధాయుతుండై యుండె నతని యధిశమాహంబుల యనేకవిధంబులం బొగ డుచుండు రిట్లానృపొత్తముండు బహుదాయయు ప్రియాతిధియునగుచు నగరంబుల గ్రా మంబుల వనంబుల చతుష్పథంబుల సర్వదేశమాగ్గంబుల బహ్వంసపానసంయుక్తంబున సూపశాకాదియంతంబునునగు నన్తంబధులకొసంగుచు నన్నాచులంగొనుండని యధిశ జనంబులం బిలుచుచుండు నానృపొత్తము చరిత్రము బహువిశ్రుతంబై సకలదేశంబులం బ్రవర్తించెనంత మహాభాగులగు దేవమునీంద్రుల నృపొత్తమగున గ్రామతోపితులను గ్రహకాంత్యులగుచు హంసరూపంబులనొంది నిదాఘకాల సుశీధిసమయంబున రమణియ్యం

బగు శ్రేణింగట్టి యాకాశమార్గంబున నరుదించి పౌధవాతాయస్థకుండగు నాభూపతి యు పరివ్రదేశంబున వ్రాతచేగంబునబోవుచుండ నవ్వడంబొక హంసంబగ్రేసరంబగు హంసరాజులుగాంచి అపహాసయుక్తంబగు వచనంబు వక్ర్యాణించెను. ఓ మరాటకం బాపురవదేశంబున పూజసియుండగు జానశ్రుతియను నృపాత్రిముండున్నవా డతనింగా నకయంధుంబోలె సంచరించెద వతనితేజంబు బ్రహ్మలోకపర్యంతంబు దురాధర్షణంబునం తాదిత్య సంతాశరణియిలెలయు నట్టి రాజుంగానక, యువహామార్గంబునంబోకు మటు బోయిన తే త్రేజంబు నిర్మూదిహించునని యివ్వధంబునంబలికెడు హంసనాక్యంబులొకర్ణిం చి అగ్రేసరంబగు హంసరాజునిట్లునియె. ఓ హంసోత్తమా నీవభిజ్ఞుండవు సమస్తహరి జన్మాశుని యుండవయు; నల్లొప్పుండును కితవుండగు నితని నేలంగొనియాడెద వితండల్ప సత్తుండు కేవలంబును భక్తసహాయుగు భద్రుపకు సమానుండితండు ధరహాస్యంబుల నెట్లెరుంగు సత్యజ్ఞానియగు నైశ్వంధను నొకప్రాబ్ధుణో ప్రముండు గలం డతనమహిమం గొనియాడ దేవతలకై ననఁబడిగాదు తీర్థజస్సమానతేజంబిరుల తెవ్వరికింగ్ల నేరకు పాంసు పుజంబులం దారకంబులైన నెరిగించందగుంగాని మేరుసమానంబులగు నతనిపుణ్యసమా హంబు లెక్కింపందరం గాను మరియు నాముసీంద్రుని భవకంబులు శాశ్వతంబులయి యుండు నతండు నూగిబృందదుర్లభంబగు బ్రహ్మజ్ఞానంబుచే వెలయుచుండు తాదృశ ధర్మకర్మ లీజానశ్రుతి నరేంద్రునందుంగలుగకుగాన నీదురాత్మునిపరాకంబుబోలె బరిత్య జించి రయ్యమునీంద్రుంబొగడు మతండు జన్మపంగుండయిననుతా స్నానంబానర్పం గోరి యమునా గంగాగోరూనదుల నిజాశ్రమసమీపంబునకు మంత్రబలంబుచే నాహ్వనం బుగావించె నాబ్రహ్మవినుని ధర్మసంపదయంబునందు త్రిలోకీజనధర్మకంబులన్నియు లీనంబున గునని యగ్రేసరంబగు హంసోత్తమంబుపలికిన మరాఠిరూపులగు ముసీంద్రులు సత్యలో కంబునకుంబోయిరంతిపాత్రాయుండగు జానశ్రుతినరేంద్రుండు ఆరధిరహితుండును ఉ త్కర్షణకర్మ్యులైవాడనగు రయ్యముహాముని ప్రభావంబువిని ఆత్మజితుండగు కరాకుం బోలె విమలైంద్రులు నటరావులగుపింపుచు హంసరాజుండా ముసీంద్రమత్కర్మ చేసినన్ను నికృష్టగావించె నాహ్విత్రేష్టుంబుగొనియాడిన ముసీంద్రమహిమ యతిశయంబయియున్నది గాన నేరాజ్యంబున ను సారంబుచూనిమహత్తుండగు నాముసీంద్రుకరణంబువేదేదనట్లొన ర్పనతంత్ర బ్రహ్మజ్ఞానంబువదేశించునని యనేకవిధంబులఁజీరించుచు నిద్రంబొందక నా రాత్రింగడిపి అరుణోదయకాలంబున వందిబృందసంకీర్తనంబుల మంగిరిపంబుల నాకర్ణిం చిసారధించిలచి యాట్లుండె.

ఓయీ నీవు సర్వరంబుగా రధింబుగొని మహాముసీంద్రుల యాశ్రమంబులయందు ను వివిధంబులయందును ఉభయవిహారంబులయందును ముసీంద్రస్థానంబులయందును శక టూరోహకుండును రయ్యోద్భవానుండును బ్రహ్మజ్ఞానాత్మియుండును నగు ముసీంద్రుని వె

దకి యతఃసంబాధగాంచి రమ్యనిన నతండియ్యకొని పరవత గుహలయందును ఋష్యశ్రమంబులయందును నానుసీంద్రులవెదకుచు వివిధదేశంబులుం గడచి సమస్తమహిపర్యటనంబొనరించి మహాషివసేవితంబగు గంధమాధనంబుజేరి యందుకండూయ మానుండును శకటాభ్యర్థితుండును అదైవప్రభుత్వచింతకుండునునగు నానుసీంద్రుండుగాంచి రయిత్వంగా నెరింగి సమీపంబునకుంబోయి వందనంబుగావించి వినయసంయుతుండై యతనియంతికంబునంగూర్చుండి ఓయినుసీంద్రా రయిత్వనామ విరాజితుండవు నీవేకదాయెరుంగింపుమనియడిగినని నతండ్రిట్లనియె. ఓ సారథీనే రయిగ్నందనువాడ సంయుగ్వనామంబును గల వాడననివించిన సారథియు బహువిధేంతంబులచే నతనికిం గుటుంబభరణంబునకై ధనేశ్వరైకయుండుటంగాంచి యతనిచే ననుజ్ఞగొని వరల రాజసమీపంబుచేరి తాబోయిన వృత్తబంతయు నెరుంగించె నం నరేంద్రుండు గోపట్యతంబును దననిష్కళారంబును ఆశ్వతరీయు క్తంబులగు రథంబులు మొదలగువానింగొని వినయసంయుతుండను త్వరాన్నితుండగుచు గంధమాధనంబునకుంబోయి యందు న్నరైక ముసీంద్రుండుగాంచి నమస్కరించియిట్లనియె. ఓ తపోధనామద్వైతంబులగు ధన్వాదులహించి అదైవప్రభుత్వవిజ్ఞానంబుపదేశంపవేయనివేడిన సస్త్రిహంబులు సంభ్రమయుక్తంబులగు నతనివాక్యంబులాలించి రై కుండెట్లనియె.

ఓరాజేంద్రా, యీధేనువులు ధనంబు రథంబులు నీయందనుండనిమ్ము బహుకల్పజీవియగు నాకిట్టియల్పంబు గుటంబు నిర్వాహంబొనర్పజాలదు మరియు నీటికి శతగుణంబొసగిన నదీయంజాలదనిన ముసీంద్రవాక్యంబులువినిన నరేంద్రుండిట్లనియె. ఓ భూసురోత్తమా, నీవానర్పుబ్రహ్మజ్ఞానోపదేశంబునకేధన్వాదులు మూల్యంబుగా నేరదు వీసింగఁగింపుము విసంజ్ఞంపుము యెట్లానర్చినను నాకు బ్రహ్మజ్ఞానంబుపదేశించి రక్షించుమనివేడిన నలసవనంబులువిని ముసీంద్రుండిట్లనియె. ఓ నృపాలకా, యెవ్వండైన ప్రారబ్ధపుణ్యపాపనాశనంబుగావించి సంసారనిర్వేదంబువొందు నతండు జ్ఞానోపదేశాహుకండు నీతెప్పుడు సంసాగనిర్వేదంబులుగు పుణ్యపాపనాశంబు నప్పడుపదేశంపహుకంబు లీపుణ్యపాపంబులు పునఃజన్మహేతి భూతంబు లివిభోగంబులనొందినంగాని నాశనంబునొందవు నన్నశరణంబునొంటివిగాన నిందుకొకయుపాయంబు వచించెద వినుము పుణ్యంబును సర్వాభీష్టదాయకంబును నగుయమునాథీర్థంబును గంగాతీర్థంబును గయాతీర్థంబును నీర్థాశ్రయంబున సాదరుండై నై స్వానంబొనర్చుము దానప్రారబ్ధకర్మనాశంబు గుండుకుసంతయంబులేదు. పిమ్మటస్వస్థచిత్తుండగు నీకు బ్రహ్మజ్ఞానంబునుపదేశించెదనని రై కుండంబు పలికిననరేంద్రుండు మహా సంపుల్లలోపనుండై నాతీర్థాశ్రయంబున ససంభ్రమంబుగాస్వానంబొనర్చి తీర్థాస్నానమాత్రంబున శుద్ధచిత్తుండై సంయుగ్మండేరి గురుంగా దలచె నం రై కుండంబు కృపాశురై యానరేంద్రునకు జ్ఞానముపదేశించె నిట్లామునిం

బులని వచించితిని జనయులు చక్రతీర్థాదితీర్థంబులంబాపి యాకోటితీర్థంబున స్నానం బొనర్చుకయెల్ల తీర్థంబుల నేలస్నానంబొనర్చెద రవ్వధంబు వచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ భూసురేంద్రులారా యతిరహస్యలిషయంబడిగితి రవ్వధంబు నారదమునీంజనకీర్త్యరుం డెంగింపెనవచించెదశ్రద్ధాయతులగుచు వినుండునరుండుల్భియాశ్రమం బోవుచుంగాని యదృచ్ఛచే నెక్కడకై నంబోవుచుంగాని మార్గంబున సంచరించుచు తీర్థంబునుంగాని దే వాలయంబుంగాని దక్షిణంచి సేవింపవలయు మోహంబుచేసెట్లానన్నని నరాధమునిపాపంబు నకు నిష్క్రమిగలుగ నేరడు సేతుస్నానంబునువేయువారలు చక్రతీర్థాదుల స్నానంబుచే యకయుండిన తీర్థాభిక్రమదోషంబునొంది పండితబహిష్కృతులగుదురుగాన సర్వతీర్థంబులంబ్రుంకి పిమ్మట శేషశాపవిముక్తింగోరి కోటితీర్థంబున నియమోపేతులగుచు స్నానం బొనర్చవలయు మనుజుండు కోటితీర్థస్నానంబొనర్చి విగతపాపుండై యాక్షణంబ గంధమాదనంబువదలి నిజదేశంబునకుం బోవలయు పూర్వంబున సీతామహారూప దా తీర్థంబున స్నానంబొనర్చి రామనాథాభిషేకంబుగూవించి బ్రహ్మహత్యావిముక్తుండును సామజాండగుచు తక్షణంబు పుష్పకాయాథుండై వానరులంగూడి యయోధ్యాపురికిరెగ గాన నెల్లవారలెట్లానర్చవలయు నాతీర్థోత్తమంబు రామనాథాభిషేకార్థంబై రామచంద్రనిమిత్తంబును సర్వతీర్థాశ్రేష్ఠంబును సర్వలోకవిశృంభునునై వెలయుచుండు నచ్చట గంగాదేవిసన్నిహితయైయుండు తదియ్యమహిమతిశయంబు వర్తింప నెవ్వరికిందరంబుగా దాతీర్థరాజంబున స్నానంబుగావించి శ్రీకృష్ణదేవుండు మాతులవధజనితంబగు, దోషంబువలనం బాపెననిన మునీంద్రులిట్లనిరి,

ఓ పారాడికోత్తమా యమనందనుండగు కృష్ణుండేల మాతులుండగు కంఠుం బరి మార్చి పిమ్మట తద్దోషశాంతికై యెట్లు కోటితీర్థావగాహనంబొనర్చె నవ్వధంబు సవి స్రరంబుగా నెరుంగింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున యదు కులంబున ఖ్యాతలిక్రముండగు శూరసేనతనూజుండైన వసుదేవుండు దేవకీపుత్రికయగు దేవకింబరిణయంబై రథారూఢుండయి స్వపురంబునకుం బోవుచుండ కంఠుండాతనికి హతుండై రథంబుదోలుచుండ నశీరవాడి కంఠుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ కంఠా నీవీధగి ఖంగొని రథంబు త్వరితంబునందోలెదపు కొంతకాలంబున కీవనితాప్తమగర్భంబున జనిం చిన పుత్రుండు నిన్ముంజంపు నిండున్న సందేహంబులేదని వచించిన యశీరవవాక్యంబులు విని కంఠుండు కోపసంరక్తాంత లోచనుండగుచు ఖడ్గంబుగొని చెలియలింజపంబూనిన నసుదేవుండు డగ్గరి యాకంఠుని సాంత్వవదనంబులం బహూకరింపుచు నిట్లనియె. వో నృపాలందనా నీవీచెల్లెలిం జంపకుము దీనికింజనించిన పుత్రులనీశాసంకెద ఖింపాని యుండుమనిన కంఠుండు తనచెలియలింజంపుటమాని వారలంగూడి స్వపురంబునకుం బోయి దేవకీవసుదేవులను సంతిష్టవేయించి. కారాగృహంబుననుంచె పిమ్మట కొన్నిదినం

బుల కాదేవకీదేవి యార్జునుపుత్రులం గ్రమంబునగాంచె వాసుదేవుం దాతనూజులంగొని
 చని దయారహితుండగు కంసునకాప్పుగింప నతండాబాలకులంజంపె నిట్లార్జును నిజోత్స
 లైన తేజుండా దేవకీగర్భంబున ప్రవేశించెనంత విష్ణుప్రబోధితయగు యోగమాయ యా
 గర్భంబుగొని నందగోపగృహంబుననుండు రోహిణియందుంపై. సంత సమస్తజనంబుల
 విష్ణుమాయామోహితులగుచు యావిధంబెరుంగక, దేవకీ సప్తమగర్భంబు వతితంబయ్యె
 నని దలంచిరంత విష్ణుదేవుండు దేవకీగర్భంబుండై యుండ వది నెలరిగె సంతవ్యయిండుగు
 రమానాయకుండు శంఖచక్రగదాఖడ్గ విరాజిత చతుర్భుజుండగుచు కృష్ణనామంబు
 నొంది దేవకీగర్భంబునంజనించె నంత వాసుదేవుండు పరమేశ్వరుండగు హరింగాంచి
 పరమస్వయ్యద పరిపూరిత హృదయిండుగుచు నిట్లనిస్తులించె ఓమాభవా నీవు విశ్వయోనితి
 ప్రధానుండవు విశ్వరూపుండవు విరాట్ స్వరూపుండవు స్వరాట్ స్వరూపుండవు జగ
 త్కారణభూతుండవు మితవిక్రముండవు శార్ఙ్గచక్రగదానిధారి విశ్వక్రమ మానుషరూ
 పుండవు నారాయణశబ్దవాచ్యుండవు నిస్తుంగొనియాడ నాతరంబే యని యనేకవిధంబు
 లంబాగడిన ప్రీతుండై శ్రీకృష్ణుం డావసుదేవ దేవకులం బ్రీతినొందించుచు నిట్లనియె. ఓ
 తలితండ్రులారా నేకంసుంబరిమార్చెద భీతిసెందకుండు పూర్వదినంబున సకలలోకమో
 హకారిజేయైన మదీయంబగు యోగమాయ సందగోపపార్శ్వయగు యశోదకుం బులికయై
 ధృవదయించియున్నది వో వసుదేవా వన్నగొనిపోయి యశోదా శయ్యయిండుంచి యా
 బాలంగొనివచ్చి దేవకీసమీపంబున నుంచుమని వక్కాణించినవిని వసుదేవుం డొసర్చి
 సంతనామాయాబాలిక దేవకీశయస్థితయై రోదనంబావర్చి యారామంబువిని కంసుండు
 సంకులమానసుండై సూరికాగృహంబున కరుడెంచి నిడఁయుండు నిరత్రవుండగుచు
 యాబాలిలాపాతంగావించి జంపబూన నదియూర్ధ్వంబునకెగని సాయుధాష్టభుజయు
 నతిశోపనియ్యగనుచు కంసుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓరిడురాత్నా త్వత్పాగ్రణహరియగు బాలుండొకప్రదేశంబున వృద్ధిబొందుచున్న
 వాదాత్మవృత్తుండగు నతనివెడమకునివచించి యాదేవి యనేక దివ్యస్థానంబుల సనేక
 నామంబులంబొంది సకలమనుజుపూజితయై. సర్వాభీష్టదాయినియై వెలయుచుండెనంత
 కంసుం డాదేవివధనంబులాకర్పించి యాకులచిత్తుండై స్నాంతకుండగు బాలుంబరిమార్చ
 గోరి సకలదేశంబులంగల చాలులమరణంబు నొందింపుండని పూతనాకులంబంప వారలు
 సందగోకులంబువకుంపోయి కృష్ణనిహతులయై యమసదనంబుననుం జనిరంత గొంతకా
 లంబున రామకృష్ణులు వృద్ధిబొందుచు ననేకవిధంబుల కాలక్రీడలంగావింపుచు గొంతకా
 లంబు వేణునాదంబాశక్తుచు గొన్నిదినంబులు గుంజాభింభభూషితులగుచు కాలుతంజూడి
 విహరింపుచుండ కంసుడక్కూరుంబంటి వారల నిజపురంబునకుంబిలుపింప రామ కృష్ణ
 లక్ష్మారసహితులై గోకులంబువేడలి స్వర్ణతోరణాఽఽతంబగు మధురాపురంబుజేరి ఆట్రు

తుండు కంఠునిసమీపంబునకుంజని తాబోయవచ్చిన తెరంగెరింగించి స్వగృహంబునకుం
బోయెనంత నవరాక్షసుంబున రామకృష్ణులు గోపబాలురకుగాడి సాలనిఘాత యుక్తంబును
గోవురాట్టలక సమేతంబగు మధురాపురింబోవుచు పురవనితాస్తోత్రంబు లాలింపుచు
భనునివేళంబుజేరిరంత కృష్ణుండు రామసమేతుండై యచ్చట నతిదృఢంబగు శరాసనం
బుగాంచి తద్రక్షకులంబిల్లుచూర్చి యాచాపంబుగొని మార్పింజేర్చుచుండ నాకోదండం
బు భగ్గుంబయ్యె సంతనారవంబుని యేతెంచినయభియాతుల రామతేళవులు భిడ్తభారులై
యమసదనంబున కనిచిరంత ప్లాస్తరస్తితంబగు కువలయాపీడంబనుగజంబును కమలనాథుం
డు వరాక్రమంబునంబరిమూర్చి తదీయవంతంబు భుజంబునంధరింప బలభక్రుండును నట్లా
వర్చనంత ముప్పికచాఘాను లనేకమల్లసహతులై యుద్ధంబుగోరియేతెంచిన రామకృష్ణులు
వారల యమసదనంబునకుం బంపి యత్సున్నతంబగు మంచంబుజేరిరంత కృష్ణుండు సీం
హాసనస్థితుడగు కంఠుని పాదంబులంబట్టి యంబరంబున వీచివైచిన నతండు సింహాక్రాం
తంబగు త్సుద్రమృగంబుబోలె ప్రాణంబులంబాసెనంత కంఠానుజులైతెంచిన వారల ముప్పి
పాతంబుచే యమసదనంబునకుంబంపి యత్యంతదుఃఖితులగు జననీజనకుల విగళంబులంబాపి
యాశ్వాసంబుగావించి సబలుండై మధురంజేరి యుగ్రపేను రాజ్యాభిషిక్తుంజేసియుండ
పూర్వంబున కంఠపాధితులై మధురంబాని విదేశంబులంజరించు బంధుజనులొవ్వు త్రంబుని
మరల నిజస్థానంబులకరుదెంచి గుఱంబుండి రిట్లు మాధువుండు మాతృపితృల కువప్రవతా
రియు దేవప్రాప్త్యణకంబుతుండగు కంఠుని సహిష్ణుండైవధియించి తన్నుజూడంగోరి యరు
దెంచిన నారదాదిమునిజనంబులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రులారా యతిపావుండగు కంఠుండు నాచే నిహతుండయ్యె మాతుల
వధ జనితదోషంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తంబు వచింపుండనిన నారదుండిట్లనియె. వో రమామ
నోహర నీవు నిత్యశుద్ధుండవు సచ్చిదానందరూపుండవు బరమాత్ముండవు సనాతనుండ
వుంగాన నీకుపాపంబులేదట్లైనను లోకశిక్షార్థంబై బ్రాయశ్చిత్తంబు విధిపూర్వకంబుగా
జేయందగు గంధమాదనంబున రామసమేతువునందు రామపాపేతంబగు రామనాథంబున నొక
లింగంబుగలదు రఘునాథుండాలింగాభిషేకంబు నేయంగోరి భనుష్కొటిచే భూవిదళనం
బానర్చి నది కోటితీర్థంబని ఖ్యాతింబొందె నీవు పూర్వంబున రాముండవై యవతరించి
బ్రహ్మకాత్యావిశుద్ధంగోరి యిట్లానర్చితివిగాన నీవిపుడు పాపంబగు కోటితీర్థంబునకుం
జని యందు స్నానంబుగావించుము దాన మాతులవధదోషంబు నశించు మరియు నాకోటి
తీర్థస్నానంబు బ్రహ్మహత్యశోధనంబు స్వగృహాత్ ప్రదంబును ఆయురారోగ్యవర్ధనంబై
ప్రకాశించుననిన నారదమునిండ్రుల వాక్యంబులువిని మాధువుడాక్షుని యారుషిస
మూహంబులంజంపి స్వదోషశుద్ధింగోరి సబలుండై కలివయదినంబుల కోటితీర్థంబుజేరి
యందు సంకల్పపూర్వకంబుగా స్నానంబానర్చి యనేక దాసంబులంగావించి మాతులవధ

దోషంబుకాసి రామనాథునేమించి మధురంజేరి సుఖంబుండె నో మునీండులారా కోటి తీర్థప్రభావం బీలాటిది తత్సదృశతీర్థంబులేదండు స్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు నితరదేవతలును ప్రీతింబొందుడు రిండుకు విచారంబనిలేడు.

ఓయిమునీండులారా కోటితీర్థప్రభావం బెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయపాఠ్యా నంభాకణింఁచు నతండు బ్రహ్మచార్యాది సర్వపాతకంబులంబాయునని శాసకాదులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబున పేతుమాహాత్మ్యంబునందు

కోటితీర్థశ్రవణంబు శ్రీకృష్ణమాతుల వధదోషశాంతియునను కథలంగల

ఇరువదియేడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇరువదియొనిమిదవ అధ్యాయము.

మహానీయగుగరిష్ఠులగు శాసకాదిముని శ్రేష్ఠులకు సూతుండెట్లనియె. ఓ మునీం డ్రులారా కోటితీర్థంబున స్నానంబొనర్చిన నరుండు సాధ్యామృతంబునకుం బోవలయు నాతీర్థంబు మహాపుణ్యఫలప్రపంచును సర్వదుఃఖశమనంబును సర్వపాప పరిహరకంబై వెల యుచుండు. అందు నరుండు స్నానంబుజేసి సర్వకామంబులంబొందు లోకంబున బ్రహ్మ చర్యంబున యజ్ఞంబుదానంబులనేగతి సంభవించునది సాధ్యామృతస్నానంబువలనం గల్లు యే నరునియంగంబు సాధ్యామృతజలస్పృష్టంబగు నతనిదేహగతపాపంబు తక్షణంబు నశిం చు యెవ్వండైన సాధ్యామృతజలంబులందఱునుషణా స్నానంబొనర్చు నతండు పాపపుం జంబుల భ్యంసంబొనర్చి విష్ణులోకంబునొందు యెవ్వండైన పూర్వపయఃకాలంబున పాపఖ ర్తంబులంగావించి పిమ్మట పశ్చాత్తాపతత్తుండై సాధ్యామృతంబుజేరి స్నానంబుగావించిన ముక్తింబొందు నిండుకు సందియంబులేదు. మరియు పాపకారులగు మానవుల సాధ్యా మృతజలంబులం దవగాహనంబొనర్చి అనేకక్షేత్రఘోరంబులగు నరకంబులంబొందరు సా ధ్యామృతస్నానంబొనర్చిన మనుజుని కేగతి లభించు నదియజ్ఞంబుల వేదంబుల సకలపుణ్య ఖర్చంబులం బొంద శక్యంబుగాదు యేననుని శత్రుంబులు సాధ్యామృతజలంబులనేవర్చుం తంబుండు నావర్చ్యంతంబాహనవుండు దేవలోకంబునం బూజింబుండై యుండు మరియు సాధ్యామృతస్నాతకులు నరుండు ప్రభాకరుండు తమారాశియుంబోలె సకలపాపపుంజం బుల విరసించు ప్రభాకంఁచు మరియు నాతీర్థంబున స్నానంబుగావించు వారలు సకలస్మి తంబులంబడయుదురు. పూర్వంబున పురూరవుండా తీర్థంబున స్నానంబొనర్చి తుంబురు శాపజన్యంబగు పూర్వశి విశ్రయోగంబువలనం బాపెనను ఋషులిట్లనినది.

ఓ పారాణికోత్తమా మమ్యకండగు పురూరపుండెట్లు పూర్వో సంయోగంబు గావించె. నారాజకేష్ఠుండుంబురుండెలకవించె వారలెవ్విధంబునవితోగంబునొందిపదప నెట్లుసాధ్యవృత్తంబున స్నానంబానర్చి సంయోగంబునొందిరవ్విధంబు సవిస్తరంబుగా వ చించుమని వేడిన నూతుండెట్లనియె వోమునిపుంగవులారా శక్రతుల్య వరాక్రముండును సకలాగమపూజితుండగు పురూరపుండను నృపాత్తముండు ధర్మమార్గంబు ధరాపాలనం బొనర్చుచు బహుయజ్ఞంబులనేక దానంబులంగావించుచుండ ఆపవర్తకేష్ఠయగు పూర్వ శిష్యుతాపరుణ కావంబున భూలోకంబునంజరించుచు యాపురూరపు పురోపపదనంబున కోకిలా లాపమధురంబగు వీణాగానంబొనర్చుచుండ నానృపాత్తముండు తురగారూఢుం డును లలనాశతపరివృతుండనగుచు యువనంబున కరుణించి తనమధ్యమయగ్నవ్వధూ మణింగాంచి కామబాణపీడితుండయి వోవనితామణి నేపురూరపుండను పృథివీపాలుండ నీవు నాకు భార్యవగుమనిననది యిట్లనియె. వోనృపాలోత్తమా నేనొకసమయంబు గోరె ద నది నీకిష్టంబగు నేనినీకుభార్యనై యభిమతంబులొనర్చెదననిన నతండో కామినీ నీయభిమ తంచెయ్యది వచించుము దానించేసెదననిన నదియిట్లనియె. వో పురూరవా పు సమానం బగు యీయరణకద్వయంబు రక్షింపవలయు మరియనీవెల్లవృద్ధు నగుండవై సంపదం బుండగదు మరియు నీయుచ్ఛిష్టంబు నాకొసంగదగదల్పెన నీయభిమతంబులంగావించెదనన నతండిభ్యుక్తాని యావెలయాలింగిని నిజగృహంబునకుం బోయి దానింగూడి చైత్ర ఛాది వనంబులయందును పద్మమండపనోహరంబులగుసర్వవృత్త్యాది నదీ తీరంబులయం దును విహరింపుచుండ షష్టివర్ష సహస్రంబులయ్యె నిట్లాతనుమధ్యమ పురూర వా మరాగంబున దేవలోకంబునకుం బోవకయుండి నాస్వగంబు ప్రభారహితంబైయుం డంగాంచి విశ్వావసుండగు గంధర్వులండా పూర్వోగిని వచ్చెదనని భూలోకంబున క రుణించి తదీయసమయంచెరింగి శయనోపాంతంబునకుంజని యచ్చటనుండెడు నొకయరణకంబుగొని యాకాశమాగంబునకుం బోవుచుండ నారవంజాలించి యూర్వో దీపయగు చు యెవ్వండోమత్సుకుంగొని చనుచున్నవాడె నేమిసేయుదు అనాధనై యెవ్వని శరణం బొనర్తునని విలపింపపురూరపుండా వాక్యంబులువినియు నగుండగు నస్త్రీయూర్వో వీ క్షించునని యూరకయుండె గంధర్వులు రెండవయరణకంబుంగొని చనిరంతయూర్వో చోరులుమత్సుకుంగొని చనుచున్నవారు నేననాధనైయెవని శరణంబు నొందునని విలపిం పపురూరపుండు క్రోధపరవశుండై ఖడ్గధారియవిగతాంబరుండగుచు యాతిమితంబునచో రునస్త్రీంపుచు బోవుచుండనూర్వోయసౌదామినీ ప్రభాపుంజంబులగుండగు సరనా భుంగాంచి యాక్షణంబునయె సంతగంధర్వులాయరణకద్వయంబుబాని పురంబునకుం బో యివృత్తుండాయరణకంబులంగొని హృష్టుండగుచు స్వభావంబునకేతెంచి యందూర్వోగి గానకయన్తక్తుంబోలే భూమింబడి విలపించుచు కురుక్షేత్రంబునకుంబోయి యచ్చట వ ద్మసంకులంబగు తటాకతీరంబున ఆపవర్తపరివృత్తయైవిహరింపుచుండెడు యూర్వోగం

చి యోజాయా నీవతికతిస హృదయంబుగల దానవని యనేక విధంబులబిలించి యూర్వశి
 యావాక్యంబులువిని యోనృపాలకానేడౌహృదంబునొంది యున్నదానగాన సంవత్సరాం
 తంబున నీవిచటికరుణెప్పుప్పడొక రాత్రియందు నీయభిమతంబొనర్చెద మరియు నతిశా
 ర్థికుండగు కుమారుంగాంచెదవనిన నృపుండు హృష్టమానసుండై స్వనగరంబుననుం బో
 యె నూర్వశియు సభీషణంబులకా నృపుచందంబెరుగింపుచు వారలంగాడి విహరింపుచుం
 డనొకయబ్బంబయ్యె సంకనృపుండా తటాకాంతికంబునకే తెంచిన యూర్వశి యతనిం
 గాంచి వోపాథివోత్తమా నన్నుగోరెదవేని గంధర్వులబ్రాధింపుమనవారొసంగెదరనిన
 నరనాయకుండు గంధర్వులంగాంచి యోనిలింపులారా నేమిజితారాతిమండలండ్ల స్వ
 ణాక్షశంబులు గలవాడనైన లోకంబుల ఊర్వశింబాని యితరంబొందెన్నియుంజూడ నొ
 ల్లంగాన నూర్వశింగాడి నెల్లకాలంబు విహరింపం గోరెదననిన గంధర్వులు ప్రహృష్టమాన
 సులగుచు యారాజున కొకయగ్నిస్థాలియొసంగి యోనృపా దీనిచే యజ్ఞంబులొనర్చుము
 విష్ణుటయూర్వశిం బొందెదవనిన నృపుండుదీనవదనండ్ల యేసుూఘండ నేమిపేయదు
 యూర్వశింబొందని జన్మంబేల నాకీయగ్నిస్థాలియేలయని దానియావనంబుననుంచి స్వనగ
 రంబునకుంబోయి యగ్రరాత్రంబున నిట్లని వితర్కించె గంధర్వులుపూర్వశిం బొందుటకై
 యగ్నిస్థాలియొసంగ నేడుర్బతినై దానింగొనిరాక వనంబుననుంచి వచ్చితినిన దలంచుచు
 యాక్షణంబు వనంబుననుంజని యచ్చట నాయగ్నిస్థాలింగానక శమిగళంబగు నశ్వశంబు
 గాంచి దానినగ్నిస్థానంబుగానెరింగి యిట్లని తలంచె నేమూఘండనై యగ్నిస్థాలివనంబున
 నుంచితి నది యీశమిగళంబగు నశ్వశంబామెంగాన వహ్నిరూపంబగు దీనింగొని పు
 రంబునకుంబోయి యరణింగావించి తదుత్పన్నుగ్నిచే యజ్ఞంబు లొనర్చెదనని పురంబున
 కుంబోయి గాయత్రీవణాసంఖ్యగల యంగుళి ప్రమాణంబును రమణియ్యంబగు నరణింగా
 వించి తచ్చధనోత్పన్నంబగు పావకత్రయంబునందు ఊర్వశిలోకసంప్రాప్తింగోరి వేదాను
 సారియైజంబులొనచిత్తత్రైభావంబున గంధర్వులోకంబునకుంబోయి యూర్వశింగాడి
 బహుకాలంబు విహరింపుచుండ నొకానొకసమయంబున పురందరుండు సకలమరసం
 యుతుండయి వేరోలగంబుండి సురాంగ నావృత్తంబులబిలకింపుచుండ పురూరపుండా
 వృత్తంబువీక్షింపంగోరి యచటికింబోయియుండ క్రమంబున రంభాద్యవృరస్సంఘంబులు
 నర్తనంబునలుచు ఊర్వశియు శశీపతి సమీపంబుననృత్తాభినయ సామర్థ్యము జూపుచు గ
 వంబుచే పురూరపుంగాంచి హాస్యంబొనర్చిన పురూరపుండును దరహసితముఖుండ
 యొ నంతనాట్యాచార్యుండగు తుంబురుండు వారలంగాంచి కోపంబున అనేక జేవ సం
 పూణా సభాస్థలంబున నృత్తమధ్యంబున హాస్యంబొనర్చిన కారణంబున మీరలు వియోగం
 బునొందుడని శాపంబిచ్చెనంత నృపుండతిడుఁగితుండై పురుహూతు శరణంబునొంది
 ఞ్జునియె.

ఓ పురందరా సేనీయార్వశిఁగోరి యనేకయాగంబులొనర్చితి నెట్లు వియోగంబు నొందుకుననిన పాకశాసనండు దయాకుండై పురూరపుంగాంచి వోస్తృపాలకా చింతింపకు మీశాపమోక్షంబునకొకయుపాయమువచించెద గంధమాదనంబున యోగిబృందసేవితంబును భుక్తియు క్రిప్తదంబును సర్వపాపవిమోచనకరంబును సకలైశ్వర్యకరంబగు తీర్థంబొందుగల దండు స్నానంబొనర్చినేవారల కమృతత్వంబు ప్రాప్తింపుగాన సాధ్యామృతంబును నామంబుచేవెలయు నీ వచటకెంబోయి స్నానంబొనర్చితివేని యీశాపమోచనంబగు మరి యును మదియ్యలోక నివాసంబునల గల్గుననిన సృపుండు సంప్రీతమానసుండగుచు యాక్షణంబ గంధమాదనంబునకుంబోయి సాధ్యామృతతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి వాంఛితార్థంబులంబొంది స్వర్గాలొకంబునకుంబోయి సుఖంబుండెగాన నెవ్వండైన నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చు నతండు మోక్షంబునొందు నేనరుండైన నీయధ్యాయంబు భక్తియు క్తుండై పఠించునతండు వైకుంఠంబునొందు. వో ముసీంద్రులారా చతురాననుండు సనకాదిముసీంద్రుల కెరుంగించిన సాధ్యామృత తీర్థప్రభావంబును కెరుంగించితిని శాసనకాదిముసీంద్రులకు సూతుం డెఁగించెను.

ఇది స్నానదపురాణంబునందు నేతుమాహర్త్యంబున
సాధ్యామృత తీర్థప్రశంసయు పురూరపు శాపమోచనంబును కథలంగల
ఇరువదినిమిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఇ రు వ ది తొ వ్వి ద వ ల ధ్యాయ ము.

మహాసీయ్యగుణగరిష్ఠులగు శాసనకాది ముసీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ భూసురులారా పురూరవ శాపవిమోక్షణకరంబగు సాధ్యామృతతీర్థంబున స్నానంబుగావించిన వారలందుండి నియమాన్వితులగుచు సర్వతీర్థంబునకుంబోవలయు మహాపాతకంబు లొనర్చిన వారలైన నందు స్నానంబొనర్చినమాత్రంబునం బరిశుద్ధులగుదురు నేనరుండే పర్యంతం బాతీర్థంబున స్నానంబుగావించకయుండు నంతపర్యంతంబు వాపంబుల పీడించంబడు ఓ ముసీంద్రులారా సర్వతీర్థస్నానంబునకుంబోవు మానవుంగాంచి పాపపుంజంబు లాత్మనాశనంబుగల్గునని భీతింబొందు లోకంబున మనుజుండు సకల తీర్థావగాహనంబులగా యత్నాద్వి మహామండ్రంబుల చతుర్వేద పారాయణంబుల శివ విష్ణుద్వది దేవపూజనంబుల ఏకాదశీవ్రతాదుల యేకంబునొందు నాశలంబాతీర్థస్నానంబొనర్చిన మాత్రంబున నొందునని ఋషులిట్లనిరి. వో పారాణికోత్తమా యాతీర్థంబునకు సర్వతీర్థంబును నామంబెట్లు గలిగె నావిధం బెరుంగింపువనిన నతండిట్లనియె.

ఓ ముసిండులారా పూర్వకాలంబున భృగువంశసంభూతుండును నియమోపేతుండును జరాపరివృత్తుండునగు ముసిండులకు దక్షిణసముద్రతీరంబున నుండు గంధమాదనంబున శంకరుంగూర్చి తపముగావింపుచు లోకమునంగల తీర్థములనెల్ల స్నానంబొనర్చ నంధుండుగాన నశక్తుండై చింతించుచు త్రికాలంబు నీశ్వరునర్పించుచు త్రిషవణస్నానముజేయుచు అతిథులంభూజింపుచు శిశిరములజలమధ్యస్థుండును శ్రీష్టుంబున వంచాగ్ని మధ్యుండను వాయుజలభక్షణుండగుచు భస్మంబుచే త్రిపుండ్రధారణంబొనర్చుచు జాబాలోపనిషత్ప్రకారంబున రుద్రాక్షఽధించుచు యిద్విధమున ననేక వక్షాంబులు దపముగావింప మహేశ్వరుండు ప్రీతుండై భూతబృందసేవతుండును, జటా మండలమండితుండును, భస్మ పాండరశరీరుండును, గిరిబాగ్ధరీరుండును, కోటిసూర్య సమానతేజుండును, పినాకపాణియు, శూబ్రాద్యాయుధధారియు, అనంతాదిమహానాగభూషణుండగుచు వృషభవాహనారూఢుండై స్వదేహకాంతులు సకలవిగతంబుల తిమిరశూన్యంబుగావింపుచుండం బ్రత్యక్షులై యముసిండునకు లోదనంబులనొసంగిన నందీశ్వరుంగాంచి ప్రీతుండై యిట్లునిష్ఠించె. ఓ మహాదేవా! నీవు బ్రహ్మది సురపేల్వండవు త్రిపురనాశనుడవు యమనాశనకారివి కామారివి సంసారవైముగ్ధుడవు భూతపాలకుండవు శివుండవ్యయుండవు త్రిలోచనుండవు భక్తిరక్షణదీప్తితుండవు వ్యోమకేశుండవు కారుణ్యవిగ్రహుండవు నీలకంతుండవు మహేశ్వరుండవు పరమానందవిగ్రహుండవు గంగాధరుండవు శర్వుండవు కైలాససాధుండవు నిన్నుంగొనియాడ నాదరంబే నన్నుంగాంచి కృపాకుండవై రక్షింపుమని యనేకవిధంబులంబొగడిన నీలకంతుండుప్రీతుండై యా ముసింగాంచి వోభూసురవర్యా నీకు వరంబొసంగ నీయాశ్రమంబున కరుడెంచితినిన ముసిండుండు ప్రసన్నుండగు చంద్రతేజురుంగాంచి వో పార్వతీనాథా నేజరావలితదేవయండ సర్వతీర్థంబుల స్నానంబొనర్చనభిలాషగల్గియున్నది సకల తీర్థంబులస్నానంబొనర్చిన వారలొందు ఫలంబు నాకెట్లుగల్గు నట్లు ప్రసాదించవేయనివేడిన మహాదేవుండొనియె.

ఓ తపోభనా త్వష్ట్రీతికై లోకంబునంగల తీర్థంబులనెల్ల నీ గంధమాదనంబునకా వాహనంబొనిర్పితి నదియ సకలతీర్థసాన్నిధ్యంబుచే సర్వతీర్థంబునయు మన్వనంబుచే నాకృష్టంబగుబలంబున మానసతీర్థంబునయుం బ్రకాశించు నీవీ టంబున స్నానంబొనర్చ ముక్తుండవగు మీతీర్థంబుమహా పాతకనంభుదావానలంబున కామమోహభయక్రోధలోభాగాది నాశనంబును వేదాంతజ్ఞానంబులేకపోయినను నిర్వాణ ప్రపంబును సంసారాజ్ఞతరంబునునై వెలయుననిన సుచరితుండు మహాకేశు సాన్నిధ్యంబున యాత్మికంబున స్నానంబొనర్చి లేచి యాక్షణంబుజరావిముక్తుండై తరుణుండగుచు నతిసుందరంబగు స్వరూపంబుగాంచి యాతీర్థంబునకే విధంబులంబొగడుచుండ మహాదేవుండవనితో నిట్లునియె.

ఓ మునీంద్రా నీవీతిభాంబున స్నానంబొనర్చుచు నన్నుండలంచుచు తపంబొనర్చు మితరంబులకుంబోకు మీతిభాస్నానప్రభావంబున మోక్షంబునొందెద నెవ్వరయిన నీతిభంబున స్నానంబొనర్చు రామనుజులు నన్నుబొందుదురని వచించి యీశ్వరుండంతహీతుండయ్యినంత నామునిపుంగవుల దాతలంబునందపంబుగావించుచు ననేక కాలంబుండి దేశాంతంబున తతో స్నానప్రభావంబున సర్వబంధంబులంబాని యీశ్వర సాయుజ్యంబు నొంది పిమ్మట శంకరుంబొందె నోమునీంద్రులారా సర్వతీర్థానైభవం బెరింగించితి నెవ్వండైన నీయపాఖ్యానంబాకడిఁగించుచునతండు సర్వపాపంబులంబాని శుద్ధుండగు నని శాసకాదిమునీంద్రులకు మాతండు వక్కాఁడెనెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమాహాత్మ్యబునండు
సర్వతీర్థాచారంగుము శుదంతోపాఖ్యానంబను కథలంగల.
ఇరువదితొమ్మిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ము ప్ప ది య వ ల ధ్యాయ ము.

మహానీయగుగరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీంద్రులకు పారాణికోత్తముండగు మాతం డిట్లునియె. ఓ మునీంద్రులారా యతిపావనంబగు సర్వతీర్థా స్నానంబొనర్చిన వారలందుండిధనుష్కటికింబోవలయు యెవ్వండైన ధనుష్కటి స్మరణంబొనర్చిన మాత్రంబున ముత్తుండగు మరియును విచూనవులై నాతిభాంబునస్నానంబొనర్చి తన్నహిమంబుగొని యాదుదురో వారలష్టావింశతిభేదంబులుగల నరకంబులంబొందరు అనియెవ్వయినన తామిస్త్రుంబును అంధతామిస్త్రుంబును మహారౌరవంబు రౌరవంబు కుంభీపాకంబును కాలహూతంబు నులసివత్రవనంబునుక్రిమిభక్షణంబు నంధకూపంబును వైతరదీపదియుససంశంబునుం శల్మలియు లాలాభక్షంబును షోర్తిబాలంబును ధౌరకభామపానంబును పూర్వాశ్శిశ్నసంబును రక్షోగతాశనంబును దండశూకాశనంబును తిరోధానాభిధంబునుసూచిముఖంబు విషాగ్నిపీడనంబును తప్తాంగారకంబును వ్రత ప్రసక్తాపానంబును పత్యాహుపిండ భక్షణంబును తపత్యాహువులపాలింగంబునుతప్తాహుస్త్రీనిషేవణంబునువ్రత ప్రశయ్యారోహంబునువ్రత వభేధంబును అనునీనామంబులుగలిగియుండనరుండు ధనుష్కటిస్నానంబుగావించి నీ యష్టావింశతి సంఖ్యాతక్షరకంబులంబొందడు మరియు నేమానవుండైన పరధనంబుల పరతామినలంగ్రహించువరండు భయంకరులగు యమభటులచేపాశంబుబంధింపంబడి ఘోరంబగు తామిక్ర నరకంబున దోషుంబడి. బహువత్సరంబు లాచార్యులనుభవించుచుండు నాతండయిన నాథుడుష్కటిస్నానంబొనర్చిన నీ యాచార్యులనొందడు యేమానవుండైనా.

జనయజమానుంజంపి యతని భనానులగ్రహించు నతండు మహాదాఖియగు అంభ
తామిశ్రనరకంబునం బడునతండైన నాతిభాంబున స్నానంబొనర్చినేని యానరకంబునం
బడండు యేజనుండైన భూతద్రోహంబులనొనర్చి స్వగుటుంబ పోషణంబుగావించు నాభ
రుండు యాకుటుంబంబువాని విషభీషణసర్వసంకులంబగు నరకంబున యమకింకరులతో
ద్రోయంబడు నతండైన నాతిభాంబునస్నానంబొనర్చినేని యానరకంబునంబడడు యేమా
నపుండైన పశుపక్షిసమూహంబుల స్వపోషణంబునకై బరిమార్చు నతండు క్రవ్యాదపీడితుం
డై తైలత స్తంబగు కుంభీపాకనరకంబునంద్రోయంబడు నానరుండైన నాతిభాంబునస్నానంబొ
నర్చినేని యానరకబాధలనొందడు యెవ్వండైన వేదమచ్చంబులంఘించి కుపథంబునంబ
వర్తించు నతండు ఘోరంబగు అసిపత్రవనంబునద్రోయంబడు నట్టివాపుండైనవాడు ధను
ష్కృతీయందవగాహనంబొనర్చినేని యానరకబాధలకర్తుండుగాడు యేనృపుండైన దరి
దార్లుండుగాని భృత్యుండండించు నానరనాథుండతిథయంకరంబును శరీరదండనకారియ
గు ప్రసూకరముఖనరకంబున యిక్ష్వుపుంబోలె పీడితుండై బాధలంబొందు నతండైన నాతి
ర్థంబున ముష్టిసంబొనర్చినేని యానరకబాధనొందడు యెవ్వండైన నయీశ్వరాధనప్రాణు
లంబరిమార్చునతండు వారలజేవాడంబడుచు భయంకరులగు యమభటులచే పీడింపంబడు
చు మహాఘోరంబగు అంభమాపంబను నరకంబునద్రోయంబడు నతండైన యాధనుష్కృ
తీయండు స్నానంబొనర్చినేని యానరకబాధలంబొందడు యేమనుజుండైన పక్షిగ్రాభేదం
బొనర్చి స్వారుపదాగ్ధంబులంభుజించుచు మోహంబున పంచయజ్ఞంబులొనర్చక చరించు
నతండు యమభటనియ్యమానుండును క్రిమిశతభక్ష్యమానుండును క్రిమిసంచయ భోజనుం
డును క్రిమిభూతుండునునగుచు స్వపాపక్షయపర్యంతంబు క్రిమిభోజనంబను నరకంబున
ద్రోయంబడి యేకకుఃఖంబులంబొందు నతండైన నాతిస్థితమంబున స్నానంబొనర్చినేని
యానరకబాధలననుభవించు మరియును యేనరుండైన లోగమ్యయగు వనితనురాగంబునం
బొందు నతండును యేయంగనడైన మోహంబుచే నగమ్యపురుషుంబొందునదియును
వారిరువురును తప్తాయుక్తరూపంబుల నాలింగనంబులగావించుచు సూర్యముఖనరకంబు
నద్రోయంబడి చంద్రదివాకరు లుండుపర్యంతంబు బాధలంబొందుచుండుదురాపాపాత్ములై
నను ధనుష్కృతీ స్నానంబొనర్చినేని యాబాధలంబొందరు మరియును యేనరుండైన సర్వ
జంతుపథంబొనర్చు నతండు ఘోరంబగు శాల్మలీనరకంబునంబడి యమభటులచే పీడింపం
బడుచుండు నాతండైనను ధనుష్కృతీస్నానంబొనర్చినేని యానరకబాధలనుభవించు మ
రియును యేమనుజుండైన నను దుష్టుండై వృషలీసంగంబొనర్చి తల్లికిలజుండును కాచాచార్య
చారిరహితుండై పశుప్రాయుండైన వర్జిలనతండు పూయవిష్టమాత్రాపుణ్యేష్టపిత్రాది పూ
రితంబగు అతిభీభత్సనరకంబునం ద్రోయంబడు నతండైన ధనుష్కృతీయందవగాహనం
బొనర్చినేని యానరకబాధలంబొందడు మరియును నెన్నినరకంబులు గలవానరకంబుల నే
కుస్నానంబొనర్చిన నరుండు నరకంబులయందు పడడు మరియును ధనుష్కృతీస్నానంబొ

నర్చిన మమజాండు ఆత్మమేధఫలంబునొందు మరియు ధనుష్కృతిస్సానప్రభావంబున ఆత్మ విద్యయు చతుర్విధభక్తియుంగల్లు బుద్ధిపాపరహితంబుగా నేరకు దుఃఖంబుగలుగకు మనీష ప్రకాశించు మరియు తులూపురుషగోసహస్రదానంబుల నరుండేఫలంబునొందునో నది ధ నుష్కృతిస్సానంబునంబొందు మరియు నాతీర్థస్సానంబువలన బ్రహ్మహత్య సురాపానయు తంబును గురుదారగమనాయతంబును స్త్రీయాయతంబును తత్సంస్కర్తకోటులు తత్సమాన చోషపుంజంబులు సకలంబును నాశనంబునొందు యీవిషయంబునకై సంశయంబువలకు జిహ్వగ్రంభాన తప్తంబగు పరశుపుధరేంచి జెప్పంజాలకు యెవ్వండైన నీవాదం బద్ధవాదంబ గి వక్కాణించు నతండు సర్వకర్మబహిష్కృతుండగు శంకరుండని చెప్పంబడు లోకం బున సర్వపాతకనాశంబును అద్వైతజ్ఞానప్రదంబును భుక్తిమక్తిదంబును యిష్టకామప్ర దంబును అజ్ఞాననాశనంబగు ధనుష్కృతిగల్గియుండ మనుజుభాముండాతీర్థగమనాని యి తరంబులనేవించుటయే మార్గంబు మరియు నాతీర్థప్రభావంబేవనింపంజాల నందుస్సానం బొనర్చిన వారలకు నరకభయంబులేకు యెవ్వరైనను ధనుష్కృతియందు స్సానంబొనర్చిన ను స్మరించిన స్తుతించిన స్మృతించిన నమస్కరించినవారలు మరలజన్మంబునొంది మాతృస్త న్యపానంబొనర్పరనినవిని కానకాదిముసీంద్రులిట్లనిరి.

ఓ పారాజికోత్తమా, యాతీర్థంబునకు ధనుష్కృతియను నామంబెట్లుగల్గె నవి ధంబు సవిస్తరంబుగ జెప్పమాయనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునుపుంగళులారా పూర్వం బున రఘునాయకుండు దేవకంఠకుండను రావణంబరిమార్చి తదనుజుండగు విభీషణులం కారాజ్యంబునకభిషిక్తుంజేసి నైదేహిలక్ష్మణసుగ్రీవప్రముఖుపరివృతుండై పుష్పకవిమానా రూఢుండగుచు సిద్ధచారణులు పరివేష్టించ కిన్నరులు ఆవృరసలు గొనియాడుచుండ లీలా ద్భృతకోదండుడై త్రిపురనాశనకరుండగు సదాశివుంబోలె దేజరిల్లుచు గంధమాదనంబునకే తెంచి యచ్చటనుండుసమయంబున విభీషణుండు ప్రాంజలియగుచు నిట్లనియె ఓమహాత్మా లోకంబునంగలరాజన్యలు బలంబులగూడి యీనేతుమార్గంబున మదీయనగరంబునకేతెంచి నన్తుంబీడింతురే నేమిసేయుదుననివేడిన రఘునందనుండు దయాకుండై ధనుష్కృతి చే నానేతువునుభేదింజెంగాన నాప్రదేశంబు ధనుష్కృతిదీక్షణంబు ప్రసిద్ధింబొందె యే మనుజుండైన రామధనుష్కృతికృతంబగు రేఖంగాంచు నానరుండనేకిత్తేశ సంయుక్తంబ గు గర్భవాసంబునెందడు మరియు నారేఖాదర్శనంబువలన ముక్తిగల్గు నాతీరంబున స్సా నంబొనర్చుం గలుగుఫలంబువచింప యెనెరుంగ నేర్పదాతీరంబున తిలంబు పాపనాశనంబ గు గంగాతీరంబున మరణంబపవర్తప్రదంబగు కురుక్షేత్రంబున దానంబు బ్రహ్మహత్యాదివి శుద్ధంబగు నాధనుష్కృతియందు తపంబును మరణంబును దానంబును మహాపాతకనాశ నంబై సమ ప్రంబులనొసంగు నిందుకుసందియంబులేకు నరుండేపర్యంతంబాచీగంబునాలో కింప డంభపర్యంతంబు సకలపాపపుంజపీడితుండగు దాన హృదయగ్రంథిభేదకంబు మరియు

యు సకలపాపనాశనంబును సర్వచుక్రాధికంబును సర్వదాసఫలదంబునునగు భనుష్టుఁ
 టిస్సానంబుబ్బే నేని యానరునకు కాయక్షేకకరంబునగు నధ్వరంబులు తపంబులు వేదంబు
 లు శాస్త్రంబులేల గంగాయమునాజలంబుల ప్రయోజనంబేమిగలదు కాశిస్థలంబున మర
 లంబునొందిన నిరర్థకంబు ననుండు భనుష్టుట్యవగావానంబొనర్వక దినత్రయంబున
 స్సానంబుగావింపక యచ్చట గోశువర్ణాదిదానంబులొసంగకపోయిన దారిద్ర్యంబునొం
 దు నిండుకు సందియంబులేదు జనుండు భనుష్టుటిస్సానంబున నేఫలంబునొందునో యా
 ఫలంబు బహుదక్షిణాకంబులగు అగ్నిహోమాదియజ్ఞంబులబొంద శక్యంబుగాదు లోకంబు
 ననెచ్చటైన నేతిర్థకంబుకైన భనుష్టుటినామంబుగలదాతీర్థకంబున సర్వతీర్థోత్తమంబని
 వచింపబడుదు మరియు నాభనుష్టుటితీర్థంబునందు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులును పుణ్యసర
 స్వతులును అద్భుతగువులును ఆదిత్యసింధుసాధ్యగంధర్వవిద్యాధరాది నిలింపులును సంతతం
 బు సాన్నిధ్యంబు సేయుచుండుదురు పూర్వంబున సకలామరులు నాతీర్థకతీరంబున స్వల్ప
 తపంబొనర్చి నిద్రింబొందిరి నరుండాతీర్థకంబున స్నానంబొనర్చి పితృదేవాదితర్పణంబులొ
 నర్చెనేని సర్వపాపనిర్మక్తులై బ్రహ్మలోకంబునొందు నచ్చటినరుండు భక్తియుక్తుండైయు
 కవిప్రసక్తు నన్నంబిడిన నది యిహపరంబుల నసంతసుఖంబులొసంగు యేనరుండైన శాశ
 కాదులచే స్వవృత్తిజేయ సమర్థుండుగాడతండందు స్నానంబుజేసి యాఫలంబొందు నశ్వ
 మేధంబుగావింప నసమర్థుండగు నరుండాతీర్థకంబున స్నానంబొనర్చిన తత్ఫలంబునొందు
 బ్రాహ్మణుండైన క్షత్రియుండైన వైశ్యుండైన నాతీర్థకంబున స్నానంబొనర్చిన నింద్యయోను
 లజనింపరు యెవ్వండైన మాఘమాసంబున సూర్యుండు మకరస్థుండైయుండ యాధను
 ష్టుటయందు స్నానంబొనర్చు నతనిపుణ్యంబింతయని వచింపంజాల నతండు గంగాది స
 ర్వతీర్థకంబుల స్నానంబొనర్చినవాడని వచింపంజదు పిత్తుట యక్షయలోకంబుల మోక్షం
 బునొందో యేనరుండైనయేమానినియైన నీమాఘమాసంబునం దాతీర్థకంబున మజ్జనంబొన
 ర్చి వారలజన్మాదిగ నొనర్చినపాపంబులన్నియు నాశనంబునొందు సర్వసురబృందంబులో
 పల శ్రీనాథుండుంబోలె నాతీర్థకంబు సకలతీర్థంబు అను త్రమంగై ప్రకాశించు నరుండు
 పునర్జన్మంబుగోరి నియమోపేతుండు విజితేంద్రియుండగుచు యాతీర్థకంబున స్నానంబొ
 నర్చెనేని యీషితంబునొర్దు మరియును మాఘమాసంబున మాసపుండాతీర్థకంబున నేక
 చిత్తుండున్టు జితక్రోధుండగుచు స్నానంబుగావించిన బ్రహ్మకాత్యవలసంబాయు యేమనుజాం
 డైన మాఘమాసంబున శివరాత్రియందాతీర్థకంబున స్నానంబుగావించి నిరాహారుండును
 జితేంద్రియుండగుచు రాత్రియందు ప్రతియామంబును మహాదేవునర్చింపుచు జాగరణంబుం
 డి పరదనంబున సూర్యోదయకాలంబున నాతీర్థకంబున నితరతీర్థకంబులనెల్లంగుంకి ని
 యతమానసుండై కృతనిత్యకర్మకలీపుండగుచు రామనాథుంబుజించి దశకుంఠలకొది
 బ్రాహ్మణులకన్నంబిడి భక్తిపూర్వకంబుగ గోభూసువర్ణాదిదానంబులొసంగి వారలచే నను

జ్ఞానోంది పిత్తుట దానుంఘటింపవలయు నట్లుగావించిన మానవునకు రామనాథుండు పీ
తుండై సకలపాపనాశనంబుగావించి భుక్తిముక్తులనొసంగు గాన మనుజులు సర్వవిధం
బుల మాఘమాసమునందాతీర్థంబున మోక్షంబుగోరి స్నానంబానర్పవలయు యెవ్వండైన
సాతీర్థోత్తమంబున ఆర్థోదయపుణ్యకాలంబున స్నానంబానర్చి నకలపాపంబులంబాయు
యెవ్వండైన మహోదయకాలంబు నచ్చట స్నానంబానర్చి భుక్తిముక్తి ఫలంబులంబొందు
యెవ్వండైన నాతీర్థంబున ఆర్థోదయమహోదయకాలంబుల స్నానంబానర్చి నత
నికి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు వక్కువై ఆదై వ్యతజ్ఞానంబు లేకపోయినను సాయుజ్యప్రాప్తి
నొసంగుదురు మరియు నతండుజేసినపాపంబులకు మన్వాదీసృత్వక్షప్రాయశ్చిత్తంబులూ
సర్పకపోయినను దోషరహితుండగు మరియు నతండు యజ్ఞంబులూనర్పకపోయిన నాఫ
లంబులంబొందు మరియునచ్చట చంద్రసూర్యగ్రహణకాలంబుల స్నానంబుజేసిన నరుండు
బ్రహ్మహత్యాప్రాయశ్చిత్తంబానర్చినవాడగు నతని పుణ్యఫలంబువలంప నాదిశేషునికైనను
పరంబుగాదు మరియు నాధనుష్కృతిస్నానం బఖిలతీర్థస్నానప్రదంబై సాయుజ్యప్రాప్తి
కారణంబగు మరియు ముక్తిరిగోరువార్యోదయ మహోదయకాలంబులంగల్లు సూర్యచం
ద్రగ్రహణంబుల నచ్చటస్నానంబానర్పవలయు గాన నోమునీంద్రులారా సర్వంబునుమాని
భుక్తిముక్తిప్రదంబును పుణ్యంబగు ధనుష్కృతింబోయి స్నానంబుగావించుడు నచ్చట
పితృసమాహంబునకుం బిండదానంబుగావించిన క్షౌంతకాలపర్యంతంబు తృప్తినొసంగు
మరియు శ్రీరామచంద్రుండు పేతుమూలంబును ధనుష్కృతియుం గంధమాదనంబును నీత్ర
యంబును పితృప్రీతికరంబుగానొనర్చెద నందుస్నానంబానర్చినవారలు పితృ ఋణముక్తుల
గుదురు మరియు నాత్రయంబు దేవనిర్మితంబై ఋణమోక్షంబని భూతింబొందియుండు
గాన మానవులు సర్వంబులుంబరిత్యజించి యాధనుష్కృతి స్నానంబుగావించవలయు పూ
ర్వంబున ద్రోణాచార్యప్రశ్నండగు యశ్వత్థామ యాతీర్థంబున స్నానంబానర్చి యతిఘో
రంబగు సుప్రహరణదోషంబువలనంబాపె నోమునీంద్రులారా భుక్తిముక్తిప్రదంబును స
కలనాశనకారియగు ధనుష్కృతివైభవంబు మీకెరుంగించితినిని శానకాదిమునీంద్రులకు
హుతుండగుంచిెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమాహాత్మ్యంబునందు

ధనుష్కృతి ప్రశంసయను కథగన

ముప్పదియవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పది నైకటనలధ్యాయము.

మహనీయగుగరిష్ఠులగు శానకాదిమునీంద్రులు సకల పురాణాగ్రజులగు హుతున
కెట్లనిరి. పి పారాణికోత్తమా యశ్వత్థామ యేలసప్రహరణంబుగావించె పిత్తుట ధనుష్కృ

తి కరిగియందుసానంబొనర్చి యెట్లాపావంబువలనంబాపె నవిధంబు సవిస్తరముగా కృ
పంజెప్పమా త్వద్వాక్యమృతంబుగ్రోలు మాకుండనివిగలుగదని శ్రద్ధాయుతులై యాడిగిన
సూతుండిట్లనియె, పూర్వకాలంబున కొరవపాండవులకు రాజ్యార్థంబై కలహంబుగలిగెన
పుడు దుర్యోధనుం డేకాదశాక్షాహణియుతుండై ఖండసంబుగావించుచుండ భీష్ముండు త
దీయ పేనాధినాథుండై పదిదినంబులూసుంపబొనర్చి భూపతితుండయ్యె పిమ్మట గురుడై దు
దినంబులు కల్గుండు దినద్వయంబు పేనానాథులై యుద్ధంబొనర్చి మృతులైరి. పిమ్మట నస్త్రా
దశదినంబున శల్యుండు సైన్యనాయకుండై యగ్గదినం బాయోధనంబొనర్చి విధసంబునొం
డె నంతరాజరాజుని సుయోధనుండు భీషంబు గదాముష్ఠ బద్ధదినంబుగావించి వృకో
దరుగదాహతిచే శగ్నోరువగుచు భూమింబడెనంతి దృష్టమృత్యువులు సంకృప్తమానసు
లై పరివేష్టించ పాండవులు కృష్ణసహితులై షండవృద్ధుల వేష్టితంబగు దుర్యోధన శిబిరం
బునకుంబోయి యందుండెను మహాపాండవులగు ధనంబులగొని సుఖంబుండిరంత దృష్ట
మృత్యువులు స్వవాసంబులకుం బోయిరి పిమ్మట శ్రీకృష్ణదేవుండు పాండవులంగాంచి ఓ
కొంటేయలూరా మనమిపుడు మంగళార్థంబై శిబిరబహిష్కరించెదమున నుండవలయుననిన
వారలంగీకరించి కృష్ణసాత్యకి సహితులై వేగవలీ నదితీరంబునకుంబోయి యచ్చట నిహ
తశత్రువుగాన నారా సుఖంబుననుండిరం కృపకృతవర్తాశ్శృగామ లాదిత్యుండ నైగిరి క
రుగకుమున్న దుర్యోధనాంతికంబునకుంబోయి పాంసురూపితుండుమృత శగ్నోరువురుధిరా
సక్తసర్వాంగుండును భూపతితుండగు నతనింగాంచి కాప్పపూర్ణా విలముఖులగుచు విల
పింపుచుండిరాసమయంబున గురునందనుండు క్రోధవిష్ణులీలేక్షణుండై మహానలుంబోలె
ప్రకాశింపుచు దుర్యోధనుతో నిట్లనియ్యె ఓ నృపాగ్రణీమజ్జనకుండు శత్రువులచే ఖలం
బున నిహతుండయ్యె నందుకు జింతించ నీవిల్చుకు భూపతితుండవగుటకుం జింతించెదను
ద్వాక్యం బాలింపుము నేనిపుడీ రాజ్రసమయంబున పాండవుల శిబిరంబులకుంబోయి కేక
యస్సంజయ పాంచాలాది సముముతులగువారల యమసుసంక నకుం బంపెద ననుజ్ఞయొ
సంగుమనిన యుర్యోధనుండట్లానర్చుమని వచించి కృపాచార్యానీతంబగు కలశజలంబు వల
న పై న్నాధిపత్యంబున కభిషేకంబుగావించె నంతనతండా నృపునానింగనంబుగావించి కృ
పకృతివర్త సహతుండై దక్షిణోష్ఠులుండై పాండశిబిరసమీపంబునకుంబోయె నంత వారల
తి భీషణంబుగు పాండవజను శిబ్దంబువిని భీతంబొంది పూర్వాభిముఖులగుచు గొంత దూ
రంబుజని నానాతలలూప న్నంబును ఆనేకమృగసంపాదంబును ప్రారవక్ష్య గణకులంబును
వద్యేందీవరకల్పారసగీశతిసంగులంబును నగు నొకవనంబుగాంచి యందొక తటాక తీరం
బున హయంబులడలి జలంబులద్రావి ఆశ్వంబులద్రావించి యచ్చటనా శిన్యగ్రోధమృత తీ
రంబుననుండ సూర్యుండ న్నోతుండైన విమరామలంబగురాత్రి యరుడెంచెనది నిశాచరం
బులగు క్వారస్వంబులు సుఖవలంబుచుండ సుఖాహుళులగు కృపకృతమహాను భరణిం

బహిరవాజయభేదభిన్నులుగను నిద్రంబొంగిరి ద్రోణతనూజుండు నిద్రంబొందక కోపకలు
 షక్యతహాససుండగును భుజంగంబుబోలె నూర్పు లిగుడింతును. భయనకంబగు సరణ్యం
 బువీక్షింతును నృగ్రోధంబుంగాంచియుండు శిఖాసమూహంబులగ్నించుకాకంబులబహు
 విధంబుల విచ్ఛిన్నపరణాద్యవయవంబులంగావించి. మరణంబునొందించుచుండెడు భీషణ
 రవగ్రాస యొకయులూకంబుగాంచి తత్కిర్యంబువీక్షించి నాకీయులూకంబుపవేశికారియ
 యై నేనివ్విధంబున శత్రుసమూహంబుల మరణంబునొందించెద వారలు. న్యాయమాగ్గం
 బున యుద్ధంబుగావించి జయింపవలెలుగాను సుయోధనాంకికంబున శత్రువధంబున
 తై! ప్రతిష్ఠ గావించితి లోకంబునక్షత్రధర్మానువర్తయగు సరణిడు న్యాయంబున జయింపం
 దగని శత్రువులనన్యాయబాన్ధువైయెనం జయింపవగునందుకు పురావీడులగు ఆర్యులహితుం
 డు నిద్రులందైన వాక్రాంతంబుడైన వివస్థుండైన భంజానుండైనను నిరాయుధుండైనను
 సరిధిన్నబలుండైనను రాజన్యనకువహాహుండగునని వదించిరని పలువిధంబుల ముహూ
 ర్తమాత్రంబుజింతించి సుప్రహరణంబానర్ప నిశ్చయించి సావాసవంతుండై కృపకృతప
 ర్జలంగాంచి ఓస్తేహితులారా పరిశుద్ధుండగు సుయోధనుండు ప్రూరకస్తుండగు భీమసేను
 పదాఘాతంబున నిహతుండయ్యెగాన నీయధరాశ్రంబున నిద్రులును సైన్యసేనుల
 గు పాండవుల నావావిధంబులగు శస్త్రంబులమరణంబు నొందించెదననిన కృపాచార్యుం
 డిట్లనియె.

ఓగురునందనా లోకంబున సుప్రహరణంబు గావించుట యుక్తంబునాచరి ధర్మం
 బుగాను నరుండుదానపూజితుండుగాడు సంత్యక్తరథవాహన శస్త్రులంబులందగను మన
 విష్ణుడ ధృతరాష్ట్రగాంధారి విదురుల సమిప్తంబునకుంబోయి వారలకు దుర్యోధన నిధ
 గంబెరుంగించి పిమ్మట వారలువదించిన ప్రకారంబున గావించువము మదియవాక్యంబుల వి
 నుము సాహసంబుమానుమని యనేక విధంబులంబులుకు కృపాచార్యునితో ద్రోణాచార్య
 తనూజాండిట్లనియె. ఓ మాతులా మహాసియుండగు శాంతినపునకపటంబుగ భ్రంశింబున
 వ్యర్థించుకొని యన్యాయంబున పాశ్చుండువధించె మరియు మదియజనకురడు నిరాయు
 ధుండైయుండ పాశ్చుండగు దృష్టద్యుమ్నుండువధించె మరియు పాండునందవలనన్యాయంబు
 గావించ యనేక తాజన్యలంబులపి మజ్జనకు మరణంబువలంచిన మన్యనంబులేదించుచున్న
 విగాననే సుప్రహరణంబానర్పెదనని రథాయాశుండై శత్రువులవైయిగెడు ఆశ్చర్యమం
 గాంచి కృపకృతపర్జులు ఊద్యతాయుధులును రథాయాశుల శిబిరసమీపంబునకుంబోయి
 యర్చట ద్వారకేతంబులనుండిరంత గురునందనుండీశ్వరప్రసాదలబ్ధంబగు ఖడ్గంబుధరించి
 యాభిరంబుబవేణిని యందు మహాయుద్ధాతుండును మహాపాశాయన సుఖ! గ్రుతిం
 దగు ధృష్టద్యుమ్నుండేరి పాదతాడనంబుగావించిన నతండుభీతుండై వీరుండగు ద్రో
 ణపుష్కరిగాంచె నందబలవంతులగు గురుసుమంజుని దాహువులచే శత్రుంబులంబుట్టి ధ

రాతలంబుద్రోసి పీడించి ధనుగుణంబుచే కంఠంబుఖండించుచు పశుమారణకారంబున చిత్రసంభానర్చి మరియును యథామన్యండు మోదలగు వారలను ద్రోవతీపుత్రుల పైస్వయుతంబుగ చంద్రఖన్డంబుచే నిహతులంగావించుచుండ భయాతురులై పరుంగిడు తారలంబోనియక ద్వాగంబులనుండు కృపకృతవర్షులు హతంబౌనరించి యివ్విధంబున నాముపురు శివరంబున గలవారసెల్ల హతుంగావించి పాగ్ధీతులై యతిత్వరితంబుగ యథేచ్ఛంబోయిన వారలతనింగాంచి యోగబలంబున సుప్తమారణంబానర్చిన దుశ్చరీతుంగా నెరింగి ఓరీ బ్రాహ్మణాథమా నీవర్షంబుజేసిన పాపంబుగల్గి త్వత్సంభాషణ మాత్రంబున బ్రహ్మహత్యా యుతంబులు సంభవించు మాయాశ్రమంబున నుండకుమనిన నతండు లజ్జితుండై యచటిందాని కాశ్యాదిపుణ్యతీరంబులకుంబోయి తత్రత్వమునీం ద్రులచే సందితుండై విచారంబునొంగి తాజేసిన సుప్తమారణకృత్యంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తంబానర్పింకరి ఐదరికాశ్రమంబునం దిపంబుగావించు దైవపాయసుంజేరి నమస్కరింప నామనీం ద్రుం డతిపావుండగు నతసరింగాంచి ఓ బ్రాహ్మణాథమా నీవిచటనుండకుము నీదిశాసంభానర్చి పాపంబున మ్ముంబొందుగాన శీఘ్రంబున బాష్పనిన ద్రోణియిట్లనెయి. ఓ తపోవనా నేనర్వజనంబులచే నిందితుండనై నిన్నుశరణంబుజూచ్చితి నీవిటవచించిన నేనెచటికింబోయి కృపాశుండవై యన్త్రహించి సుప్తమారణదోషంబుననుం బ్రాయశ్చిత్తంబు వచింపుమన న్నానుండు కొంతిదిడపు వింటించి యిట్లనెయి. ఓ ద్రోణనంపనా యీపాప శాంతికారణ ప్రాయశ్చిత్తంబు స్మృతిపుంజంబులదైన నొకనుపాయంబు వచించెద దక్షిణసమత్రీరంబున పుణ్యంబగు రామ నేతుపునందు ధనుష్కృతీయను నొకతీరంబుగలదది మహాపాపా నాశనంబును స్వర్గమోక్షప్రదంబును బ్రహ్మహత్యావిశోదకంబును సర్వమంగళదాయకంబును సర్వాభీష్టఫలప్రదంబును సకలతీర్థోత్తమంబునందు స్వేచ్ఛనాశనకారీయు నరక కేశ విమోచింబును అకాలవృత్తిశమనంబును దానిద్రవ్యనాశనంబును ఆయుర్వర్ధన కారణంబును చిత్రశ్శుశ్రుదంబునునై వెలయుచుండు నీవచటికింబోయి మాసమాక్రమి స్నానంబానర్చి యీసుప్తమారణ దోషంబువలనంబాని పరీశున్గుండవగుడుపుగాన శీఘ్రగమనంబునంబొమ్మనిన ద్రోణనందనండాక్షణంబు రామనేతుపునంబోయి ధనుష్కృతీయంబు మాసమాక్రమి స్నానంబొనర్చి త్రివర్ణంబురామనాభునేవింపుచు మాసాంతిదినంబున స్నానంబొనర్చి పువనాసంబుండి పంచాక్షరీమహామంత్రంబు జపించుచు రాత్రయంబు రామనాభు సమీపంబున జొగరణంబుండి పరదినంబునోసంకల్పపూర్వకంబుగా స్నానంబొనర్చి రామనామముస్తరించుచు ఆనందాశ్రుపరీష్లుతుండై నరనంబానర్చుచుండ మాహాదేవుండు బ్రహ్మస్తుండై త్రైవిక్షంబయ్యెనంత ద్రోణనందనండు పరమహర్ష పరిపూరిత పృథుండగుచు నట్లనిస్తులించె.

ఓమహాదేవా నీవు కృపామూర్తివి భూషణాటివి నీఃలోహితుండవు ఉమాకాండం

దేవు విరూపాక్షుండవు చంద్రశేఖరుండవు మృత్యుంజయుండ కావధంబుధిమగ్న హితక
దాంబుజుండవు పార్వతీవతిని త్రిపురనాశకుండవు త్రినేత్రుండవు పినాకపాణి సహులపాణి
అనంతాది మహానాగభూషణవిభూషితుండవు గంగాధరుండ వశ్యయుండ ఉప్రమేయుండవు
నిసుంగనియాడ నాదరంబగునె నన్నిపాపంజరంబువలనంబాని కృపాకుండవై రక్షింపు
మని యివ్వధంబుస్తుతించెడు ద్రాక్షింగాంచి హర్షితుండై మహాదేవుండీట్లనియె. ఓ ద్రో
ణనందనా యీధనుష్కృతి మజ్జనంబువలన గుప్తమారణ దోషంబునాశనంబునొందె మ
దీయదశకానంబున జనంబులకలభ్యుంబెన్ది యులేడు నీయభీష్టంబగు వరంబువేడుమొసంగెద
ననిన ద్రోణునందనుండిట్లనియె. ఓ మహేశ్వరా నేభవద్దశకానంబున కృతాధుండనైతి పు
ణ్యంబానర్చనివారలక నేకజనంబులనే భవద్దశకానంబు లభ్యంబుగాదు నాకెల్లప్పుడు భవ
త్పాదంబులయందు నిశ్చలంబగు భక్తిప్రసాదింపుమని వేడిన నీశ్వరుండావరంబాసంగి
యంతర్నితుండయ్యె పిమ్మట ఆశ్వత్థామయు ధనుష్కృతినన్ననవై భవంబున విధూతపా
వుండును నిర్మలండగుచు సంచరించుచుండె నెవ్వరైన నీమథ్యాయంబు సమాహితచి
త్తుండై పఠించు వినునతం దేఖలపాపపుంజ విదళనంబుగావించి విష్ణులోకంబు వొందునని
శాసకాదిమునీండులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమహాత్మ్యంబునంద

ధనుష్కృతి ప్రశంసయు ఆశ్వత్థామ గుప్తమారణదోషశాంతియను కథలంగల

ముప్పదిసొకటవ యథాయము సంపూర్ణము.

ము ప్ప ది రె ం డ వ అ ధ్యాయము.

మహానీయగుణగరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీండులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ స
మేతుండైన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీండులారా ధనుష్కృతిమహాత్మ్యంబు తెరింగించెద
వినుండు పూర్వంబున సోమవింశతివర్షకాండగు నందుండను రాజేంద్రుండ నేకకాలంబు
ధర్మమార్గంబున ప్రజాపాలనంబానర్చి తృప్తుండై యాత్మపుత్రుండగు ధర్మగుప్తు రాజరత్న
విచక్షణుంగావించి జితేంద్రియుండును నిరాహారుండునగుచు వనంబునకుంజనితపంబుగా
వింపుచుండెనంత ధర్మగుప్తుండు ధర్మజ్ఞుండును నీతితత్పరుండగుచు ఓహయజ్ఞంబు లాన
ర్చి యింద్రాదిదేవతలం దృప్తినొందించుచు భూసురుల కనేక దానంబులంగావింపుచు స్వ
ధర్మనిరతుండై రాజ్యపాలనంబు గావించుచుండ నాతని రాజ్యంబున చోరాదిసంభవంబు
లగు బాధల జనంబులొందక ప్రమోదంబు నొందుచుండిరంత నానరుండొక దినంబున
మృగయావినోదాధియై తమాలతాలహితాలాది నానాతరుసంకులంబును నీంక్షువ్యాఘ్రు

భయానకంబును పద్మకల్లారసీలోత్థల విభాసీసంపూర్ణతటాకసంయుతంబును తపస్విజనపరి
వేష్టితంబగు నొకవనంబునకుంబోయి యందుడైవయోగంబున భృత్యులంబాసి సంచరించు
చుండ సూర్యుండ సగతుండయ్యె నంత తమంబుచే భయంకరంబగు రాత్రియరుదెంచె న
ప్పడతండు సగభ్యావంధనంబొనర్చి వ్యాఘ్రాడిమృగంబులకుభీతుండై యొకమహీరుహంబె
క్కి నప్పడొకభల్లూకంబు సింహంబుద్రుతంబై వేగంబున యావృక్షంబెక్కి నతండాబ్బు
క్షంబుంగాంచి భీతుండైయుండ యామృగంబామహీపతింజూచి యిట్లనియె.

ఓ నృపాలకా భయంబునొందకుము యేనును నీవును నీవృక్షంబున నీరాత్రివసించి
యుండుదనము మహాసత్త్వంబును భయంకరాకారంబగు పంచాస్యం బీనగమాలంబుననున్న
యది నీవిప్పడు సంశయంబుమాని కొంతదడపు నాయంకురంబుపై బవ్వళించి నిద్రించుము
నీవు మేల్కొనినప్పడు నేనిద్రించెదనని భల్లూకరాజంబువలికినవిని యావృచీ త్రముండు
నిద్రంబొందె నప్పడు సింహంబాబ్బుక్షంబుగాంచి ఓయీ నీవీ సకలమృగహింసకుండగు
నృపుని భూమిండ్రోయుమనిన భల్లూకో త్రమంబిట్లనియె. ఓ మృగరాజంబా నీవు ధర్మరహ
స్యంబెరుంగవు లోకంబున బ్రహ్మహత్యాది పాపంబులనెల్ల నిష్క్రమింపగని విశ్వాసఘా
తకపాపంబునకులేడు మరియు నాపాపంబు నేకజన్మంబుల ననేకయజ్ఞంబు లొనర్చినంబోడు
మహా త్రరంబగు మేరుమహీధరంబుకన్న భారంబై యుండునని దలంచెదనని వచించుచుండం
గొంతప్రాధ్దాయె సంతనరహితుండు మేల్కొనిన ఋక్షంబునిద్రంబొందె నాతరి సింహం
బు నృపుంగాంచి వోనృపాలకా యీరుక్షంబును భూమిపయిం డ్రోయుమనిన నతండు
స్వాంకంబుపై శంకంబొందక నిద్రించెడు భల్లూకంబును భూమిపయిండ్రోపె సంతనాభ
ల్లూకంబుతనిచేడ్రోయంబడియు దైవయోగంబున భూమింబడక వృక్షంబువదలక కోపంబున
నృపుంగాంచి యిట్లనియె. ఓయీ నేకామరూపధరుండ భృగువంశసంజాతుండ భ్యాన
కాష్టుండను నామంబుగలవాడ దైవయోగంబున నీయుక్షరూపంబునొందితి నిరవరాధుండ
నగు నీవృక్షంబుననుండిద్రోసితిమిగాన పున్నత్తుండనై భూతలంబునంజరింపుమని రాజానకు
శాపంబొనంగి నీహ్మంబుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ మృగేంద్రా నీవు భద్రుండనునామంబుగల
కుబేరసచివుండగు యక్షుండవుగాని నీహ్మంబుగావు నీహికనాడు భార్యలంగూడి వివస్త్రిం
దవై హిమవద్గిరియందు గౌతమసమీపంబున విహరింప నతండు నిర్లజ్జుండగు నిన్మంఘాం
చి నిహ్మంబగుమని శాపంబొనగెం గాన నీరూపంబిహ్మిందితిమి కుబేరుండును తద్భృత్యుల
గుమీరును ధర్మశీబులు తపస్వియగు నస్త్రీలహింసించెదవిడియంతయుధ్యానంబువలన నెరుం
గుడుననివచించినవిని నిహ్మంబాక్షణంబున నారూపంబువిడిచి భద్రుండనుగంధర్వుండై ప్రాం
జలియగుచు నాభ్యాన కాష్టునితో నిట్లనియె.

ఓ తపోధనా ! నేనిష్కడంతయు నెరింగితి పూర్వంబున గౌతముండు నాకుశాపం

బాసంగి పిచ్చట కామరూప భార్యలు ఋక్షరూపుండగు ధ్యానకాష్ఠునితో నెప్పుడడు భా
షించెదవో యప్పుడీశావనాక్షంబగునని వచించె గాన నేనిప్పుడు యుత్పత్తంబాదంబువల
న నీత్తుత్తంబునాని బరిశుద్ధుండనైతి నిన్నునే నెరుంగుడునని యనేకవిధంబులంబొగడి దివ్య
విమానారూఢుండై యాకాపురంబునకుంబోయె పిచ్చట ధ్యానకాష్ఠుండును యభేచ్ఛంబో
యెనంత ధర్మగుప్తుండున్నత్తుండై నిజపురంబునకుంజనిన నతనింగొని మంత్రిసమాహంబులు
తడియజనకుండగు నందుకడకుంబోయి యావిధంబెరుంగింప నలండు జైమినిమునీండ్రిని
సమీపంబునకు తనయుదోడ్కొనిచని ధ్యానకాష్ఠమునీండ్రిశాపంబుచే నున్నత్తుండగు
నితనింగావనేయనిచేడిన నాతపోధనుండు కొంత తడపుచించింపి యిట్లనియె ఓ నందరాజ
న్యా నీవీశుతుంగొని దక్షిణసముద్రతీరంబున పాపనాశనంబగు నేతుపునకుంబోయి యం
డు పవిత్రంబును మంగళప్రదంబును శ్రుతిసిద్ధంబును మహాపుణ్యంబును బ్రహ్మహత్యాది నా
శనకార్యగు ధనుష్కోటితీర్థంబున స్నానంబు జేయింపుము దాన నీయున్నాడగు నాశ
నంబగుననిన యామునీండ్రినకు నమస్కరించి నందుండొక్కణంబు పుత్రసహితుండై ధను
ష్కోటికరిగియందు నియమపూర్వకంబుగ పుత్రునికిస్నానంబుజేయింప నతండు పున్నాదంబు
మానె నంత నందుండును స్నానంబొనర్చి పుత్రసహితుండై రామనాథునేవించి పుత్రుని
వీడ్కొని తపోవనంబునకరిగె నంత ధర్మగుప్తుండు రామనాథునకు బహువిత్తంబులూసం
గి భూసురులకు క్షేత్రాదిదానంబులుగావించి మంత్రియుతుండై నిజనగరంబునకుంబోయి
ధార్మికుండై పితృపితామహంబగు రాజ్యంబు నిహతకంటకంబుగ గావించుచుండె గాన
లోకంబున పున్నాదంబుచేతను ఆమస్తాకంబుచేతను దుష్టగ్రహంబుచేతనుం బీడితులగువారలు
ధనుష్కోటియందు స్నానంబొనర్చిన తద్దోషముక్తులగుదురు యెవ్వండైన ధనుష్కోటింబా
సి యితరతీర్థంబునకుంబోవు నతండు సిద్ధంబగు గోక్షీరంబువిడచి స్వుకొక్షీరంబుగోరువా
డని తలంపవలయును యేనరులైన ధనుష్కోటియను నామంబు మూడుపర్యాయంబులు పఠిం
చి యెచ్చటైన తీర్థంబున స్నానంబొనర్చిరేని వారలు బ్రహ్మపదంబువొందుదురు యిందు
కు సందియంబులేదు. ఓ మునీండ్రిలారా! యేకభవినువారికి బ్రహ్మహత్యాదిదోషంబులన్ని
యు నశించు నట్టిధర్మగు ప్రవృత్తంబు మీకెరుంగించితిని శానకాదిమునీండ్రిలకు సూతుం
డెరింగించెను.

ఇది స్కాండపురాణమునందలి నేతుమహాత్మ్యంబునందు

ధర్మగుప్తోర్దాదమోక్షంబును కథల

ముప్పదిరెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ము వ్వు ది మూ డ ప ఆ ధ్యాయ ము.

మహానీచగుణగరిష్టులగు శానకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా యత్యద్భుతంబును సకలలోక పావనంబగు ధనుష్కోటి మహాత్మ్యంబెరుంగింపెదవీ నుండు పూర్వంబునపరావసుండను బ్రాహ్మణో త్రముండజ్ఞానంబున పితృవధంబుగావించి బ్రహ్మహత్యంబొంది పిమ్మట ధనుష్కోటియందు స్నానంబొనర్చి యాదోషంబుబాని నిర్మలుండయ్యెననిన శానకాదిమునీంద్రులిట్లనిరి. ఓ పారాధికో త్తమా బ్రాహ్మణో త్రముండగు పరావసుండేలజనకుంజంపె ధనుష్కోటియందెట్లు స్నానంబుగావించి ముక్తుండయ్యెనా విధంబితయు వచింపుమనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా చక్రవర్తియగు బృహద్యముండను రాజేంద్రుండు సాగరాంతంబగు ధరంగాయను నింద్రాదులకుం దృష్టికరంబుగ సక్రయాగం బొనరించుచుండ ధార్మికుండగురై భ్యుండను మునీంద్రుండు యాజకుండై యుండె నాభూసురునకు పరావసు అర్వావసులను విరుద్దువుతులు గలరు వారలు షడంగవేదంబుల ప్రవీణులును క్రాంతస్తార్తకోవిదులును తర్కచాక్రణికకణాది సకల శాస్త్రవిచక్షణులును నై యొప్పయ యాబృహద్యమునిచే సక్రయాగార్థంబై వరింపంబడి జనకాజ్ఞచే యాక్రమకృత్యంబులంగావించుచుండిరి. అపుడు రై భ్యుండుజ్యేష్ఠస్నుషయదాను నాశ్రమంబుననుండె నివ్వధంబున సక్రయాగంబొనరించు బృహద్యముసమీపంబున కాపయతులగుచు వశిష్ఠుండును గౌతముండును అత్రియుజాబాలియుకాశ్యపుండును క్రతువుదక్షుండును పులస్త్యుండును పులహుండును నారదుండును మార్కండేయుండును శతానందుండును విశ్వమిత్రుండును పరాశరుండును భృగువునుత్సుండును వాల్మీకియు వ్యాసుండును శైబలగు మునీంద్రులనేక శిష్యప్రశిష్యులంగూడి యేతెంచిరి మరియు నాసక్రయాగంబు వీక్షింపంగోరి బ్రహ్మత్రవిట్కూడాది చాతుర్వర్ణులును పథాసహతులై యరుదెంచి రివ్వధంబున బ్రహ్మచారులునుగ్రహస్తులును వానప్రస్థులును ఖిష్టులు సనేకులేతెంచిరంత రాజసత్తముండగు బృహద్యముండగు వారల యథార్హంబుగబాజించి ఘృతసూపాది సమేతంబగు నస్తంబాసంగి వస్త్రసువర్ణహార రత్నాదులనిచ్చి మరియు సనేక విధంబులగు సత్కారంబులగావించి నంత వశిష్టాదిమునీంద్రు లాయర్వావసుపరావసువులు స్థలనంబులేకి నొనర్చెడు క్రతుకర్మంబులంగాంచి ప్రస్తాదంబునొందిరి. ఇట్లు క్రతురాజంబు జరుగుచుండ తృతీయసవస్థాంతంబున పరావసుండు గృహకృత్యంబుల విచారించుటకై స్వకీయాశ్రమంబునకుంబోయె నర్వావసుండు క్రతుకార్యంబుల గావించుచుండె నిట్లతండు నిద్రాకలుషితుండై అంభతవృషంకులంబగు రాత్రింబోవుచు కృష్ణాజినావృతుండై వనంబున సంచరించుచు జనకుంగాంచి తన్నుంజంపనరుదెంచు వృగంబని శంకించి పాతకకారిమై యతనింజంపి పిమ్మట విజజనకుంగానెరింగి వృధితేద్రయిండుగుచు వ్రేతకార్యం

బులుగావించి బృహద్యమ్ను సమీపంబునకుంబోయి స్వానుజాండగు ఆర్వావసువునకా తెరంగెరుంగింపగ నతండు విలపింపుచుండ పరావసుండిట్లనియె.

ఓయీ అనుజా చింతింపకుము రాత్రియందు మూఢుండనై తండ్రింజంపితి యీ హత్యకు ప్రాయశ్చిత్తంబుగావించవలయు నీబృహద్యమ్ను యాగంబును నెరవేరవలయు నీవు బాలకుండ యీయాగకార్యంబుల నిర్వహింపజాలవుగాన మదర్థంబై బ్రహ్మహత్యా విఘ్నంకోరి ద్వాదశాంబులు వ్రతంబుగావించుమని నతండియ్యకొని యచటంబాని సకల తీర్థసేవనంబునేయుచు ద్వాదశాంబులు బ్రహ్మహత్యా ప్రాయశ్చిత్తకరంబగు వ్రతంబు గావించి మరల యాసత్రయాగంబున కరుదెంచి పరావసుండతనింగాంచి బృహద్యమ్ను సమీపంబుజేరి హోరాశేంద్రా యీయర్వావసుండు బ్రహ్మహత్యం గావించెగాన నితని నిచ్చటనుండనీయక వెడలంబంపుమితండుండిన యీయాగంబునకు ఫలహాని సంభవించునని నారాజేంద్రుండట్లానర్చి ఆర్వావసుండోరాశేంద్రా పరావసుండు బ్రహ్మహత్యం గావించె గాని నేజేసినవాడంగానయైనను నతనికై ప్రాయశ్చిత్తఛారియగు వ్రతంబేనొనర్చితినని వచించినను రాజేంద్రుండావాత్యంబుల సంగీకరింపక ఆర్వావసుని నచట నుండనియ్యక వెడలంబంపె నిట్లొందు రాజవ్యవసేతసుం ద్రాక్షణవచనంబులచేతను నిరాకృతుండై వనంబునకుంబోయి దివాకరుంకూర్చి యత్యుగ్రంబగు తపంబుగావించి తుష్టుండై సహస్రాంశుండు మూర్తిమంతుండై యావిర్భవించె అపుడింద్రాదిదేవతలును అతని తపంబునకు మెచ్చి యచటికరుడెంచి యీయర్వావసుంగాంచి యిట్లనిరి. ఓ తపోధనా నీతపంబునకు బ్రహ్మచర్యంబునకు వేదశాస్త్రప్రవీణతకుంబ్రముదితులైతిమి పరావసువునచే నిరాకృతుండవయ్యెను క్షమించితిమి మరియు నతండొనర్చిన బ్రహ్మహత్యకై నీవువ్రతంబొనరించి తిదిగాన నిన్ను స్వీకరించెదము పరావసుని స్వీకరించము మరియు నీకష్టంబగు వరంబు వేడుమనిననతండు మజ్జినకుండు మరల జీవింపవలయునని వేడిన యింద్రాదులూపరంబొసంగి మరియు వరంబుగోరుమనిన ఆర్వావసుండు ప్రీతుండై, ఓ దేవశ్రేష్ఠులారా మద్రాప్తయ పరావసుండ కుఘండగునట్లు బ్రసాదింపుండని వేడిన వారలిట్లనిరి. ఓ భూసురవర్యా లోకంబున పంచమహాపాతకంబుల ప్రాయశ్చిత్తంబు వచన శాంతిలేదందును ద్రాక్షణుండ గుతండ్రింజంపిన వానిపాపంబునకు లేడుగాన పరావసుండుతోసిన పాపంబునకతండు వ్రతంబుజేసినను ప్రాయశ్చిత్తంబుగా నేరడుగాన మేమతనికిదుష్టత్వం బొసంగమనెన ఆర్వావసుండిట్లనియె. ఓనిలింపులా ఘద్రాక్షి కైవర్ధంబుననైన భవప్రసాదావారోచయంబున యీహత్యదొలగు నుపాయంబుగావించుడని వేడిన వారలు కొంతదడవు చింతించియిట్లనిరి.

ఓ ద్రాక్షణో త్రమా మహాపాతక నివారణంబగు నైకపుపాయంబు జెప్పెద వినుము దక్షిణసముద్రతీరంబున గంధమాధన పర్వతంబున సకల భువనవిఖ్యాతంబును బ్రహ్మహత్యా సురాపాన గురుతల్పగాది సకల పాపనాశనకరంబును అపవర్గఫలప్రదంబును సరక క్షేత్రనాశ

నకారిత్యైకైలాసాది పదప్రాప్తికరంబును సర్వకామదంబగు భనుష్కృతియును నొకతీర్థంబుగలదా తీర్థంబును ముక్తూరుస్థలింఁచిన జనంబులకు ఋణదారిద్ర్యంబులు వొలంగి సకల శుఖంబులుం గల్గుగాననీయనుజాండగు పరావసుండచ్చటికిపోయి స్నానంబొనర్చిన బ్రహ్మహత్యవధంబాయనని దేవతులు వచించిన అర్వావసుండాక్షణంబు జ్యేష్ఠుండగు పరావసుంగొని రామసేతువునకుంబోయె నపుడు పరావసుండు భనుష్కృతియందు సుకల్ప పూర్వకంబుగ స్నానంబొనర్చి లేచి నియతుండై యుండ యాకాశవాణి యిట్లునియె. ఓ పరావసు నీవానర్చిన పితృవధంబునం గలిగిన బ్రహ్మహత్యనశించె చింతనొందకుమని పరావసుండను జనసమేతుండై ప్రితుండగుచు భక్తిపూర్వకరీయగ రామనాథుం బూజించి విముక్తపాపుండై జనకాశ్రమంబునకుంబోవ నతిండును పులిధుం నిజపుత్రులంగాడి సంతతుఁడుండై తపంబొనరించుచుండె. ఓ మునీంబ్రలారా యివ్వధంబున భనుష్కృతి స్నానవైభవంబున విగతపాపుండగు పరావసునఖిలమునులు సంగీకరించిరిగాన బ్రహ్మహత్య సురాపానాది పాపంబులన్నియుండాననశించు నిండుకు సందియంబేల సత్యంబు భుజంబు ప్పలింప దెప్పంజాలరు యెవ్వండైన నీయధ్యాయంబు సాహాసంబున పఠించు వినునతండు బ్రహ్మహత్యాది సకల పాపనాశనం బొనరించునని శానకాదిమునీంబ్రులకు సూక్తిం దెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు

భనుష్కృతి ప్రకింసయు పర వసు బ్రహ్మహత్యావిమోచనంబును కథలంగల

ముప్పదిమూడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పది నాలుగు వ అధ్యాయము.

మహానీయగుణగోళులగు శానకాదిమునీంబ్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండెట్లునియె. ఓ మునీంబ్రలారా భనుష్కృతి మహాత్మ్యకారియగు సృగాలవానరసంవాదం బెరుంగించెద వినుండు పూర్వంబున చెలికాండగు నిర్దురు బ్రాహ్మణుల పాపకాగులై మరియొక జనంబున సృగాలంబును వానగంబై యవతరించి పూర్వజన సరణంబుగిలవారలగుచు పరస్పర స్నేహంబు గల్గియుండిరంత నొకనాడు వానరుండు రుద్రభూమియందుండెడు సృగాలంబుగాంచి ఓయీ వీవు పూర్వభవంబున మహాపాపంబొనర్చితివిగాన నీస్మృతానంబున పూరిగంధారికుంభితంబులు కుణపంబుల బక్షించెదవనిన సృగాలంబిట్లునియె. ఓ వానరోత్తమా నేపూర్వంబున దేవకర్తుండను బ్రాహ్మణుండ సకల వేదపారంగుడనై యుండియు నొక బ్రాహ్మణునకు పద్రవం బొసంగెదనని పిమ్మట నివ్వక

పోతిని దాననీకుత్పితంబు పు జన్మలబునొందితి యెవ్వండైన బ్రాహ్మణజనంబులకు విత్తం బాసంగెదననివచ్చి పిమ్మట సుసంగకయుండు నతండతికుత్పితంబగు గోమాయురూపం బునొండు మరియు పూర్వజన్మంబుల నొనర్చిన పుణ్యంబులన్నియు వందపాద్రహంబులె నిరర్థకంబునైన నశించు మరియు నాపాపం బశ్వమేధశతంబులు గావించినంబొంది నశించు కాళలబేసెరుంగనీవును నిరపరాధంబులగు వనచరంబుల హింసించితివిగాన తత్సాపశేషం బున వానరరూపంబు నొందితివనిన నామర్కటం బిట్లనియె. ఓ సృగాలంబా నేపూర్వశ వలబున వేదనాభుండను విప్రుండ మజ్జనకుండను విశ్వనాభుండను నామంబులవాడు మ జ్జనశకమలాయనునామధేయంబువేవెలయు ప్రాప్తనంబున మనకిర్వురకు స్నేహంబు గల డు వేతపంబొనర్చి యీశ్వరప్రసాదంబు నొందెలగాన పూర్వజశ్శ్లాసం బెరుంగుడు నీ వెరుంగవు నేనొకబ్రాహ్మణునియంటి శాకంబపహరించితిగాన సకల నరక బాధలనుభ వించి యాపాపశేషంబున నీవానరత్వంబునొందితి లోకంబునగరళంబు పాపంబుజేసిన వా నింజంపుబ్రహ్మస్వంబు హరణంబుగావించిన వానినిత్తద్వంశంబును దహించుగాన బ్రహ్మస్వ హరణంబుకంటె నధికంబగు పాపంబులేదాపాపంబుగావించిన నరుండు కుంభపాకాది నరక బాధలనుభవించి పిమ్మట వానరుండై జనించు మరియు బ్రాహ్మణులు బాలలైనను ద రిద్రులైనను వేదశాస్త్రవిహీనులైనను వారల నవమానింపందగిడు వారలు గోపించిన యగ్ని తుల్యులుగుడును నేనీవివరంబెరుంగుడుంగాన యెట్టివానరత్వంబు దొలంగునదియెరుంగ నీవు నునెరుంగవేమిసేయుదము మనలనెవ్వంజీపాపంబులనం బాపునని యివ్విథంబున ప్లవంగమ సృగాలంబులు జింతించుచుండ వారలపుణ్యవశంబున నై నయోగంబున యృచ్ఛచేమహా తేజుండును భస్మోహితినర్వాంగుండును త్రిపుండ్రాంకి మ స్రకుండును రుద్రాక్షమాలా భరణుండును శివనామపరాయణుండగు సింధుద్వీపుండమ మునీంద్రుకచటికి కరుదెంచిన వారలమునిగాంచి వ్రముడితులగుచు నమస్కరించి యిట్లనిరి.

ఓ సర్వభక్తశ్లామస్తా గృహదృష్టివలొకింపుము మాకెవ్విధంబున్ల సీరూపంబులు జొలంగునందుకుం దగిన యుపాయంబు వచించిరక్షింపుము భోకంబున దీపరక్షకులగు సా ధువులు ఆనాథులను కృపణులను ఆజ్ఞులను రోగపీడితులను నిత్యంబును రక్షింపుచుండురు గదాయనియనేక విధంబులవేడిన నామనీంద్రుండు కొంతదడపు చింతించి యిట్లనియె. ఓ సృగాలంబా నీవుపూర్వంబున దేవతగ్గుండను ద్విజుండవు నీవాకబ్రాహ్మణునకాథకద్వయ భాన్యంబాసంగెదనని వచించి పిమ్మట నివ్వకపోయినందున యీసృగాలయోనింజనించి తివి ఓ వానరుండా నీవు పూర్వంబున వేదనాభుండను విప్రుండవు నీవాక బ్రాహ్మణగృ హంబు శాకంబపహరించితివిగాన నీవానర రూపంబునొందితివి మీరిర్వురకుం బాపశాంతి కారీయగు నొకపుపాయంబెరుంగునెదవినుండు మీరలు దక్షిణసముద్రోపాంతంబున రామ సేతువునందుండు ధనుష్కాటి అర్ధంబునకుంబోయి యందు స్నానంబుగావించుండు దాన

సీరూపబులు దొలంగుతూర్వంబున సుమతియనువిప్రుండొక కిరాతీసంగంబొనరించి సురాపానంబును బ్రహ్మస్వహరణంబును బ్రహ్మత్యయంగావించి పిమ్మట ధనుష్కోటికరిగియందు మజ్జనంబుజేసి యాపావత్రయంబువలన విముక్తుండయ్యెననిన సృగాలవానరం బిట్లనియె ఓ తపోధనా సుమతియను విప్రుండెవనిపుత్యండతండేల సురాపానం బొనరించి కిరాతీసంగంబుగావించె పిమ్మట ధనుష్కోటియందెట్లు స్నానంబుగావించి యాపావంబులవలన ముక్తుండయ్యె నావిధంబు సచిత్తరంబుగా నెరింగింపుమనిన నీంధుర్వీపుం డిట్లనియె.

ఓ సృగాలవానరంబులారా పూర్వంబున మహారాష్ట్రదేశంబునందు సకల వేదవేదాంగపారంగుండును దయాళుండును శివనారాయణార్చకుండగు యజ్ఞదేవుండను నొక విప్రుండు గలండతనికి సుమతియనుతనూజుండుడయించి విటగోష్ఠిపరాయణుడై పితృమాతృభార్యపరిత్యాగంబుగావించి కాపిలదేశంబునకుంబోయి యందుసగ్వశనంబుల మోహించి వారలవలన ద్రవ్యంబులు బరిగ్రహించుచుండెను నొక కిరాతింగాంచి కామహణ వీడితుండై తస్యహరణునకుంబోవనదియు నిర్ధానుండగు సుఖుతింబిక్రిహించక నిగ్రహించె నిట్టి కిరాతీతరస్కృతుండయ్యును తత్సంయోగంబుగోరి చౌర్యంబొనరింబడుద్రవ్యంబులసంపాదించి దాన నాకిరాతింగాడి రమించుచు నొకపారపాత్రంబున దానింగాడి సురాపానం బొనర్చుచు నిట్లుబహుకాలంబు జననీజనకుల స్మరింపకనుండి యొకనొక సమయంబున కిరాతివేషధరుడై ఖడ్గహస్తగడుగుచు చోరులంగాడి చౌర్యంబొనర్చుం పొండ్వ దేశంబునకుంబోయి యందొక విప్రుసాహసంబున జరిగె తదీయగృహంబుగల ధనంబులం గొని మరలికిరాతిగృహంబునకుంబోవుచుండ ధీమంబునీలవస్త్రధరయగు బ్రహ్మహత్యరొద సీకంపంబుగ గజానంబుగావించుచు యతని ననుగమింపనతండు భీతుండై సకల దేశంబుల నంచరించి స్వగ్రామంబునకుంబోయినిజజనకుం గాంచి హతంద్రీనన్ను బ్రహ్మహత్యపీడించుచున్నయది రక్షింపుము రక్షింపుమనివేడిన నతండు పుత్రుంగావనుచ్యుతుండై యుండ యా బ్రహ్మహత్య నిట్లనియె.

ఓ యజ్ఞదేవా యితండు సురాపాయియు స్వర్ణస్త్రేయియు బ్రాహ్మణహంతయు మాతృపితృద్రోహియు భార్యత్యాగియు కిరాతీసంగదస్తుండునుంగాన నిలసినివిడుపుము నీ వట్లానర్పిపోయిన నిన్నును నీభార్యను యీతని యీగినిభార్యను నీవంశంబునుండిపొంచె ద నొకపుత్రునికై వంశనాశంబుగావించకుమనిన యజ్ఞదేవుండు పుత్రస్త్రేహంబు నమ్మిం బాధించుచున్నయది యేనేమిసేయుదునని చలుకుచుండ నాబ్రహ్మహత్య యీలించు వర్ణాశ్రమబహిష్కృతుండై మహాపాతకకారిగాన నితనియందువిశ్వాసంబునందకు మితనిదర్శనంబు జేయందగదనుచు యజ్ఞదేవుండు హుచుచుండ నాసుమతిని కరతలంబుచే బ్రహ్మరంపనతండు విహ్వలండై భూమింబడి, ఓ తంద్రీనన్నుంగావవేయని విన్నపింప యజ్ఞదేవుండు భార్యయందానును దుఃఖించుచుండ నవటికి దైవయామింబున శంకరాంశసంభూతుం

డగు చూర్వాసుండేతెంచిన సాభూసురుండామహర్షికి వందనంబుగావించి ఓతపోథనా నీ
 పు శంకరావతారుండవు పుణ్యంబొనర్చనివారలకు నీదర్శనంబుగల్గుట దుర్లభంబు మహీయ
 పుత్రుండు బ్రహ్మహత్య సురాపాన స్వస్థైయంబులనొనర్చిన వాడితనిబ్రహ్మహత్య బాధిం
 చుచున్నది నాతెంతడుదప్ప మరియొక పుత్రుండులేడు యీతండుమరణంబునొందిన మద్దం
 శంబుసమాలనాశనంబగు గాన దయాకుండై యీ బ్రహ్మహత్యనాశనంబై యీతండుపా
 పవిముక్తుండెట్లగు నట్లు ప్రసాదించి రక్షింపవేయనివేడిన కొంతదడవుచింతించి చూర్వాసుం
 డిట్లనియె. ఓ విప్ర త్రమా నీతనయందు గావించిన పాతుత్రయంబును సుకరంబుగాదిం
 చుకయ్యతప్రాయశ్చిత్తంబొనర్చినను శాంతిగలుగదు గాన నొకపుపాయంబు వచించెద విను
 ము దక్షిణానమంద్రతీరంబుననుండు శ్రీరామధనుష్కృతి తీర్థంబున నీతండు స్నానంబొన
 ర్చెనేని యాక్షణికంబు నీపాపపరిశుద్ధుండగు పూర్వంబున దుర్విసితుండను విప్రుండు దుష్ట్రీగ
 మనంబుగావించి యాధనుష్కృతికరిగి యందు స్నానంబొనర్చి తత్పాపంబుపానీ నిర్మలం
 డయ్యెనని చూర్వాసుండు యజ్ఞదేవునికెరుంగించెనని సూతుండు శానకాదిమునులకుం
 జెప్పెను.

ఇది స్నానంబుపూర్వంబున నేతుమాహాత్మ్యంబుననుండు

భనుష్కృతి శ్రవణంబు సృగాలవానరసంవాదంబును సుమతిమహాపాతక

మోక్షోపాయకథనంబును కథలంగల

ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ము ప్ప ది యై ద వ ల ధ్యాయ ము.

మహానీయగుణగరిమలగు శానకాదిమునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రు
 లారా యివ్విధంబున వచించిన చూర్వాసుంగాంచి యజ్ఞదేవుండిట్లనియె. ఓ తపోథనా దు
 ర్విచుండను వాడేల గుర్వంగనాగమనంబుగావించె నతండు జనకునిసామంచెయ్యది నతం
 డెట్లు ధనుష్కృతి స్నానంబుగావించి పరిశుద్ధుండయ్యె నావిధంబంతయు నెరుంగింపుమని
 వేడిన చూర్వాసుం డిట్లనియె. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా పాండ్యదేశంబున బహుశ్రుతుండగు
 ఇథ్థవాహుండను నామంబుగల భానురుండు రుచియనువనితంబరిణంబై దానియందు దు
 ర్విసితుండను పుత్రుంగాంచి యాతనయు బాల్యంబున పంచత్వంబునొందెనంతనాపాలుండు
 పితృకృత్యంబునగావించి పరివిహీనయగు జననింగూడి కొంతకాలంబుండ ద్వాదశాపింబు
 లు దుర్భిక్షుండయ్యె నంతనతండు బహుధాన్య సమృద్ధింబగు గోకర్ణంబుననుంబోయి యం
 దు బహుకాలంబు జననసమేతుండై కాశంబొనరించుచుండి యొకసమయంబున పూర్వకు
 ష్చుర్గసంపాకంబున తల్లింగాంచి ఆనంగబాణపీడితుండై రాగాంధీకృత మానసుండగుచు

బలాత్కారంబున రతంబొనర్చి పిమ్మట పాపపరిక్షుభిత మానసుండై చుఁగించుచు నేసకల పాపకారుల కధికుండ కామపాణిపీడితుండనై మాతృగమనంబొనర్చితిని చక్కాతాపంబు నొందుచు మహామునులసమీపంబునకుంబోయి యిట్లనియె. ఓ సర్వశాస్త్రప్రవీణులారా, నేగురుశ్రీగమనంబొనర్చితిని నాపాపంబునకు ప్రాయశ్చిత్తంబు వచింపుండది మరణంబైన సనితరంబైనవొనర్చెద నిండుకుసందియంబులేదనిన నతనింగాంచి వారలలో గొండతి తండు మహాపాతకుండితినితో భాషించినమాత్రంబున దోషంబుగలుగునని యూరకయుండిరి గొందరత్యంత కోపసులై ఓరి దురాత్మా నీవతిపాపుండ విచటనుండకు మెవటికైనది బొమ్మనివచించి రంత కరుణానిధియగు కృష్ణదైవపాయనుండు వారలవారించి దుర్విసితుల గాంచి యిట్లనియె.

ఓయీ నీవీజననింగాడి రామకృతంబగు ధనుష్కృతికరిగి మాఘమాసంబున సూర్యుండు మకరగతుండై యుండ నిరంతరంబును క్రోధవర్జితుండవు జితేంద్రియుండవు నిరాహారుండగుచు మాసమాత్రంబు స్నానంబొనర్చుము దాన గురుశ్రీగమన దోషరహితుండ నై పూరుండగుచవు లోకంబున శృతిస్మృతిపురాణాదులయందు ధనుష్కృతివై శపం బనక విధంబులజెప్పియున్నది యందుస్నానంబొనర్చినం బోనిపాపంబులేదు మహాపాతకకోటులైన నాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవానికి లక్ష్యంబులుగావు మన్వాదిశ్రుతులయందు ప్రాయశ్చిత్తాత్తరంబు జెప్పంబడియెను తద్వాక్యంబు వేదసమానంబుగ నెంచి త్వరితంబుగ జనని సమేతుండవై యచ్చటికింబోయి యందుస్నానంబొనర్చుమని వ్యాసుండువదేశంప దుర్విసి తుండాక్షణంబ ధనుష్కృతికరిగి వ్యాసోక్తప్రకారంబున ధనుష్కృతి స్నానంబొనర్చుచు జితేంద్రియుండును నిరాహారుండగుచు జననియుండానును మాసంబువసించి మాసాంతంబున పారణంబొనర్చి కృష్ణదైవపాయను సమీపంబునకుంబోయి నమస్కరించి యిట్లనియె. ఓ తపోధనా, నే మీరువచించినప్రకారంబున ధనుష్కృతియందు మహేశ్వరవందనంబు గావించుచు మాసంబు స్నానంబొనర్చితి నింకిటజేయదగిన కార్యంబైది దయాకుండవైవ చింపుమనిన సారాయణాంశజాండగు వ్యాసుండిట్లనియె. ఓ దుర్విసితా మాతృసంగమ జన్మంబగు దోషంబు ధనుష్కృతిప్రభావంబున నశించె నీవును బరిశుద్ధుండవైతివి సమస్తజనంబులు నిన్నుం బరిగ్రహింతురు నిండుకు సందియంబులేదు నీవింక దారసంగ్రహంబు నొనర్చి గార్హస్థ్య ధమంబునొంది శక్తియు క్రమానసుండవై సజ్జనలసేవించుచు నంధ్యోపాసనాది నిత్యకమంబులు గావించుచు నిర్జితేంద్రియుండవగుచు వారహరులం బూజించుచు పరులకు తాపంబొనర్చక పరాధ్యదయంబునకు చింతింపక వరదారలహస్త్రసమానులుగానెంచుచు గుకల వేదశాస్త్రంబుల నశ్వసించి యుకానోకప్పడైన నీసర్వణంబు నొండక యుండుము మరియు సేతిధుల నవమానింపకుము పిశ్చదనంబుల శ్రాద్ధంబొనర్చుము యెల్లప్పుడు నిరతరవైగుణ్యంబు నెంపకుము బాబాలోపనిషదుక్త ప్రకారంబున త్రి

పుండ్రోర్ధ్వపుండ్ర భారణంబొనర్చి హరిహరప్రియంబుగ తులసీమణిచూలారుద్రాక్షుల భ
రియించుచు తులసి బిల్వపత్రాదులచే యేకకాలంబైన ద్వికాలంబైనవారలం బూజింపు
ను తత్పాదోదకనిక్తంబును తులసీదర మిశ్రితంబగునై వేద్యాన్నంబుభుజింపుచు శై
శ్వదేవాఖ్యబలింగావించి యతులకు బ్రహ్మనిష్ఠుల కిన్నంబొసంగుము మరియు నభుజులను
వృద్ధులను రోగులను బ్రహ్మచారులను నిత్యంబు పూజింపుచు మాసృపితృపూజనంబుగా
వింపుము ప్రణవసమన్వితంబులు పంచాక్షరాష్టాక్షర ద్వాదశాక్షరాత్మికరంబులగు మం
త్రంబుల ప్రియతుండై జపింపుచు తత్తత్త్వంత్రాధినైవతంబుల ధ్యాసించుచు మరియు వి
ష్ణుక్త సకలధర్మరంబులగావించుచుండుము పిమ్మట దేహంతరంబునము క్రింబొందెదవని వ్యా
సుండువలికిన దుర్బిసీతుండవిష్విధంబున సకల ధర్మరంబులొనర్చుచుచు దేహంతరంబున ము
క్తింబొందె నతని జననియు కాలధర్మంబునొంది ధనుష్కృటిస్నాన ప్రభావంబున ఆపు
నర్భవదాయయగు ముక్తింబొందెనని దూర్వాసుండువచించి, ఓ యజ్ఞ దేవా నీవీపుత్రుం
గొని బ్రహ్మహత్యావిశుద్ధిగోరి ధనుష్కృటికరిగియందు స్నానంబొనర్చుమనిన యాభూసుం
దాక్షణంబు ధనుష్కృటికరిగి యందు షాణ్డ్యాసంబులు పుత్రసహితుండై స్నానం బొనర్చు
నకరీరవాణి యతనితో నిట్లనియె.

ఓ యజ్ఞ దేవా నీసుత్యుండొనర్చిన బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబులెల్ల ధనుష్కృటి స్నాన
నైభవంబున నశించె నిందుకుసంశయింపకుమని యూరకయూడె నావాక్యంబువిని యజ్ఞ
దేవుండు ప్రీతుండై పుత్రసహితుండై రామనాథుసేవించి ధనుష్కృటికరివందనం బొనర్చి
స్వగ్రామంబునకుంబోయి సదాచారుండై సుఖంబుండెగాననోజుంబుకా వానరంబులారా
సుమతిపాపమోచనంబెరుంగించితి మీరలునాతెరంగున ధనుష్కృటికరిగి స్నానంబొనర్చి ప
రిశుద్ధులగురదిగాక యితరప్రాయశ్చిత్తంబు లెన్నియొనర్చిన మీపాపశుద్ధిగా నేరదని సీంధు
ద్వీపుండెరుంగించిన యాక్షణంబు సృగాలవానరంబులచటికింబోయి యందుస్నానంబొనర్చి
తజ్జలపానంబునుం గావించి యాక్షణంబు పాపవిముక్తులును దివ్యవిమానారూఢులును కుసు
మవర్ష కీర్తమాణులును హరీశ్చయూరమకుట కటకాదిశోభితులును దేవబ్రంధవీజ్యమానచా
మరవిరాజితులగుచు దేవనగరంబునకుంబోయి మహేంద్రాధానసంబున నధివసించియుం
డెరి. ఓ మునీంద్రులారా ధనుష్కృటి మహాత్మ్యంబున సృగాలవానరంబులకు పాపమోక్ష
ణంబుగల్గిన తెరంగెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయము శక్తియుక్తుండై పఠించు వి
నుసతండు ధనుష్కృటిస్నానఫలంబునొంది పిమ్మట యోగిబ్రంధమగ్గభంబగు యాక్షణు
నొండునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందలి

ధనుష్కృటి ప్రశంసంబగు సృగాలవానరమోక్షణంబను కథలంగల

ముప్పది నైదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ము ప్ప ది యా తి వ్ర త ధ్యా య ము,

మహానీయగుణగరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా ధనుష్కృతిహిమనెరుగించెద భీమండు పూర్వంబున దురాచారుండను విప్రుండు దుస్సంయోగంబువలన బ్రాహ్మణ్యహీనుండై భేతాళగ్రస్తుండగుచు ధనుష్కృతియందుస్వాధ్వజానర్చి పాపవిముక్తుండయ్యెననియును నిండులెట్లనిరి. ఓ పారాణికోత్తమా దురాచారుండేహపం బానర్చి పిమ్మట ధనుష్కృతి కరిగియెట్లువిముక్తుండయ్యె నాన్యత్తంబంతయు నెరుగింపుమనిన నతండిట్లనియె. ఓవిప్రోత్తమాలాకా గౌతమనదీశరంబున దురాచారుండను విప్రుండువాసంబుచేయుచు బ్రహ్మ ఘ్నుసురావస్థర్షప్తేయగురుత్వలగాది పాపకారులంగాడి చరించుచుండ నాబ్రాహ్మణునకు దుస్సంసర్గదోషంబువలన బ్రాహ్మణ్యంబునశించె యెవ్వండైనను పాపకారులంగాడి యొకదనంబునందుచరించిన నతని బ్రాహ్మణ్యవతుధాంశంబు నశించు దినదవ్వయంబున ద్వితీ యాంశంబునశించుదినత్రయంబైన నత్యంతియభాగంబునశించుదినవతుష్కంబైన సకలంబున శించు పిమ్మట నారలంగాడికయనానస భజనాదులంగానించిన తత్త్వలపాతకుండగు నిందు కుసంధియంబులేదుగాన నాదురాచారుండిట్లు బ్రాహ్మణ్యహీనుండై పాపబాహుళ్యంబు వలన భేతాళగ్రస్తుండై తనశరీరంబు దానెరుంగక సకలదేశంబులవసంబుల సంపరించుచు పూర్వపుణ్యపరిపాకంబున దైవయోగంబుచే రాక్షసధనుష్కృతికరియందు భేతాళవ్రవేశతుండై మునిగిలేచి యాక్షణంబు భేతాళవిముక్తుండై స్వస్థచిత్తుండును పాప పరిశుద్ధుండగు చునే గౌతమీరవాసుండ నిదిజలధితీరంబిచటికేలయరుదెంచితిని మనంబునందలంచుచు యాసమీపవర్తియు మహాయోగివ్రవరుండగు దత్తాత్రేయుండను మునీంద్రులంగాంచి నమస్కరించి యిట్లనియె. ఓ మహాత్మానేదురాచారుండను నామంబుగలవాడ గౌతమీతీరనిల యుండ నిచటికెట్లురుదెంచితి కృపాళుండవై యెరుగింపుమనివేడిన నతండు ముహూర్త మాత్రంబుచింతించి యిట్లనియె.

ఓయీ నీవు మహాపాతకి సంయోగంబుజేసిన కారణంబున బ్రాహ్మణ్య రహితుండవైతిని నిన్నుభేతాళుండగు వాంచెంగానవివశుండవు మూఢచిత్తుండవై చరించెదవిపురా భేతాళుండు నిన్నుధనుష్కృతియందనేకవారంబులు ముంచెంగాన పాపపంజర విముక్తుండనైతిని మహాపాతకి సంసర్గదోషంబునశించె నిన్ను బీడించిన భేతాళుండు పూర్వంబున నాకవిప్రుండవందు భాద్రపదమాసకృష్ణపక్షంబున పితృసంగంబుగూర్చి పార్వణవిధానంబున శ్రాద్ధంబొనర్చని కారణంబున పితృశస్తుండై భేతాళత్వంబునొందె నతండును ధనుష్కృత్యవలోకనహక్రీయనీ భేతాళరూపంబువిడచి విష్ణులోకంబు నొందిగాన సర్వభూనపులకు ధనుష్కృతియందు సకల పాపవిలయంబుగోరి స్వానంబుగాదింపవలయు యే

నరులైన భాద్రపదకృష్ణపక్షంబున పితృలంగూరి-
 మరు వారలు భేతాగిరూపంబు నొంతు. శంకున ద్రోయంబడు, ఏ మనుజుండైన ఆత్ర
 కృష్ణపక్షంబున పితృసమాహారమునకి తరినాయకుండు పీతుండై ఆ జన్మమరణాం
 బులం బూజించియన్నంత యభోగంబులగుగంజేయు పితృదేవతలును సహస్రకల్పసహ
 సుగుణంబుగ నై మిమిభోగాదిసౌఖ్యంబులు తొలంగించు పిష్టులు నతండంగారశయాభ్రమణ
 వరకంబున ద్రోయంబడు యేమనవుండైన నాచతుర్దియందు మహాలయ శ్రాద్ధబుగావీరి
 మనతందీశ్వరప్రసాదంబున అభీష్టములనెల్ల నొంది సదావిజ్ఞానంబుచే వెలయుచు సురా
 షానాయకంబును స్వర్గప్రేయాయుతంబును చండావృషలీసంగదోషంబును నాశనంబు
 గావించి ఆశ్వమేధసహస్రఫలంబును పాండరీకాయతఫలంబునొంది దేవతంతంబున యీ
 శ్వరసాయుజ్యంబునొందు పితృలును లక్షకోటిశతకల్పంబులు లక్షకోటిసహస్ర కల్పంబుగా
 మోదంబునొంది యన్వయాభివృద్ధిం జేయుచుండు రట్లుగావించని మానవుండు కనకా
 పహరణంబునేయబోయినను సురాపానంబుజేయకయును స్వర్గప్రేయ సురాపానదోషం
 బులంబొందునతండు విధివిధానంబున యజ్ఞంబులానచ్చినను నిష్ఫలంబులగు మరియు నతం
 డు శరీరాంతంబునగు సంసారాధమహాహవనరకంబునంబడి కోటిసహస్రకల్పంబులు కో
 టిశతకల్పంబులు సకల భాధలంబొందు మరియు నాయమావాస్యయందేమానవుండైన మ
 హాశ్రాద్ధబుగావించిన వానిపితృగణంబులెల్ల సుధాపానసమంబుగ ఆనంతకాలంబు
 ప్రీతింబొందుచు బ్రహ్మాలోకనివానంబునొంది సంతానవృద్ధిగలుగజేయుచుండురు మరియు
 వాహదేవుండును రమానాయకుండును పీతులగుచు సకలైశ్వర్యంబుల నొసంగుదురు బ్ర
 హ్మహత్యాది దోషంబులెల్ల నాశంబునొందుసనాతన సకల ధర్మఫలంబులుగల్గు నతండు దే
 వతంతంబున బ్రహ్మైశ్వర్యజ్ఞానంబుచే సాయుజ్యంబు నొందునట్లుగావించనివాని చంశంబు
 నశించు పితరులును బ్రహ్మాలోకంబునొందినవారలైనను దుర్గతింబొందుదురు భాద్రపదమా
 సందేతించిన పితృదేవతలు మత్సుర్రులు ద్విజోత్తములకన్నంబిడుదురు దానదారుణంబ
 గునరకక్షేత్రంబుదొలంగు నాచారతారకంబుగా స్వర్గనివాసంబుగలుగునని సన్మాదం
 బుచే నర్తనంబు గావింపుచుండురు ఇహంచు పితృప్రీతికరంబగు భాద్రపదంబేతెంచిన ప్ర
 త్యహంబు భక్తియుతుండై యొక విప్రునకన్నంబిడిన నతని పితృమాతృకుల సుభూతులగు
 వారలు తృప్తిబొందుదురే మనుజుండైన భాద్రపదకృష్ణపక్షంబున బ్రాహ్మణోత్తములకభ్యం
 గంబుగావించి ఘృతసూపాదిసమేతంబగు నన్నంబొసంగు నాతని పితృగణంబులకల్పకా
 లంబు సుధాపానంబుగావించురు మనుజుండా తృప్తిపక్షసక్తమిమేద లమాస్యపర్యంతం
 బు ప్రత్యహంబును దేదవిదలగు మువ్వరబ్రాహ్మణుల యథార్థంబుగ విత్తలోభంగావించక
 బూజించి భక్తుభోజ్యులచే దృష్టిబొందింపవలయునట్లు గావించుట శక్తుండయ్యెనే
 నిర్వాదగమిదలుకొనెయైన ముఖ్యంబుగా మువ్వరబ్రాహ్మణుల కన్నంబిడవలయునట్లుగా
 విడిచిన బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరులు పితృదేవతలు దృష్టిబొందుదురు.

బహుబాషణంబులేల భావదక్ష్మి

‘త్రయంబునుత్పత్తిబొందు నిండుకుసుందియంబులొకతానవిచ్ఛేదంబుగావించుచుండు మరియొ
 డల వి త్తలోభంబుగావించందగదు యజ్ఞంబులకెల్ల దుష్టమునరుండైన నాన ప్రవివినంబునకు
 కంబుగ నాశ్రాద్ధంబుగావించిన పూర్వకాయహీనుండగు జన్మశ్చాదులనొసంగు పితృలును
 నోపవితరంగున ఫలంబొసంగనేరదు లోకంబునఁజరిపింతులును భక్తిచల నిడుడురతంబెల్ల
 లాశ్రాద్ధంబు భక్త్యైకప్రీతికరంబుగ జేయవలయునట్లు గావించని వారలకెల్ల యురోగాదుల
 లోకంబున మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించు వారలకెల్ల సంతాననాశనంబుగల్గెనేని
 శ్వశ్వంబులుంగల్లు నాశ్రాద్ధంబు కల్మాణంబులకెల్ల నాస్థిదంబగుటంచేసి మహాలయరథం
 పేరంబునిద్దినొందెంగాన మత్స్యకండు కల్మాణంబుగోరి యాశ్రాద్ధంబుగావించ వలయున
 ట్లుగావించనివారలు సంపద్విహీనులగుదురు యేజశంశు మాతాపితరుల మృతదినంబున
 శ్రాద్ధంబుగావించక పోవునాతండ్రిన భక్తియుక్తుండై మహాలయంబుగావించిన తద్వోపంబు
 వలంబాయు లోకంబున మహాలయంబుగావించవలయు శక్తిహీనుండగువాడు శిష్టులగు
 బ్రాహ్మణజనంబుల యధిఁచి భనభాన్యాదుల గ్రహంపషయ వారొసంగిక పోయిన
 క్షత్రియజనంబును వారలును నొసంగనిరనే శృజనంబును యాశించి యాశ్రాద్ధంబుజే
 యవలయు వారలందరు నొసంగకపోయిన పితృప్రీతి గోగ్రాసించితి యరణ్యులనుకు
 బోయి స్వకీయోదరంబును పాణులచేపీడించుచు అశ్రుసన్నికృతోరణుండగుచు ఓపితు
 రులారా నేదరినుండ కృపణుండ నిలాజుండ ప్రారకర్మకరుండ ప్రీతికరంబగు భావదవం
 బేతెంచిన మహాలయశ్రాద్ధంబుచేయ శక్తిహీనుండని లోకంబునంజట సంచరించితి స్వ
 ల్పభనంబైన ప్రాప్తంబుగాకపోయెగాన మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించ శక్తుండంగానేనమి
 నేయును మీరులుదయాపరులై క్షమింపవలయునని రొదనంబుగావించిన నతని పితృలెల్ల
 గుభాషింపంబుజేసిన నిజరూపదండంబున తృప్తులగుచు లోకంబున మహాలయార్థంబు
 విప్రజనంబులకన్తంపితి పితృహాంబెల్లు తృప్తినిొందుదురట్లగోగ్రాసారణ్య రుద్రసంబుల
 తృప్తినిొందుదురు.

మరియును భావదవంబున మహాలయంబుగావించ సూతకాదులచే విఘ్నంబుగల్గు
 నేని పిమ్మట నాశ్రాద్ధంబు వృశ్చికాంతంబులోపల గావించవలయు బుధుండు పితృర్థంబై యొ
 కవిష్కని హితామహాంబై యొకనిని ప్రపితామహార్థంబై యొకనిని మాతామహాంబై యొక
 ని మాతృపితామహార్థంబై యొకని మాతృప్రపితామహార్థంబై యొకని వైశ్వదేవార్థంబై ని
 ర్వుర విష్ణ్వర్థంబయి యొకని సింహువేదవిత్తములగువిప్రుల మహాలయాధిఁబయి యావర
 ణంబొనర్చవలయు అట్లు వానర్చకపోయినను పితృహాంబుగూర్చి యొకనిని మాతామహా
 వగంబుగూర్చి యొకనిని విశ్వదేవార్థంబయి యొకనిని విష్ణ్వర్థంబయి యొకని నిజ్ఞాన
 ల్యాగనైన వరణంబుజేయవలయు వేదసంపన్నులగు విప్రులవరణంబుజేయవలయుగాని కు

శ్చరితులగువారల వరింపదగు నట్లుగావింపకై శ్రావణంబువిధింపబడు భాద్రపద కృష్ణవర్షం
 బున నెవ్వండైన శక్తియుతుండై మహాలయ శ్రావణంబుగావించునంతడు సకలవిధానవా
 ణలయును సకలయజ్ఞఫలంబును తుల్యపురుషుని వాసనలంబును చాంద్రాయణాదివ్రతఫలం
 బును సాంగంబులగుచే
 సుంబులు పారాయణంబుచేసినఫలంబును గాయత్ర్యాదిమహామంత్ర
 జపఫలంబును శీతలీహసపురాణపారాయణఫలంబునుంబొందు మహాలయశ్రాద్ధంబునకుస
 మంబగు ప్రతీతియనులేదని బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర ప్రాప్తికారణంబును సకలశీత్రవ్ర
 తంబునెఱుఁగవచ్చుచుండు మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించిన భూతభేతాకాదులు ఆవస్తారపితౄచా
 మలెన్నియు నశించు సకలసంపదగల్గు నదియొనర్పకపోయిన మహాత్తరంబగు వ్రత్యకాయం
 బగు నిండుకు సంవియంబులేదు పూర్వకాలంబున సూర్యవంశసంభవుండగు దశరథుండు
 వసిష్ఠునిదేశంబువలన భాద్రపదమాసంబున మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి లోకవిశ్రుతులయి
 వెలయు రామాదులగు నల్లురపుత్రులంగాంచి యతిశయైశ్వర్యంబును శాశ్వతకీర్తియనుం
 బొందె పూర్వంబున రాజసత్తముండగు యయాతినరేంద్రుండు మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి
 వంశవర్ధనలగు యశవ్రత్యునిపుత్రులంగాంచి యనన్యదుర్లభంబగు న్వగంబునొందె
 నట్లుచువ్యవహరించున గావించి భరతుండను శుభపుత్రులందెన దమయంతి మనఃప్రియండ
 గు నలావనీ విభుండట్లమహాలయంబుగావించి సకలకృష్ణంబులుబాసి ఘోరంబగుకవిని ని
 గ్రహించి స్వకీయంబగు రాజ్యంబునొంది యంద్రసేనాభిధుండగుపుత్రుంగాంచె నత్యసం
 భుండగు హరిశ్చంద్రుండును మహాలయంబుగావించి విశ్వామిత్రకృతంబులగు డుఃఖంబులనె
 ల్ల నిరాకరించి భార్యపుత్రసమేతుండయి నకల సౌఖ్యంబులంబొందె మరియును మహాల
 లకాలియగు కార్తవీర్యజానండును మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి యష్టదశదివాధిప
 త్యంబునొందె. మరియును శ్రీరామచంద్రుండు దండకారణ్యంబున మహాలయశ్రాద్ధంబుగా
 వించి లోకకంటకుండగు రావణుంబరిచూర్చి నీతాదేవించె.

మరియును ధర్మానందనుండును మహాలయశ్రాద్ధంబుగావించి డుఃఖసాగరంబు నిర
 నించి భార్యరాష్ట్రాది శత్రుజయంబునొందె మరియును వసిష్ఠుండును ఆర్యులు శ్రీగురు
 గౌతముండును కుత్సండును ఆంగీరసుండును కాశ్యపుండును భరద్వాజుండును వి
 శ్వామిత్రుండును కుంభజుండును పరాశరుండును మృకుండును మొదలగు ఋషివ్రతరు
 లందరు మహాలయశ్రాద్ధంబులు విధివక్త్రకాశంబుగనొనర్చి అజిమాద్యష్టసిద్ధులబొంది జీవ
 మ్ముఖులైవెలసిరిగాన భూతింగోరువాని మహాలయంబుగావించ వలయునట్లుగావించని వా
 రలు భేతాశత్వులు నొందుదురు. ఓ దురాచారుండ నీవు పూర్వంబున మహాలయంబుగా
 వింపనికతంబున భేతాగ్రస్తండవై శరీరంబెరుంగక సంచరించెదవు. ఈభేతాకుండునుపూ
 ర్వంబున భరద్వాజమునివ్రతమపుత్రుండగు వేదనిధియును విప్రుండు యాకండు కుశస్థి
 యను గ్రామంబున నివాసంబుగావించుచుండినాచార్య క్రతమంబున మహాలయంబుగావింపక

పోయెంగాన నీ భేతాశరూపంబునొండె, నీచింత భాద్రపదమాసంబున వేదవిడులగు బ్రాహ్మణులంబాజించి వహళయంబుగావించుము దానదారిద్ర్యంబులుదొలగి సుఖంబునొండెదపు మహాపాతకి సంసర్గంబుగావించకుము భేతాశగ్రహణంబువలనంగలిగినదుఃఖంబు ధనుష్కోటిస్సాన మహాత్మ్యంబున నాశనంబునొండె స్వదేశంబునకుంబోయి సుఖంబునొంది యుండుమని దత్తాత్రేయుండునుడిచిన దురాచారుండా మహామునికి వందనంబొనర్చి కృతార్థుండై స్వగృహంబునకుంబోయి విముక్తభేతాశభయండును సంత్సృక్త మహాపాతకి నంసర్గదోషుండును స్వాశ్రమాచారనిరతుండును సంప్రీతమానసుండునునై వెలయుచు. రామచంద్రధనుష్కోటితీర్థ మజ్జనగౌరవంబుచే దేహంతంబున ముక్తింబొందె.

ఓ మునీంద్రులారా దురాచార పాపవిమోచనకరంబై పుణ్యంబగు వృత్తాంతం బెరుంగించితి యెవ్వండైన ప్రాయశ్చిత్తంబులులేని పాపంబులంబావించినను ధనుష్కోటికరిగి స్నానంబుజేసిన బిశుస్థుండగు లోకంబున శూద్రుండు శివలింగంబును. విష్ణువ్రతిష్ఠయు జేయందగదని మన్వాదిస్సృతికథలచే నచింపబడె దానింగాంచిన పాపంబునకు నిష్క్రమికలుగదు. ఇదియునుధనుష్కోటిస్సానంబున నశించు మరియిను బ్రాహ్మణజనంబుల నిందించుటయు శూద్రాన్నంబు భుజించుటయు క్రతులనిందించుటయు కన్యావిక్రమంబుజేయుటయు హయవిక్రమంబుల గావించుటయు వేదదేవ విక్రయంబులుగావించుటయు విశ్వాసభాతకంబుజేయుటయు భ్రాతృభార్యసమాగమనంబును ధర్మవ్రతంబుల విక్రయించుటయు తీర్థంబులవిక్రయించుటయు మాతృపితృద్రోహంబుగావించుటయు యతుల గురుల నిందించుటయు శివసత్కథానిదజేయుటయు నివి మొదలగు పాతకంబుల కెల్ల వృదును నిష్క్రమి గణగ నేరదాపాతకంబు నొనర్చినవారలైనను ధనుష్కోటితీర్థంబునకుం బోయి స్నానంబుగావించిన సకలపాపంబులంబానీ పరిశుద్ధులైయుండురని సూతుండు శాస్త్రాది మునీంద్రుల కెరుంగించె.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి పేతుమహాత్మ్యంబునందు
ధనుష్కోటి ప్రశంసయు దురాచారసంసర్గదోషశాంతియను కథలంగల
ముప్పదియాడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పదియేడవ అధ్యాయము.

మహానీయగుగరిష్ఠులగు శాస్త్రకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ శ్రుమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా రామపేతువునంగల తీర్థంబులలో ముఖ్యంబులై వెలయు చక్రతీర్థాదులగు గరువదినాలుగుతీర్థంబుల తెరంగెరుంగించితి నైక మీద

నేదివిసంగోరద రెరుంగింపుండనిన శాసకాదులిట్లనిరి. ఓ పారాజికోత్తమా చక్రతీర్థసమీపంబుననుండు క్షీరకుండతీర్థంబునకా నామధేయంబెట్లుగల్గె తద్వైఖవంబేలగు నదిసమీపరంబుగా నెరుంగింపుమనివేడిన సూతుండిట్లనియె. ఓమునీండులారా దేవీపురపశ్చిమంబున పుల్లగ్రామంబుననొక ప్రదేశంబుగలదచటనుండి శ్రీరఘునాయకుండు లవణాణవంబున సేతుబంధనంబుగావించె త తీరంబున దశానస్పశానకీర్తన ధ్యానంబులూనర్చిన మాత్రంబున సకలపాపనాశనకరంబై వెలయు క్షీరకుండంబను నొకతీర్థంబుగలదా తీర్థప్రభావంబెరుంగించెద శ్రద్ధాయతులరైవీనుండు పూర్వంబున వేదోక్తాచార సంపన్నుండగు ముద్గలుండను మునీండుండు దక్షిణసముద్రోపాంత స్థితింబగు పుల్లగ్రామ సమీపంబున నారాయణప్రీతికరంబుగ యజ్ఞంబుగావించుచుండ రమానాథుండు ప్రీతుండై యావిభవించిన ముద్గలుండు లక్ష్మీనిరాజితోరస్సుండును కాలుమేఘసమప్రభుండును పీతాంబర్నిరాజితుండును కౌస్తుభాలంకృతుండును శంఖచక్రగదాపద్మనిరాజిత చతుర్భుజుండును వినతానంద రోహుండగు పుండరీకాక్షుం గాంచి భక్తిపరవశుండై పులకాంతికివిగ్రహుండగుమనిట్లునిస్తులించె. ఓ రమానాయకా నీవు సకలజగన్నిర్మాతపు తత్వాలుకుండపు తత్వంబున మత్స్యరూపిని కమతావతారుండపు వరాహ నారసింహ వామన జామదగ్ని రాఘవ బలభద్ర కల్కాద్రి రూపధారిని విజ్ఞానస్వరూపుండపు నిన్ముంగొనయాదనాదరంబే నిలజ్ఞుండ కృపణుండ హ్రుండు షిశునుండ దాంబికుండ పరదార పరిద్రవ్య పరక్షేత్రలోలువుండ నన్నంగరుణాదృష్టివలతోకించి రక్షింపుమనివేడిన నారాయణుండు ప్రీతుండై మేఘగంధీర రవంబుగా నిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా సీయజ్ఞంబున శ్రత్యక్షరూపంబున హవిర్భోజనంబు గావించనే తెంచితినిన ముద్గలుండు సంతోషంబునొందియిట్లనియె. ఓ రమానాయకా నేధన్యుండ నైతి మత్స్యైయుసుకులును కృతాన్తులై నాజన్మంబును తపంబును వంశంబును ఆశ్రమంబును సాఫల్యంబునొందె యోగిండులు మనంబున నిరంతరంబును దలంచుచుండు నీవు సాక్షాత్కారంబునొందితిని మదీయ క్రతురాజంబు సఫలంబయ్యెననుచు ఆవాహనాసనాది షోడశోపచారంబులంబూజించిన హరియునప్రీతుండై హవిస్సునుభుజించె తృప్తింబొందె నంతనగ్నియు సకలామరసంఘంబులు చరాచరాత్మకంబులగు జగంబులన్నియు తృప్తింబొందె సాసమయంబున లక్ష్మీకాంతుండు ముద్గలుంగాంచి ప్రీతుండై వరంబువేడుమనిన నతండిట్లనియె. ఓ రమానాయకా నీవు శ్రత్యక్షంబునొంది భుజించుటవలనం గృతార్థుండనైతి నింకవరంబొండెద్దిగలదై నను నీయందు నిశ్చయంబును నిష్కపటంబగుభక్తింబ్రసాదింపుము మరియును ప్రతిదినంబును ప్రాతస్సాయంకాలంబుల పయోహోమామంబు గావించుట శ్రుతివోదితంబుగాన నేత్యత్వ ప్రతింగోరి సురభిక్షీరంబున సత్యంబు హోమంబుగావించంగోరద నేనిధానుండ నాకెట్లు సురభిక్షీరంబుగల్గె నట్లు ప్రసాదింపుమనివేడిన

నారాయణుండు అమృతాశనుండగు విశ్వకర్మారావించి స్ఫటికశిలాభేదంబుల నొకసరోవరంబు నిమిషాంశముని యాజ్ఞాపింప నతండట్లానవఁ గురభిరావించి యాతండుమధ్యమండు మత్స్యీతింగోరి నిరంతరంబు పయోహేమామం బానర్పంగోరెడుంగాన నీవీ సరోవరంబును సాయం ప్రాతఃకాలంబులనరుదించి పయోపూరంబులపూరింపుమితండు దానహేమామంబుగావించుచుండు ననిన సురభియు నంగీకరించె సంతమాధపుండు ముద్దులుంగాంచి యిట్లునియె.

ఓ తపోధనా నీవీసరోవరస్థితంబగు సురభిక్షీరయుచే నిత్యంబును సాయంప్రాతఃకాలంబుల మత్స్యీతింగోరి హేమామంబుగావించుము దానసేతుష్టింబొందెద నీతీర్థంబుక్షీరమండంపెనిలోకంబున ఖ్యాతంబొందు నీతోయంబున స్నానంబుగావించిన వారలు పంచమహాపాతకంబులవలన నుపపాతకంబులవలననుబాసీ పరిశుద్ధులగుదురు నీవును దేహాంతంబున ముక్తబంధనండైనై నన్నుంబొందెదవని యానతిచ్చి తిరోహితుండయ్యె సంతనామునీంక్రందును నారాయణుంగూర్చి ప్రియతుండై యవేకశతసంవత్సరంబులు సురభిక్షీరంబున హేమామంబుగావించుచు దేహాంతంబున విష్ణుసాయజ్యంబునొందె వో మునీంద్రులారా క్షీరమండతీర్థంబునకానామంబుగల్గిన తెరంగెరుంగించితి పూర్వకాలంబున కాశ్యపునిభార్యయగు కక్రపుకపటంబుజేసి సపత్నియగు వినకంబరాజితంగావించి దోషంబునొంది పిమ్మట భర్తృవాక్యచోదితయై యాతీర్థంబున స్నానంబొనర్చి పరిశుద్ధురాలయ్యె నెవ్వరై ననుపరిశుద్ధమానసులగుచు నందుస్నానంబుజేయుదురో వారలకు వేదశాస్త్రంబులు యోగజపతిపోషియమంబులు తీర్థంబునిషేవణంబులే. నా తీర్థబిందు సుంయుక్తంబగు గాలిసోకినను బ్రహ్మలోకప్రాప్తింబొందుదురు మరియు నాతీర్థోత్తమంబున స్నానంబుజేసినవారలు సూర్యాగ్ని సమానతేజునై వెలయుదురు యెన్నడును వైతరిణ్యాదినరకంబులంబొందరు యేనరుండైన కామధేనుసమంబగు నాతీర్థంబుగర్భియుండియు నితరతీర్థంబుల సేవింపంబోవుట గోక్షీరంబునిద్దంజై యుండ యర్కక్షీరంబుగోరుటకు సమానంబగు నేఘజాస్ఫులనంబుగావించి వచించెద వినుండాతీర్థంబునందు స్నానంబు గావించిన వారల కలభ్యంబేదియునులేదు ముక్తియుం గరస్సంజైయుండు సత్యంబు సత్యంబు యేనరుండైన నీమధ్యాయంబు పఠించు వినునతిండు క్షీరమండ తీర్థస్నాన ఫలంబునొందు నిశ్చయంబుని శాసకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరువ్వించె.

ఇది స్నానందపురాణమునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున

క్షీరమండ స్వరూపకథనంబున కథంగల

ముప్పదియేడవ యధ్యాయము సలపూర్ణము.

ము ప్ప ది యో ని మి ద వ అ థ్యో య ము.

మహాసీయగుణగరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీంద్రులు సకలపురాణార్థ విశారదుండగు సూతున కిట్లనిరి. ఓ పారాణికోత్తమా కద్రూవినత లెవరితమాజు కద్రూవేల ఫలంబున సపత్నిబరిభవించె పిమ్మట క్షీరకుండ తీర్థంబునన్నానంబుజేసి యెట్లు ఆదోషంబువలన విముక్తయ్యె నా తెరంగంతయు. సవిస్తరంబుగా నెరుంగింపుమనిన సూతుం డిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున ప్రాజాతిపుత్రికలగు కద్రూవినతలు కశ్యపుంబరిణయంపై తత్ప్రసాదంబునొంది యుండిరందు కద్రువు శేషవాసుక్యాద్యనేక వన్నగంబులగబడినె వినత అరుణగరుడులను పుత్రులనిర్వ్వరంగాంచె యిట్లుండ కద్రు ఒక సమయంబున నంతికంబున సంచరించు నుచ్చైశ్శ్రీపుంగాంచి కవటంబుజేయందలంచి వినతంబిలిచి ఓవీసతా యీ యశ్వంబు నీలవాలంపై ప్రకాశించెడు జూడుమాయనిన నాచిడ ఓకద్రూ యీయ శ్వరాజంబు శ్వేతవాలంపై యుండ నీలవాలంబని యేలవచించెదవనియె నిట్లా యిర్వ్వరు వివాదంబుజేసి పరాజయరీబునెగిదనవారలు దాక్షిణ్యంబునొందునట్లు పణంబుగావించిరంత కద్రువు నిజతనూజులగు సహరాజంబులకడకుంబోయి ఓ పుత్రులారా నే దాసింగాక నుండునట్లు శ్వేతంబగు నుచ్చైశ్శ్రీపువాలంబు నీలంబుగాజేయుండన వారలంగీకరింప. యుండ కద్రువురోపమూర్ఛితయై జనమేజయుండుపేయ సర్వయాగంబున నాశనంబునెంచుండని పుత్రులకుశాపంబొసంగ వారలలో కణ్ణోటకుండనువాడు దీనుండై జననిపాదంబులవయిబడి యోతల్లి నేనుచ్చైశ్శ్రీపువాలంబు నీలంబుగాజేసెద భీతిబొందకుమని యాక్షణంబ స్వభోగంబుచే నుచ్చైశ్శ్రీపువాలం బంజనప్రథంబుగాజేసెనంత కద్రూవినతలు యుగాంత కాలంబున యోగనిద్రావిరాజితుండగు అది నారాయణునకుశయనంబును శశాంకశంఖమాణిక్య ముక్తైరావణకారణంబగు నముద్రోపాంతంబుననుండు నుచ్చైశ్శ్రీపుంజేరి రంత వినతకృష్ణవాలంబగు దేవరాజవాహనంబుగాంచిరుఃఖితయై కద్రువుకుదాసీయైయుండ తార్జ్యుండండంబునెడలి గిరిమాత్రశరీరుండై పుతాశనుంబోలెడిజిల్ల నాతనిదేహమాహా త్త్యంబున కచ్చేరువంది నిజారలనేకవిధములబాగడిరి. భువనోత్రయంబునుభీతిబొందెనంత వతండనూరుబృహ్మంబునెక్కించుకొని మాతృసమీపంబుజేరిన కద్రువు వినతంగాంచి ఓ చేటి కానే నాగాలయంబునకు బోవంగోరెద నీపునునన్నవహింపుము నీపుత్రుండగుగరుడుండు మత్పుత్రులవహించునని యాజ్ఞాపింప వినతగరుడుంగాంచి యోనందనా నీవీసర్వంబుల మోయుమనిన వతండు జననీవాక్యంబులభంగికరించి యాసర్వములవహించె వినతయు కద్రువనువహించె నంతతాక్ష్యుండు సహస్రాంకు రథసమీపమునకు వేగంబునబోయిన చండకిరణు రక్షితుండలంబులవేడిమికోర్వనోపక సురగంబులు నుర్వింగూలిన కద్రువు సహ

సాక్షు ననేకవిధములంబొగడి తత్ప్రసాదాసాదిత జ్ఞాసారంబుల పుత్రులకెల్ల శాంతి గావించె నంత సరిస్థవంబులు గరుడుంగాంచి యిట్లునిరి.

ఓరీ చేటిపుత్రా ద్విపాంతరములజూడ మాకభిప్రాయముగలదు గానమమ్మనహించి యచటికింబొమ్మనిన నాతండ్రిగూవించి యొక సమయమున *వినతంగాంచి యిట్లునియె. ఓ జననీ నే యురగంబుల మోయుటకును నీవీ కద్రువనుమోయుటకును గారణంబేమి మరియు నస్వీయురగంబులేల చేటిపుత్రుండాయని వచించెదరిదియంతయు నిజంబెరుంగింపు మనిన వినతయిట్లునియె ఓతనయా నేపూర్వంబున ప్రూరచుగుగగిసచే ఫలముపరాజితసై దానినైతితత్కారణమున నీవును చేటిపుత్రుండని పిలువంబడుచు నీయురగముల మోసె దపు నే నీకద్రువనుమోయుచున్నదాన నేనేమిసేయుదునని భిన్నయై యెరుంగించిన తా య్యుండీ దాస్యంబేలాగునంబాయ నిందుకుజేయందగిన కార్యంబెన్నియనిన వినత నీవి ప్పడ సర్వములకడకుంబోయి యీదాస్యవిమోచనంబున కుపాయంబడుగుమనిన నతం డాక్షణంబ సర్వములకడకుంబోయి ఓయహింబ్రలారా మీరేదీయెనంగోరిన నదిదెచ్చియిచ్చెద మాకీదాస్యవిమోచనముగావించుటందనిన పన్నగము లమృతంబుగోరిన నాతిండ్రి దెచ్చియిచ్చెదనవచించి జననీసమీపమునకుంబోయి యాతెరంగంతయునెరుంగించి యప్పు తాపహరణమునకుంబోయెద నాకలివొడమెడు భక్త్యంబాసంగుమనిన వినత యోపుత్ర కా సముద్రమధ్యముననుండు రుశ్మదీత్రులగు శబరలం భుజింపుము వారలయందొక విప్రుండు శబరీసంగకౌతుకియైయుండు నతం డగ్నియుంబోల బ్రహ్మతేజసున కంతంబు దహించువానినెరింగిపరిత్యజించుము నీశరీరంబంతయు మరుదాదిదేవతలు రక్షింతురుగాక యనియోశీర్వదించియూపిన గరుడుండాక్షణంబ శబరాలయమునకుంబోయి వారలనెల్ల భక్షించుచుండ శౌకత్రాహ్మణుండు గిరిధరిబ్రవేశించు విహంగముల విధంబున విప్రుతంబగు గరుడుని కంతంబిలంబునంబ్రవేశించు శబరలలోనుండి కంతంబుదహింప వై నతేయుండె రింగి ఓవిప్రుండా నీవు పాపకారివియైనను వభ్యుండవుకావు కాన త్వరితముగి కంతమువె డింబుమనిన నతండు మధ్భార్యయగు శబరీని వెడలింపుమనివేడిన గరుడుండట్లానగ్ని నంత నావిప్రుండు నిషాదీసహితుండై యథేచ్ఛంజనియె నంతభగోత్తముండాశబరలనెల్ల భక్షించి యలవేగమున నిజజనమండగి కశ్యపమునీంద్రుంజేరి యోలిపోధనా మదీయమాతృదాస్య నిరాసార్థరీప్త యమృతంబు దేరంబోయెద నాకాహారం బాసంగుమనివేడిన కశ్యపుం

ఓ వై నతేయా పూర్వంబున బ్రాహ్మణవంశసంభవులగు శువ్రవేదికభావసులున గ్రా తరిరుద్వరు విత్తవిరోధులుచే పరస్పర శావణులంబొందిరి వారలలో సుత్రతీసుండుషడ్వ్యో జనోఛాక్రియంబున తద్విగుణాయామవిస్తర సంయుతంబగుగజంబయ్యె విభావసుండునత్ర యోజనోఛాయంబును దశియోజనవిస్త్రలంబును పూర్వంబయ్యె నిట్లాయుద్ధరు పూర్వవై

రంబున పరస్పరజయంబుగోరి యాసరోవరంబున యుద్ధంబుగావించుచున్నవారు వారల భక్తింబి తృప్తుండవై యమృతంబుదేరంబొమ్మనియజ్ఞాపింప గరుడుండొక్కణంబ మహాకాయంబులగు గజకచ్చపంబుల సఖంబులంగొని యొకతీర్థాసమీపంబునకుంబోవ తత్తీరజంబును మహాప్రాయంబగు రాహిణీయంబను నగంబాగరుడుంగాంచి వోయీ శతయోజనాయతంబగు మదీయశాఖపై యొక్కజకచ్చపంబులకుంబింపుమనిన సతండ్రగోనర్న యాశాఖపంబుంబునందు నది భగ్నంబయ్యెనంత నాశాఖనవలంబించి యధోముఖులై తపంబొనర్చు వాలఖిల్వమునీంద్రులంగాంచి యిదిభూమింబడిన ఈమునిసంఘంబులకు వాళయగునని దానింగొనియంబరంబునంబోవుచు జనకాజ్ఞ చేసిజనానంబు నగంబున నాశాఖవిడిచి గజకచ్చపంబులభక్తింబి తృప్తుండై యమృతాహరణార్థంబై బోవుచుండ దివంబునమహాత్పాతంబులయ్యె నంతనింద్రుండు బృహస్పతింగాంచి యాతపోధనా యీయత్పాతంబులకుంగారణంబెరుంగింపుమనన సతండిట్లనియె. ఓ పాకశాసనా పూర్వంబున భవజ్జనకుండగు కశ్యపుండుజన్మంబుగావించసకల సురసంఘంబులు మునీంద్రులను యజ్ఞభారంబులంగొని యరుదెంచుచుండ సీవాసమయంబున గోష్పదజలంబులమజ్జనంబుగావించు వారలును అంగుష్ఠప్రమాణదేహులును యజ్ఞసంభారయుతులగు వాలఖిల్వమునీంద్రులంగాంచి పరిహసంబుజేసితివిగాన నామునీంద్రులు క్రోధజ్వలితాననులై యింద్రశత్రుండగు పుత్రుండుకశ్యపునకుదయించునని మోహంబుగావించిరి గానగరుడుండుపుత్రుండై యుద్ధవింబి యొప్పుడు సుధాహరణంబుగోరి యరుదెంచుచున్నవాడుగాన నీయత్పాతంబులయ్యెడునని వాచస్పతియెరుంగించిన యింద్రుండొక్కణంబ యమృతరక్షకులరావించి గరుడుండమృతంబుగోరివచ్చుచున్నవాడు మీరలతిప్రయత్నంబున రక్షింపుండని యజ్ఞాపింప వారలియ్యకొని యాయుధపాణులై యుండ పక్షింద్రుండునునచటికిమహావేగంబునంబోవ వారలుభీతిల్లి యద్రుశస్త్రంబులంగొని యుద్ధంబువేయించుండ సువర్ణుండు కొందరతుండొగ్రంబున కొందరపక్షంబులఖండించుచు పక్షువిక్షేపంబుగావించ ధూళి యాకసంబుగపైసంత త్రిదశప్రేరితుండగు పవనానుండాధూళీపుంజంబునరిసించిన ఖగేంద్రుండుక్రోధవదీప్తుండై రుద్రవసుమరుదాది సురసంఘంబులనెల్ల పక్షతుండంబులంబీడింకవారలును భీతులై పలాయనంబునొందరంతపురోధాగంబున జ్వలించునగ్నింగాంచి నదీజలంబుచేశాంతంబొందించి యొకప్రమచ్చక్రంబుజూచి సంక్షిప్తాంగుండై తదంతరాళంబున బ్రవేశించి సతిభయంకరరూపంబులై జనంబులదశానమాత్రంబున భస్మంబుగావించసోపు యహింద్ర ద్వయంబుగాంచి వానిశరంబుల కాల్గొనొక్కియమృతంబెత్తుకొని యంతరిక్షంబునంబోవుచుండ రమానాథుండేతెంచి యొనైనతేయా నీప్రతాపంబునకుమెచ్చిరి వరంబువేడుమనియోనతిచ్చిన ఖగేంద్రుండు ప్రీతుండగు రమానాథుంగాంచి యొకమలమనోహరా నాతెల్లిప్పుడు జరామరణంబులు లేకయుండునట్లును సేసేవావానంబును కేతనంబగునట్లునుం బ్రసాదింపవేయనివేదిన నా రాయణుండంగి

కరించి యావరంబొసంగి యంతర్ధాన గతుండయ్యెనంత నాఖండలుండేతెంచి యాగరుడుని పక్షంబులపై కులిశంబునేచిన నతండు నవ్వుచు పాకశాసునంగాంచి యిట్లనియె యోపురు మూతా త్వత్కుగితపాతంబువలన నాకువేదనగలుగనేరదు అయిన నొకపర్ణంబొసంగెద దాననిది సుఖలోబ్యోగంబగునని యొకపర్ణంబొసంగ సకల స్థురమునిసంఘంబులారచవ ర్ణంబులనుఃకీరత్వంబునకుమెచ్చి సువర్ణుండనిపొగడిరంత గరుడుండిచ్రునితో మరలనిట్లనియె యోపురందరా నేనచరాచరాత్మకంబులగు సకల లోకంబుల వహింపంజాలుదు శవా దృశసహస్రంబులైనను నాకుయుద్ధంబున లక్ష్మ్యంబుగావు నీవేమి నేయోవోపుడుననినర్జుర నాయకుం డతనిసామగ్ధ్యంబున కాశ్చర్యంబునొంది శాంతంబుగా నతనితో యిట్లనియె.

“ఓ ఖగేంద్రడా అజయండనమృతుండవగు నీకమృతంజేల దీనినొరులకిచ్చిన వారలు జరామరణవృత్తులై మాకంటెనధికులై మచ్చుబాధింతురుగాన మరలనాకిచ్చిన నతండింగ్రం గాంచి యోసురనాయకా నేయమృతంబుగొనిపోయి యురగులకిచ్చి నామాతృదాస్యంబు వాపెద పిమ్మట వారలువయోగింపకమున్న నీవాయమృతంబుగొనుమన దేవేంద్రుడు ప్రీతుడై వరంబువేడుమనిన సువర్ణుండు కపటంబుచే మజ్జననిదాసింగాజేసి న్న యురగంబులెల్ల నా శనంబగునట్లు గావీంపుమని వేడిన నింగ్రుండావరంబొసంగె నేంత గరుడుండమృతంబుగొని యురగులకడకుంజని యోవన్నగంబులారా యమృతంబులెచ్చి కుశంబులపైనుంచి మీరలిం కమజ్జనంబుగావించి పానంబొనర్పండు మజ్జననిదాస్యంబుబాపెననిన సర్వరాజంబులంగీ కరించె నింగ్రుండాతరియమృతంబుగొని దివంబునకుబోయి యథాస్థానమునందుంచె నా సమయమున భుజంగంబు లమృతంబుగానక నదియొచ్చినదథల నాకుటవలన జిహ్వంబు లకుశాగ్రతాడితంబులై ద్వివిధములయ్యె నాటంగోలె పాములెల్ల ద్విజిహ్వలనబరగె నమృత స్థితింజేసి ధగ్గులుకవిత్రంబులయ్యె నివ్విధమున గరుడుండు జననీదాస్యమువాపి కపటమున నిజజననిదాసింగాజేసుకొనిన కద్రువుం గాంచి కోపమునభర్తృపరిచర్యకహుళాకాయుం డునని శాపంబొసంగి యభేచ్ఛంబోయెనంత కద్రూవినతలుభర్తృ సమీపమునకుబోవ నా మునిపుగగవుండు కద్రువుం గాంచి కోపసంరక్తలోచనంండై వోరురాత్మికావినశంకపటము నంబరాజింజేసితివిగాన మత్పరిచర్యకుండగవు యేమనుజుండైన ను యేయంగనయైననుపరు లంగపటనుగావించి జయమునొందుదురో వారలు మహాపాతకులనంబడుదురు తత్సంభాషణముగావించిననగుండు బ్రహ్మహత్యాసురాపాన స్వర్ణస్త్రోహాదిదోషములంబొందు పిమ్మట నరకమునంబడుదురు మరియును ఫలజేతృపజ్జఘటించువాడతి దారుణనరకమునొందు మ దీయు నతనిదగ్గనముగాంచి నగుండు పాపశాంతి కై సూర్యునైన జలమునైన పావమైన విలొకింపవలయు యచటనతండువష్టింపు నచట నివాసముగావించిన వారలెల్ల నరకప్రా ప్తులగుదురుగాన మత్సమీపముననుండకుమని కద్రువనుధికాగ్రముజేసి స్వచ్ఛకీలయగువిన తంబిగ్రహించె నిట్లుకశ్యపమహామునిండుచే నిరసంపంబడి యతని పాదపతితయై విలపింపు

మన్నన సతండంగీకరింపకపోయిన వివరములున్నయె. ఓ మునీంద్రామధ్యగిని దయాకుండవై రక్షింపు భుజనమునపాపముగావించె యమింపుము లోకమున భవాద్యశులగు సాధువులెల్ల దయాశువులై యుండురుగదా యనివేడిన వివరంగాంచి కళ్ళపుండిట్లనియె.

ఓ వివతా యీపాపమునకు శాంతియొనర్చినంగాని యీడురాచారింగై కొన నే మున్నగువచించెద నిశ్చయంబనిన వివరముల్లినియె. వోమునీంద్రా యీపాపమునకునిష్క్రమింపగావించి త్వత్పరిచర్యాహా యెల్లగునది వచింపవేయనివేడిన సతండు కొంతదడపు చింతించియున్నయె. దక్షిణసముద్రతీరమున విరు క్తిదంబగు భల్లగ్రామమున పాపవివాశనంబగుక్షీరసరంబను నొకతీర్థముగలదు కద్రువచటికింబోయి స్నానంబొనర్చిన నూత్రమున దోషవీముక్తియగు సట్లుగావించక స్రావ్యశ్చాయతము లొనర్చిన నీదోషమునశ్చింపదని కళ్ళపుండువచించిన కద్రువు పుష్రిసహాయనియై కతివయదినముల క్షీరసరంబునకుంబోయి వీజితేంద్రియము వ్రయతయ్యునై సుకల్పపూర్వకముగా స్నానంబొనర్చి దినత్రయంబువ వాసముండి చతుర్థాదివర్షమున అదరపూర్వకముగ స్నానముజేయుచుండ అశరీరవాణి యిట్లనియె. వోవనితా యీతీర్థమున స్నానముజేయుటజేసి గరుడోక్తశాపమునశించె. భర్తృశ్రూపణమునకగుణాలనైతివి ఫలజేత్సదోషమునశించెనింక భర్తృసమీపమునకుం బొమ్మలందు నిన్నుదిబ్బిగ్రహించుననివచించిన కద్రువు యాయశరీరవాణికి వందనముగావించి యీతీర్థమునకు వ్రదక్షిణముజేసి పుత్రసహితయై భర్తృసమీపమునకుంబోయె సంత వామనీంద్రుండు క్షీరసరోజముల స్నానముగావించి ధూతపావయగు కద్రువంగాంచి అత్తశ్రూపణమునకంగీకరించెను. ఓ మునీంద్రులారా కద్రూపాపవిమోక్షణంబగు వృత్తంబెరుంగించితి యెవ్వండైన క్షీరసరోవరమున స్నానంబొనరీత ముక్తింబొందు మునియును యేమనుజొండయిన యీయభ్యాయము భక్తియుక్తుడై పఠించు వివరతండు క్షీరకుండ స్నానఫలమును అశ్వమేధాదియజ్ఞఫలమును గంగాది సర్వతీర్థఫలమునుబొందు నిశ్చయంబని శానకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది సాగ్రందపురాణంబునందలి నేతుమాహాత్మ్యంబునందు
క్షీరకుండ ప్రశంసయు - కద్రూఫలదోషశాంతియను కథలంగల
ముప్పదియెనిమిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

ముప్పది తొమ్మిదవ అధ్యాయము.

మహానీయగుణగరిష్టులగు శానకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణాభిజ్ఞుండగు సూతుండెట్లనియె. ఓమునీంద్రులారా పూర్వంబున రావణాదులగు నక్షంపదులు మరణంబునొందిన

పిమ్మట వానరులందరు గంధమాఞ్జనంబుకరుగ్గుడెంచి సర్వలోకోపకారార్థకంబై యొక తీర్థంబునిర్మించి యీతీర్థంబున స్నానంబుగావించిన మావభులుదిగ్భాతపాపులయి జరేక దారిద్ర్యంబులనొందక ము క్తిబొందుదురు యీతీర్థంబు నెవ్వండ్లైననిరంతరంబు వ్రువించుచుండు సతందీప్తితపరంపరలనొంది పిమ్మట పరమపదంబునొందు నీతీర్థంబునకు సప్తశంబులైకయుండునని వరంబులొసంగి రామచంద్రు కడకుంజని సమస్కార పూర్వకంబుగా ఓ రఘునాయకా యీతీర్థంబునకు పుత్రమంబగు వరంబొసంగవేయనివేదిన రామచంద్రుండు ప్రీతుండై యీకపితీర్థంబున స్నానంబొనర్చినవారలు గంగాదిసర్వతీర్థస్నానఫలంబును అగ్నిష్టమాది యజ్ఞఫలంబును గాయత్ర్యాది మహామంత్రజప ఫలంబునుం బొందుదురని వర్ణంబొసంగె సంత శశిశేఖరుండును నలువయుఃసహస్రాక్షుండును యముండును వరుణుండును ఆదిత్యుండునుమరియునుంగల నిలింపులును అత్రియుఁబుగుపు కుత్సుండును గౌతముండును పరాశరుండును కణ్వుండును అగస్త్యుండును శుతీష్ఠుండును విశ్వామిత్రుండును నారదుండును మొదలుగమహామూలందరు యారామద త్తవరంబగు తీర్థంబునేక విధంబులం గొనియాడి యందుస్నానంబొనర్చి యీతీర్థంబు కపీంద్రులవే నిమిత్తంబగు టంజేనేకపితీర్థంబును ఖ్యాతించొందునని వచించిరిగాన నది సకలతీర్థోక్తమంబై వెలయుచుండు నాకపితీర్థంబున ము క్తింగోరువారందరు స్నానంబొనర్చవలయు పూర్వంబున రంభాకౌశికశాపంబున కైలరూపమునొంది యాతీర్థమున స్నానంబొనర్చి మరణనిజరూపంబు పొందెననిన శానకాది ఋషులిట్లనిరి.

ఓపారాడికోక్తమా విశ్వామిత్రుండేల రంభను కైలరుగనుట్లుశాపంబొసంగె పిమ్మట శిలాభాతయగు యాశురాంగనయట్లాతీర్థంబునకుంబోయి స్నానంబొనర్చి నిదియంతయు సవిస్తరముగా నెరింగింపుమనివేదిన సూతుండిట్లనియె. పూర్వంబున కుశికాన్వయంబున విశ్వామిత్రుండను భూపలలాముండుడయించి యొకానొక సమయంబున నేనాపరివృతుండై సకలదేశంబుల సంచరించుచు వసిష్ఠాశ్రమంబునకుంబోవ నామహాత్ముండు కామధేను ప్రభావంబున నతనికాతిధ్యంబొసంగిన త్రిపుండయి కామధేను ప్రభావంబెరుంగి దానిం దనకిమ్మనివేదిన వసిష్ఠుండంగీకరింపకపోయె సంతకౌశకుండు బలాత్కారంబున కామధేను పుగ్రహింపంబోయి తదిష్టప్రస్తులగుట్లుచ్చాడలవే పరాజయంబునొంది మహాదేవునారాధించితత్ప్రసాదంబున సకలదివ్యాస్త్రుంబులంబదనీ మర్మలవసిష్ఠాశ్రమ సమీపంబునకుంబోయి బ్రహ్మసాద్యస్త్రుంబులనెల్ల బ్రయోగింప నామునీంద్రుండు బ్రహ్మదండంబుచేనవియల్లవారింపిన విశ్వామిత్రుండుపరాజితుండగుచు బ్రాహ్మణ్యంబునకై తపంబొనర్చగోరి పూర్వ దక్షిణవచ్చిమదికులయందు ఘోతంబగు తపంబొనర్చి యచ్చటవిఘ్నంబునొంది పుత్రరాశంబునకుంజనిహిమ వంతంబున పాపవినాశియగు కౌశికనదీతీర్థంబున జితేంద్రియుండును నిరాహారుండును జితశ్వాసుండును జితక్రోధుండును గ్రీష్మంబున పంచాగ్నిమధ్యస్థంబును

ను వహాకాలంబుల ఆకాశగుండును శిశిరంబులజలమధ్యగుండునునై యత్కుగ్రంభగు తపంబుదివ్య వహాసహస్రంబులు గావించుచుండ యింద్రాదులగు నిజరాలు భీతింబొంది రేంఠంగాంచి యిట్లునిరి. ఓ కామిసీమజీ హిమవచ్చెలంబున కౌశికినదీ తీరంబునందుగ్రతపం బొసర్చు విశ్వామిత్రుకడకుంజని తత్తపంబునకు విఘ్నంబొనర్చుమనిన నదిఘురలంగాంచి వోత్రిదశపుంగవులారా విశ్వామిత్ర మహామునీండుండతి హూరుండు నమ్మంగాంచి శాపం బొసంగుగాన నేళయంబునొందెద మీనలుభయాపరులై నన్నీ కార్యంబున నియోగింపక రక్షింపుండనిన జంభారియిట్లునియె. ఓవనతాభీతింబొందమము నీవతిసుందర రూపంబునొంది యామునీండు మోహింపంజేయుము నేనును నీవెంటనరుదెంచెద యీమన్తధుండును కోకి లాలాపమధురుండగు వసంతుండును నరుదెంతురనిన రంభయు విశ్వామిత్రాశ్రమంబునకుం జొయి మనోహరభిచ్ఛేతంబులుగావిన మదనుండును మనంబున నానందంబుగావించె నంతమునిపుంగవుండా రంభంగాంచి సంశయంబునొంది శతక్రతుకృతంబు విఘ్నంబుగా నెరింగి క్రోధసంర క్తలోచమండై యిట్లునియె.

ఓ రంభా నీవచిదారుణంబగు శిలారూపంబునొంది వర్షశతాయతంబులుండుము పిమ్మట నొకబ్రాహ్మణునిచే రక్షింపంబడి స్వరూపంబునొందెదవని శాపంబొసంగె నాక్షణంబనదియు శిలారూపంబునొంది బహుకాలంబు విశ్వామిత్రాశ్రమ సమీపంబుననుండె నంతనామునీండుండును మహాత్తరంబగు తపంబుగావించి పసిష్టవాక్యంబున రాజన్యదు ల్కాళంబగు బ్రాహ్మణ్యంబునొందె నాయాశ్రమంబున నగస్త్యశిష్యుండగు శ్వేతుండను మునీండు చిరకాలము మోక్షముగోరితపంబుగావించుచుండ సంగారకయనునొకరక్క నేమేముస్వనమహాస్వనయగుచు మూత్రర క్తపురీషాదులవర్షింపుచు మరియు ననేకవిధంబు లనామునీండునిపాధింప నతండు క్రుద్ధుండై కుశికఘోత శాపంబునొందిన శిలంగొనివాయ వ్యాత్రుసంయోగ్యంబు గావించి యారక్కనీపైవై వ నదియు నానిశాచరిననుగమించె నా నక్షంబరియు భీతింబొంది దక్షిణముద్రతీరంబుననుండు కపితిర్థంబునమునింగిన నాశిల యులిన క్రుతయై యచటికింబోయి యారాక్షసీ శిరంబునంబడియె, నంతరంభయు కపితిర్థ మజ్జనత్రభావంబున శిలారూపంబువిడిచి నిజరూపంబునొంది కుసుమధారావర్షితయు దివ్యవిమానారూఢియు దివ్యాంబరవిరాజితయు హరకేయూరకటకవరాధరణభూషితయు ఊర్వశ్యాది సభిపరివృతయునగుచు యాకపితిర్థమహాత్మ్యంబునకే విధంబులంబొగడి శిశి భూషణుండగు రామనాథుసేవించి యమరావతికింబోయె నారాక్షసీయు పూర్వంబునఘృతాదియను వేశ్యారత్నంబదియును కుంభజన్మశాపంబున రాక్షసీ రూపంబునొందియుండి యప్పడాత్మికంబున స్నానం బొసర్చినకతంబున నిజరూపంబునొందె. ఓ మునీండులారా యివ్విధంబునఘృతాదీ రంభలిరువురు అగస్త్యశిష్యుండగు శ్వేతమునీండు ప్రసాదంబున రాక్షసీశిలారూపంబువిడిచి కపితిర్థప్రభావంబున సజరూపంబుంబొందగాన జనుండు

సకల ప్రయత్నముల నందు స్వానంబుగావించ వలయునని శాసనాదిమునీంద్రులకు గూర్తుండెరుంగింపెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమహాత్మ్యంబునందు
కపిర్భిక్షప్రశంసయు రంభాశాపవిమోచనంబును కథగల
ముప్పదితొమ్మిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

న లు వ ది య వ ల థ్యా య ముః

మహానీయగుగర్వితులగు శాసనాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరి సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా గంధమాధనపర్యతంబున గాయత్రీ సరిస్వతీకృతింబగు తీర్థాద్వయంబుగల్గడండువారలెల్ల వృదు సన్నిధానంబుగావించుచుండు రుగాన గాయత్రీతీర్థాంబనియు సరస్వతీతీర్థాంబనియు నాతీర్థాద్వయంబు ఖ్యాతింబొందె లోకపావనంబును సుల నరక క్షేత్ర నివారణంబగు తత్ప్రభావృద్ధులొండెద వినుండు పూర్వంబున సకలలోకనిర్భాతయైన చతుర్ముఖుండాత్మతనూజయగు సరస్వతిగామంబునమోహించిన నాదేవియు నాతని యభిప్రాయంబెరింగి లజ్జితయై హరిజీరూపంబునొంది పరుంగిడిన నలువయుహరిణంబై ననుగమించెనంత నిలింపులీపితామహుండు పుత్రగమనసాహసుండయ్యె నని పరస్పరంబునువచించిరంత నిషిద్ధకృత్యనిరంతరుండగు షరషష్ఠింగాంచి వ్యాధరూపధరుండగు హరుండాకర్ణ పూర్ణాకృష్ణంబై వెలయు పినాకధనుర్విప్రులగు శరణంబు బ్రహ్మగించిన తచ్చరవినుండై చతుర్ముఖుండు భూమింబడియెనంత నాతనిదేహంబువెడలి మహా ప్రళంబగుజ్యోతిస్స్వరూపంబు మృగశిషాఖ్యనక్షత్రంబై యాకాశంబునందేజిల్లుచుండ హరుండాశ్రయ నక్షత్రరూపంబునొంది దానిబాధించుచుండె ఓమునీంద్రులారా యంబ రంబున మృగశిషాంతికంబున మృగవ్యాధరూపుండగు త్రిపురాంతకుండిప్పడును స్వప్తంబుగనగు పడుచున్నవాడెవ్వధంబున చతురాననుండు శంఖునిహతుండైన నాతనిభార్యలగు గాయత్రీసరస్వతులిరువురు శుచిసమన్వితలై ధర్మబ్రజీవనంబుగోరి యన్యోన్యంబును విచారింపుచు సర్వోత్కృష్టంబును శిష్యానంబగు గంధమాధనపర్యతంబుజేరి యందుసదాశివుం గూర్చితవంబుగావించుచు స్నానార్చనంబై తీర్థాద్వయంబు నిర్మించి యందుత్రవ్యహంబును ముష్టివంబుగావించుచు బహుకాలంబు నిరాహారులును జీతక్రోధలును అత్యుగ్రనియమంబు యుతలును శివధ్యానపారీణులును పంచాక్షరీమహామంత్ర జపనిరతలునై మహాదేవులగూర్చి యాత్మపతిజీవనంబుగోరి తపంబుగావించి పం గృహమూర్తియగు మహేశుండు వారల తపంబు నమిమచ్చి గణేశకాంతి కేయాది సమయమిందై వరంబొసంగ నావిధావించిన వారలు సంతోషంబునొంది యిట్లని స్తుతించిరి. ఓ పార్వతీనాథా నీవు మహర్షిరంగసారనాశనకారివి

జుల్యాలవళ భీమకాలమాటవిషాదిని జగన్మోహనవంచాస్త్రదేహ నాశనకారిని జగదంత
కరహరయమాంతకుండపు గంగాతరంగ సంపు కజటామండలధారిని విరూపాక్షుండపు
రాకాశితాంకుభరుండపు పినాకభీమటంకార త్రాసితత్రిపురాసురుండపు వివిధాకార
జగత్ప్రప్యశిరఃఫేదిని శాంతామలకృపాదృష్టిసంరక్షితమృకండుతమాజుండపు నీవ్రభావంబు
వజ్జీంవమాదరంబే మమ్ముగరుణాదృష్టివలంకించి రక్షింపుమనిన మహేశ్వరుండు ప్రీ
తుండై యిట్లనియె.

ఓ గాయత్రీ సరస్వతులారా మీకుంబ్రీతుండనైతి మీ మనంబునంగల వరంబువేడుం
డనిన వారలిట్లనిరి. ఓ పార్వతి మనోహరామేమిర్దురము మీకుంబుత్రికలము మమ్ముంగాం
చిమాదయితుప్రాణంబులొసంగి రక్షింపవేయనివేడిన మహాదేవుండు నందిబృంగాది మహా
భూతాసీతంబులగు శిరంబులచే నాపితామహు శరీరంబు సంయోగంబుజేయ నాతండును
ఘృప్తాత్మికుని చందంబునలేచి భార్యాద్వయసమేతుండై శశిభూషణుండగు శంకరునివ్వి
భంబునంబొగడె. ఓ దేవదేవాకరుణాకర విగ్రహనన్నినిషిద్ధ కృత్యంబువలనంబాపి మరియు
సైన్యండిట్లకార్యంబులయందు' ప్రవృత్తిలేకయుండునట్లు ప్రసాదించి రక్షింపవేయనివేడిన
మహాకాంతుండట్లయగునని వరంబొసంగి ఓచతురాశనా యికమీదనెన్నుదును ప్రమాదం
బునొందకుము ఉత్పదప్రతిగన్ములను వారలనేశ్శీంచుచుండుమనని వచించి తత్పత్నులంగా
చి యిట్లనియె. ఓ గాయత్రీ సరస్వతులారా మత్ప్రసాదంబున నీపితామహుండు ప్రాణం
బులంబొందె నితనింగూడి బ్రహ్మలోకంబునకుంబొంది ఈతీర్థద్వయంబున స్నానంబుగావించి
చిన వారలకు ముక్తిగల్గు మరియు నీతిభాద్వయంబు యుష్కత్కృతంబగుటంచేసి భవన్నా
మాంకితంబై శాశ్వతంబగు భ్యాతింబొంది సర్వతీర్థంబులలోశుద్ధిపదంబును మహాపాతక
నాశనకరంబును మహాకాంతికరంబును సర్వాభీష్టప్రదంబును మత్ప్రసాదజనకంబును విష్ణు
ప్రీతికరంబునై వెలయుచుండు నీతిభాద్వయంబునకు సమానంబగు తీర్థంబులేదిండు
స్నానంబుగావించిన వారలు సర్వాభీష్టంబులంబొందుదురు మరియును గాయత్ర్యపాఠం
బుజేయనివారలును వేదాభ్యాసవివర్జితులును ఔపాసనవిహీనులును పంచయజ్ఞశూన్యు
లై ననిండు స్నానంబుజేసిన యాఫలంబులం బొందుదురు మరియు నితరపాతకంబులు జేసిన
వారలై ననిండు స్నానంబుజేసిన పరిశుద్ధులగుదురని గాయత్రీసరస్వతులంగూర్చివచించి మహా
దేవుండంతర్ధానంబునొందె వారలును పఠింపగూడి బ్రహ్మలోకంబునకుంబొంబిరి. ఓముసంక్ర
లారా గాయత్రీసరస్వతులు గంభీరమౌనంబున సన్నిధానంబుగావించిన కారణంబెరుగిం
చితి నైవ్వందైన భక్తయుతుండై నీయభ్యాసంబు పఠించు వినునారండాతీర్థద్వయ స్నాన
ఫలంబునొందు నిందుకు సందియంబులేదని శాశకాదిముసీంద్రులకు సూతుండెరిగించెను.

ఇది స్నానదపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున

గాయత్రీసరస్వతీతీర్థప్రశంసయు గాయత్రీసరస్వతీసన్నిధానకథనంబును కథలంగల

నలువదియవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

న లు వ ది యొ క ట వ ల ధన్య య ము.

మహానీయగుగరిష్ఠులగు శాసకాదిమునీంద్రులకు పారాజికోత్తముండగు సూతుం డిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా గౌర్యద్రీసరస్వతీ తీర్థద్వయప్రభావంబువినుండు కాశ్య పుండను విప్రుండతిమహాత్తరంబగు పాపంబుజేసి యాతీర్థద్వయంబునందు స్నానంబు గా వించి పరిశుద్ధుండయ్యెననిన మునీంద్రులిట్లనిరి. ఓ గూఢనందనా కాశ్యపుండే పాపంబు గావించి యాతీర్థద్వయంబున స్నానంబావరించి ముక్తురడయ్యె, నదియంతయుశ్రద్ధాసహ తులమగు మాకుంగృహనెరుంగింపవే త్వద్వచోమృతపానంబునం జేయుచుండెడు చూకుం బి పాసలేకయన్నయదియనిన సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా పూర్వంబున అభిమన్యు సుతుండగు పరీక్షిత్తురమణుండు ధర్మమాగ్ధంబుగ ధరాపానంబుజేయుచు షష్టివర్షవ యోగతుండై యొకదినంబునందు మృగయారతుండై యరణ్యంబున మృగంబులవరయుచుం జనియందొక మృగంబునుం దరుముచుబోవువాడు ముందరధ్యానరూఢుండును చీరవస నుండగు నొకమునీండుంగాంచి యోతపోధనా మద్యాభిజ్ఞుండై భయంబునొందియొక మృగంబేతెంచె దానింజూచితేయనిన నామునీండుడు ధ్యాననిష్ఠుండై యున్నవాడుగా న ను తరంబు వచింపకపోయిన నృపుండుకుపితుండై యామునీంద్రస్కంధమున మృతంబగు నొక సర్పంబునైచి స్వనగరంబునకుంబోయి పిమ్మట తాజేసినకార్యంబు జింతించినేచురా చారుండ కోపకలుషితమృతమృగంబుండ యజ్ఞానంబున యామహామునిస్కంధంబునై సర్పం బునైచితిని పశ్చాత్తాపసంతప్తచిత్తుండయ్యుండె, నంత కుశాఖ్యుండను విప్రుండాశమిక పుత్రుండగు శృంగింగాంచి వోవెలికాదా భవజ్ఞనకుని స్కంధంబున మృతింబగు నొక స సకంబు వ్రేలుచున్నయదిదానిం జూడక నీవేలగర్విం చెదవనిన శృంగియు కోపంబు నొంది యాకృత్యంబు పరీక్షిత్తురవరుండు జేసినవాడనియెరింగి యానృపుండు సప్తాహంబుల తక్ష కాహిదప్తుండై యమసుదనంబున కరిగెడునని శాపంబొసంగెనంత శమికమహామునీండుం డు పుత్రుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓ తనయా సర్వలోకరక్షకుండగు నృపునకేలశాపంబొసంగితివి లోకంబరాజకం బైన మనమివ్విధంబుననుండుము కోపంబుపంబునాశనంబునొందించు సకల నీర్ధలందొ లగించు సకల ధర్మంబులనశింపజేయుగాన నెవ్వండుఱ్ఱ దానినొందందగదు క్షమాయుక్తు లగువారలు సకల సాఖ్యంబులంబొందుదురని వచించి యాత్మశిష్యుండగు గౌరముఖుండను వానింగాంచి, ఓ శిష్యా నీవిపుడాపరీక్షిత్తురమణు సమీపంబునకరిగిమత్సుత్ర శాపంబెరుం గింపుము శిష్యుంబునంబాప్తునిన నతందాక్షిణంబ వాక్షిణపురంబునకుంబోయి యాతెరం గంతయు నెరింగింప నృపుంధును శోకతప్తుండై గృహమధ్యంబున అశ్రులహంబును మ హోత్తుంగంబగు నొకస్కంధంబుగావించి యుండి మహాగరుడమంత్రజ్ఞులును సకలౌషధ

జ్ఞులును దేవర్షి బ్రహ్మర్షి రాజర్షి వ్రతవరులును దన్నుంబరివేష్టించిరియండ విష్ణుభక్తుల
దైయుండె నాసమయంబున దరిదుండగు కాశ్యపుండను నొక మాంత్రికోత్తముండా వృ
త్తాంతంబుని విషానలంబున యారాజాంగాచిధనంబుల సంపాదించెదనని సప్తమదినంబున
త్వరితంబుగ వచ్చుచుండమార్గంబున విప్రరూపధరుండగు తక్షకుండా కాశ్యపుంగాంచి ఓ
బ్రాహ్మణోత్తమా నీవెచటికరిగెదవనిన నామునీంబ్రుండిట్లనియె. ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా తక్ష
కుండనువాడు విషాగ్నిచేపరిక్షితుంజంపునట నేనానరేంద్రుగావంబోయెదననిన తక్షకుం
డునవ్వి వో బ్రాహ్మణపుంగవా తక్షకుండ నేనమద్దహుండగు నృపుంగావ మంత్రాయుతంబు
లానర్చియు శక్తుండవుగావు మహిమామృతాయంబుగు యీవటవృక్షంబు వేవిషంబునచే
భస్మంబుజేసెద నీవు సమర్థుండవైన దీని మరల పూర్వంబువలెనుండునట్లుగా జేయుము
అట్లానర్చిన నృపుంగావ శక్తుండవగుదువని తక్షకుండా వృక్షంబుగరచినదియు భస్మంబు
య్యెననినొక విప్రుండుండి తక్షకవిషాల్కాపాతంబుచే తప్తుండయ్యెనంత మాంత్రికోత్త
ముండగు కాశ్యపుండు స్వమంత్రప్రభావంబున నావృక్షంబు పునజీవితంబు జేసిన యం
దున్నవిప్రుండును బ్రతికెనంత తక్షకుండామునింగాంచి యిట్లనియె.

ఓ మునీంద్రా నృపుడొసంగు ధనంబునకంటె ద్విగుణంబొసంగెద స్వదేశంబున
కుంబొమ్ము నీవెంత సమగ్గుండువైనను మునిశాపతప్తుండగు నృపుండు మరల జీవితండు
గానేరదనిన కాశ్యపుండును జ్ఞానదృష్టిచే నృపునబ్ధియుపుంగా నెరింగి యాతక్షకువలన
ఆనఘాంబులగు రత్నంబులగొని స్వాశ్రమంబునకుంబోయె నాతక్షకుండును నర్పంబులం
గాంచి మీరలు మునివేషధారులై ఫలంబులను పలహారంబులుగాగొని యానృపుసాన్నిధ్యంబు
జేరి వానిసేసంగుండనిన వారట్లానర్చ తక్షకుండు కృమివేషధరుండై యొక బదరిఫలంబున
ప్రవేశించియుండ పరిక్షితుండును సహాయులగు బ్రాహ్మణులచే దత్తంబులగు గలంబులం
గొని మంత్రవిదులకు కొన్ని నొసంగిదానును నొకఫలంబుగరంబునంగ్రహించె నాసమయం
బున సూర్యుండస్తామ్రంజేరెనంత సకల జనంబులు ఋషివాక్యంబు మిథ్యయ్యెననుచుం
డ తక్షకుండు క్రిమియై యాఫలంబుననుండి బయలువెడలి రాజదేహంబంతయుంజ్ఞాప్తుకొనిన
సకల జనంబులు భయాతురులై పరుంగిడిరంత నృపుండు తక్షకవిషాగ్నిచేదగ్గుండయ్యె నా
తప తనయుండగు జనమేజయుండు జనకునకౌర్థ్వ దైహికంబుగావించి మంత్ర పురోహిత
ప్రార్థనంబున రాజ్యాభిషిక్తుండై సుఖంబుండె నాకాశ్యపుండును సర్వజన నిందితుండై
నిఖిలదేశంబుల సుంబరించుచూ ఋష్యామంబులకరిగి వారలచేతను నిందితుండై పశ్చాత్తాప
తప్తుండై శాకల్యుండను మునింజేరియిట్లనియె. ఓమహాత్మానే స్తేయం బొనర్చిన వాడంగాను
సంసర్గదోషంబు నొందినవాడంగాను మరియు నేడుదింబులంజేయనన్నల జనంబులునిం
దించెద దీకారణంబెరుంగుదేని వచింపవలెననిన కొంతదడవుచింతించి శాకల్యుండిట్లనియె. ఓ
కాశ్య నాసీతపుహ రాజగు పరిక్షితుతక్షకు విషంబువలన గావంబోయి మృగమధ్యంబున

లోభంబున తక్షకనివారితుండనైతివి వీ జనుండైన తాసమధుఁగడైనను విషరోగాకులచే బీడితులవారలలోభంబునంగాని శ్రోభంబునంగాని మాతృవ్యంబునంగాని రక్షింపఁజూచుదు నాతండు బ్రహ్మహత్యా సురాపానగురుత్వగాది దోషంబులంబొందునెల్ల పాపంబులకు నిష్క్రొతిగలదుగాని యాతనిపాపంబున కెన్నడును ప్రాయశ్చిత్తంబులేదు శుభకృత్యగు జనుండాతని వజ్జింభుజింపందగదు భాషింపం దగదట్లుగావించినీ వాడు మహాపాతకుండగు మరియొక పరీక్షిద్భారముఁబండు పుణ్యశ్లోకుండతి ధార్మికుండు విష్ణుభక్తుండు చాతుర్వాణ్యరక్షకుండు వ్యాసపుత్రుండగు శుకమహర్షివలననే హరికథలసమగ్రంబుగ విన్నవాడా మహామహుంగావక లోభంబున తక్షకవచసంబునని వృత్తుండనైతివిగాన బంధుజనంబులు ముసీకృతులు నిన్ను దూషించెదరు పరీక్షితుండు మరణంబునొందు పర్యంతంబును బుధజనంబులచే చికిత్సజేయనచుండు లోకంబున ముఘాఘాతగు మానవునకు ప్రాణంబులు కంఠగతంబులుగ పర్యంతంబు చికిత్సజేయందగునని భిషద్విద్యాపారగులు వచింతురని శాకల్యుండు పలికిన కాశ్యపుండిట్లనియె.

ఓ తపోధనా యీ పాపంబునకు శాంతియెట్లుగల్గుభాంధవులు సకల జనంబులునన్నే లాగునంగ్రహింతురు యందుకు దగినయపాయంబు దయాఁబొడవై యెరుంగింపవేయని నతండిట్లనియె. ఓ కాశ్యపా దిక్షిణసముద్రోపాంతంబున గాయత్రీసరస్వతీ నామవిరాజితంబగు తీర్థద్వయంబొకటిగలదందలిగాలిసోకిన మనుజులు సకల పాపవిధానంబుగావించి నిర్మలులై స్వర్గమునొందుదురు నీవచటికింబోయి స్నానంబొనర్చిన మాత్రమున శుభంబువగుదువుగాన శీఘ్రగమనంబునంబొమ్మని శాకల్యమునిండుండు వచించిన కాశ్యపుండచటికింబోయి యచటనుండు ధైరవునకు నాతీర్థద్వయంబునకును వందనముగావించి యందు సంతల్ప పూర్వకంబుగా స్నానంబుజేసి యాతీర్థస్నాన ప్రభావంబున విఘ్నక్తపాపుండై యాతీర్థతీరంబునంగొంతకాలంబుండ గాయత్రీసరస్వతీ దేవతలిరున్నరూపాద్రిభవించి సర్వాభరణ భూషితులై ప్రసన్నులైన వారలంగాంచి కాశ్యపుండు ప్రీతుండై ఛక్తిపూర్వకంబుగ నమస్కరించి, ఓ దేవతలారా మీదెవ్వరెరుంగింపుండని వాఢలిట్లనిరి. ఓ ముసీకరా మేమిర్వురము హిరణ్యగర్భుని భార్యలము గాయత్రీసరస్వతులనువారము మేమితిర్థద్వయరూపంబుల శిత్యంబునుండు మిందునివు స్నానంబొనర్చిన కతంబునబ్రీతచిత్త లమైతిమి మేలైన మీకిట్లంబగు పరంబువేడుమనిన నాతండావించి వారల నిట్లనిస్తుతించి ఓ గాయత్రీసరస్వతులారా మీరలు విద్యాస్వరూపులీరు శ్రుషిన్ధిత్యంత కారణభూతులరు వేదమాతృకలరు హవ్యకవ్యరూపకులరు చంద్రాదిత్వవిలోచనలరు సర్వవేదాధి పత్యంబు నొందినవారలు గిరిజయుకమలయును మీరయుష్మద్దేశమాత్రంబున జగంబులు పృథ్వుంబు లగు యుష్మద్విమేషణమాత్రమున ప్రళయంబునొందు మీవర్చనమునం గృతార్థుండనైతి యీతీర్థద్వయంబున స్నానంబుజేసి కతంబునం బాపశుద్ధుండనైతి. నన్నింకబంధువులు

మొదలగు వారందరుగ్రహింతు రిక్కుమదమదీయంబగు బుద్ధిపాపకృత్యంబునం బ్రవేశింపక యుండునట్లు వరంబొసంగుండని వేడిన వారలట్లుయగునని యనుగ్రహించి యాతీర్థాద్వ యంబునం దిరోధానంబునొందిరంత కాశ్యపుండును విధూతపావుండై స్వదేశంబునకుం భోయిన సర్వజ్ఞనంబులారనిం గ్రహించిరి. ఓ మునీంద్రులారా గాయత్రీసరస్వతీ తీర్థాద్వ యస్మానప్రభావంబున కాశ్యవమునీంద్రునకు పాపమోక్షంబు గల్గిన తెరంగెరుంగించితియె. వ్వందైన నీయధ్యాయంబు భక్తియుక్తుండై పఠించు వినునతండు గాయత్రీసరస్వతీ తీర్థా ద్వయస్మానప్రభలంబునొందునని శాసనాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగింపెను.

ఇది సామ్రాజపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
గాయత్రీసరస్వతీతీర్థాద్వయప్రశంసయు కాశ్యవపాపహంతియనుకథలంగల .
నలువదొకటవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ప లు వ ది రె ం డ వ ల ధ్యాయము.

మమహనీయగుగర్విష్టులగు శాసనాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానమై ఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా సేతుమాధ్యమునంగల తీర్థంబులలో యను క్రమంబులగు తీర్థాంబుల ప్రభావంబువచించెద వినుండవట మహాపుణ్యపదంబగు ఋణవిమోచనంబును తీర్థాంబొందుగలదందు స్నానముగావించిన వారలకు ఋణత్ర యంబులునశించు మానవుండు బ్రహ్మచర్యంబు గావించకంబోయెనేని ఋషిఋణంబు నొందుయజ్ఞాదులంగావించకంబోయిన దేవరుణంబునొందు పుత్రులంబడయోపోయెనేని పితృ ఋణంబునొందు ఎవ్వరైన బ్రహ్మచర్యయాగంబుల జేయక పుత్రులంబడయోక పోయిన నందు స్నానంబుజేసి ఋణవిముక్తుండగు ఋషిదేవపితృసంఘంబు లాతీర్థాంబున స్నానం బుజేసిన తృప్తిబొందునట్లు బ్రహ్మచర్యయజ్ఞ పుత్రోత్పాదనంబులజే దృప్తిబొందరు ఏకా రణంబున నాతీర్థము ఋణంబులంబాపుదానంజేసి ఋణమోక్షంబుని ఖ్యాతింబొంది. నందు స్నానముజేసిన మనుజుడు దారిద్ర్యదుఃఖములనొండక భగవ్రాప్తిబొంది సకల సుఖములబొందు తత్తీర్థమునకు సదృశతీర్థములేదు మరియు ధర్మపుత్రాది పంచ పాదవపులచే నిమిత్తముగు తీర్థమొక్కటిగల దాతీర్థాతీరమున పూర్వమునందు ధర్మనంద. నాదులు యజ్ఞములంగాంచి అంకులోకమునగల తీర్థములన్నియు సన్నిహితములై యుం డు అదిత్యవసురుద్రసాధ్యాది మరుద్దేవములును సన్నిధానముజేయుచుండుదురు ఎవ్వం డైన నాతీర్థమున స్నానముగావించి పితృదేవసర్వదానములజేయు నాతండు సర్వపాప విముక్తుండై బ్రహ్మలోక సుఖమునొందు ఏనరుడైన నాతీర్థాతీరమున నొక బ్రాహ్మణున కన్మంబొసంగు నాతండితాపరముల మోక్షమునొందు బ్రాహ్మణుండైనను క్షత్రియుండైనను.

వైశ్యుడైనను శూద్రుడైనను యెవ్వడైన నాతీర్థంబున స్నానంబుగావించు నతండు
 స్నండు నరకంబులంబొందడు కుయోనిసంభవుండును గానేరడు యేజనందైన సాయం
 ప్రాతఃకాలంబుల నాతీర్థంబు స్మరించునతండు గంగాదితీర్థంబుల నెల్ల స్నానంబు జేసిన
 ఫలంబునొందు సందియంబులేదు మరియును పాకశాసనాదినిజ్ఞులలే ప్రదేశంబున దైత్య
 జయంబుగోరి యజ్ఞంబులు గావించిరదియ దేవతీర్థంబని భ్యాసించిందె నరుండండు స్నా
 నంబుగావించిన సకల పాపనిముక్షుండై సర్వకామప్రదంబులగు యక్షయలోకంబులం
 బొందు యేమానవుండైన మానిసియైనను జన్మప్రభృతిపాపంబులంజేసి పిష్టుట పశ్చాత్తాప
 తప్పులై యాతీర్థంబునకరిగి స్నానంబొనర్చిరేని పరిశుద్ధులగుదురు సకల సురసంఘంబు
 లందు రేమానాథునిచందంబున నాతీర్థం బెల్ల తీర్థంబులకు నుత్తమంబై ప్రకాశించుచుం
 డు వషణశతంబులగ్ని పూజనంబుగావించువాడును నాతీర్థంబున సకల్ స్నానంబుజేసిన
 వాడును వీరిరువురును సమానఫలంబునొందురు రిండుకుసందియంబులేదు దేవతీర్థస్నానం
 బును తస్మిరనివాసంబును దానంబున జనంబులకు దుర్లభంబు యేనరుండైన దేవప్రేమి
 త్య సేవితంబగు యాతీర్థంబుజేరిన మాత్రంబున అశ్వమేధఫలంబును విష్ణులోకంబునొందు
 ద్విత్రిచతుర్థపంచదినంబులైన నాతీరంబున వాసంబుజేసిన జనుండు సకలసిద్ధులంబొంది
 మరల జన్మంబునొంద డాతీర్థంబు స్మరించిన మాత్రంబున సకల పాపంబులు నశించు నా
 తీరంబునం బిత్త సమాహంబుల దేవసంఘంబులంబూజించు మానవుం డభిషేకమృద్ధింబొంది
 సర్వయజ్ఞఫలంబునుంబొందు నాదేవతీర్థసదృశంబెచటనులేదుగాన విమాకాముష్టికఫలం
 బులగోరువారందరు స్నానంబుగావించవలయు నాతీర్థమాహాత్మ్యంబు వచింప నేకక్రుడం
 గాను మరియును విముక్తిదంబగు రామ సేతువునందు సుగ్రీవతీర్థంబని యొక తీర్థంబుగల
 దండుస్నానంబుగావించిన నరుండు బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబుల నాశనంబుగావించి గోసహ
 స్రదానఫలంబునుంబొంది పిష్టుట సూర్యలోకంబునొందు ఏమానవుండైనను సుగ్రీవతీర్థం
 బుస్మరించిన వేదపారాయణఫలంబునొంది జాతిస్మరణంబుగలవాడగు మరియు నాతీర్థంబు
 సర్వాభీష్టప్రదంబైవెలయుచుండు తన్వాహత్మ్యంబువచించితి మరియు నాసేతువునందు నశ
 తీర్థంబును తీర్థంబొందుగలదండు స్నానంబొనర్చిననరుం డభిలపాపవిమోచనంబునొంది
 యగ్నిహోమాదిరాత్రీఫలంబులంబొంది స్వర్గలోకంబునొందు నాతీర్థతటంబునంద్రరాత్రంబు
 లుబిత్త సంతంబులకుం బిండంబడినవారలు సూర్యసమృద్ధున తేజోవంతింబగుదురు అశ్వమేధ
 ఫలంబునుంగల్లు మరియునచ్చట మహాపాతక నాశనకారియు అగ్నిపుత్రుండగు నీలునిచేరచిం
 పంబడినదియు విముక్తిదంబగు నీలతీర్థంబును తీర్థంబొందుగలదండు నరుండు స్నానంబొ
 నర్చి సర్వపాపవిమోచితుండై బహుస్మరణంబగు యాగంబునకు శతగుణఫలంబునొందు
 జనుండు సర్వాభీష్టప్రదంబయిన యాతీర్థంబునగ్రగుంకి సర్వకామంబులంబొంది యగ్ని
 లోకంబునొందు మరియు నాసేతువునందు గవాక్షిక్రీతంబగు తీర్థంబొందుగలదండుస్నా

నంబుజేసిన నరుండు నరకంబువీక్షింపండు మరియు నంగదకృతంబగు తీర్థంబొందుగల దంకున్నానంబుజేసిన నరుండుదేవేంద్రత్వంబునొందు మరియు నారామనేతువునందు గజ గవయశరభకుముదహరపనసాది వానర కృతంబులగు తీర్థంబులనేకంబుగలవందు మజ్జనం బుజేసిన నరుండమృతత్వంబునొందు మరియు నారామనేతువునందు విభీషణ కృతంబుగు తీర్థంబొందుగలదది మహాదుఃఖప్రశమనంబును మాహాపాతక కాష్ఠానలోపంబును కుంభీ పాకాది నరకనివారణంబును దుష్టచ్ఛనాశనంబును సుహృదాద్విత్యశమనంబునునై వెలయు నందున్నానంబుజేసిన మానవుండు పునరావృత్తివర్జితంబగు వై కుంతంబునొందు మరియు విభీషణమంత్రులచే నిమిత్తంబులగు నాలుగు తీర్థంబులుగలపు వానియందు మనుజుండు స్నానంబుజేసి సర్వపాపంబులవలనంబాయు మరియు సరయూనది రామనాథునేమింపం గోరి గంధమాదనంబున కరుదెంచి యందు వర్ణింపియున్నదాతీర్థంబున మజ్జనంబు జేసిన వారలు సర్వయజ్ఞతపస్తీర్థి పేవాశలంబులనొందుదురు మరియు నాగంధమాదనంబున దశ కోటిసహస్రతీర్థంబులుగలపు మరియు గంగాది నదులును సప్తసాగరంబులును సకల ఋష్యాశ్రమంబులును పుణ్యవనంబులును హరిశంకరిక్షేత్రంబులు నివియన్నియు నాగంధ మాదనపర్వతంబున సాన్నిధ్యంబుజేయుచుండు మరియు త్రయస్త్రింశతోగ్రహి దేవతలును పితృగణంబులు సిద్ధసాధ్యుఃస్మరాదులు సకల మునిగణంబులు శ్రీరామచంద్రుని యజ్ఞచే నందువనించి యుందురు. ఓ మునీంద్రులారా సర్వతీర్థంబుల వై భవంబు మీకెరుంగించితి యెవ్వండైన నీమహాత్త్వంబు పఠించు చినునతండభిల దుఃఖంబులంబాని పునరావృత్తివర్జితంబుగు వైవల్యంబునొందునని శాసనాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు నేతుమాహాత్త్వంబున

సర్వతీర్థప్రశంసయను కథగల

నలువదిరెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

న లు వ ది మూ డ న ల ధ్యాయము.

మహనీయగుగరిమలగు శాసనాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరి సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంద్రులారా శ్రవణమాత్రంబున సకల పాపంబుల నాశనంబుజేయు రామనాథకూహాత్త్వంబు యెరుంగించెదచినుండు ఎమనుజుండైన రామప్ర తిష్ఠితంబగు లింగంబు సకృత్సాత్రంబు వీక్షించునతండుఃపసాయజ్యరూపిణియగు ముక్తిం బొందు లోకంబున మనుజుండు కృతయుగంబున దశవషణ్ణానన్విత పుణ్యఫలంబును ద్రే తాయుగంబున నొక వషణంబునంబొందు ద్వాపరంబున నొక మాసంబునంబొందు కలి యుగంబున నొకదివసంబునంబొందు నాథలంబునకు కోటిగుడితంబు నిమిషమాత్రంబున

రామనాథు సేవించినబొండు రామేశ్వరమహలింగంబున సకల తీర్థంబులు నివసించి యుండు సకలదేవతలును పితృగణంబులును మునీంద్రులు సభివసించి యుండుచురు యేన రులయిన యేకకాలంబయినను ద్వికాలంబయినను కాల్త్రయంబయినను నెల్లప్పుడైనను రామనాథుస్మరింపుచు కీర్తింపుచుండురో వారలు పాపపంజరవిముక్తులై సచ్చిదానందరూపుండును అద్వయతుండును నగురుద్రుంబొందుచురు జనంబులకు రామచంద్రబూజితంబగు రామేశ్వరలింగశ్రవణమాత్రంబున యమపీడాది పాపాలుగలుగవు యేనరులైన రామేశ్వరమహలింగంబును సక్త స్థాత్రంబు నర్చింపుచురో పార్థకు దానవ్రతయజ్ఞతపంబులై ఏ మనుజుండైన రామేశ్వరమహలింగంబును క్షణకాలంబైన స్మరింపకపోవునతండజ్ఞానియు పాపియు మూకుండును బధికుండును జడుండును అంధుండునునగు నాతని కెల్లప్పుడు సకల భద్రంబులు ధనక్షేత్రదారాదిహానియుం గలుగు.

ఓ మునీంద్రులారా రామేశ్వరమహలింగంబు సక్త స్థాత్రంబైన వీక్షించువారికి కాశీయంద్రాయాగలవలనం గార్వంబులేదు యేమానవుండ రామనాథునను సమస్మరించి పూజింపుచుండు నాతండు కృతార్థుండ వానిజన్మంబుసఖలంబు అట్లుజేయని మానవులు కృతార్థులుగారు రామేశ్వరలింగంబును పూజించువారికి బ్రహ్మవిష్ణుశక్రాద్యభిలాష రులవలనంగార్వంబేమికిలదు రామనాథుంబూజింపక యుండువారికి సకల దుఃఖంబులు సరకంబునుం గలుగు రామేశ్వరలింగదర్శన మాత్రంబున బ్రహ్మహత్యా శురూపానాది దోషంబులును జన్మంతర కృశణులుగు సకల పాపంబులును నశించు యేనరులైన సకల భోగంబుల రాజ్యంబును తిదశాలయంబునుం గోరుదురో వారలు రామనాథు సేవించవలయు యెవ్వరిగైన సంపత్ కౌతుకలోభభయంబులవలననైన రామనాథుస్మరించు నతండిహవరంబుల దుఃఖభాజనండుగాడు నరుండు నిరంతరంబు రామేశ్వరమహలింగంబు నర్చించుచు గీర్తించుచుండెనేని దేహంతరమున రుద్రసారూప్యంబునొందు సందియంబులేదు రామేశ్వరదర్శనంబు వీతపెహాత్రుండీంధనపుంజంబులంబోలె సకల పాపంబుల భస్మంబుజేయు రామేశ్వర మహలింగ విషయకంబగు భక్తియష్టవిధంబైన యుండు నదియెట్లునిన తద్భక్తిజన వాత్సల్యంబును తిరుప్పావంతిషణంబును స్వయంతిరుప్పాజనంబును తదర్థదేహచేష్టితంబును తన్మాహత్మ్యకి ఘోరవణాదరంబును స్వరనేత్రశరీర వికారస్ఫురణంబును తల్లింగస్మరణంబును తల్లింగాశ్రయజీవనంబునునై వెలయుచుండు ముక్తిక్షేత్రంబులకెల్ల నాక్షేత్రంబదంబూభాజనంబైనై యుష్మయదియమిలకు బ్రహ్మజ్ఞానీంబువలనను వేదాంతశాస్త్రంబువలనను ముక్తియవిధంబునంగలుగునది వేదాంతశాస్త్ర శ్రవణయలేకపోయినను యత్యాశ్రమంబువలన విరక్తింగాంపకపోయినను సకల శ్రమంబులగు వర్నంబులకెల్ల రామేశ్వరసందర్శనంబునంగలుగు నాక్షేత్రంబున దేవతలును మనులును క్రిమికీటాది జంతువులు సర్వంబును రామనాథప్రసాదంబున సమంబైనయిండు మానవుండు పాపంబొనర్చితి

సని భయంబునొందంగదు పుణ్యంబొసర్పితిసని గర్వంబునొందంగదు రామేశ్వరమహలిం
గండెవ్వండైన భక్తిపూర్వకంబుగ దశానంబుగావించు నాతనికి చతుర్వేదంబుల సభ్య
సింఘవాడునుడులుండుగాడు లోకంబున రామనాథభక్తుండగు శ్వపచుక్కైనదానం
బులాసంగందగు యాభక్తిలేని మానవుండు త్రయీవిడుండైన దానామణుండుగాడు
యోగయుక్తులును ఊర్ధ్వలేతస్కులైన మహామనీండులకేగతిగల్గు నాగతి రామేశ్వర
మహలింగ సందర్శనంబుగావించు సకల జంతుజాలంబునకుం గల్లు యేనరులైన రామనాథ
శివక్షేత్రంబున నెల్లప్పుడు నివసించెదరానరులు త్రినేత్రులును భస్మస్థాంగులునుంబంచ
వక్త్రులు చంద్రాలంకృతమస్తకులును నానాభరణాన్నితులును వృషభధ్వజులునై మహా
దేవసారూప్యంబునొందెద రిండుసంవియంబులేడు యేమానవులైనను భక్తియుక్తులగుచు
రామేశ్వరంబునకుంబోయెదరో వారలు ప్రతిపదంబునం దశ్వమేధయనః ఫలంబుంజెందెదరు
ఏవ్వండేనియు రామనాథతుష్టంగోరి విప్రునకొక గ్రామంబొసంగునాతం దఖిలమహిమం
డలదానంబుగావించినవాడగు నెవ్వండేనియు రామనాథునకుం బ్రతేపుష్పలతోయంబుల
సభక్తికంబుగ సమర్పించు నతనికి రామనాథుండుప్రీతుండై యహర్నిశంబులు రక్షించు
చుండు కరుణాకరుండగు రామనాథునందు భక్తిగల్గుటయు పూజించుటయు స్తుతించుట
యు స్మరించుటయు నతిదుర్లభంబగు ఏ మనుజులైనను ద్రావిచనుండగు రామనాథ శర
ణంబునొందెదరో వారలిహపరంబులందునాథజయంబులొందెదరు యేనరునికైన రామ
నాథవిషయకంబగు బుద్ధినిరంతరంబుగలిగి యుండెడు నతండతిథిన్యండు నెవ్వండైన రా
మనాథుంబూజింపకయుండెడు నతండు భక్తిముక్తిరాజ్యంబులకుం దాత్రుండుగా నేరడు
రామనాథునెవ్వండేని బూజించునతండు భక్తిముక్తిరాజ్యంబులంబొందు రామనాథా
చా నాసమంబునధికంబునుసగు పుణ్యంబస్యంబెద్దియు గలుగదు రామనాథేశ్వరు నె
వ్వండేనిమోహితుండై ద్వేషించునాతం దయత బ్రహ్మహత్యలానంబిసవాడగు వాని
తోడ గంభాషించువాడును నరకప్రాప్తుండగు, లోకంబున సకలదేవతలు సభ్యరంబులు
సర్వంబును రామనాథపరంబులగుచుండు రామనాథునకిన్యం బెద్దియులేదుగావుననరుండు
సర్వంబునకుంబాని రామనాథు నాశ్రయింపవలయు నస్థానంబిసవానికి దుఃఖిగలుగదు,
శివలోకంబు ప్రాప్తంబగు రామనాథుని సేవించుటవలన ననేకయజ్ఞాదానతపశ్చిక్షా నిషేవ
ణంబులకన్నం గోటిగుడితంబగు ఫలంబుగల్గు, నెవ్వండైనను మధ్యాహ్నకాలంబున రామ
నాథదశానంబొసరించు నతనికి సురాపానదోషసహస్రంబులు నశించుచు, సాయంకా
లంబునం దేనరుండేని రామనాథునిదక్షింపునతండు గురుదారగమనపాతకంబులం దొలం
గు, నెవ్వండైనను సాయంకాలంబున రామనాథుని స్తోత్రంబుసల్పునతండు స్వర్గాస్త్రీ
యాసహస్రంబు నిరసించు, ఏమనుజునకైన ధనుష్కటితీర్థస్నానంబును రామనాథసం
దశానంబునగల్గు నతనికి గంగాస్నానంబువలన కార్యంబులేదు, యేమానవులైన ఘటి

కాద్యయకాలంబు రామనాథుని జింతించునతం డిరువదియొకకులంబునుద్ధరించి శివలోకముననుండు, నెవ్వండెని యొకదినంబున రామనాథునిదశించునతం డిహంబున భనవంతుడై యుండి యంతమున రుద్రత్వంబునొందు, రామనాథ మహాలింగ సేవవలన గలుగని ఫలం బెతరథమకంబుల నెన్నడైననుగలుగదు, ఎవ్వడైన జీవితకాలమధ్యంబున నొకానొకప్పుడైన రామనాథదశకము సేయనినతండు పితృజీవసంభవుండుగాడు సంకరుండనిచెప్పబడు, యేమనుజుడైన ప్రాతఃకాలమున శయనోత్థతుండై త్రివారంబులు రామనాథుని స్మరించునాతండు పుర్యదనంబున చేసిన పాపమునశిలమ, భక్తరక్షణదీక్షితంబును ప్రసన్నంబగు రామనాథలింగంబు గల్గియుండుజనులు మూఁడులై యాతనలశేలంబొందెదరు, రామనాథమహాలింగ సేవవలన సకలక్షేత్రంబులు సూర్యోదయంబైన హిమంబునుంబోలె నశించు, ఏమానవుండైన ప్రాణోత్క్రమణవేళయందు రామనాథస్మరించె నేని యతండు మరల జన్మంబునొందక శంకరుండేరు, యేమనుజుండైన నిరంతరమును వచించుచుండు నాథండు సకలనాథలంబొందడు. ఘరియు రామనాథునామంబుల స్మరించుచు మానవుండు కామక్రోధపీడితుండుగాక పాపశుద్ధింబొందు యేమనుజుండైన రామనాథాలయంబు దారువులచే నొనర్చునతండు త్రికోటికులసంయుతుండై స్వగళాసుఖంబులంబొందు, యెవ్వండైన యష్టకంబులచే గావించునతండు వైకుంఠంబునొందు, శిలాసూరూపములినొనర్చునతండు బ్రహ్మపదంబునొందు, యెవ్వండైన స్వటికాదిశిలాభేదంబులం గావించునతండు విమానవగంబునొంది శివలోక సుఖంబులంబొందు, యేమనుజుండైన తామ్రంబులనొనర్చునాతండు శివధ్యానస్థితుండై శివసామీప్యంబునొందు, యేమనుజుండు రజితంబుల సెనర్చునతండు శివసామీప్యంబునొంది మహాదేవువందంబున నిరంతరంబు మోదించుచుండు, యెవ్వండైన భక్తియుతుండై స్వర్ణంబుచే సునర్చునతండు శివసాయుజ్య రూపిణియగు ముక్తింబొందు, లోకంబున కేమంబున నాశివాలయంబున నర్చిన భనాథుండును మృత్యుమూహంబుల నాయకాలయంబు గావించిన దరిద్రుండును వీరిరువురును సమానఫలంబునొందుదురు, యేమోనవుండైన రామనాథమహాలింగ స్నానకాలంబున త్రిసంఘంబును నాట్యంబును కాహళాదివాద్యంబులం గావించునాతం డభిలషాపనిముక్తింబుండు రుద్రలోకంబునొందు, యెవ్వండైన రామనాథాభిషేక సమయంబున రుద్రాధ్యాయంబును చమకంబును పురుషసూక్తంబును త్రిశుచణంబును వందశాంతియు పాపమానాదికంబును జపించునతండు నరకంబునొందడు యేనరుండైన పంచగవ్యంబుల రామనాథమహాలింగ స్నానంబుగావించునతం డాక్షణంబున కల్పజన్మాజిత పాపంబులం దొలంగు, మధుస్నానంబు జేయించిన మనుజుండు పాపరాశింబాసి బ్రహ్మలోకంబునొందు, ఘృతస్నానంబుగావించినమనుజుం డభిలషన్మృతపాప సమీహంబులంబాయు, క్షీరస్నానంబుగావించినమత్యుం డేకవింశతికులలోధారణంబొనర్చి శివలోకంబునొందు, చిఫ్తస్నానంబుజేయించిననరుం డభి

లపాపవినిముక్తుండై విష్ణులోకంబునొందు, తిలకైలాభ్యంగనంబొనర్చిన మానవుండు"కు
 తేరగృహంబునవసించు, ఇత్తురసంబుల స్నానంబుచేయించిన మనుజుండు చంద్రలోకంబు
 నొందు, లికుచామ్రరసాసారంబున మజ్జనంబుజేయించిన నరుండు పితృలోకంబునొందు,
 నారికేళజలంబుల స్నానంబుగావించిన మానవుండు బ్రహ్మహత్యాదిమహాపాతకంబుల నాశ
 నంబుజేయు, రంభాపక్వవిమేదిత స్నానంబుచేయించిననరుం డభిలపాపంబులంబాని వా
 యులోకంబునొందు, వస్త్రపుతతోయంబున మజ్జనంబుజేయించినజనుడు వరుణలోకం
 బునొందు, పంచదళధారాసముహంబుల స్నానంబుచేయించిన మానవుండు గాంధర్వలోక
 గుఖంబులంబొందు, పుష్పవాసీతతోయంబుల స్నానంబుజేయించిన నరుండు మహేంద్ర
 సింహాసనంబునొంది దేవేంద్రుండుగాడి మోదించుచుండు యేనరుండైన పాటభోత్పల్లవ
 పున్నాగకరవీరకాది పుష్పవాసితంబగు జలంబుచే స్నానంబుచేయించునతం డభిలపాతకం
 బులనంబాయు, మరియు నితరపుష్పవాసితంబులగు తోయంబుల మజ్జనంబుచేయించినమా
 నవుండు శివలోకంబునొందు, యేమనుజుండైన విశుక్తయద్వియై దేహాకిర్మూర్తలామజ్జ వాసి
 తంబులగు జలంబుల రామేశ్వరమహాలింగాభిషేకంబు గావించునతం డభిలకామంబులం
 బొంది యాశ్లేయలోకంబునొందు, మరియు రామనాథాభిషేకార్థకలై మృద్ధుటం బేన
 రుండొసంగునతం డిహంబీన శరాయువై సకలసమృద్ధులంబొందు, తామ్రకుంభంబొసం
 గిపమనుజుండు దేవేంద్రత్వంబునొందు, రావ్యకుంభప్రదానంబుగావించిన జనుండు పర
 మేష్ఠిలోకంబునొందు, హేమకుంభదానంబుచేసిననరుం డీశ్వరలోకంబునొందు, రత్నకుం
 భదానంబుగావించిన మానవుండు శివసారూప్యంబునొందు, ఏమనుజుండైన గోదానం
 బుగావించునతం డశ్వమేధఫలంబునొంది దేహంబున ఈశ్వరలోకంబునకరిగి శివరూప
 భాజియైతెలయు, సేమనుజుండైన రామసేతుపునందు ధనుష్కృతిరంబునం దెటటనైన
 రామనాథుండలంచుచు స్నానంబుసేయునతండు సేతుస్నానఫలంబునొందు, రామనాథా
 లయంబును మధాస్తలిప్రసంగుగాచేయు నతనిపుణ్యంబు వచింప సేవమాశతంబులకైనం
 జాల నూతనంబుగాచేయునతండు బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబులనిరసించి తత్తత్ప్రత్యేకశతగు
 ణఫలంబునొందు, రామనాథపురోభాగంబున దీపారోషణంబు సేయునతం డవిన్యాపటలం
 బుభేదించి సనాతనంబగు బ్రహ్మత్వంబునొందు, రామనాథునకు ఘృతతైలదు శర్కర
 తండులాడులనొసంగునాతండు దేవేంద్రపదంబునొందు, రామనాథమహాలింగ షణ్కానస్త్వ
 శానంబులం బేసినపాపంబులూ తక్షణంబు నశించు, రామనాథునకు మహాఘంటయు దర్ప
 ణంబును నొసంగువాడు దివ్యవీమానారూఢుండై సంచరించుచు దివ్యభోగంబులంబొం
 దు, సనకయుగపర్యంతం బీశ్వరలోకంబున వసించు, యెవ్వడైన రామనాథుండుార్చి
 స్వప్నంబేసియొసంగిన ఆనంతఫలంబుగల్గు, యెవ్వడైన మహాక్షేత్రంబగు రామేశ్వరంబున
 రామనాథసన్నిధియందు వసించునతండు ముక్తింబొందు, జనంబులకాయువు త్వరితంబుగ

వరుగు, యావనమును సంపదలును దారాపుత్రాదులన్నియుంబోవు గృహక్షత్రాదికంబు లన్నియు వృథాదులచే బాధితంబులు, సర్వంబును క్షణభంగురములుగాన సరుండు సర్వం బునుమాని ఆపన్నార్థిహరంబగు రామమహాలింగంబుసేవించి కీర్తింపవలయు వివలయు స్మరింపవలయు కామేశ్వరుండుగార్చి గ్రామములనొసంగువాడు ప్రారబ్ధదేశాంతంబున శివ రూపంబునొందు, లోకంబున సర్వపాత్రములయందు రామనాథుండు త్రమపాత్రుండైవల యుగాన ద్విజుండారామనాథునకు స్వల్పంబైన సుసంగిన యనంతసుఖంబునొంది సా ర్థభాముండగు రామనాథునిసేవించునందాక పాపంబులుండు పిమ్మట నాశనంబునొందు, ఏనరులైన రామనాథునకు తాళవ్యంతభవజ భక్తచందనాదుల తామ్రకాంస్య రజతహేమ మయస్థుటమ్ముల సుసంగువారలు భవాంతరంబున మండలాధిపతులై యుడయుంతురు, యే మానవులైన రామనాథపుజార్థంబైనై పుష్పత్పాదంబుజేయును రానరులశ్వమేధాది యాగఫలములంబొందుదురు, లోకంబున రామనాథమహాలింగంబు బూజించి వీక్షించిన వినిన స్మరించినవారలకు దుఃఖంబెక్కియులేదు, రామనాథుసేవింపబోవుచుండు మను జుంగొంచిన సకలపాపములు భీతంబొందు, రామనాథవీక్షించువారికి వేదములు శాస్త్ర ములు తీర్థయాత్రలే, ఏనరుండైన చందనకుంకుమకోష్ఠ కస్తూరి గుగ్గులు సరకాదులసై సంగునతండు భనాథుండగు ముక్తాభరణసస్త్రీయల నొసంగువా డెన్నుండును దొంగ త్యంబునొందు, యెవ్వరైన సమాప్రతంబులగు గంగాతోయంబుల రామనాథమహాలిం గాభిషేకంబుజేయునతం దీశ్వరునకుం బూజ్యుండు నిందుకు సందియంబులేదు, ఏవర్సం తంబు మనజులకు జరామరణంబుగల్గు నందాక సకలలోకవండుండును పూజ్యుండును స్తుత్యుండునునగు రామనాథుని భజింపవలయు, సకలపురాణంబుల శాస్త్రీకులశ్రీరామ నాథపుజాసద్భజంబగు ధర్మంబులేదు గాన భక్తియుక్తుత మహాకాదుణికుండగు రామ నాథేశ్వరుభజించువారలు భూలోకంబున పుత్రదారయుతులై బహుభోగంబులం బొంది దేశాంతంబున శాశ్వతంబగు ముక్తింబొందుదురు. ఓ మునీంద్రులారా రామనాథప్రభావం బెరుంగించితి ఎవ్వరండైన నీయధ్యాయంబు విత్వంబును భక్తియుక్తుండై పఠించు వివరనం దు రామనాథసేవాఫలంబును ధనహింసానీతిసాన్మనఫలంబునుంబొందు.

ఇది సాక్షాదపురాణంబునంగ సేతుమాహాత్మ్యంబున
నలువది నాడు వ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

న లు వ ది నా లు గ వ ల ధ్యాయము.

మహానీయగుణగర్వితులగు శాసకాదిమునీంద్రులు సకల పురాణావపారగుండును వ్యాసపాదాంబుజ ద్వంద్వవసుస్థూర హృతాశుభుండగు సూరింగొంచి యిట్లనిరి. ఓ మహాత్మా సేతుమాహాత్మ్యశ్రవణంబువలన మేము కృతార్థులనైతిమి పూర్వంబున దక్షిణ

శృజుండగు శ్రీరామభద్రుండేల లింగప్రతిష్ఠగావించె నావిధంబంతయు వినంగోరెద మె
రుంగింపుమనిన సూతుండిట్లనెయె. ఓ మునీంద్రులారా గంధమాదనపర్యవంతున రఘునా
యకుండు లింగస్థాపనంబొనర్చిన తెరంగెరుంగించెద వినుండు పూర్వంబున దశరథసంధ
నందు బలీయుండగు రావణుచే హృతభార్యుండై కపిసేనలంగాడి సౌమిత్రిసమేతుండై
మహేంద్రగిరి సమీపంబునకరిగి భీషణంబగు వారిధింగాంచియుండు సేతుబంధంబుగావించి
యిహామౌగ్ధంబున రావణపాలితంబగు లంకాపురింజేరి నిశాముఖంబున కపిసేనలం
గాడి సువేలూగిరిపై వసియించియుండ వానరీంద్రుండు సౌఖ్యోపరిగతుండగు లంకేశ్వ
రుంగాంచి యాతనిమకుటంబు భూమింబడమ్రాదిన సతండు భగ్నకిరీటుండయి గృహంబు
నకుంబోయె సంత శ్రీరామచంద్రుండు సానుజుండై యాగిరిపై సేనానివేశనంబుగావించె
సంత నిశాచరాసికంబులు రావణప్రేతులై మహాకాయులును సైన్యసమేతులునగుచు
యుద్ధంబునకేతెంచిరంత మహాతేజులగు వానరు లానిశాచరాసికంబులంగాడి యుద్ధంబు
గావించి వారలన్నె విగతానులంజేయ రావణుండు క్రోధప్రదీప్తుండైయరుడెంచి యా
వానరులన్నె సాయక సమూహంబుల విదలించుచుండ రఘునాయకుండు కోదండంబుగొని
యారావణువై నడచె సంత యారాక్షసవాసరాసికంబులకు ద్వంద్వయుద్ధంబయ్యె నదియె
ట్లనిన దశానమతో శ్రీరామచంద్రుండును సేఖునాథుతో లక్ష్మణుండును విరూపాక్షుతో
సుగ్రీవుండును తారేయుతో కర్పటుండును పౌండ్రునితో నలుండును పుటకునితో వన
సుండును మరియు ననేకులంగాడి ద్వంద్వయుద్ధంబుచేయుచుండ భీమబలులగు వానరుల
చే పీడింపఁబడి నక్రందరులు భీతింబొంది రావణపాలితంబగు లంకకుబరువిడిసె రాక్ష
సేంద్రుండు స్వపుత్రుండగు సేఖునాథు రణంబునకుంబగవ నాతండలిచారుణంబులగు
నాగవాళంబులచే రామలక్ష్మణులంబంధించె సంత వైసలేయుండరుడెంచి నామహామహు
లకు బంధవిమోచనంబుగావించినదియె సంత రావణప్రేతుండై ప్రహస్తండుడెంచి యితి
భయంకరంబగు గడచే విభీషణుమ్రాదిన సతండు హిమవంతుంబోలె చలింపక అష్టఘం
టాభీషణంబగు శక్తింగొని యాప్రహస్తువైవై న సతండు భగ్నోత్తమాంగుండై వాయురు
గ్నిగుంబుకరణి భూమింబడిన యాతనింగాంచి ధూమ్రాక్షుండేతెంచిన వాయునంద
నుండు ద్రుమంబుగొని యమృతదనంబునకుంబంపె సంత వాతశేఖులగునిశాచరులు వలాయ
జూనులై రావణఙ్గమీపంబునకుంబోయి యాతెరంగెరుంగింప సతండు కుంభకణ్ఠాని
దనివారించి యుద్ధంబునకు బహు లక్ష్మణుండాతనిపై బ్రహ్మస్త్రంబువైవ సతండు గతానుం
డై భూమింబడి నయ్యవనరంబున రావణసదృశులగు దూషణానుజు లిర్వురు మానుమ న్నీ
లులచే నిహతులైరి నలుండు వజ్రదండ్రిం వధించె కుముదుం డకంపనసంహరించె సంత
షష్ఠియుండు దశవదనుండు పరాజితుండై స్వపురంబునకరిగె సంత లక్ష్మణుచే సతికా
యుండును త్రిరుండును నిహతులైరి సుగ్రీవుండు కుంభకణ్ఠాపుత్రుల యమనికేతనంబు

నకుంబుండు. విభీషణుండు మకరాక్షుంజుండు నంత భజనీచరనాయకుండు మేఘసాధుం
బుండు నతండు వానరులన్నియు స్వకీయాగుంబులచే బీడించి రామలక్ష్మణ దృష్టిగతుండుగాక
యంత భావనగతుండయ్యె నంత విభీషణుండు రామచంద్ర సమీపంబుజేరి ప్రాంబలియై
యిట్లునియె.

ఓ మహాత్మా రాజరాజ శాసనంబున తదృశ్యత్వంబొకండు బలంబుగొని తృప్తకాం
బుకజేరి నీజలంబుచే స్పృష్టనయనుండవై తివేని ఆరతభీత భూతంబుల గాంచెదవనిన
శ్రీరాముం డంగీకరించి లక్ష్మణసహితుండై యావారింగొని నేత్రశాచంబుగామింప ఘోర
పుండును జొంబవంతుడును హనుమంతుండును మొదలగువానరులంద రాజలంబుచే శుద్ధ
లోచనులై యంతభీతుండగు రావణతనూజుం గాంచి రంత లక్ష్మణుండు క్రుద్ధుండై తువే
రమంత్రితబలపవిత్రకృతలోచనుండై యాయుద్రజిత్తుపై గవియ నాయుర్వరకు శక్తశంబరు
లకుంబోరె నత్యాశ్చర్యకరంబగు యుద్ధంబయ్యెనంత తృప్తియ దినంబున మేఘసాధుండు
లక్ష్మణునిచే నిహతుండయ్యె నాచిరామచంద్రుండు మూలంబును నాశనంబుగామించె
నంత దశగ్రీవుండు క్రుద్ధుండై రథారూఢుండును పై న్యపరివృతుడునునై విధివశంబున
రామచంద్రుంజేరి నంత శక్రవేరితుండై మాతవీరధంబుగొని రథునాధసమీపంబుజేరినధ
నిక్షేప్తాడగు రామచంద్రుండు రథారోహణంబుగావించి బ్రహ్మాస్త్రంబుచే నాదశవదను
శిరంబులఖండించి వధించెనంతస్థివిద్యాధరాది సకల శురసంఘంబులు మునీంద్రులుననేక
విధంబుల నారామచంద్రుంబొగడి పుష్పవహ్నంబుల వహించి రంత శ్రీరామచంద్రుండు
సీతాసామిత్రసహితుండును కపిసేనాయుతుండును పుష్పకారూఢుండునునగుచు విభీష
ణు లంకారాజ్యంబునకభిషిక్తుంజేని గంధమాదనపర్యవంబుజేరి యందు నీతంబరిశోధించి
యందు సమయంబున వానరేంద్రసమీపంబున నగస్వాది మునీంద్రులరుడెంచి యివిధం
బునబొగడిరి. ఓ రఘునాయకా నీవు లోకానుగ్రహకారిని రావణవధంబు గామింప భూ
తలంబున జన్మించినవాడవు తాటకాదేహసంహరిని గాధిజాఘ్నర రక్షకుండవు చూరీచ
సువాహుప్రాణహారిని ఆహల్యాముక్తసంధాయి పాదపంకజరేఖుండవు హరకోదండభం
జనుండవు మైధిలీపాణిగ్రహణోత్పవశాలిని రేణుకాపుత్రపరాజయకారిని పితృవనంబు
సత్యంబుగామింప వైదేహిలక్ష్మణసహితుండవై యరణ్యంబున కరుడెంచితివి శరతునకు పా
దుకాయగళంబొసంగి శరభంగ మహామునీంద్రునక్తుకై వల్చుంబొసంగితివి విరాధప్రాణ
నాశనంబుగామించితివి గృధ్రరాజసఖుండవైతివి మాయామృగమారీచగర్వంబు వారించితివి
కబంధుంబరిమార్చితివి శబరిపూజనంబంగీకరించితివి సుగ్రీవసఖ్యంబుగామించి పాలింబరే
తనిలయంబ కనించితివి మహాగంధీరబగు సముద్రంబున సేనుంధనంబుగావించి కావళాది
సకల రాక్షసపుంజంబులవధించి లోకత్రయంబునుంగాచితివి, ముజీయును సంసారంబుధి
సంతారపోతః పాదంబుజద్వయ్యుండవు భక్తార్తిసంహరిని సచ్చిదానంద రూపుండవు ను

ర్వలోకస్పృష్టిత్యంత హేతుభూతుండపు కరుణామూర్తిసభ క్రరక్షణదీక్షితుండపు మమ్మం గావవేయని పలువిధంబుల బ్రాధించి యగస్త్యాకులూరకయుండిరి. ఓ మునీంద్రులారా మహాపిఠకృతంబగునీస్తోత్రంబుపఠించినవాడు ఘ క్తిముత్తలంబొందు వ్రయాణకాలంబునం బఠించువానికి థయంబుగల్గుదు యీస్తోత్రపఠనంబువలన భూతభేతాశాడులు సకల రోగం బులు సర్వపాపంబులు నశించు మరియు పుత్రుంగోరినవాడు సత్పుత్రుంబొందు పతింగోరి నవనితసత్పతింబొందు మోక్షంబుగోరి పఠించినవాడు మోక్షంబునొందు ధనంబుగోరినవా డు ధనంబునొందు సర్వకామంబులగోరిన మనుజుండీప్తిపఠంపఠలంబొందు. ఓ మునీం ద్రులారా యాసమయంబున శ్రీరామచంద్రుండు అగస్త్యాది మునులంగాంచి ప్రాంజలియై యిట్లనియె.

ఓ తపోధనులారా నేనగ్వహునపులచే విశుద్ధికొరకు నేవనీయుండను దృష్టిగోచరం బగు జంతువు మోక్షభాజనంబగు అట్టైనను శాంతులు నిరహంకారులును యథాభావసం తుష్టులును సర్వభూతదయాళులును ఊర్ధ్వరేతులగు మునీంద్రులకు నిరంతరంబు నమస్కరింపుచుండుగాన బ్రహ్మణ్యదేవుండనైతి మిమ్మెక కార్యంబువేడెద రావణవధంబునం గలిగిన పాతకంబునకుం బ్రాయశ్చిత్తం బెరుంగింపుండనిన మునీంద్రులెల్లనిరి. ఓ జగన్నాథా ఓ సత్యవ్రతా మహాపుణ్యంబును వీము క్తిదంబును నీగంధమాదనపర్వతంబున లోకోపకారా ర్థంబై శివలింగ ప్రతిష్ఠంగావింపుము రాన నీదశాననవధదోషంబు వశించు లింగస్థాపన పు ణ్యంబువచింప చతుర్ముఖుండైన సమర్థుండుగాడు యీగంధమాదనంబున నీచేస్థాపి తంబగు శివలింగదర్శనంబున జనంబులకు కాశీలింగావలోకన ఫలంబుకన్న కోటిగుణిత ఫలం బుగల్గు నిండుకుసందియంబులేకు మరియు నాలింగంబు భవన్నామంబుచే రామలింగంబని భ్యాసించింది కావ్యపుంజంబుల దహమండుంబోలె సకల పాపంబుల నాశనంబుజేయు చుండు గాననోకరుతాకర విగ్రహలింగస్థాపనంబున కాలస్యంబుజేయకుమని మునీంద్రులు పలికిన రామచంద్రుండు ద్విముహూర్తంబగు పుణ్యకాలంబుసీశ్చయించి మహాబలుండగు హనుమంతుంగాంచి యిట్లనియె. ఓ అంజనిపుత్రుండా త్వరితంబుగ కైలాసంబునకుంబో యి శివలింగంబుదెమ్మని యాజ్ఞాపింపవలండాక్షణంబు సర్వదేవమునీంద్రులు సూచుచుండవి యస్తార్థంబునకెగనీ కైలాసంబుజేసే మహాదేవుంగూర్చి కుశాగ్రసమానీనుండును ఊర్ధ్వబా హుండును నిరాలంబుండును నిరుచ్ఛ్వాసుండును జితేంద్రియుండగుచు, దవంబుగావింప మహేశుండుప్రీతుండై లింగంబొసంగ దానింగొని మారులపుత్రుండేతెంచుచుండె నాసమ యంబున అగస్త్యాదిమునీంద్రులు శ్రీరామచంద్రుంగాంచి యిట్లనిరి. ఓ రఘుప్రవరాహనూ మంతుండు రాకమసరి పుణ్యకాలంబరిగెడు గాన శీఘ్రంబున జూనశీక్తలంబగు నైకతలిం గస్థాపనంబు జేయుమనిపలికిన రామచంద్రుడును కృతకౌతుకమంగతుండై జ్యేష్ఠశుక్లపక్షం బునవశమియందు బుధవారంబున హస్తానక్షత్రంబున గరజవ్యతిహితలయందు నిశాకరుండు క

న్యాయమునకు విభావమునకు వ్యవహారమునకు యిట్టిదశయోగమున మహాపుణ్య ప్రదంబగు గంధమాదనపర్వతంబున కృత్తివనంబును చంద్రకళాధారియగు మహాదేవలింగ స్థాపనంబుజేసి పూజింపనాలింగస్థుండగు మహాదేవుండు ప్రీతుండై పార్వతీసహితుండై ప్రత్యక్షంబొసంగి సర్వలోకశరణ్యుండగు రామచంద్రుం గాంచి, ఓ రఘూద్రువ నీచేస్థాపింపంబడిన యీమహాలింగంబే మనుజులైన వీక్షింతురో వారల సకలీ పాపంబులు నశించు మరియు నీధనుష్కృతిస్థానంబుజేసినను పాపసంఘంబులు నశించు నిండుకుసందియంబు లేదని వరంబొసంగి యంతహింతుండయ్యెనంతరామచంద్రుండు తదగ్రంబున నందికేశస్థాపనంబు జేసి లింగాభిషేకార్థంబై ధనుష్కృతిచే నొక కూపంబునిర్మించి తజ్జలంబుల లింగాభిషేకంబుగావించె గాన నాకూపంబు కోటితీర్థంబని భూతింబొందె తదీయవై భవంబు పూర్వంబున మీకరుంగించియున్నవాడ పిమ్మట సకల సురసంఘంబులు ముసగణంబులు వానర సమూహంబులు వారువారిక లింగస్థాపనంబు జేసిరి. ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున శ్రీరామచంద్రుడు లింగస్థాపనంబుగావించె నేమానవుండైన సీలింగప్రతిష్ఠ శక్తియుక్తుండై పఠించు వినునాతిండు రామనాథప్రసాదంబున రామేశ్వర మహాలింగ సేవాఫలంబును శివ సాయజ్యంబునొందునని శౌనకాదిమునీంద్రులకు సూతుండెరుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమహాత్మ్యంబునందు

రామనాథ ప్రతిష్ఠావిధిగల

నలువదినాలవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియైదవ అధ్యాయము.

మహానీయగుణగర్భులగు శౌనకాదిమునీంద్రులకు సకలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖి రీసమేతుండగు సూతుండిట్లనియె ఓ మునీంద్రులారా యివ్విధంబున శ్రీరామచంద్రుండు లింగస్థాపనంబుజేసినయనంతరంబ నాంజనేయుండు లింగద్వయంబుగొని యరుదించి శ్రీరామచంద్రునకు వందనంబుగావించి నైదేహిలక్ష్మణ సుగ్రీవాదులకెరగి పీతాకృత సైకిలిలింగంబుభూజించు రీభూద్వయంబుగాంచి శ్రోధపరవశుండై ఆత్మ్యంతిభేదభిన్నుండును వృథాకృతపరిశ్రముండగును సర్వశరణ్యుండగు రామచంద్రునితో నిట్లనియె ఓదేవా నేడుర్జాతుండ లోకంబున క్షేత్రంబునకెఱిగించితి నే ప్రారకర్షులగు నక్రాంతరాసికంబులచే ననేకవిధంబుల భిన్నుండైనతి నావంటిపుత్రు నేవనితయుంగాంచకయుండిన మేలునే భవ సాగరనిమగ్నుండైన భవదీయ పేషవేతను యుద్ధంబుచేతను బహుప్రకారంబుల భిన్నుండైనై యనంతఃకళంబులనుండితి సుగ్రీవుండు భార్యార్థంబై విభీషణుండు రాజ్యార్థంబై నిన్ను నేవించితి నే సహాతుకంబుగ నిన్ను నేవించుచున్నవాడ యనేకవానరాసికంబులతో

నన్ను కైలాసంబునకుంబోయి లింగంబుడెమ్మని యాజ్ఞాపించితిని నేనునుత్పరితంబుగ కై
లాసంబుజేరి పినాకింజాగడి తత్త్వసాదప్రాప్తంబగు లింగంబుగొనియరుదెంచితి నీవిష్వడు
నైకతలింగస్థావనంబుజేసి దేవమునిప్రభృతులంగూడిపూజించెదవు నేకైలాసంబుననుంచి
దెచ్చినలింగంబు వృక్షంబయ్యె నేమందభాగ్యుండ భూధారంబునకైజన్మించితి యీదుఃఖం
బునహింపంజాల నేనేమిసేయుదు నీచేనవమానితుండైనతి శరీరంబువిసజ్జించెదనని య
నేకవిధంబులవచ్చించి క్రోధశోకాకులుండైననుస్కరించిన రఘునాథుండు నవుచు సర్వ
దేవముసీంద్రులుసూచుచుండ నాతనినాశ్వాసీంపుచు నిష్ఠినియె ఓ ఆంజనేయీ నేను
సర్వంబునెరుంగుదు జాతుండును జాయమానుండు మృతంబొందుదురు సర్వజంతువులు
స్వకర్మంబులమృతంబొంది నరకంబునెందుదురు పరమాత్ముండు నిర్గుణుండై ప్రకాశిం
చుగాన నీతత్త్వంబెరింగి శోకింపకుము లింగశ్రయనిగ్గుక్తంబును నిరంజనంబును నిరాశ్రయం
బును నిర్వికారంబునగు పరమాత్మనెరుంగుము తత్త్వజ్ఞానవాధకంబగుశోకంబునొందకుము
యెల్లప్పుడు జ్ఞానంబునొందియుండుము సంపదంబును న్నయంప్రకాశంబగు పరమాత్మం
భజింపుము తత్త్వజ్ఞానవిరోధశ్రంబగు దేహదులయందు మమతయుంచకము నిరంతరంబు ధ
ర్మంబుభజింపుము ప్రాణిహింసగావీంపకుము సజ్జనులసేవింపుము ఇంద్రియంబులనిగ్ర
హింపుము ఇతరదోషంబులెంచకుము శివవిష్ణుదులంబూజింపుము ఆశుభంబులమాని స
త్యంబనిరంతరంబు పలుకుము వ్రత్యువృత్తైక్యతాజ్ఞానంబులైకపోవుటవలన వృజాలం
బులయందు మోహంబుగల్గెడు శోభనాశోభనంబులైతాంతి యథార్థంబుగ గల్పింపంబడు
పదార్థంబులందెల్ల మోహశయంబున శోభనంబులధ్యానంబులగు భ్రాంతచిత్తులగువా
రలకు రాగంబుజనించు దేవతర్పిజ్ఞనుష్ఠాదులలో రాగద్వేషాదులంగూడు మానవులు ధ
ర్మాధర్మవశంతులై నిరయంబునొందుదురు ఆతిశోభనంబులగు చందనాగరుకర్పూరాదులే
శరీరస్పృశంబునమలినంబునొందు నాశరీరందెల్లు సుఖకరంబగు మరియు భక్ష్యభో
జ్యాది పదార్థంబులే శరీరసంగంబువలనశిష్టంబగు నాశరీరంబెల్లు సుఖకరంబగు మరియు
యు సుగంధియు శీతలంబగు తోయంబే యంగస్పృశంబున మూత్రంబగు నాగూత్రం
బెల్లు సుఖకరంబగు ఆత్యంతధవళంబులు పరిశుద్ధంబులగుతోయంబులే వపుస్సంయోగం
బున స్వేదంబులగు నాశరీరంబెల్లు సుఖకరంబగు.

ఓ వాయునందనా పరమార్థంబెరుంగించెదవినుము. సంసారగత్యంబున కించి
త్పృథ్వింబై ననులేదు మానవుండజ్ఞానంబునంచేసి జన్మంబునొంది పిచ్చుట వాదాకృతంబును
మరణంబునంబొంది మరలంబుట్టుచుండు ఆజ్ఞాననివృత్తిగల్గెనేని సుఖంబుగల్గునది జ్ఞానం
బువలనంగలుగుగాని కర్మాదులవలనంగలుగ నేరదు వేదభాక్యజంబగు జ్ఞానంబే పరబ్రహ్మం
బనియెరుంగుము ఆజ్ఞానంబు విరక్తునకుంగలుగుగాని యితరునకుంగలుగదు ఆచార్యప్ర
సాదంబువలన యాజ్ఞానంబుగలుగు యేమనుజ్ఞానకై నను మనంబున కామాదులు వర్జించు

చుండు సతందు మృతుండగు యెవ్వండైన జ్ఞానవిష్టుండై యుండునందు పరబ్రహ్మంబు నొందు లోకంబున మేలుకొనియున్నవానిని నిద్రించువానిని భుజించువానిని చరించువానిని కృతాంతుండు ప్రూరుడై సంతోషించుచుండు సర్వంబునుక్షయంబులగు ఉచితంబు లగుసవియెల్లను పతనంబునెందు సంతోషంబులు విప్రయోగంబునొంగ జీవించు నిధ నంబునొందు లోకంబునపక్వఫలంబునకు పకనంబుకంటె భయంబెల్లులకయుండు నట్టి సకలజనంబులకు మరణంబుకంటె మరియొకభయంబుగలుగదు మరియును ధృఢస్థంభ గుగ్మహంబెల్లు కొంతకాలంబునకు జీవాంబై నశించునట్లు మానవులు జరామృత్యువశంగ తులై నాశనంబునెందుదురు లోకంబునసకలమానవుల కహేహరాత్రగమనంబున నాయు ప్రాణయంబగుమందు ఆత్మంగూర్చి శోచింపు మితరులై శోచింపగలె లోకంబున మనుజుం డెవలనున్నను యొక్కడికిబోయినను మృత్యువనుసరించివధించు శరీరంబునవయస్సా ప్రంబ గుచ్చుండ శరీరుహంబులు శ్వేతంబులగు జరయశ్వాసకాయలునాత్రమిండు అణవంబు న కాష్టద్వయంబు సంతోషంబునొంది కొంతకాలంబునకుపిచ్చట వీయోగంబునొందు కరడినిమాగంబునమందు మనుజుండును చరించువాడునుతగిలిన కొంతదవ్వరిగి పిచ్చట యథేచ్ఛజనువిధంబునను భాగ్యాపుత్రక్షేత్ర ధనాదికంబులూ సంతోషంబునొందులంబులం బొందుచుండునది స్థిరంబుగాదందుకు చింతింపదగదు మనుజుడొక జన్మించిన మృత్యువుం జనించి కాలంబెరింగివధించు సంగుకేమియుం బ్రతికారంబులేదు దేహియుకమణవశించున నొకశరీరంబువిడిచి మరియొకశరీరంబునొండుచుండుగాని యొకశరీరంబునైన స్థిరంబుగ నుండదు శరీరంబులు జన్మమరణంబులునొండుచుండుండుగాని యొకనొండడుగాన ఓకపి ప్రపరా శోకంబుచూని యద్వయంబగు జ్ఞానంబుచే దివానిశంబును సమ్రాపంబగు పరబ్ర హ్మంబుజింతింపుము నేగావించినకమాలు నీహసర్పినదిగాన నేపత్తింపినలింగంబు నీచే స్థాపించబడినదియన బావించుము సుముపమరాత్రకమణవై న సీతకృత్సైకతలింగస్థావ నంబుజేసితిని నిందుకుశోకింపకుము బ్రహ్మరాక్షసయోధంబుల నాశనంబులుగావించితిగా న కైలాసలబ్ధసమృద్ధి నీవుదచ్చినలింగం పీఠభద్రసంబున స్థాపింపుము యీలింగంబు లోక త్రయంబున హనుమాద్లింగంబు భాగ్యలింబొందు విసరుండైన మహాదేవదత్తంబును భవన్నా మాంకితంబగు నీలింగంబువీక్షించునతండు శ్రితకృతుండగు యెవ్వండైన యోజనసహస్రం బులనుండియైన నీలింగంబును ముల్లింగంబును స్థాపించెనేని సకలకృతుఃఖంబులంబొంది ఈ శివరసాయుజ్యంబునొందు నీశ్వరుండు మనీయంబగు లింగంబును భవల్లింగంబును జానకి లింగంబును లక్ష్మణకృతలింగంబును సుగ్రీవలింగంబును నలకృతలింగంబును హింగవలింగంబు ను బొంబవక్త్రులింగంబును విశ్వపణాపితరత్నలింగంబును కందాదికృతలింగంబును తేమాదిమహానాగప్రతిష్ఠిలింగంబును యీయే కావశలింగంబునందు నేకాదశరూపంబు లంబొంది సున్నిహితుండై ప్రకాశించుచుండు గాన ద్విలితంబుగ స్వకీయపాపశాంతింగోరి

లింగస్థాపనంబుజేయుము అట్లుచేయనభీష్టుంబులేకపోయిన సీతాకృతంబై నాచేస్థాపించంబడిన యీలింగోత్పాటనంబుజేసితివేని నీవుదెచ్చిన లింగస్థాపనంబుగాలింపెద నాచేస్థాపించంబడిన యీలింగంబు పాతాళ సుతల వితలతలాతలంబుల భేదింపియున్నయది దీనిభేదింప నెవరికిందరంబుగాదు శీఘ్రంబున నీలింగోద్వాసనంబుగావించి త్వదాహృతలింగంబు స్థాపింపుము లెఱునైన హనుమంతుండు శ్రీరామునకు వందనంబుగావించి తనలావుతానెరుంగక యీపై కతలింగంబుభేదించుట నాకెంతవనియని మనంబునందలంచుచు సకలదేవముసింద్రులును శ్రీరామచంద్రుండగు లక్ష్మణుండును సీతాదేవియు సుగ్రీవాదివానరులందరుజూచుచుండ యనేకప్రయత్నంబుల స్వహస్తంబులచే నాపై కతలింగంబుబట్టి పెకలింపుచు కిలకిలాశబ్దంబుగావించుచు గదలింపనేరక వాలంబుజాట్టి యనేకవిధంబుల గదలింపబోయి చలింపంజేయంజాలక గగనంబునకెగిసి సకలచరాచరసహిత భూకంపంబుగ నార్పుచు యనేకప్రయత్నంబులజేసియుం బెకలింపనేరక రుధిరంబుగ్రక్కుచు యీలింగంబునకు గ్రోశమాత్రంబున మూఢికాతుండై ధరాతలంబునంబడిన నాని వక్త్రస్థయన నాసావుటాదిరంధ్రంబుల రుధిరౌఘంబుప్రవించి రక్తకుండంబని నామంబునొందె సంత దేవా శుర మానుషంబగు జిగంబంతయు హాహాకారంబునొందె నాతరి రామలక్ష్మణులును సీతయు సుగ్రీవాది కవులును చూడీకృతకేబరుండై మూఢకంబొంది భూమింబడి రుధిరంబుగ్రక్కుచున్న వాయునందనుండగు హనుమంతుండుగాంచి పలువిధంబుల విలపించి రాసమచుమున సీతాదేవి సదయవృద్ధయయగుచు నాంజనేయుండుగాంచి యో బాలుడా సీతీయవస్థగల్గెగదాయని కరంబులచే నాతనిశరీరంబు స్పృశించె శ్రీరామచంద్రుండును భూపతిమండగు హనుమంతుండుగాంచి దయాళుండై స్వాంకంబుపై నిడికొని కరంబులచే నాతని శరీరంబునిపురుచు కన్నీర్డుచు యివ్విధంబునంబలికెనని శాసకాదిముసింద్రులకు సూతుండెఱుంగింపెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
శ్రీరామచంద్రుండాంజనేయునకు జ్ఞానోపదేశంబుజేసెడు కథగల
సలువదయిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియూటవ అధ్యాయము.

మహానీయగుగరిష్ఠులగు శాసకాదిముసింద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరి సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓముసింద్రులారా యివ్విధంబున మూర్ఖుండగు ఆంజనేయుండుగాంచి శ్రీరామభక్రండిట్లనియె. ఓవానరోత్తమా నేవంపాతీరంబుననుండు తరిసిమిడించి యనేకవిధంబుల సూరడించి సుగ్రీవుతో సఖ్యంబుగావించితిని నిశ్చయంగాంచి

బంధువులను తల్లిదండ్రులను స్మరించ నాకనేకవిధంబుల నుపకారంబుజేసితివి నాకొరకై బహుయోజనాయతంబగు సాగరంబుదాటి తలనహారంబున మైవాకుంబీడించి నాగమాత యగు సురసమర్ధించి ఛాయాగ్రాహిణీవధించితివి పిమ్మట సువేలాధిరోజాణంబుగావించి సాయంకాలంబున లంకజీజయించి రావణగృహంబుజేరి రాత్రియందు గతశయ్యుండవై జానకిన స్వేషించుచు పురంబెల్లగుమ్మరియశోకవనంబునవై దభిఁగాంచి నమస్కరించి యభిజ్ఞానంబాసంగి సీతాదత్తంబగు చూడామణింగొని యాయశోకవనంబంతయు భవంసంబుగావించి రావణప్రేతులును సత్యశ్వేచరభసంయుతులగు అనేక సహస్రకంఠుల నాయోధనంబున మదభిఁదై వధించితివి పిమ్మట ప్రహస్తతనయుండగు జంబుమాలియు మది త్రితనకున పక్షంబును సేనాపరివృతులై యేతెంచి న వారలంజంపిన క్తంచరేశ్వర నందనుండగు అక్షకుమారుని యమనికేతనంబునంబంపి మేఘనాథుం గూడి మహాయుద్ధంబుగావించి తద్వహితుండవై రాక్షసేంద్రసభాసదనంబుజేరి యందు లంకేశ్వరుండు దృఢీకరించి లంకాదహనంబుజేసి ప్రతినివృత్తుండవై ఋశ్యమూకంబుజేరి సీతావృత్తంబు నాకెరుంగించితివి మరియుననేక విధంబులగు దుఃఖంబుల నాకొరకై యనుభవించితివి వృన్దీవిష్ణుచుశోకంబుగలుగంజేయుచు భూతలంబున శయనించెదవు నీవు హతుండవై తివేనీ నేప్రాణంబులంపాసెద నీవు లేకపోయిన నాకీసీతతోకార్యంబేమికలకు అనుజులగు లక్ష్మణుడేల రాజ్యంబేలగాన శిష్టుంబునలెఱుఘు భూతలంబున నేలశయనించెదవు నాకీవృదు నిద్రాధిఁదై శయ్యంగావించుము కందమూలంబుల నాహారంబునకై దెమ్ము బ్రహ్మస్తుంబున లక్ష్మణుం గూడి సేవిగ్ధుండవై నంగాచితివి లక్ష్మణుండు మూర్ఛితుండై యుండ దౌషధజాలంబునితెచ్చి రక్షించితివి పాలవృద్ధదర్శనంబుజేసితివి మరియు నేనీసహాయంబున రావణాదిరాక్షసులంజంపి సీతంబాందితి. ఓ అంజనేయుండా నన్నును సీతను లక్ష్మణుని అయోధ్యం జేర్చక యెచటికిరిగితివని యివ్వీధంబున ననేకవిధంబుల వాయునందనుముఖంబు జూచుచు శ్రీరామచంద్రుండు విలపించుచుండ తదీయాశ్రుజాలసేచనంబున వాయుపుత్రుండు మూర్ఛంబాని లేచిపాలస్యశీయంకరుండును లోకరక్షాధిఁదై మామషభావంబునొందిన వాడును నారాయణుండును అజాండును విభుండును జానకీలక్ష్మణ సుగ్రీవాదివరిసేవితుండును కాలంబోధర సంతాకుండును రఞ్జనాశిసముద్రితజటామండలుండును పుండరీకాయ తేక్షణుండును దేవర్షి పితృకిన్నరసేవితుండునునగు రఘునాయకుంఁగాంచి తత్కారస్పర్శ పరిపూర్ణగా క్రుందై నమస్కరించి కృతాంజలియై శ్రుతిమనోహరంబుగ నివ్వీధంబున స్తుతించె.

ఓజానకీరమణా నీవాదిదేవుండవు పురాణపురుషుండవు గదాభాని విష్ణుండవు ప్రళయిష్ణుండవు మహాత్ముండవు ప్రహృత్తవానరానీకతుష్టపాదాంబుజుండవు నిష్పిష్టరాక్షసేంద్రుండవు జగత్సృష్టివిధాయిత సహస్రశిరసుండవు సహస్రాక్షుండవు సహప్రసాదుండవు శుద్ధుండవు రాఘవుండవు భక్తార్తనాశనుండవు సీతావతివి నారసింహరూపుండవు దైత్య

కాబట్టి దారివిష్టవారాచూపుండపు త్రివిక్రమావతారుండపు, బలియన్మవిభేదిని మహామండక
 థారిని మత్స్యరూపుండపు త్రయీశ్వరక్షకుండపు పరశురామావతారంబున క్షత్రవంశం
 బెల్ల నాశనముగావించినవాడపు శ్రీరాఘవరూపథారిని సకల రాక్షసనాశనకారిని మహా
 దేవభమకీందంబిభేదిని క్షత్రియంతకరహ్రూరధాగవత్రాసకారిని అహల్యాసంతాపహ
 రిని పాపమోచకుండపు మైథిలీమానసాంభోజ భానుండపు లోకసాక్షిని రాజేంద్రుండపుజా
 నకీనాథుండపు తారకబ్రహ్మస్వరూపుండపు రాజీవలూచనుండపు సుభాత్మకుండపు విశ్వా
 మిత్రైక్రీకరక్షకుండపు ఖరాసురమదకానుండపు దేవదేవేకుండపు భక్తాశయప్రదాయకుండ
 పు వేదవాగగోచరుండపు గరుడానీధుండపు నిన్నుశరణంబునొందెనన్నుగావుము మోహ
 వనోదంబుజేయుము బాగ్రత్వస్త్వస్తుమపులయందును సర్వకాలములయందును సర్వకా
 ర్యములయందును వక్షింపుము నీమహిమ నీవయెరుంగుదువుగాని యెవ్వండును నెరుంగడు
 నేగొనియాడ నెంతవాడనని హనుమంతుండు రామచంద్రు ననేకవిధంబులంబొగడి జాన
 కీచేదిబిట్లనిపించె ఓ మైథిలీ నీవుసర్వపాపహరణంబుగావించెడిదానపు దారిద్ర్యమున
 సంపాదించి భక్తాభీష్టప్రదపు వీదేహరాజతనయపు రాఘవానందకారిణిని భూపుత్రికపు
 విశ్వాస్వరూపరాలపు వ్రక్కతిరూపంబును శివరూపంబునొందినదానపు పాలప్యేశ్వర్య
 విదారిణిని విభూతియు సరస్వతియు శుద్ధయు నీవనతివ్రతధురిణపు అన్రహస్వరూపరా
 లపు హరిప్రియరాలపు ఆత్మవిద్యాస్వరూపరాలపు ఉమయు లక్ష్మీయునీవ చంద్రభాగిని
 గుర్వాంగసుందరిని భర్మహస్వరూపురాలపు వేదంబులకెల్ల మాతపు విష్ణువక్త్రఫలవాసిని లో
 కజననిని రామచంద్రప్రియరాలపు నిన్ననేకవిధంబులంబొగడినాడెనన్నురక్షింపుము.
 అని యిచ్చిధంబున హనుమంతుండు భక్తిపూర్వకంబుగ సీతారాములంబొగడి యానం
 దాక్రమిల్లిన్నుండై పూరకయుండె వోముసీంద్రులారా పాపనాశనంబున హనుమత్కృ
 తంబగు యీసీతారామహాత్మరంబు నిరంతరంబు భక్తియుక్తుండై పఠించువినునతండు మ
 హావైశ్వర్యంబును అనేకక్షేత్రభాగ్యాదులను పయస్వినులగు గోవులను ఆత్మవిద్యను బహు
 పుత్రులను మనోహరయగు భార్యనుబొంది సకల సుఖంబులనుభవించుచు బ్రహ్మహత్యాది
 పాపంబులెల్ల నాశనంబుగావించు యెన్నడును నరకంబునొందక దేహంతంబున ముక్తిం
 బొందు సంత జగన్మాధుండగు శ్రీరామచంద్రుండు వాయుతనయుంగాంచి యిట్లుకయె
 ఓ వానరోరమా అజ్ఞానంబున స్వాహాసంబుజేసేరిని బ్రహ్మయు విష్ణువు శక్రాదులైననాథే
 స్థాపింపంబడిన నీలింగంబుగేదింప సమర్థులుగారు మహాదేవావరాధంబు గావించితిని
 గాన మూఛితంబుండవైతి వింకనెన్నెం దీశ్వరునకు ద్రోహంబొనర్చకుము నీవుబడినప్రదే
 శంబు భవన్మాహంకితంబై హనుమత్కండంబున భవనప్రయంబున భూతింబొంకు
 యంబుస్వానంబుగావించినజనంబులకు మహాపాతకంబునశించు లోకంబున మహాదేవజటా
 జూషయగు గౌతమీనదియందు స్నానంబుజేసిన అశ్వమేధసహస్రఫలంబుగల్గు నాఫలంబునకు

శతగుణంబు గంగా యమునా సరస్వతులయందు స్నానంబుజేసినంగల్గు యీశదీప్తయంబు బెచటజేరివహించు నచట స్నానంబుజేసిన సహస్రగుణితఫలంబు నాఫలంబీక్షుండంబున స్నానంబుగావించినవారలకుంగల్గు సందియంబులేదు లోకంబున దుఃఖంబగు మానుష్యంబునుండి హనూమత్కండతరంబున శ్రాద్ధంబుజేయనివాని పితరులు సిరాకులై కోపింతురు మరయును సకలదేవతలును రోషింతురు యెవ్వండైన హనూమత్కండతరంబున తిలోదకంబులు సకలదానంబులంగావించునాతనికి పితృదేవతలు బ్రీతులై ఘృతకుల్పంబుల భుజింపుచుండురు అట్లుగావింపవానిజన్మంబు నిరర్థకంబాతండు దుఃఖభాజునుండగు ఓముసింధులారా శ్రీరామచంద్రుండు నేతువునందు లింగప్రతిష్ఠగావించినతెరంగైరుంగింటిల్లి ఎవ్వండైన నీయధ్యాయంబు సమాహితచిత్తుండై పఠించు నాకర్ణించునతండు సకలపాపంబుల విదళించి శివలోకంబునొందు.

ఇది స్కాందపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున
శ్రీరామచంద్రుండు గంధమాదనంబున లింగప్రతిష్ఠగావించిన కథగల
నలువదియాఱవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియేడవ అధ్యాయము.

మహానీయగుణగర్భులగు శౌనరాదిమనీంధ్రులు సకల పురాణవ్యాఖ్యాననైఖిరీ నడచుతుండగు సూతునకీర్తిగరి ఓ పారాణికోమా మహాత్మ్యండు రామచంద్రునకు గ్రూరుండగు రావణవధంబున బ్రహ్మహత్యయెగిరిగె లోకంబున బ్రాహ్మణవధంబుగావించిన బ్రహ్మహత్యగలుగు దశగ్రీవుండు బ్రాహ్మణుండుగాడు వదియెట్లుగలిగె నవ్విధంబు కరుణాయుతుండవై యెరుగింపుమనీవేడిన సూతుండిట్లనియె వోముసింధులారా పూర్వంబున బ్రహ్మతనూజుండగు పుల్స్త్యుండను విశ్రుండొకండుగిలం దామునీంద్రునకు విశ్రుండిను పుష్కరింబిద్ధించి సకలమష్కరంబగు తపంబుగావించుచుండె నాకాలంబున సుమాలియను నక్తింబరుండు హేమనిష్కాంగదధరుండును కాలమేఘ వినిభద్రభండనగుచు పాతాళలోకంబుననుండి భూలోకంబునకువెంచి బద్ధవాసిసేసదృశ్యులు తనూజం గూడి సంతరించుచు యొకప్రదేశంబున పుష్పకిరీరాజితుండగు ధనేశుగాంచి మనంబున సేలసికండులుండగు పుత్రుండు మనకుంగలిగిన నిగ్ధయైలన్తా మనమందరము రాజ్యంబు నుండగునని నిశ్చయించి నిజపుత్రులగు కైకిసింగాంచి యిట్లనియె.

ఓపుత్రాకా యిష్టదు సీతు యావ్యనంబు ప్రాప్తంబయియన్తయది వరుణకొసంగు కాలంబు లోకంబున మనుజులు నిజతనూజులందిగిన వరులకొసంగికిపోయిన దుఃఖమునొందుదురు మానసింతులగు వారైఁచి యుక్తికలుగిలుట దుఃఖంబుకొరకు సేకుండగిన వరుల

గాన నీవిపుడు పితామహకులొద్దుకుండును పురుస్త్యతనయందును విశ్రవసుంజేరి వరిం
పుము తత్త్వసాదంబున కుచేరసద్భుతులగు తనయులు నీకుంగల్గెదరని గుమాలవచించిన కై
కనీయు పితృవాక్యంబుంగీకరించి సంధ్యాకాలంబున విశ్రవః పణికాలకుంబోయి శుచిస్త్రి
తయి పూజాచంద్రదనిభానయ అధోముఖియనగుచు నామునీంద్రు సమీపంబున నిలిచి
అంగుష్ఠకోటితో ఘామిపైలిఖించుచుండ నామునీ వర్యుం దాతనుమధ్యనుంగాంచి సద
యవృద్ధయందై యిట్లునియె. ఓమనోహరాంగీ నీవెవరి తనూజ విచటికేయరుడెంచియున్న
దానపు నిజంబెరుంగింపుమనిన యోవనితబద్ధాంజలియి నయసంయుత యగుచు నిట్లనియె.
ఓమహత్మా తపఃప్రభావంబున మదభిప్రాయంబెరుంగుదువు ఐన నన్నడిగితిగాన నెరుంగిం
చెదవినుము నేనుసుమాలియను నక్తంచరేంద్రునితనూజను కైకనీయను నామంబుగల్గదాన
మజ్జనకుండు త్వదంతికంబునకుం బొమ్మనిన నరుడెంచితి శేషంబు జ్ఞానదృష్టితో నెరుంగ
నర్హుండవనిన మునీంద్రుండు మృణికాలంబు చింతించి యాకైకనీ మనోభిప్రాయంబెరుంగి
యిట్లునియె. ఓ వనితా పుత్రులంగోరి మత్సమీపంబుజేరితివి ఐన సతిదారుణంబగు సాయం
కాలమున నేతెంచితివిగాన దారుతాకారులును ప్రారతములగు పుత్రులబడపెద వనిన
కైకనీ పులస్త్యునందనెరిగాంచి, ఓ మహత్మా నీవలనదుష్టులగు పుత్రులనెట్లు బొందుచునని
వేడిన మునీంద్రుడిట్లునియె. ఓ కామినీ నీకుంజనించిన పుత్రులయందు కడపటివాడురాక్ష
స కర్ములుబంబొందక మద్వంశానుగుణంబుల భర్మగుణంబులబొంది శాంతుండును శా
శ్వతుండుగుననియె సంత కైకనీ యామునీంద్రు ప్రసాదంబున గొంతకాలంబునకు రక్షోరూ
పుండును యాకరాకారుండును దశవదనుండును కుమరియు వింశతిభుజుండును తామ్రా
వ్వుండు కృష్ణవదనుండును రక్తశక్రశిరోరుహుండును మహదంబుగ్రండును లోకసంత్రాస
కారియగు రావణుని ఆతిథయంకర రూపుండగు కుంభకణ్ఠుని యతిహరయగు శూర్పణఖ
గనుంగొని పిమ్మట లోకవిశ్రుతచారితుండును ధామికండును వేదశాస్త్ర సుపన్నుం
డగు విభీషణుంగాంచె.

ఓ మునీంద్రులారా యివ్వధంబున విశ్రవస్సునకు రావణాదులు జనించిరి రావణ
కుంభకణ్ఠవధంబున యక్ష్తిప్తచరిత్రుండగు శ్రీరామచంద్రునకు బ్రహ్మహత్యగల్గెగాన గంధ
మాదనంబున శివలింగప్రతిష్ఠం గావించె. ఓ మునీంద్రులారా యివ్వధంబున జానకీనాథుం
డులింగప్రతిష్ఠగావించి నీతా శామిత్రిసహితుండై దన్నుంగృతాభుండాదలంచె నెచ్చట
నాన్యపునకు బ్రహ్మహత్య నశించె నచ్చట బ్రహ్మహత్యావిమోచనంబున తిథ్కంబయ్యె యె
వ్వరైన నందు స్వావముజేసిన బ్రహ్మహత్య నశించు నచ్చట నీదినంబు వరకు రావణుండు
ఘాయారూపుండై యగుపడుచున్నవాడు తత్తీర్థాగ్రంబున నాగలోక పర్యంతం బొక
లింగంబుగలదండు శ్రీరామచంద్రుండా బ్రహ్మహత్యంద్రోసి యాలింబుపై యొకమంటపం
బుగావించియందు రక్షాభంజై భైరవస్థాపనముగావించెంగాన నాథయంకర రూపంబగు

బ్రహ్మహత్యై రవధీతయై యాచిలంబునండి నైలునెడలుటకుం జాలక యందదగియున్నయది ఓ మునీంబ్రులారా రామనాథమహాలింగంబునకు దక్షిణంబున శివాధికారీరిజియగు పార్వతియు పార్వ్యంబుల సూర్యచంద్రులును పురోభాగంబున నందికేశ్వరుండును నున్నవారలు మరియు నారామనాథ మహాలింగంబునకు దూర్పుత శతక్రతుండును ఆశ్లేయంబున వైశ్వానరుండును దక్షిణంబున యముండును నైఋతిదశయంబు నైఋతియు పశ్చిమంబున వరుణుండును వాయువ్యదిగ్భాగంబున వాయుపు పుత్రరంబున భనకుండును యీశానంబున మహేశుండును వీరలు సేవకులై నిరంతరంబు సేవింపుచున్నవారు మరియు విశాచకతుమారులును వీరభద్రాదిగణేశ్వరులును నచ్చటచ్చట రామనాథు సేవకులైయున్నవారలు మరియు సిద్ధగంధర్వాది సకల సురసమాహంబులును రామనాథు సేవాధికంబై యచ్చట యథేష్టంబుగయున్నవారు ఓ మునీంబ్రులారా శ్రీరామచంద్రుండు రామేశ్వరంబున రామనాథ పూజార్థంబై యనేక బ్రాహ్మణజనంబులనుంచి వారలకనేక గ్రామంబులొసంగి రామనాథమహాదేవ నైవేద్యాదులకై యనేక గ్రామంబులిచ్చి హరికేశ్వరకటకాద్యాభరణంబులనేకంబు లొసంగె. ఓ మునిపుంగవులారా రామచంద్రదస్తావీతంబగు నారామనాథమహాలింగంబును నిరంతరంబు గంగయు యమునయు సరస్వతియు పెరువలు తీర్థంబులన్నియు స్వకీయ పావశాంతింగోరి యరుదెంచి సేవింపుచుండు యీయధ్యాయం బేమనుజుండైన భక్తియుక్తుండై పఠించువినునతం దఖిల పాపంబులంబాసి విష్ణుసాయాజ్యంబు నొందునని శాసనాదిమునీంబ్రులకు సూతుండెరింగించెను.

ఇది సాగ్రందపురాణంబునందు సేతుమహాత్మ్యంబున

బ్రహ్మహత్యానిరూపణంబున కథగల

నలువదియేడవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నలువదియేనిమిదవఅధ్యాయము.

మహానీయగుగరిష్ఠులగు శాసనాదిమునీంబ్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె. ఓ మునీంబ్రులారా రామనాథుండుగార్చి పాపనాశనంబగు వృత్తంబెరుంగింతిద పూర్వంబున పాండ్యదేశంబున శంకరుండును వృథుండు సత్యసంభుండును ధార్మికుండును యజ్ఞయు వేదవేదాంగతత్వజ్ఞుండును పరస్పరస్థవిధారణంబునుసగుచు భర్తాకూగంబుదవృత్త చాతుర్యవ్యాజనంబులంగాంచు వైదికాచారంబు లొనర్చుచు న్మృతిపురాణంబుల పఠించుచు శివవిష్ణాదిదేవతాపూజలుసేయుచు మహాత్ములగు బ్రాహ్మణులకు సకల దానంబులుగావించుచు రాజ్యంబుసేయుచుండి యీకానొక

సమయంబున సేంహవ్యాపూది క్రూరసర్వభయానకంబును యిల్లి కాభీషణ రవంబును సరి
 సృజనమాకులంబును భీమశాసన పద పూణంబును దావాసలభయంకరంబును సగు మహార
 క్యంబును మృగయారతుండై ఆఖేటకుల సమూహంబులంగూడి యనేక సైనికోశేతుండై
 సాదుకాగూఢచరణుండును రక్తోష్ణిపవరిచ్చడుండును మహాభిన్నధారియు అనేక పదాతి
 పరిపుతుండునునై శ్వేతాశ్వశ్రేణుంబునెక్కి సంచరించుచుండ యీమృగంబు వేగంబునం
 బరువిడుచున్నయది దీనింజంపుడు జంపుండని యన్యోన్యంబునైసంబులు పలుకు చుండని
 లేకుండు సేంహవరాహమహిషాది మృగంబులం జంపుచు ఒకానొక ప్రదేశంబున నొకదరి
 యందు వ్యాఘ్రవర్తంబు గన్పకొని శాంతుండై దపంబు గావించుచున్న యొక మునీంద్రుం
 గాంచి వ్యాఘ్రుంబనిదలంచి శరంబునై వ నాయాశుగంబావీపునితత్పల్నిని యాయరుపుర
 నిహతులంగావించె సంత వారితనూజుండు నిహతులగు మాతాపితరులంగాంచి యస్థినిబల
 పించె. ఓ తండ్రి నాకికమీదవేదంబులు శాస్త్రంబులును యెవ్వండుపడేశించు ఆచార్యుం
 డెవ్వండానింగించు. ఓజనని నాకికమీద సోపదంశకంబగు భోజనంబెవ్వరిడును రెవ్వరులా
 లనంబుగావించుకులేమి సేయుదురు నిరవరాధులగు మీయరుపురనే పాపుండు సాయకంబున
 టొంపించెనని యాచారుండు ముక్తికంతుండై రోదనంబుగావించె నంత నాధ్వనివిని నృపుం
 డచటికరుడెంచి వారలంబూచుచుండ యాసమిపంబున నుండు మునీంద్రులందరు శరవా
 చులై భూమింబడియున్నవారలను ధనుగ్గురుండైయున్ననల్లెండుని వింపించుచున్న బాలకుం
 గాంచి దయాళువులై యాచాలకు ననేక విధంబుల సూరదంపుగు నిస్సనిరి.

ఓబాలకా ఆధ్యుండైనను దక్షిణుండైనను హూగంబైన పరికితంబైనను దీపంబైన
 నను కృపణుండైనను యెవ్వంబైన సమవర్తిసంహరించువనంబును గ్రామంబును పర్వతా
 శంబులను యచటనుండినను మృత్యువేతెంచు మరియును గర్భాలు జనించువారలు వదిల
 దేయూవంతులు వృద్ధులు వశోక్రమాచారవంతులు మరయు నెటువంటివారలై సను యమ
 పట్టణంబునకుపోవుదురుగాని స్థిరంబుగనుండరు మరియు బ్రహ్మసురమున సంఘంబులును
 సకలజంతునిచయంబులను సర్వంబును నాశనంబునొంగు నిండుకు చింఠింపకుము సచ్చిదా
 నందంబును ఉపనిషత్సతంబగు పరబ్రహ్మయొక్కటియ శాశ్వతంబై యుండు దాని కెన్నం
 డును నాశనంబులేదు మరియును మలభండంబును సవద్యావరంబును పూయాప్రకృప్తితా
 లయంబును బుద్ధుదాకారంబున్న క్రిమియాధనమాకులంబును కామలోభభయక్రోధ
 మోహ మాత్సర్యకారీయు పరదార పరద్రవ్య పరిక్షేత్ర లోలుపంబును కొంసాసూ
 యాశచి వ్యాపంబును విస్తామూత్రభాజనంబును సగుచిద్రంబగు నీవేహంబు శోభనంబని
 యెవ్వండుడలంచు నరండు హూఘుడు యీశరంబున ప్రాణంబును రంబుగనుండిపు
 ంబుని నిశ్చయంబుగాన తల్లిదండ్రులంగూర్చి చింతింపకు మరియు సుకర్మవశంబున
 చేహంబు లిడిచిరి నీవును కర్మవశంబున భూతలంబుననున్నవాడివు నీకును కర్మక్షయం

జైనను మరణంబునొందినపు మీజననీజనకు లెపుడుజనించిరి నీవెపుడుత్పన్నుండవైతివి
వారలకును నీకును గతిభిన్నంబయ్యె వారలు మరణంబునొందిరి నీకును గతి తుల్యంబైన
వారలతోగూడి జనుడువు లోకంబున వృతులగువారలంగూర్చి బంధువులు కన్నీరడుచు దుః
ఖించినం బ్రయోజనంజేమికలదు గాన నీవు శోకంబువిడిచి ధైర్యంబునొంది సమాహితచి
త్తుండవై బనసీజనకులకుం బ్రేతకార్యంబులం గావించుము మరియును నీశ్లోదండ్రులు శ
రాసూతంబుచే మరణంబునొందిరిగాన మమృత్యుదోషశాంత్యర్థంబై వారీయఃఫలంగొని
విముక్తదంజగు రామనాథశివశ్చేత్రంబునకుంబోయి యందుస్థాపించి యచ్చట సపిండిక
రణాదికృత్యంబులంగావించు మట్లుగావించితివేని భవజ్జననీజనకులవమృత్యుదోషంబునుం
బాహుదుర్బల ముసంద్రులుపలికిన జాంగకుండను నాబాలకుండియ్యకొని జననీజనకులకుం
బితృప్తమేధకమణంబులుగావించి పరదివసంబున వారీయఃఫలంగొని హలాస్యశ్చేత్రంబున
కుంబోయి యచటనుండి రామేశ్వరంబుజేరి మునిప్రోక్తవిధానంబునయంద్విస్థాపనం
బును ప్రథమాద్వికవర్యంతంబుజేయదగిన ప్రార్థనంబునుగావించి ఆద్వికాంతదింబున రా
త్రియందు స్వప్నంబున శంఖచక్రగధాధరులును గరుడోపనిధిష్టులును పద్మమాలా విరా
జితులును తులసీదామశోభితులును కొంఠాలంకృతారస్మతులు పీతాంబరవిరాజితు
లునైయొప్పు నిజజననీజనకులంగాంచి సంతృప్తచిత్తుండై యామునిపుత్రకుండు స్వాక్రా
మంబునకేతించి యచటి బ్రాహ్మణజనంబుల కాతెరంగంతయునెరింగించి సుఖంబుండె
పిచ్చట నాయాశ్రమంబుననుండు ముసంద్రులు శంకరగరేంద్రుండాంచి యిట్లునిరి వోరి
పాండ్యధమా నీవు మహామూఖుండవు క్రోధంబున బ్రహ్మహత్యయు స్త్రీహత్యయుంగా
వించితివిగాన నగ్నియందు శరీరపరిత్యాగంబుజేయుము ప్రాయశ్చిత్యాచారంబులుచేసినను
నీకు శుద్ధిగలుగదు త్వత్సంభాషణంబుజేసిన పాపంబులుగనుగాన మాసమిపంబుననుండకు
మెదటిత్రైసంబొప్పుని ముసంద్రులుపలికిన న్నవుండు వారలంగాంచి ఓముసంద్రులారా నే
బ్రహ్మహత్యాచిశ్చక్తై భవత్సన్నిధానంబున హవ్యహానునందు దేహత్యాగంబుజేసెద
నమగ్రహంబుజేయుండనిపలికి తనమంత్రివరులంగాంచి యిట్లనియె.

ఓమంత్రిపుంగవులారా నేయజ్ఞానంబున బ్రహ్మహత్యయు స్త్రీహత్యయుంగావించి
తింగాన ముసంద్రులంబుక యీపాపనాశనంబునకై ప్రసేపంబగు హుతాశినునందు దే
హంబునిడిచెద కాంబులంగొనిరండు యగ్నింబ్రజ్వలింపజేయుండు మట్లుప్రసక్తు
రాజ్యాభిషేకంబుజేయుండు శోకంబునొందకుంట్ల దైవంబు దురతిక్రమంబై యుండునని
శంకరధరాధిపుండుపలికిన సచివోక్తములనింగాంచి యిట్లునిరి ఓ పాండ్యమహానాథా
నీవు మహారాజపు శత్రువులయందైన వాత్సల్యత్వంబుగలవాడవు మేమునిరంతరంబు పుత్రు
లంబోలె మిత్రులనిపాలింపబడితిమి నిన్నుంబాసి పురంబునకుంబోవనెరము సేతోడిన మే
మును యగ్నింబ్రవేశంజెడిమని మంత్రివరులు దుఃఖించుచుండ వారలననుసరింపుచు ఓ

యమాత్మ్యలారా నేమహాపాతకంబులుగావించితి న్నింహాసనంబెక్క నమహాదగాను
 మత్స్యత్రకు చతుర్వర్ణవధరాపాలనంబునకై యభిషేకంబుగావించుడు శీఘ్రంబునంబొం
 డు కాష్టంబులందెం డాలస్యంబుగావించుకుండనిన యాతనియాజ్ఞ చే మంత్రులట్లాసర్పిరం
 త శంకరభూనాయకుం డాచమనంబుజేసి విశ్వుద్ధాత్మ్యుడై యామునీంద్రులకును ప్రజ్వలిం
 చు నగ్నిహేతునకును ప్రదక్షిణంబుజేసి నమస్కరించి మహాదేవుమనంబునదలంచుచు
 ధైర్యంబువదలక యగ్నింబ్రవేశించుట కుద్యుక్తుండయ్యె నాసమయంబున సకలమునీంద్రులు
 వినుచుండ నశరీరవాణి మహానాదంబుగ నిట్లనియె ఓమహిపాలా యనలంబు బ్రవేశించకు
 ము బ్రహ్మహత్యకై భీతినొందకుము వేదసంహితంబగు రహస్యంబెరింగించెద నవహితం
 డనైవిని దానింగావించుము దక్షిణాసముద్రతీరంబున గంధమాదనపర్వతంబున రాక్షసే
 తువునందు శ్రీరామచంద్రప్రతిష్ఠితలింగం బొకటికలదు సేవచట నొకసంవత్సరంబుండి త్రి
 కాలంబును భక్తియవ్వండవై ప్రదక్షిణనమస్కారంబులుగావించుచు మహాభిషేకంబుజే
 యుచు రామనాథుసేవింపుము మరియునాలింగంబునకు దినదినంబును వివిధంబులగు నై
 వేద్యంబులూసంగుము చందనాగరుకపూరాదులం బూజింపుము గవ్యంబును భారద్వయ
 పరిమితంబగు అజ్యంబునభిషేకింపుము మరియును ద్విభారసమృతంబగు గోక్షీరంబు నభి
 షేకింపుము మరియును మధుద్రోణంబుచే నభిషేకింపుము ప్రత్యక్షంబునుపాయనాన్నం
 బు నై వేద్యంబునూసంగుము తిలతైలంబుచే దీపారాధనంబుగావించుము మట్లానచిహ్న
 రామనాథుండు ప్రీతుండగు దాననీ బ్రహ్మహత్యయు స్త్రీహత్యయునశించు రామనాథు
 దశానంబుచే భూదాహత్యాశతంబులు బ్రహ్మహత్యాయతంబులు స్వర్ణాస్త్రేయాయతంబు
 లుగురుస్త్రీగమనాయతంబులు తత్సంవర్ణకోటులు సకలంబుననశించు లోకంబున జనం
 బులకు మహాస్తరంబగు రామనాథసేవకలిగెనేని గంగాయాత్రయాగాధ్వరంబుల కార్యం
 బేమిగలదు గాన శీఘ్రంబున సేవచటికింబోయి దివానిశంబు రామనాథుసేవింపుచునే యశ
 రీచివాణిజలికినవిని మునీంద్రులు శంకరభూపతింగాంచి ఓమహారాజా రామనాథప్రభా
 వంబెరుంగక అగ్నింబ్రవేశంబుజేసి దేహత్యాగంబుజేయ నియోగించితిమి నీవిపుడు
 శీఘ్రంబున విముక్తిదంబగు రామసేతువునకుంబొత్తునపలికిన నరేంద్రుండు ప్రహృష్టాంత
 రంగుండయి నైస్యపరివృతుండై బహుధనంబుగొని కఠియదివంబుల గంధమాదనంబు
 జేరి యచటరామసేతువునందు ఏకభుక్తుండును జితేంద్రియుండగుచు త్రివంధ్యంబు రా
 మనాథుసేవింపుచు పూజంగావించుచు ప్రతిదినంబును ధనుష్కృతీయరక్ష సానంబుగా
 వింపుచు బ్రాహ్మణులకన్నంబూసంగుచుండి రామనాథదేవునకు దశభారధనంబొసంగి యి
 ట్లుండ వహించయ్యె నంతవహాంతంబున అశరీరీణీ ప్రోక్షప్రకారంబునపూజంగావించి
 తున్నమానసుండయి ఘృతానిధియగు మహేశ్వరునిట్లనిపొగడె ఓ రామనాథా ఓ యమూ
 వాయకా నమనంగావుము కృపాశుండవై బ్రహ్మహత్యనివారింపుము స్త్రీహత్యాపాపము

జేయుము ఓత్రిపురనాశకా నీపుమహాదేవుడప్పు కాలమాటవిషాదివి దయాసింధుడవీస్త్రీ హత్యంబాపుము ఓవీరూపాక్షా నన్నుంగృహదృష్టింపవలొకించి మదియ్యంబులగు పాపంబుల నాశనంబుజేయుము ఓకామాంతకా ఓరాఘవేశ్వరాత్మతక్రటాక్షవీక్షణంబున నన్నుం బరిశుద్ధగాజేయుము ఓమార్కండేయభయత్రాణా ఓమృత్యుంజయా ఓయవ్యయా నన్ను నిష్పాపుంజేయుము వోశంకరా నన్నువేదోక్తాచారయోగ్యుంగాజేయుము వోదేవా శీవు సూర్యదంతంబులకూరించితివి రామదేవుండవు దేవదేవుండవు అనంతసచ్చిదానంద రూపుండవు వృషభధ్వజుండవు రామనాథుండవు నీకనేకవందనంబులుగావించెద మదియ్య పాతకంబులకూరించి నన్నుంగావవేయని స్తుతించు నాభూపాలకుముఖంబుననుండి యతిభ యంతరరూపంబును రక్తశిరోరూపాయ నీలవస్త్రధరయు ప్రారయగు బ్రహ్మహత్యవేదలిసం గాంచి తైరపుండు రుద్రశావనంబున శూలంబుగొని దానినిజీఁచె నంతరామనాథుండు ప్రీతుండయి యానృపునకుం బ్రత్యక్షుండయి యిట్లనియె వోపాండ్యమహీపాలా నీవాసచీన స్తోత్రంబునకు ప్రీతుండనయి వరంబొసంగనేతెంచితి నీవాసచీనస్త్రీహత్య బ్రహ్మహత్యలు నశించె నీక్షిప్తంబగువరంబువేదము విశుద్ధపాపుండనైతివీగానే రాజ్యపాలనంబు పూర్వంబు వలెజేయుము యెవ్వలైన భక్తియుక్తులై నన్నుపేలీంపుదురో వారల బ్రహ్మహత్యాది సకల పాపంబుల నాశనంబుగావించి సాయుజ్యంబునొసంగుదు సింహకు సందియంబులేదు యే మానవులైన భక్తిపురస్కరంబుగా నీస్తోత్రంబువతింపుదురో వారలపాపంబులనెల్ల నాశనం బుజేయుదు నీస్తోత్రంబునకు భక్తిమెచ్చితి నిష్టంబగువరంబులువేదముని హహదేవుండువలి కిన నృపపుంగవుండిట్లనియె.

ఓ శంకరా వో కరుణాకరా నేయుష్మద్దేశమున గృతాధుండనైతి సార్థనీయం బగు వరీందేమిగలదు మరియును మృకండుభయసంతాపహరియగు త్వత్పాదయుగళము గాంచితి దీనికంటె వరంబేమికలదు త్వత్పాదయుగళమున నిశ్చలంబగు భక్తిసైనిని పునర్జన్మములేకయుండవలయు గ్రహించువుము యేనరులైన మత్స్యతంజగు నీస్తోత్రము వతింపుదు రో వారలకుపాపనిర్ముక్తులై త్వచ్చే వాఫలమునొందునట్లు అనుగ్రహించుమనవేడిన రామనా థుండట్లుయగునని వరంబొసంగి తిరోహితుండయ్యె. వో మునింద్రులారా యివ్వీధమున శం కరభూనాథుండు రామనాథానుగ్రహమునొంది యాదేవదేవునకు నమస్కరించి కృతా ర్థుండయి స్వసేనాపరివృతుండగుచు స్వనగరముజేరియ్యమునింద్రులకు దనవృత్తాంతంబె రుంగింపవారలును ప్రీతిచిత్తులయి యానరేంద్రునకు రాజ్యాభిషేకము జేసిరి అంత శంకర భూనాయకుండును మంత్రిసహితుండై పుత్రిదారయుతుండై యనేక దినములు పృథివీపాల నముజేయుచుండి యొకానొకవసంతకాలమున రామేశ్వరమనమునదలంచుచు సంతృప్త జేహుండై రామనాథ సాయుజ్యమునొందె. వో మునింద్రులారా శంకరభూపాలకు చంద్ర

ము మీకెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయధ్యాయము భక్తియుక్తుడై పఠించు వినువతఁడు సర్వపాపనిర్ముక్తుడై రామనాథుంజేరునని శాసనకాదిముసీంద్రులకు సూతుండెఱుంగించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి నేతుమహాత్మ్యంబునందు

రామనాథవ్రతంసయు పాండ్యశంకర బ్రహ్మహత్యా

స్త్రీహత్యా దోషశాంతియను కథలంగల

నలువదియొనిమిదివ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

న లు వ ది తొ మ్మి ద న ల ధ్యాయ ము.

మహానీయగుణగర్వితులు శాసనకాదిముసీంద్రులకు సకల పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండైన సూతుండిట్లనియె. ఓ ముసీంద్రులారా సోతాధ్యాయం బెరుంగించెద శ్రద్ధాయుతులైనినుండు శ్రీరామచంద్రునిచే త్రవ్వించుకొనబడిన రామనాథునిజానకీబాలియు లక్ష్మణుండును సుగ్రీవాదివానశులును బ్రహ్మద్యమరులును కుంభజాతి మహామూల్యును ప్రత్యేకప్రత్యేకంబుగా నసేకవిధంబుల స్తుతించిరని విన్నవించెద వినుండు శ్రీరామచంద్రుండిట్లని హగడె. ఓ మహాత్మా "వోరామనాథా నీపుమహామయుండవు స్వపదాంబుజ భక్తారి హరివి దేవాదిదేవుండవు వేదాంతవేద్యుండవు యోగీంద్రతత్వదాయకుండవు సర్వదానందకూర్ణుండవు విశ్వనాథుండవు భక్తభయభేదవభీలనాథుండవు పరాత్పరుండివద్యుతవీర్యుండవు మహాపాతకనాశకుండవు కాలకాలుండవు కాటాతీతుండవు విద్యానివాంతపు సంసారరక్షితాపనాశకుండవు బ్రహ్మహత్యానాశనకారివి విషనాశకుండివు పార్వలీనాథుండవు శైలానీలయుండవు గంగాధారివి విరూపాక్షుండవు పినాకహస్తుండవు మదనహరివి నీకడే పందనంబులు జేసెద నన్నునిరంతరంబుగాభిమని స్తుతించె లక్ష్మణుండిట్లనియె. వో రామనాథా త్రిపురనాశకుండవు శింభుండవు జాగ్రుండవు భీముండవు మహాదేవుండవు సర్వజ్ఞుండవు వలెఁబుండవు పరజుండవు శ్రీకంఠుండవు పంచపాపకభేదివి సత్యజ్ఞానరూపుండవు భవరోగవిదారివి తస్కరపతివి గణపతివి మార్కండేయ భయవిదారివి శృంగిణిశ్చింత హేతుభూతుండవు నాకనారతంబునం ద్వత్పాదయుగ్గంబందు భక్తింబ్రసాదించి యసన్దాగంబునొందనీయక వైదికాచారనిరతుంగావింపుమని వేడెను శ్రీసత్యదేవియిట్లనియె. ఓ భూజకై వోశంకరా నీవు పార్వలీశ్వరకుంకుమ పరిశోభితుండవు గంగాధరుండవు నీలూహితుండవు కరుణానిధివి దేవదేవుండవు భవభీతిభిదిమదఁ నుండవు త్వత్పదాంబుజదంతసంబున మార్కండేయుండు యముని పలన భయంబుచాసి నీత్యుండియ్యె సన్మాత్రయించు వారల కలభ్యుండెడియునులేదు నాకెల్లప్పుడు పాతివ్రత్యంబును అవ్యత్యాద భక్తియుం బ్రసాదించును ప్రాధికంచెను అంగదుండిట్లనియె. ఓ రామనాథా నీజగంబుల

స్త్రియు నీకాంతిచే బ్రకాశింపుచున్నది నది లేకపోయిన జనంబులు శూన్యంబులగు అట్టి నీ కువందనంబొనర్చిదననియె జొంబవంతుం డిట్లనియె ఓ రామనాథా సర్వానందుండవు ప రమానందరూపుండవగు నీకు నమస్కరించెదనని వేడెను నీలుండిట్లనియె ఓ రామనాథా దేశకాలాది భేదములవలన భిన్నంబును నిరంతరంబద్వయంబగు రూపువాండిన నీకు నమ స్కరించెదననియె నలుండిట్లనియె ఓ రామనాథా నీవు బ్రహ్మవిష్ణుపూజితుండవు విద్యావి భృంభితుండవు విద్యావిహీనుండవు నీకు అనేక వందనంబులనియె కుముడుం డిట్లనియె అసి క్తమంతావలంబులగు తాకికలు భవత్స్వరూప మేషానంబువలన కార్యంబులకు బర మాణురూపంబులు గలిగింతురట్టి పరమానందస్వరూపుండవగునీకువందనంబనియె గవాక్షుం డిట్లనియె ఓ రామనాథా అజ్ఞానపాశబద్ధులై పశుప్రాయులగువారల పాపంబులన్ని వారిం చెడు శాంతమూర్తివి నన్నుంగావవేయని వేడెను గవయుండిట్లనియె ఓ పార్వతీనాథా నీవు చంద్రమాడుండవు సమస్తజగదాధారుండవు సంసారవి నాశకుండవు నన్నుగావవే యనివేడెను శరభుండిట్లనియె ఓ రామనాథా పరమాత్మయగునీకు నమస్కరించెద లో కంబున అజ్ఞానమోహితులనువారలు నినుంగానక అంతఃకరణంబే పరమాత్మయని వచిం పుదురు నన్నుంగావవేయనిప్రార్థించెను గంధమాదనుండిట్లనియె ఓ రామనాథ ఓ ఉమాపతీ ఓ గణనాథా సర్వపాపములనివతింఁచి నన్నుంగావుమనివేడెను శుక్రీపుండిట్లనియె వోరా మనాథా ఓగిరిజావతీ జన్మమృత్యు జరావ్రాదంబును పుత్రదారవీచిమలాసమాకులంబును నగు సంసారంబుదియందుమునిగి విషయవ్యాళభీతుండనయి విలపించెదనన్నుంగావుము నీకనేకవందనపులానఁజెదనని వక్కాణించెను విభీషణుండిట్లనియె ఓ రామనాథా వ్యాధిబోరయ్యతంబును సింహభిజన్తవ్యాస్రాసలోకంబును బాల్య యావన వాధిఁక్య మహాభీషాంధమాపమును క్రోధేమ్యోభయవహ్నియు విషయహార పర్వతమునునగు సం సారవనమధ్యమున నివిష్టుండవై చూగింబుగానక అనాధుండనై భీతుండననునాకు శుభ కరంబైనమాగ్గంబొసంగి రక్షింపుమనివేడెను సర్వవానరులిట్లనిరి ఓ రామనాథా ఓ శం కరా ఓ ఓదయాశూలీ నింద్యానింద్యంబులగు అనేకయోనులం జనించి కుంభీపాకాది నరకంబులంబడి మరలంబుట్టుచు జచ్చుచు సంసారపతితులమై యనాధులమగు మన్ముంగా వవేయనివేడిరి బ్రహ్మదేవుండిట్లనియె ఓ రామనాథా ఓ లోకనాథా ఓ సర్వేశా అవిద్యా నాశనముగావించి నన్నుంగావవేయని వినుతిం చెన్ను ఇంద్రుండిట్లనియె వోరామనాథా వోపార్వతీపతీ జగద్వారయగు పార్వతీదేవి నీశ క్షియైవలయు నీవు మహాదేవుండవు అను స్తుతిం చెన్ను యముండిట్లనియె వోరామనాథా నీవు పదాశీవుండవు గణేశ్వర స్కంధు లి రుపురు యుక్తత్పుత్రులు నీకు వృషభమువాహనమైయుండు నిమంబూజించినకతంబున మాకణ్డేయమహమునీంద్రుండు మృత్యుపుంజయించె అట్టి నీవు నన్నుంగావవేయని ప్రా ర్థించెను కుదేరుండిట్లనియె వోరామేశ్వరమహాదేవా నీవు అహికవిలసత్కంఠుండవొ

ఇరముండపు లాక్షరణకరీరుండపు నన్నుంగావవేయని వీనులించెను అదిక్కుండిట్లనియె
 వోరామనాథా వోదక్షాధ్వరవి నాశతా నన్నుంగావవేయనివేడెను సోముండిట్లనియె వో
 రామనాథా నీవు భక్తాద్భుతా తాంగుండపు మహాకూలివి దయాసింధుండపు శ్మశాననిలయుం
 డపు నన్నుంగావవేయని ప్రార్థించెను అగ్నియిట్లనియె వోరామనాథా వోదిగంబరా నీవు
 శుద్ధస్వరూపివి ఇంద్రాద్యమరపూజిత వదాంబుజుండపు నన్నుంగావవేయనివేడెను వా
 యుడేవుండిట్లనియె వోహారా నీవువ్యాఘ్రుచర్మధరుండపు మడియ్యాభీష్టంబులనొసంగి న
 న్నగావవేయనివేడెను బృహస్పతియిట్లనియె వోరామనాథా ప్రత్యగ్దవ్యయవస్తురూపుండపు
 లోకహంతపు లోకసాక్షివి నీకువందనంబులు నాయజ్ఞానంబువారింపవేయనివేడెను ఈ
 క్రుండిట్లనియె ఓరామనాథా నీవుమహామంత్రార్థరూపివి శంఖుండపు తత్వవిహీనుండపు
 నంతకాలఘ్యుండపు నీకు వందనంబులనియె అశ్వినీదేవతల్లినిరి ఓరామవేశ్వరా నీవుని
 రంతరంబును యోగీంద్రులమనంబుల ఆత్మరూపంబుచే వసించువు అనన్యభావవేద్యుడవు
 నీకనేకవందనములనియె అగస్త్యుండిట్లనియె ఓరామనాథా నీవు అదిదేవుండవ్యయుండపు
 విశ్వేశుండపు అంబికాపతివి వృషభధ్వజుండపు నాయవరాధిపహస్రంబులవహించి పు
 త్రాదులయందతిమాహంబువారింపుమనివేడెను సుతీష్ఠుండిట్లనియె వోరామనాథా క్షేత్ర
 ములు రత్నములు భవములు దారలు మిత్రులు పుత్రులు వస్త్రప్రహరులన్నియు నస్థిరం
 బులుగాన నీకనేకవందనములు విరక్తింబ్రసాదించవేయని ప్రార్థించెను విశ్వామిత్రుండిట్లని
 యె వోరామనాథా సకలవేదములు నకలశాస్త్రములభ్యసించినను నీయండు భక్తిలేకపో
 యాన నిష్ఫలంబులగునట్టి నీకువందనములనియె గాలవుండిట్లనియె వోరామనాథా నీకునమ
 స్కారంబులుజేయనిమానవులు దానములు యజనములు నియమములు తపసులు గంగాది
 తీర్థానిపేవనంబులుజేసినను నిష్ఫలంబులని వక్కాణించెను వసిష్ఠుండిట్లనియె వోరామ
 నాథా నీయండుభక్తిగలమానవుం డభిలషాపంబులొనర్చినను సూర్యుడంధకారపుంజంబు
 లంబోలె సకలపాపముల నిరసించుననివేడెను అత్రియిట్లనియె వోరామనాథా యెవ్వండై
 న నొకానొకసమయంబునందైన నినుంగాంచినను స్ఫురించిన నమస్కరించిన మరల
 గర్భంబునొందక అద్వయంబగు నీస్వరూపంబునొండునని వేడెను అంగీరసుండిట్లనియె
 వోరామనాథా యేమనుజుండైన బంధుపరివృతుండై నిన్నుంజూచి నమస్కరించునాతిని
 బంధుయుక్తంబుగాద్రోతువని వక్కాణించెను గౌతముండిట్లనియె వోరామనాథా యే
 మనుజులయైన త్వత్పాదభజనంబునేయుదురో వారల సేవించినవారలభన్య విదిగూఢంబు
 ను అన్యక్షణాతంబుననగు వరమేశ్వరతత్వంబునియె శతానంబుండిట్లనియె వోరామవేశ్వ
 రా వేదాంతవిజ్ఞాన రహస్యవేదలగు ముముక్షువులకెల్ల సకలశాస్త్రాక్షరంబాని నిన్నునే
 వించుటయే ముఖ్యంబని వక్కాణించెను భృగుమహాశమునియిట్లనియె వోరామనాథా త్వ
 త్పాదకమలభజనంబున నరుండు విధూతహృదుండై స్వయంప్రభుండును నిర్భయండు

నా అద్వయందును చిద్వనస్వరూపుండునునగు నినుంబొందునయె తుత్పండిట్లనియె వో-
రామనాథా భోగమోక్షవరదంబును రారవాదినరకప్రణాశకంబునునగు భవత్పాదీశ్వరమం-
దేమనుజుండు గావించకయుండు నతండు వ్యర్థుండనయె కాశ్యపుండిట్లనియె వోరామ-
నాథా త్వత్పాదంబులు వేదించువారలకు వ్రతములు తపము లధ్వరములు వేదశాస్త్రము-
లు స్వగోసంఘజలంబులేలనయె ఆంగీరసుండిట్లనియె వోరామనాథా నీపుడుత్పాదో-
క్తములుకాలంబున భవానీసహితుండవై యరుదెంచి మోహంబును విశోకంబును చి-
త్పరూపంబునునగు త్వత్పాదగమలంబులు జేచుకోనవేయనివేడెను గంధర్వులిట్లనిరి వో-
రామనాథా అపారంబును దుఃఖకల్లోలంబగు భవసాగరంబునునింగెడు మాకు నీపుడ-
ప్పు గురిలేదనిరి కిన్నరులిట్లనిరి వోరామనాథా వ్యాధివ్యాఘ్రభయనకంబగు భవారణ్య-
మునందు నీపుడప్పు పదవీదళాకుడెవడులేడని వక్కాడించిరి యక్షులు వోరామనాథా-
యతిసుస్వహంబును చాధకంబగు యింద్రియారాశిసమూహంబు జయింప మాకుసహాయుడ-
వగుమని వేడిరి నాగులు వోరామేశ్వరా అల్పబుద్ధులమగుమే మచింత్యమహిమంబుగల-
నిమ్మస్తోత్రంబానవకా నెట్లుసమధుఃఖమగుదుమని స్తుతింఁచిరి కింపురుములు రామనాథా-
యజ్ఞానంబున నానాయోనులందు జననమరణంబులంబొందెదో మాయజ్ఞానంబునాపి మమ్ము-
గావవేయని ప్రార్థించిరి విద్యాధరులు ఓయంబికానాయకా యసంకాయసంగుండవ-
గునీపు మమ్ముబ్రావవేయనివేడిరి విశ్వదేవులు ఈశాంజ్ఞప్రమాత్రైకస్వరూపులగు యోగివరులకు-
ముక్తిసాసంగును నంచాసహితుండవై వెలయు నీవు యక్షుఁడై యక్షుల యగులు ఓరామ-
నాథా గణేశ గంగాధరా శర్వా మమ్ముంగావవేయనివేడిరి మరుతులు ఓరామనాథా నీపు-
స్వస్వభావుండవు పరతత్వరూపుండవు మహాత్ముండవు మీకు వందనంబనివేడిరి. సాధ్యులు-
వోరామనాథా నీపు స్వాతిరక్తవిహీనుండవు జగత్సుప్తిదాయకుండవు దేవాదిదేవుండవు-
అవిద్యాభేది మమ్ముంగావవేయని నమస్కరించిరి. సకలవానరులు వోరామనాథా-
నీపు సచ్చిదానందసంపూర్ణుండవు ద్వైతివహితుండవు బ్రహ్మాత్ముండవు స్వయంభా-
నుండవు అదిమేశ్వారంతరహితుండవు అవిక్రియుండవు అసంగుండవు పరిశుద్ధుండవు సనా-
తనుండవు ఆకాశాదిప్రపంచసాక్షిభూతుండవు పరావృతుండవు ప్రమాణాతితుండవు బో-
ధప్రదాయకుండవు అవిశ్వాసతిరోధానకోచరహితుండవు నీయందుండు ప్రపంచంబునకు-
సాక్షి నిరీకాపుండవు వరమానందుండవు నిరస్తస్థలక్రియుండవు మహాత్ముండవు చిద్రూ-
పుండవు భోగవర్జితుండవు సంసారనివారిని స్వకీయ్యంబును మాయచే బ్రహ్మవిష్ణ్వదిరూ-
పంబుల విభిన్నుండవై యొప్పు మిమ్ము నిరంతరంబు నేపించెదము. మమ్ము సకలపాపంబు-
లంబాపి రక్షింపవేయనినమస్కరించిరి. విభీషణమండ్రులు వోరామనాథేశ్వరా నీపు వర-
దుండవు వరేణ్యుండవు త్రినేత్రుండవు హులధారిని యోగిభ్యేయుండవు నిత్యుండవు నీకు-
వందినంబులనిప్రార్థించిరి యివిధంబున రామాదులనేకవిధంబుల స్తుతించిన సంప్రీతుం-

దై బాకటంగాంచి రామనాథుండిట్లనియె. వో బానకీనాథా వో సామిత్రి వో శుగ్రీవాది హనుమంతులారా వో బ్రహ్మదిగురుమునీండులారా శ్రద్ధాయతులరై వినుండు యెవ్వరై నను యుత్పత్త్యంతంబగు నీస్తోత్రాధ్యాయం బాదరంబుగ పఠింపుడు రాకణికాంపుడు రామను జాలు నమ్మం బూజించిన ఫలంబును రామచంద్రధనుష్కృతిస్నానఫలంబును రామసేతు పునంబొకవహుంబుండిన ఫలంబును గంధమాదననిర్ధతిభక్తస్నానఫలంబునుబొంది జరామరణనిర్ముక్తులయి సకలదుఃఖంబులంబాని మదియ్యసాయుజ్యంబునొందుడు రిందుకు సంది యంబులేదనివచించి యంతహితంబుండయ్యెనని శానకాదిమునీండులకు సూతుండువత్కాజించెను.

ఇది స్కాందపురాణంబునందలి సేతుమాహాత్మ్యంబునందు
శ్రీరామచంద్రాదులు శ్రీరామనాథస్తోత్రంబుగావించిన కథగల
నలువదితొమ్మిదవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

౬ భ ది య వ లి ధాన్య య ము.

మహానీయగుణగరిష్టులగు శానకాదిమునీండులకు సూతుండిట్లనియె. ఓమునీండులారా పుణ్యంబును పాపహరణంబును శుభకరంబగు సేతుమాహవనై భవం బెరుంగించెద శ్రద్ధాయతులరై వినుండు పూర్వంబున పుణ్యనిధియను నరేంద్రుండూ సోమకులంబున జన్మించి హలాస్త్యేశ్వర భూపితంబగు మధురంబాలింపుచు యొకానొక సమయంబున చతురంగబలంబులంతఃపురజనంబులుతోడరా నిజపుత్రురాజ్యధురంధరుంగావించి రామసేతు పునకుంబోయి యవట గంధమాదనంబున నివసించి భనుష్కృతియందును మరియుంగల తీర్థంబులందును నిత్యంబును స్నానము గావించుచు బహుకాలంబుండి పిమ్మట విష్ణుప్రీతి కరంబగు యజ్ఞంబుజేసి తదంబునందవచ్చుభక్తస్నానంబొనర్చి సపరివారుండును భార్యా సమీతుండై రామనాథుం బూజింపుచుండె నాకాలంబున నిందిరాదేవి విష్ణుదేవునితో వి నోదకలహంబుగావించి యొక సమయముజేసి యాపుణ్యనిధినరేంద్రుణ్డైబరిష్మింపంగోరి విష్ణుప్రేరేయై నైకుంతంబునుండి గర్భమాదనంబున నేతెంచె యష్టవర్ష కన్యారూపంబు నొంది భనుష్కృతిరంబున ఘంభరించుచుండె నాసమయమున నరేంద్రుండు భనుష్కృతిస్నానంబుజేయంగోరి సభలుండై యరుడెంచి స్నానంబుజేసి తులాపురుషుడి దానంబులు గావించి మరలిస్వర్గీయగుంబునకుంబోవుచుండి అచ్చనవ్వాముశుచిస్మితయు చారువిలో చనయు బింబోష్టియు తనుమధ్యమయనగు నొకకన్యకంగాంచి, ఓ బాలికామణి నీవెవరికాతుర వేలయిచటనున్నదాన బెరుంగింపుమని యడిగిన నాకన్యయిట్లనియె. ఓ నరేం

ద్రా నాకుండబిడండ్రులు నాంధ్రులులేరు నేను భర్తృరహితనై యన్నదాన యెవ్వరైన నమ్మం బలాత్కారంబుభంగహించునాతని శిక్షించెదవేని నిగ్రహంబున నిన్ను జనకుగా వలంచును బుత్రికనై యుండెదనని నృపుండట్లానర్చదనని సంగీకరించి నాకొకబుత్రికుండు గలడుగాని పుత్రికలులేరు ఓకన్యామణి మద్భవంబువకరుడెంచి యంతఃపురంబున నాకా ర్యకుంబుత్రికనై యుండు మేపురుషునియందు నీకిష్టంబుగల్గు నాతనికొసంగెదనని యాకమ లలోవననాదంబరచి స్వగృహంబునకుంగొనిపోయి వింధ్యావళియను స్వభార్యహస్తంబున నిడి యావత్సీవీకన్యను నిరంతరంబును మనకుం బుత్రికయనిభావించి రక్షింపుచునె నది యునంగీకరించె నిట్లాకన్య పుణ్యనిధిసరేంద్రునిచే రక్షింపబడుచు సుఖంబుగడె సంత గొంతకాలమునకు జగన్మాధుండగు విష్ణుదేవుండు గరుడారూఢుండై వై ఖంతంబు వెడల్చి రమాదేవిని వెదకుచు సకల దేశంబులసంచరించి ఎండుంగానక గంధమాదనంబుజేరి పేతు సమీపంబున సంచరించుచుండె నపుడా కన్యారత్నంబు సఖిసమేతయగుచు యాభవనో ద్యానంబున పుష్పంబులంగోయుచురిడంగాంచి విష్ణుదేవుండు విప్రరూపమునొంది గంగా జలము స్కంధంబునందును దక్షిణకరంబున కుశగ్రంధిపవిత్రీంబును ఖత్రంబును వహింపు తు భస్మోద్ధారిత సర్వాంగుండును త్రిపుండ్రావళిశోభితుండును దృతరుద్రాక్షమాలికుండు ను శివనామపారాయణుండును పోత్తరియుండునునగుచు గంగాస్నానంబు గావించు విప్ర వేషంబు ధరించి యచటనుండ నాకన్య యావిప్రుంగాంచి భీతినుండె సంత వాసుదేవుం డు పుష్పంబులంగోయుచున్న నిజవల్లభంగాంచి సత్వరుండై కరంబులంగ్రహింప నాకన్య యు సఖిపరీవృతయై యాక్రోశం నారవంబాలించిన నరేంద్రుండు పరివారసమేతుండై యేతెంచి యాకన్యంగాంచి యాకన్యామణి సఖులంగూడి యెలవలపించెద వెవ్వడు నిన్ను బరిభవింప నెరుంగింపుమన నాకన్యకన్నీడుచు వోతిండ్రి నన్నివిప్రుండు బలాత్కారంబు నగ్రహించి నిర్భయండై వృక్షమూలంబున నున్నవాడు వీనింజూతుమనిన నృపుండాచి త్రుంగాంచి యాతని మహిమంబెరుంగక బలాత్కారంబున రామనాథాలయంబునకుం గొనిపోయి యచట మంటపంబున నిగళవాళబద్ధుండేని యాత్మ పుత్రి నూరడించి యంతః పురంబుజేరి యారాత్రినిద్రంబొంది స్వప్నంబున నావిప్రునిశంకచక్రగదాపద్ వనమాలా వి రాజితుండును కౌస్తుభాలంకితోరస్తుండును పీతాంబరధారియు కాలమేఘ భవియు గరుడోపరీస్థుండును చామస్త్రుండును మకర్ధమండలవిరాజితుండును విష్ణుకృష్ణత్ర భృతిపరచారసేవీతుండును శేషశాయియు నారదాదిస్త్రుతుండునునైన విష్ణుంగాజూచి నిజ పుత్రికను దృతపంకజహస్త యునీలకుంచి మూర్ఛయు విష్ణువక్షస్త్రుయు సమస్తైతవయోధర యు దిగ్గజాభిక్షాంగియు శ్యామయు పీతాంబరావృతయు స్వర్ణ వంక జమాలాలంకృతమూర్ధ యు ఆనన్యకారత్నభరిత దివ్యాభరణవిరాజితయు హరతారభూషితయునై వెలయు రమా దేవింగాగాంచి తల్పంబుననుండి లేచి కన్యగృహంబుజేరి తాను స్వప్నంబుగనినవిధంబున

నందు పుత్రింగాంచి సూర్యోదయంబున మంటపంబుజేసి యవట చారిరూపుండగువిప్రుం గాంచి యాదేవదేవు నివ్యుభయంబునంబొగడె.

ఓరమానాయకా నీవుగరుడధ్వజుండవు శాస్త్రపాణిని పుండరీకాక్షుండవు శ్రీపతిని కౌస్తుభాలంకృతుండవు శ్రీవత్సలక్షణుండవు దైత్యసంఘవిదారిని ఆశేషభవనావాసనాని పంకజశాలిని మధుకైటభునిదారిని రావణాంతకుండవు ప్రహ్లాదరక్షకుండవు ధర్మశ్రీపతిని ని గుణుండవప్రసన్నుండవు బుద్ధిసాక్షిని శ్రీనివాసుండవు పరాత్పతిండవు నారాయణశబ్ద వాచ్యుండవు పంకజశ్రుండవు పంకజశాలిని పంకజాంఘ్రిని సకల లోక నాథుండవు ది యానూర్తిని నిస్సైరుంగకనిగపాశబద్ధుండేసి యవరాధంబుగాపించితి దయాళుండవై ర క్షింతుమని యనేకవిధంబులవేడి రమాదేవి యిట్లనిస్తుతింపె. ఓదేవి నీవువిష్ణువక్షస్థుల సేవా నీవి అగ్ధిజల హరిపీయూరాలవు నీధిపుష్టిస్వధాపావ్రధాచాక్రీభూతిరూపురాలవు శ్రద్ధ యుపేథయు సరస్వతయు నీవయజ్ఞవిద్యాగుహ్యవిద్యాశ్శివిద్యారూపిణి ముక్తిదాయి నివి త్రయీరూపపు జగన్మూలపు సృష్టిస్థిత్యంతికారిణి నీకనేకవందనంబులు నన్నురక్షింపు మని రమాదేవిం బ్రార్థింపి విష్ణుదేవుంగాంచి యిట్లనియె. వోరమానాయకా యజ్ఞానంబున నిగళపాశబద్ధుండేసి యవరాధంబునర్చితి లోకంబులెల్ల నీశువులు సుతాపరాధంబు ల్లు మింపందగు మణియును నీకవరాధులగు దైత్యులకు స్వరూపంబు సంగితిని నన్నుం జంప వరుడెంచిన పూతనంగాచితిని నాయవరాధంబుసహించి నన్ను గృహావృష్టి చే రక్షింపుమని యనేకవిధంబులందేడినం బ్రతుండై విష్ణుదేవుండు మేఘుంభీరరవంబుగా నిట్లనియె. వో రాశేంద్రా నన్నుబంధించినందుకై భీతిబొందకు నేభకుల వశ్యుండవై యుండుడు నీవు ము త్ప్రతికరంబగు యజ్ఞంబుగావించి నాళక్తుండవైతివిగాన నీకు వశ్యుండవై పాశబద్ధుండవై నెసరంతరంబుభక్తావరాధంబుల సహించియుండునీభ క్తిబరీక్షింప నీలక్ష్మింబంపితి నీవురక్షిం చితివిగాన నీకుబ్రతుండవైతి యీదేవి మత్స్యరూపయుండు నెవ్వడీక్షి కింభక్తుండా తండు మధ్యక్తుండు యెవ్వండు విముఖుండగు నారంచు మద్వేషియగు నీవుభక్తియుతుండ వై యీరమంబూజించితివిగాన నాళవరాధముజేసియు నన్ను బూజించినవాడవు పూ ర్థంబు నాకును నీదేవికిని యొకసంకేతంబుగలిగె దానలక్ష్మీదేవింభవత్సరిలాసంబునకుం బంపితి నీవును సంతరించితివి ఖేరింబొందకు ప్రేరింబొందితి మీవంత సర్వంబుగ లక్ష్మీదే వియని వచింపె నంత రమాదేయు సల్లప్రీతచిత్తయై సరేంద్రుంగాంచి యిట్లనియె.

ఓరాశేంద్రా నేనీకుంబ్రీతవైత్వద్భక్తికోధనాగ్ధంబై వినోదకలహవ్యాజంబున నేను ను విష్ణుదేవుడును నరుడెంచి నీభక్తిమెచ్చితిమి నీకు మృత్యువేదే సకలశుభంబులు సర్వభూ ముండలైశ్వర్యంబును మదీయపాదభక్తియుగలిగి దేహంతంబున ఆస్థత్పాయజ్యంబునుం గః గు కెన్నడును పాపకార్యంబులయందు బుద్ధికలుగిడు నిరంతరంబును భర్తకార్యంబు

అందు శక్తిగలుగునని వచించి లక్ష్మీదేవి విష్ణువక్షస్థలంబుజేరె వోమునీంద్రులారా యాచిం
యంబున విష్ణుదేవుండు రాజాంగంచి మరల నిట్లనియె. వో నరేంద్రో త్రమా నీవెట్లునన్ను
నిగళంబునంబంధించితివ స్థిరూపంబునొంది నిరంతరంబును పేతుమాధవ సంజ్ఞాండ్లై యీ
ప్రదేశమున పూర్వమున నాచేనిమిఁకంబున పేతురత్నాభరణంబై నిరంతరంబు ఘోరతా
క్షుర సంఘంబులవలన జనంబులకు భయంబులనవశాంతిబొందించుచు వసించి యుండెదవ
తున్నటుండును పేతురత్నాభరణం బవటనయుండు శంఖుండును రామానాథాఖ్యుండై
యుండు ఇంద్రాది లోకపాలకులు నిచట నివసించి యుండుదురు యెవ్వరైన నిగళబంధం
డగు నన్ను పీడింపుదురో వారలు పాపనాశనంబును సర్వాభీష్టంబులంబొంది మత్స్యాన్ని
భ్యంబు నొందుదురు యేమనుజాలైన మదీయచక్రంబును లక్ష్మీచక్రంబును భవత్కృతంబు
వతించుదురో వారలుదరిద్రంబులంబొందక సకలైశ్వర్యంబులబొందుదురు ఎవ్వరైన నీచే
జేయంబడిన లక్ష్మీస్తోత్రంబును మదీయస్తోత్రంబును నిశాత్యయంబున వతించినను స్వర్గచిహ్న
నువినిననువిఖించినను నతండు పునరావృత్తిరహితంబగు మదీయలోకంబునొందును. రమా
నాయకుండువచించి యామంటపంబున పేతుమాధవరూపంబుననుండె. ఓ మునీంద్రులారా
పిమ్మట పుణ్యనిధియు నా పేతుమాధవరూపియగు విష్ణుదేవునవేనమస్కరించి యనేకవిధంబు
లంబూజించి రామానాథునకు పూజావందనాఁజులొనర్చి స్వభవీనంబునకుంబోయి నిజపు
త్రు మధురారాజ్యధానిరక్షకుంగావించి యా నేతుపునం దనేకదినంబులు నివసించి దేహం
తంబున ముక్తిబొందె పిమ్మట తత్పత్నియగు వింధ్యావలీయు కొన్నిదినంబులకు దేహము
విడిచి సద్గతింబొందె. ఓ మునీంద్రులారా నిరంతరంబురామానాథు పేదించుచుండు వారలు
వైలాసంబున నిరంతరంబును నుండుదురు యేమనుజాలైన పేతుమాధవులంబూజింపక పోకు
రో వారలు రాధానాథసేవాళంబుబొందఁజాలరు యెవ్వండైన గంగాస్నానముజేయగోరు
నాతండు పేతుమాధవ సన్నిధానంబున సుంకల్పంబుగావించి యిగ్గెనేని నాయాత్రసఫలం
బగు వోమునీంద్రులారా పేతుమాధవప్రభావంబెరుంగించితి యెవ్వండైన నీయథ్యాయంబు
భక్తియొత్తుండై. పతియ వినుననిండు వైకుంఠంబు సెందునని తానకాదిమునీంద్రులకు
ఘోషుండెంగింతెను.

ఇది సాగ్రిందపురాణంబునందు పేతుమాధవత్వంబున

పేతుమాధవప్రభావప్రశంసయు పుణ్యనిధిచరిత కథవంబున

తీరిదియవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

వ బ ది యొకటవ అధ్యాయము.

మహానీయగుగగగిష్టులగు తానకాదిమునీంద్రులకు సకల పురాణావ్యాఖ్యానవైఖరి
సమేతుండగు ఘోషుండిట్లు యె. ఓ మునీంద్రులారా సకల పాపహరంబగు నేతయ

త్రాక్రమంబెనుగించెదవినందు మానవుండు స్నానముజేసి యాచనంబుగావించి నిత్యకృ
త్యంబుఁజేసివలెఁగించుచున్న రామనాథప్రీత్యర్థంబును వామచంద్ర ప్రీత్యర్థంబునుగా దక్ష
కుంగలఁబంది వేదపారమగు విప్రలక్ష్మినివిడి భక్తాధ్యక్షిత సర్వాంగుండును త్రిపుం
ద్రాంతక మస్తకుండును గోపీచందనలిప్తుండును ఊర్వపుండ్రాంతకుండును రుద్రాక్ష
జాలాభరణుండును సుపదిత్రకరుండును శుచియునై భక్తపూర్వకంబుగ నేతుయాత్రకుం.
బోయెదనని సంకల్పంబొనరించి స్యగృహంబువెడలి చూచియై పంచాక్షరమంత్రంబయిన
అష్టాక్షరమంత్రంబయిన నియతుండై జపించుచు ఏకవారంబు హరిహరియు జితశ్రోధుం
డును జితేంద్రియుండును పాదకాభతరహితుండును తాంబూలతైలాభ్యంగస్త్రీసంగాది
హీనుండును చౌచాద్యాచారయుత్తుండును సంధ్యోపాస్తివరాయణుండును సిరండరంబు
రామచంద్రచింతకుండునునైపోవుచు మాగ్ధమధ్యంబున నాదరంబున నేతుమహాత్మ్యం
బును పరిచపవలయును మరియును రామాయణంబయిన పురాణాంతరంబులైన పరిపు
చుబోవలయుగాని వ్యర్థవాక్యంబు లాడంజనకు మరయు శిష్టాచారంబుల విడువంజనకు
ప్రతిప్రపంచు జేయఁగూడదు మాగ్ధంబున యథాశక్తిగ శివవిష్ణుది పూజనంబును
వైశ్ణవీవాది కర్తవ్యంబులను బ్రహ్మయజ్ఞాదులను నగ్నిపూజనంబును అతిథి ఆభ్యాసక పూ
జనంబును యతిభిక్షయును విత్రలోభంబులేకంజేయుచుంబోవలయు యతులకు స్వర్గాం
బును వానప్రస్థానకు వసనంబులు గృహస్థునకు భిక్షయు బ్రహ్మచారికి తాంబూలంబును నై
సంగదగదు అట్లువిచారింపక నొసంగిన మానవుండు నరకంబునొందు మరియును మార్గం
బున శివవిష్ణుదుల నామస్తోత్రంబుజేయవలయు నెల్లప్పుడు భర్తంబుగావించవలయు నిష్ఠ
వ్ధకర్మంబుల నివర్తించవలయు యిష్టిధంబు నియతుండై పేతుమూలంబుజేరి యచ్చట సమా
హితచిత్తుండై ప్రభుమందిన పాపాణదానంబుజేసి యందు సముద్రావాహనంబు గావించి
నమస్కారంబొనరించి యనుజ్ఞంగొని మహాదధియందు స్నానంబుజేసి మనంబున హరిం
దొంపుచు మువిదేవపీఠ్యత పరాణంబులు గావించవలయు వోమునీంద్రులారా పాపాణం
బాకప్రతిప సప్తకంబైన నొసంగవలయు పాపాణదానంబు గావించినంగాని స్నానం
బుసఫలంబుగానేరదు. పాపాణదానమంత్రము ॥ పిప్పలాదిసముత్పన్నేత్వత్వేలోకభయం
కరి । పాపాణాంతమయాదత్ర మాహారాధాంప్రకల్పితం ॥ అను మంత్రంబు పఠించి పా
పాణదానంబు జేయవలయు ॥ సాన్నిధ్యప్రార్థనమంత్రము ॥ విశ్వానీత్వం ఘృతానీత్వం
విశ్వరూనేవిశాంపతే । సాన్నిధ్యంకురుమేదేవ సాగరేలవణాంభస్తి ॥ అను మంత్రంబు
పఠింపుచు సాన్నిధ్యప్రార్థనంబు జేయవలయు ॥ నమస్కారమంత్రము ॥ నమస్తే విశ్వ
గుప్తాయ నమోవిష్ణవైవంశతే । నమోహిరణ్యకృగాయ నమోనాంవతయేనమః ॥ సము
ద్రాహుకయునాయతి ప్రోచ్ఛార్య ప్రణమేత్తదా ॥ అనుమంత్రంబుపఠింపుచు నమస్కారం
బానర్వమలయు ॥ అఘ్నిమంత్రము ॥ సర్వరత్నమయశ్రీమణ్నరవర్షరత్నకరాక్షస సర్వరత్నవ్రహ్మ

తస్మిన్ గృహతాఘ్నం మహాబధః॥ అనుమంత్రోచ్చారణబుజేనీ యఘ్నం బాసంగవల
యు॥ అనుజ్ఞాపనమంత్రః॥ అశేషజగదాధార శంఖచక్రగదాధర । దేహి దేవమనుజ్ఞాం
యమ్మ త్రిభానిపేతదే॥ అనుమంత్రంబుజపించుచు అనుజ్ఞాపనంబుగానింపవలయు॥ ప్రార్థ
నామంత్రః॥ ప్రాచ్యాం దిశి చ సుగ్రీవం దక్షిణస్యాం సశంసరేత్ ॥ ప్రతిచ్యాంతం దనామానము
దీచ్యాం ద్వివిదంతథా । రామంచలత్వణం చైవ సీతామపి యశీస్వినీం । అంగదం వాయుతన
యం సురశ్చ ధ్యేయీభీషణం పృథివ్యాం యానితీథాణి । ప్రావిశంస్త్యాం మహాబధః ! స్నాత
స్య మేఘం దేహి సర్వస్తాత్తాహి మాం హః । హరిః శృంగమిత్యాభ్యాం ద్వాభ్యాం నారా
యణస్తరేత్ ॥ ధ్యాయేన్నారాయణదేవం స్నానాదిమచకమాను । బ్రహ్మలోకమవాప్నోతి
జ్ఞానతేనోహవై పునః । సర్వేషామపి పాపానాం ప్రాయశ్చిత్తం భవేత్తతః॥ ప్రహ్లాదం నారదం
శ్యామ మంబరీషం శుకతథా । అన్యాంశ్చ భగవద్భక్తా చింతయేదేకమానసః । అను మం
త్రంబుపఠించుచు ప్రార్థనంబుజేయవలయు ॥ స్నానమంత్రః॥ వేదాదయో దేవవసిష్ఠయో
నిస్సరిత్వ తిస్సాగరేరత్వయోని । అగ్నిశ్చైవాయుశ్చ యోచితేజో రేతోభవిష్టారమృతస్య
యోనిః॥ ఇదంతే అన్యధికశమానమద్భిర్యాకాశ్చ సింధుం ప్రవిశంత్యాపః । సపోజీతా
మితత్వచంజహమిహ పంశరీరాత్పశరీరసక్ ॥ అభ్యుపేత్త్య అం స్నానంబుజేయవలయు॥
అండు ప్రభమస్నానమంత్రః ॥ సముద్రాయవయునాయేతి నమస్కృత్యాత్మనద్విజ్ఞాః ।
సర్వతీర్థమయదశుద్ధం నదీనాం వతిమంబుధిం । ఆమ మంత్రంబుపఠించుచు ప్రభమస్నానంబు
జేయవలయు ॥ ద్వితీయస్నానమంత్రః॥ ద్వాసముద్రావతిపునః ప్రాచ్యార్యస్నానమాచరేత్ ।
బ్రహ్మాండోదరసంస్థానికరన్వస్తాని తేరవే ॥ తేనిసత్వేనమనేతో తిథం దేహి దివాకర॥
అమ మంత్రంబుపఠించుచు ద్వితీయస్నానంబు జేయవలయు ॥ తృతీయస్నానమంత్రః ॥
ప్రాచ్యాం దిశి చ సుగ్రీవ మిత్యాదిక్రమయోగతః । స్త్రోత్యాభాయోద్విజాప్నేతో తృతీ
యం నేస్తమాచరేత్ ॥ అనుచు తృతీయస్నానంబుజేయవలయు ॥ దేవీవట్టణమాగంబు
వబోయిన మానవుండును దర్శశయ్యామార్గంబున బోయినవాడును స్వపాప విశు
ద్ధితై సేభువునందు నవపాపాణమధ్యంబున సముద్రంబున స్నానంబుజేయవలయు॥
యద్విధంబున స్నానత్రయంబుజేసి ॥ తర్పణమంత్రః ॥ పిప్పలాదంకలింకణ్యం కృతాం
తంజీవితేశ్వరం । మన్యుంచకాశరాత్రించ విద్యాంచాచార్యదేశేశ్వరం । వసిష్ఠంబా
మదేవం పారాశర్యముమాషణిం వాత్సీకం నాకదంచైవ బాలభిల్యాన్తునికతథా । నలం
సీలంగవాక్షంచ గవయంగంధమాదనం । మైదంచద్వివిదంచైవ ఋషభంశరభంతథా । సు
గ్రీవంచమామంతం వేగదక్షిణమేవచ । రామంచలత్వణం సీతాం మహాధాగాం యశస్వీ
నీం॥ అనుమంత్రంబుపఠించుచు మువ్వారు తర్పణంబుజేయవలయు ॥ తర్పణంబుజేయునె
డల తత్రస్నానంబుల ద్వితీయంతంబులుగాని చతుర్థ్యంతంబులుగాని వచించుచు దేవ
ఋషి పితృతర్పణంబులం గానింపవలయు తర్పణంబుజేయునెడల సవిత్రుండగు
ప్రసన్నబుద్ధియునైన తీర్థస్నానఫలంబునందు యద్విధంబున తర్పణంబుజేసి నమస్కృ

రించి యార్జ్యవస్త్రంబువిడిచి శుష్కవస్త్రంబుగట్టుకొని యాచవనంబుజేసి విధిప్రకారం
 బున తిలతండులాదులచే బిత్తదేవతకు శ్రాద్ధంబుజేసి పిండదానంబుజేయవలయు. అట్లుగా
 వింప నశక్తుండయ్యేనేని ధనాఘృణండగువాడు షడ్రసోపేతాన్నదానంబు జేయవలయు,
 గో భూ తిల హిరణ్యది దాన్యంబులైనను జేయవలయు ఓమునీంధులారా యివ్విధంబున
 మనుజుండు సేతుమూలంబున పాషాణదానపూర్వంబు తర్పణాంతంబులకు కర్మకంబుల
 విధిపూర్వకంబుగ గావించి పిమ్మట చక్రతీర్థంబునకుంబోయి యందు స్నానంబుచేసి సేతు
 నాయకుండగు నారాయణుంబూజించి పశ్చిమమూలంబునబోవు మనుజుండు ధర్మశయ
 నుండగు దేవుంబూజించి పిమ్మట కపిత్థిర్థంబుచేరి యందు స్నానంబుచేసి సీతాసరంబును
 చేరి మజ్జనంబొనరించి యనంతరంబు ఋణమోచనతీర్థంబుజేరి యందు స్నానంబుగావించి
 రామచంద్రునకెరిగి లక్ష్మణతీర్థంబుజేరి కంఠంబుమీద వపనంబుగావించుకొని పూర్వం
 బున తానొనర్చిన దుష్కృతంబులం దలంచుచు స్నానంబుచేసి రామతీర్థంబున కరిగి
 పిమ్మట రామేశ్వరాలయంబుచేరి యచ్చట పాపవినాశనంబునకును గంగా యమునాతీ
 ర్థంబులందును సావిత్రీ సరస్వతీ గాయత్రీ తీర్థంబులయందును హస్తామకుండంబు
 నందును బ్రచ్చకుండంబునందును విధిపూర్వకంబుగ స్నానంబుచేసి యనంతరంబు సకలపా
 పనాశనకరంబగు నాగకుండంబుచేరి యందు స్నానంబుగావించవలయు నాతీర్థోత్తమం
 బనంతాదినాగశ్రేష్ఠులచే నిమిషంపంబడియె నందు గంగాదిసర్వతీర్థంబులు స్వాఘృణాం
 తింగోరి వసించియుండు పిమ్మట మనుజుం డందుండి యగస్త్యతీర్థంబునకుంబోయి యం
 దుస్నానంబుచేసి యచటనుండి యగ్నితీర్థంబుచేరి సంతల్పపూర్వకంబుగ స్నానంబుచేసి
 విధివత్ప్రకారంబుగా పితృదేవతలకు శ్రాద్ధంబుగావించి బ్రాహ్మణజనంబులకు దనకుంగల
 కొలది గో భూ హిరణ్య ధాన్యాది దానంబులం గావించవలయు. మనుజుండగ్నితీర్థతీరం
 బున దానంబుచేసిన సర్వపాపవిముక్తుండగు. ఓ మునీంధులారా సకలపాపహరంబులు
 చక్రతీర్థప్రముఖంబులు అనుక్రాంతంబులకు తీర్థంబులనెల్ల అనుపూర్వకంబుగ స్నా
 నంబుచేసి పిమ్మట రామేశ్వరంబుచేరి రామనాథుంబూజించి సేతుమాధవుం గొసయ్యాడి
 యచ్చటనుండు తీర్థంబులందెల్ల స్నానంబుచేసి రామలక్ష్మణ సీతా హనుమదాదులనెల్లం
 గొసయ్యాడి ధనుష్కృతించేరి పాషాణదానపూర్వక పూర్వోక్త నయమప్రకారంబున స్నా
 నంబుచేసి విత్తానుసారంబున భూసురులకు ష్టేత్రాదిదానంబుచేసి పిమ్మట కోటితీర్థం
 బుచేరి యందు స్నానంబుచేసి రామనాథుంబూజించి ధూపదిపన్నెవేద్యాదులాసంగి బ్రా
 హ్మణజనంబులకు చిత్తలాభంబులేక సకలదానంబులుగావించి రామేశ్వరదేవునకువందనం
 బులుచేసి స్తుతించి తదనుజ్ఞగొని సేతుమాధవసన్నిధిచేరి యాదేవులకు ధూపదిపాదులా
 సంగి పూర్వోక్తనియమోపేతుండై మరలి స్వగృహంబుచేరి బ్రాహ్మణజనంబులకు షడ్రసో
 పేతాన్నం బాసంగవలయు నివిధంబునగావించిన మూలపునకు రామనాథుండుప్రీతుండై

సర్వాభీష్టంబులనొసంగు, నాతనికెన్నడును దారిద్య్రనరకంబులలేవు సంతతివృద్ధి నొం
డు సాయజ్యప్రాప్తియుంగల్లు అట్లు గావించుటకు జనుం దశస్త్రుండయ్యేనేని శ్రుతిస్మృతి
పురాణంబులుండుండు సేతుమాహాత్మ్యంబును భక్తిపురస్కరంబుగా బరించిన దాన
సేతుస్నానఫలంబునొందు నిండుకుసందియంబులేదు ఆవిషయంబు పాదహీనులగువారలకస
యెరుంగవలయు. ఓ మునీంబ్రులారా సేతుయాత్రాక్రమంబెరుగించితి విమనుజుండైన
నీయధ్యాయంబు బరించువీనునాతండు సర్వదుఃఖంబులం దాయనని శాసకాదిమునీండు
లకు సూతుండెరుగించెను.

ఇది స్కాండపురాణంబునందు సేతుమాహాత్మ్యంబున

సేతుయాత్రాక్రమంబుల

ఏబదియొకటవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

ఏ బ ది రె ం డ వ ల ధ్యా య ము.

మహానీయగురాగిత్తులగు శాసకాదిమునీండులకు నీకలీ పురాణవ్యాఖ్యానవైఖరి
సమేతుండగు సూతుండిట్లనియె, ఓ మునీంబ్రులారా సేతువై భవంబెరుగించెద నాద
రంబువే వినుండు సకల తీర్థ స్నానంబులకెల్ల నచ్చట స్నానంబుశ్రేష్ఠంబాసేతుపునండుజవ
తపహేమామదానంబు లక్షయఫలదంబులగు నామహాస్థానంబున భనుష్కృతీయండు స్నా
నంబచ్చివకాశీఫలంబున దశసంవత్సరంబులు వాసంబుజేసిన ఫలముగల్గు నరుండావ్రదేశం
బున భనుష్కృతీయండు త్రిదినంబులు భక్తియైత్తిండయి స్నానముజేసి రామేశ్వరమహా
దేవునిచ్చెనేని పుండ్రకపురంబున దశసంవత్సరంబులుండిన ఫలంబుగల్గు సకల పాపంబు
లు నశించు మరియు నాసేతుపునందు ఆద్యంబగు శ్రవంబకమహామంత్రంబప్తురసహస్రంబు
జపించిన నరుండు శివసాయుజ్యంబు నొందు మరియు మనుజుండాసేతుపున భనుష్కృతీ
యండుమాఖిదహాసమున స్నానంబొనర్చిన మధ్యాహ్నానంబు కుంభకోణంబుమాయూరంబు
శ్వేతకాననంబు హలాస్యంబు గజారణ్యంబు వేదారణ్యంబు నైమిశంబు శ్రీపర్వతంబు శ్రీ
రంగంబు వృధావలంబు చిదంబరంబు వల్లీకంబు శేషాద్రియు వరుణాచలంబు నీచక్షిణకై
లాసంబువేంకటాద్రియు కాంచీపురంబు బ్రహ్మపురంబు వైద్యనాథంబు మొదలగు శివవిష్ణు
స్థానంబులయందెల్లీ వర్షాకాలంబు వాసంబుజేసినీతిలమునుండు, ఓ బ్రాహ్మణోత్తములారా
సనాతనంబగు ద్వాపరముద్రావీతియను స్మృతియు యుగాదరణియును తద్విష్ణువరమం
చదమను శ్రుతియు సకల స్మృతిలిహాసపురాణంబులు సర్వమునందును నేకవాక్యంబుగ సే
తుమాహాత్మ్యంబు బెరుగించియున్నయది మరియును చంద్రగూర్భగహాకాలముల నచ్చట
స్నానముజేసిన నరుండు వీముక్తియైత్రంబున దశవర్షములుండి గంగాస్నానముజేసిన ఫల

మునుకోటిజన్మకృతపాపనాశనమును అశ్వమేధ సహస్రఫలంబునుంబొందు, ఓ మునీంద్రులారా విమవాదనంబును సంక్రాంతియే శశివారమును పర్యంబునుంజేరిన దినంబున నా పేతుదశానముగావించిన మనుజుండు సప్తజన్మాజీతపాపంబులనాశనముజేసి స్వర్గాలోకము నొందు మరియును మాఘమాసమున సూర్యుండు మకరగతుండై యుండ సూర్యోదయ కాలంబున ధనుష్కృతీయండు త్రిదినంబులు స్నానముజేసిన మనుజుండు విపాతకుండై గంగాది సర్వతీర్థస్నాన ఫలమును అశ్వమేధపుణ్యంబునుంబొందు మరియును మాఘమాసమునం దాక్షేత్రంబున ధనుష్కృతీయండు దశదినములు స్నానంబొనర్చిన మనుజుని చారిద్రావణాది కృత్రిమతానుష్ఠానఫలంబును చతుర్వేదపారాయణ ఫలంబునుంబొందు పంచదశదినములు స్నానముజేసిన బ్రహ్మహత్యాయుతంబు నశించు వైకుంఠవాసంబునుం బొందును మరియు నిర్వదిదినములు స్నానంబొనర్చిన శివసారూప్యంబునొంది శివుండుగూడ మోదించు నిరుపదియైదుదినంబులు స్నానంబొనర్చిన శివసామీప్యంబునొందు మువ్వది దినంబులు స్నానంబొనర్చిన శివసాయుజ్యంబునొందు సందియంబులేదు గాన వో మునీంద్రులారా పండితుండగు జనుండు మాఘమాసంబునందవశ్యంబు నాధనుష్కృతీయండు స్నానముజేయవలయు మరియును చంద్రసూర్యోపరాగంబులయందును ఆర్ధోదయ మహూదయ పుణ్యకాలములయందును పేతుస్నానముజేసిన జనుండు సకల పాపనాశనంబుగావించి నరకబాధలంబొందక ఇంద్రాదిసర్వలోకభోగంబులం బొందు మరల జన్మంబునొందడు మానవుండై చటనైన తటాకాదులయందు రావణ వినాశాభాంబై శ్రీరామచంద్ర నిమిత్తంబును నీధచారణ గంధర్వకిన్నరారగసేవితంబును బ్రహ్మషివదేవషిరాజషిష్టాజితంబును బ్రహ్మదిపేవితంబును పుణ్యంబగు రామపేతువు మనంబునందలంచుచు స్నానము జేసినేని యాతని కెన్నడును దుష్కృతంబు కలుగదు మరియు పేతుమధ్యతీర్థంబుల ముష్టిహిత్రంబేనియు దానముజేసిన సకలరోగంబులు భూగణహత్యాదిపాపంబులంబాని పునరావృత్తిరహితంబగు వైకుంఠమునొందు యేమనుజుండైన నాతీర్థమున స్నానముజేసి భక్తియుక్తుండై బ్రాహ్మణజనంబులకు గోభూతిలండుల ధాన్యవస్త్రభూషణదానములు మాపామూదనదధిపుత్రవారిశాతాదిదానములు శర్కరసస్యమధుమోడుకాపుపాదిదానములుజేసిన సర్వాభీష్టంబులంబొందు రామపేతువునందు ధనుష్కృతీరంబున జపతపోహూమంబులు గావించిన మనుజుండనంతఫలమునొందు నాతనికి బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాది దేవతలును నాగకింపురు షయక్షాదులును పితృదేవతలును, ప్రీతుత్రయుండురు మరియు నాధనుష్కృతి దశానంబుజేసిన మానవుండు తక్షణంబున పంచమహాపాతకంబుల నాశనంబుజేసి పరిశుద్ధుండై యేతేక క్షేత్రసంపూర్ణంబగు గర్భవాసంబు నొందడు సీతాదేవీయేవ్రదేశంబునయనబుం బ్రవేశించెనవృట స్నానముజేసిన జనుండు భూగణహత్యాది పాపంబులనెల్ల నాశనంబుజేయు రామచంద్రుని విధంబున సేతువును హరికరణిగంగయును ప్రకాశింపుచుండు యేమనుజుం

దేశ సాగంగారామసేతువుల వృద్ధింపుచు నెచ్చట నేతిభాంబునందైన స్నానముజేయు నే తండు పరమగతిం బొందు.

ఓ మునీంద్రులారా అర్థోదయకాలమున వచ్చట పితృదేవతలంగూర్చి యేకరులయిన సహజమాత్రంబులగు పిండంబులదానంబుజేసిన పితృదేవతలు చంద్రదివాకరులుండు పర్యంతంబు తృప్తింబొందుదురు మరియు శమిపత్రసమానములగు పిండంబులిడిన పితరులు స్వర్గగతులై యుండరేని ముక్తింబొందుదురు నరకగతులై యున్నదివంబునొందుదురు సేతువునందును పన్నాభిష్టేత్రంబునందును గోకణాపురుషుల త్రమంబునందును సింధుస్నానంబు సర్వకామంబుల నొసంగు శుక్రాంగారక భానువాసరంబులయందు సేతువునందు అవతారావతంబున సంతానముగోరువారలు స్నానముజేయవలయు నితర ప్రదేశములయందెల్ల నొకానొకప్పుడు జేయవలయుంగాని నెల్లప్పుడు జేయందగదు మరియును పితృకార్యంబు లాజేయనివాడు గర్భిణీవతియు నముద్రస్నానంబున కహళులుగారు వారలును సేతువునందు స్నానము జేయందగుదురు సేతువుదప్ప నితర ప్రదేశంబులయందు వారతిఛాదినియంబులుగల వచ్చట నెల్లప్పుడు స్నానము జేయందగు మనుజుండు స్నానము జేయునెడల ప్రసన్నమానసుండై కుశప్రకృతింగావించి కుశోనియను మంత్రమువఱింపుచు గ్రంథిస్నానము చేయించి తానునుమనుంగవలయు సేతువునందును సింధుభ్రాంతియొగంబునందును గంగాసాగరసంగమంబునందును గోకణంబునందును పురుషోత్తమంబునందును యీ ప్రదేశంబు లనిరంతరంబు స్నానముజేయందగదు నితర ప్రదేశంబుల జేయందగదు శ్రీరామచంద్రుండు సకలదేవమునీంద్రులు దినుచుండ నేజేసిన సేతువునందు స్నానముజేసిన వారలు విధూతపాపులై వశ్రుసాదంబున కురల జన్మంబులంబొందరు రామనాథమహాత్మ్యంబును మత్సేతువుకత్తనధికంబై యుండు దానింబొగడ నేవహళతంబులకై నంబాలనని వ్రతిజ్ఞాపూర్వకంబుగవచ్చిన విని కురముని సంఘంబు లనేక విధంబులంబ్రశంసించిరి. ఓ మునీంద్రులారా తామనాథాభిజ్ఞే చతుర్ముఖుండును పన్నాభిండును గంధర్వాది నిలుంపులును సకల ముగసంఘంబులును సేతుమధ్యమున వసించియున్నవారుగాన నాసేతువు సకల పాపంబుల హరించుమరియునచ్చట నర్థోదయ పుణ్యకాలంబుల స్నానంబొనర్చిన మానవుండు సకల నరకబాధలంబొందక ఆనందకారిణియగు ముక్తింబొందు పుష్కమాఖిసంధియందు సూర్యుండుదయించుచుండ వ్యతిపాతయు భానువాసరంబును శ్రవణక్షణంబునంగాడ నర్థోదయంబనియు నిండుకొకించుక గోరంతయయ్యెనేని మహాబాదీయంబని వచింపబడు వ్యతిపాతవహస్రంబులకొక యిమావాస్యకుల్యంబగు దర్భాయుతంబులలోపల భానువారయంతంబగు నమావాస్యయు త్రమంబునందును శ్రవణక్షణంబుజేసిన నధికంబనివ్యసంయోగంబున నిదియొకటొకటి పుణ్యప్రదంబగు మరియు సకలక్షణంబులయందు శ్రవణంబును తిథులయందు మావాస్యయు యోగంబులలో వ్యతిపాతయు వారంబులయందెల్ల రవివారంబును ఉత్త

మంబులివి నాలుగు మకరంబునంజేరిన అర్ధోదయ మహాయోగంబగు నిది సకల పాపంబుల నిరసించునట్టి కాలమున రామసేతుమజ్జనంబుగావించిన సరుండు మరల జన్మంబునెందడు మహాదయకాలమును నట్లపుణ్యప్రదంబై వెలయు లోకంబున ఆచారంబును తపంబును వేదాంత శ్రవణంబును పురాణార్థప్రవర్తతయు శివవిష్ణుదిపూజనంబులుగల ద్విజాండు దానాచుకాండు, ఓ మునీంద్రులారా సేతుపునండు మనుజుండట్టి సత్పాత్రంబు విచారించి దానంబుగావించవలయు నట్టి పాత్రంబు లభింపకపోయెనేని సత్పాత్రంగూర్చి సంకల్పం బొనరించి స్వగ్రామంబుజేరి పిమ్మట నొసంగవలయుంగాని అసత్పాత్రంబునై కొసంగం దగదిండుకొక యతిహంసంబెరుంగించెద వినుండు రవివంశజుండగు దిలీపుండు చతురానన నందనుండగు వసిష్ఠుంగాంచిదానపాత్రంబెరుంగంవలంచి, ఓ మహత్మాలోక్యబున పెట్టివానికి దానంబు సేయందగు నెరింగింపవేయనిన మునీంద్రుండిట్లనియె.

ఓ సప్తపాలకా దానాచుకలలో వేదాచారవరాయణుండు తత్తుండు వాచికన్న శూద్రాద్వంబు భుజింపని మానవుండధికుండు వేదములు పురాణములు మంత్రములు శివ విష్ణుదిదేవతాపూజలు వరాశ్రమాద్యనుష్ఠానంబులు గలిగి దరిద్రుండును తుల్యంబియగు విప్రుండు సత్పాత్రంబని వచింపబడునట్టివానికి పుణ్యస్థలములనొసంగిన వీశేషఫలప్రదం బగునట్టి దానంబు సేయకదుర్దానంబుజేసిన మానవుండు కృకలాసుండై పదిజన్మంబులు పిమ్మట జన్మత్రయంబుగాదాభంబును రెండు జన్మంబులు మందూకంబునునై పుట్టి మరల చందాల శూద్రవై శృక్షత్రయోనులందవతరించి పిమ్మట బ్రాహ్మణుండై పుట్టి దరిద్రుండును బహురోగియగు నిట్టిదోషంబులు కుడుపాత్రదానంబునంగల్పుగాన సత్పాత్ర దానంబుజేయ వలయు సత్పాత్రంబు పుణ్యస్థలంబుల లభింపకపోయెనేని సత్పాత్రంబుగూర్చి సంకల్పం బొనరించి పిమ్మట నొసంగవలయు నతండు మరణంబు నొందెనేని యాతని పుత్రున కొసంగ వలయు నతండునుపంచత్వంబునొందిన నాద్రవ్యంబు మహాదేవార్పణంబు జేయవలయునని వసిష్ఠమహామునీంద్రుండు దిలీపధరాధిపున తెరుంగించెగాన ఓ మునీంద్రులారా నెవ్వరై నపుణ్యస్థలంబులసత్పాత్రదానంబేజేయవలయు నట్లుగావించిన మనుజులకు దీర్ఘాయువు బొంది పిమ్మట శివసాయుజ్యమునొందు కుంభకోణమును సేతుమాలమును గోకణంబు ను నైమిశంబును అయోధ్యయుదండకారణ్యంబును విరూపాక్షంబును వేంకటాచలంబు ను సాలగ్రామంబును ప్రయాగయు కౌంచీయు ద్వారావతీయు మధురయు వర్ధనాథంబు ను కాశీయు మొదలగు క్షేత్రములయందెల్ల ఉపవాసంబును ముండనంబును గావించవలయు నట్లు మోహంబున జేయక స్వగృహంబునకేతెంచి మానవుంగాడి పాపంబులరుదెంచు గంధమాదనంబుగల చతుర్వింశతి తీర్థంబులలో లక్షణతీర్థతీర్థంబున శివాజ్ఞ చే శిరోమూత్రము వవనంబుజేసి లక్ష్మణేశ్వరదర్శనంబుజేసిన మానవుండు సర్వపాపవిముక్తుడై శంకరుంజేరు ఓ మునీంద్రులారా అర్ధోదయ పుణ్యకాలమున సేతుపునండు స్నానముజేయవలయు నాసే

తువునకు తీర్థతపోదానాది పుణ్యంబులెవ్వియు సమంబులుగావు ఉపరాగసహస్రంబుల కర్థోదయంబు సదృశంబగు నాకాలంబుకన్న సంసారమౌచక పుణ్యకాలంబులేదట్టికాలమున సేతువునందు స్నానముజేసిన వానిపుణ్యంబునకు సదృశంబెద్దియునులేదు షష్టివర్ష సహస్రంబులు భాగీరథిస్నానంబుగల్గఁఫలం బేకవారంబు రామశేతుస్నానంబునంగల్లు నిశ్చయంబు మరియు మాఘమాసంబున సూర్యుండు మకరగతుండైయుండ ప్రయాగక్షేత్రంబున సహస్రవారంబులు స్నానంబుజేసిన పుణ్యంబు త్రైలోక్యంబునంగల తిథింబులయందు డెల్ల స్నానశీలంబు సేతువునం దర్థోదయకాలంబున స్నానంబుజేసినంగల్లు బ్రహ్మజ్ఞానహీనులును కృతఘ్నులును దురాత్ములును మరియు సకలపాపకారులును సేతువునం దర్థోదయకాలంబున స్నానంబుజేసిన శుద్ధింబొందుదురు. మరియును కృతఘ్నులగువార లెట్టిక్షేత్రంబులకుంబోయిన నేప్రాయశ్చిత్తంబుజేసిన నిష్క్రమితులగుడు అట్టివారలు సేతువునం దర్థోదయకాలంబున స్నానంబుజేసిన పాపశాంతింబొందుదురు. యేనరులైన మూఢులయి యర్థోదయకాలంబున నచ్చట స్నానంబుజేయకపోవుదురో వారలు నిరంతరంబు సంసారమాంబున మునుంగుచుండురు. స్నానంబుజేసినవాడు భాస్కరమండలంబుభేదించి బ్రహ్మలోకంబుజేరు నిందుకు సందియంబులేదు. మనుజుం దర్థోదయకాలంబున విముక్తిదంబుగు రామసేతువుచేరి స్నానంబుజేసి సీతాసమేతుండగు శ్రీరామచంద్రుని రామేశ్వరమహాదేవుని సుగ్రీవాదికవులను మనఁబులం దలంపుచు దాండ్యవిముక్తింగోరి దేవమునిపితృతర్పణంబులావరించి అర్థోదయాఖ్యుండగు జగన్నాథుం బూజించి దివాకరయసమంత్రంబు పఠించి యఘోవృధానంబుగావించి పడునలుగురినైన వన్నిద్దునైన నెనమిదిమందినైన నేర్పురినైన నార్వరినైన నైదుగురినైన యథాశక్తిప్రకారంబుగ విప్రలంబూజించి వారియుపకంఠంబున పయఃపూరితంబును సఫలంబును సగుండంబును యస్థాపవీతిసహితంబును సతాంబూలంబునగు కాంస్యపాత్రంబిడి నవత్యయగు ధేనువునుసంగి శ్రవణార్క్రయను మంత్రంబుపఠించి పార్వణశ్రాద్ధంబైనను ఆవ శ్రాద్ధంబైనను పాకశ్రాద్ధంబైననుం గావించి వస్త్రభూషణాదులచే నాచార్యుంబూజించి యతనికిం బ్రతిమను గోళత్రోవాహనంబుల సౌసంగవలయు. వివిధంబున నర్థోదయకాలంబున వ్రతంబుజేసినవాడు కృతికృత్యురీడగు వానికి పిమ్మటచేయేందగినకార్యం బెద్దియునులేదు. ఎవ్వరైనను స్థూలతరంబులైన స్నానకాలంబున రామకృతంబగు సేతువును వృథింపుదురో వారలు తక్షణంబున సకలపాపంబుల నాశింబుజేసి యచ్యుతవదంబునొందుదురు. మరియును నిమిషంబయిన నిమిషార్థంబయిన యేమనుజుండు సేతువునవసించు నాతనికి యమకింకరులు దృష్టిగోచరులుగారు. యెవ్వందైన నిరంతరంబును రామసేతువును ధనుష్కీలని రామచంద్రసీతాలక్ష్మణులను రామనాథుని హనుమత్సుగ్రీవాదివానరులను విభీషణనారద విశ్వామిత్రఘటోద్భవ వసిష్ఠవామదేవ జానకి లిక్శ్యపాది రామభక్తులను స్మరించునతండు సర్వదుఃఖంబులం

వాని పదమగతింబొందు. ఓ మునీంద్రులారా సత్యక్షేత్రంబు నైమిశంబు సాలగ్రామంబు బదరికావనంబు హస్తీశైలంబు వృషాచలంబు శేషాద్రియు చిత్రమాటంబు లక్ష్మీక్షేత్రంబు మంభకోణంబు మోహనీపురంబు వింధ్యంబు శ్వేతాచలంబు వద్వనాథంబు పుష్కాఖ్యంబు ఘటికాద్రియు సారక్షేత్రంబు శ్రీనివాసంబు ఆలించాఖ్యంబును మధురయు శ్రీరంగంబు పురుషోత్తమంబు యివి మొదలగు పుణ్యక్షేత్రంబుల స్నానంబుచేసిసంబోధి పాతకంబులు నేతుస్నానంబున నశించు నిశ్చయంబు. నచ్చట స్నానంబుగావించునివారలకు సంసారనివృత్తిగలుగనేరదు. యెవ్వరైనను పంచాక్షర షడాక్షర ఆష్టాక్షర మహామంత్రంబుజపింపక స్మరింపకయుండురో వారలయిన నేతుస్నానంబుచేసిసంబరిశుద్ధులగుదురు. యేమను జాలైన నేకాదశ్యుపమానంబుచేయక బాదాలోపనిషదు క్తక్రమంబున త్రిపుండ్రధారణంబుచేయక శివకేశవాదిదేవతల ధూపదీప చందన పుష్పాదులంబూజింపక శ్రీరుద్రాదులచే నభిషేకింపక ప్రవక్షిణసమస్కారంబులుచేయక ధనదానంబున నుష్ణకాలంబున శివ విష్ణుశులకు నైవేద్యంబొసంగక వారలనామంబులం గొనియాడకయుండురో అట్టివారలు నేతుస్నానంబుచేసిసంబరిశుద్ధులగుదురు. యెవ్వరైనను సాలగ్రామంబులంబూజింపక రుద్రాక్షతులసికాష్టలభరింపక ప్రాతఃకాలంబున సంధ్యావందనాదులంజేయక గాయత్రీజపంబుచేయక ధౌపాసనముటుచేయక బ్రహ్మయజ్ఞంబుగావించుక అతిధిపూజనంబుచేయక యతులంబూజింపక అధికవేదంబుల వేదాంగంబుల స్మరింపక మాతృపితృ సమూహంబులకు నిత్యనైమిత్తికాంశ్రాద్ధంబులంజేయక లోభంబున చైత్రమాసంబున పావకాదులచే చిత్రగుప్తకుష్టిం జేయకయుండురో వారలపాపములెల్ల ధనుష్కృతిమన్జునమున నశించు. మనుజుండు వృత్తుండైన సువృత్తుండైన నేతుసేవకుండైన నాతనికి సంసారవృత్తిగల్గంగాన సంసారసాగరంబుదరింపంగోరువాడు ధనుష్కృతికిం బోవలయు నందు స్నానముజేయక తుల్యైగునుపాయంబెన్నియునులేవందుస్నానంబొనర్చిన వారలు యత్నంబుజేయక సంసార భయము నాశనముజేసి సనాతనంబగు పరబ్రహ్మంబు నొందుదురు నిండుకు సుందియంబు తేడు ఓ మునీంద్రులారా మహామంత్రశ్రవణంబును మహారోగనివహారణంబును దుష్టత్వ నాశనంబును ఆపవృత్తునివారణమును మహాశాంతికరమును స్వస్థానపరకాదంబును పుణ్యామును వర్వతీర్థాభయప్రదంబును నేతుమహత్త్వంబు బెరుగించితి నెవ్వండైన నీయూపాఖ్యానంబు సమాహితచిత్తుండై పఠించు విమనతండు ఆశ్వమేధాదియజ్ఞంబుల ఫలమును సాంగంబులగు వేదంబుల రతావృత్తిబాధాయగాముజేసిన ఫలమునుబొందు మరియు. నీ నేతుమహత్త్వమున నొకయథాభ్యాసంబు పఠించిన వినిన నకండశ్వమేధఫలంబు నొందు ఆభ్యాసయద్వయంబు పఠించిన మానవుండు గోమేధాఖ్యఫలంబునొందు దశాభ్యాసపాతకుండు వినివవాడు స్వర్గాలోకమునొంది శక్రంబుగాడి సకల సుఖములబొందుదురు మానవీతంతో నిరుపదియభ్యాసంబుల పఠించిన వినిన విష్ణులోకంబునొందు శివువదియభ్యాసంబు

బులు పఠించినమనుజుండు రుద్రలోకంబున రుద్రుండుగాడి మోదించుచుండు యేబదియ
 ధ్యాయంబులు పఠించినను విననమనుజుండు చంద్రాగ్రశేఖరుంబొందు యేనరుండైన నీ
 సేతుమాహాత్మ్యంబు సమగ్రంబుగ పఠించు విననతండు శివసాలాత్మ్యంబునొందు ద్వివా
 రంబులు పఠించువాడును వినునతండు విమానవరసంక్తులై శ్రీవసామీప్యంబునొందుదురు
 త్రివారంబులు పఠించిన వినననుండు శివరూపంబునొందు చతుర్వారంబులు పఠించిన
 విననమానవుండు శివసాయుజ్యంబునొందు ఏ మనుజుండు దినదినంబును శ్లోకంలైన శ్లో
 కాధారంబున పాదంబయిన వాకపణంబయిన పఠించెనేని యాదినకృతపాపంబు నశిం
 చు మానవుండు సమగ్రమంబుగ సేతుమాహాత్మ్యంబు పఠనంబుజేసిన వినన నాగ్రంథంబు
 నే నేస్త్రివణింబులుగవన్ని బ్రహ్మహత్యా సురాపానాదిదోషంబులు నశించు లోకంబు
 సంగల సకలపుణ్యంబులు సేతుమధ్యస్థిత చతుర్ద్వితీ తీర్థస్నానఫలంబునుంగల్లు నిందు
 తుంసందియంబులేదు యెవ్వండైన భక్తియుతుండై సేతుమాహాత్మ్యంబు లిఖించునతం
 డజ్ఞానహీనుండై శివసాయుజ్యంబునొందు యేనరుని గృహంబున సేతుమాహాత్మ్య పు
 స్తకంబుండు నాతనికి భూతభేతాశాది భయంబు వ్యాధిపీడలు చోరపాథలు శస్యంగార
 కాది గ్రహులపద్రవంబులు గలుగవు నాతనిగృహంబు రామసేతుసమంబని యెరుంగుండు
 నందు చతుర్ద్వితీతీర్థంబులు గంధమాదనపర్వతంబులు బ్రహ్మవిష్ణు మహేశాది దేవగణం
 బులు వసించియుండుదురు బహుభాషణంబులేల యాతనిగృహంబున లోకత్రయంబువసించు
 యెవ్వండైన శ్రాద్ధకాలంబున నీమాహాత్మ్యంబునం దధ్యాయంలైన శ్లోకంలైన వినన
 నాతండు జేయశ్రాద్ధంబునకు వైకల్యంబుగలుగదు పితృదేవతలను ప్రీతులగుదురు యెవ్వం
 డైన పర్వకాలంబున నీమాహాత్మ్యంబునందొక యధ్యాయంలైన నొకశ్లోకంలైన విశ్రు
 నివలన విననతని కెన్నందు మపద్రవంబుగలుగవు సకల సమృద్ధులుంగల్లు వోమునీంద్రు
 లారా ధూమాహాత్మ్యంబును దేవాలయంబునందైన నది తటాకతీరంబులనందైన ఆర
 ణ్యంబునందైన శ్రోత్రయగృహంబునందైన మరినెచటైన పఠనంబుజేయవలయు మరియు
 ను విమవాయన సంత్రాంతులయందును పుణ్యంబగు హరివాసరంబునందును అష్టమీచ
 శుద్ధాశిదినంబులయందును శ్రావణభాద్రపద ధనుర్మాసములయందును ఉత్తరాయణంబున
 ను నియమపూర్వకంబుగ పఠనంబుజేయవలయు వినువారలును నియమసంయుతులై యుం
 డవలయు సేతుమాహాత్మ్యంబున బ్రహ్మవిష్ణు మహేశులు శ్రీలింపబడియున్నవారీమాహాత్మ్యం
 బు సకలశ్రుతిబృందోప బృంహింబును పకలధర్మ సమృద్ధింబును కృష్ణదేవపాయన ము
 వీంద్ర విరచితంబునై వెలయుచుండుగాన శ్రేయంబుగోరువారలందరు పఠనంబుజేయవల
 యు విశవలయు ఓమునీంద్రులారో యీగ్రంథంబు వినువారలు శ్రావకునకు స్వశక్తిలో
 పంబుజేయక గోభూహిరణ్యది దానంబులుగావించి పూజింపవలయు నతండు పూజితుం
 డయిన త్రిమాతృలు పూజింపబడుదురు వారలుపూజితలయిన లోకత్రయంబును పూ

జీతంబగు లోకంబున యీమాహాత్మ్యంబు పఠనంబుజేయువారలకును వినువారలకును శ్రీరామచంద్రుండు ప్రీతుండై సకల సుఖంబులనొసంగి యంతంబును ముక్తియునిచ్చు పూర్వంబున ధర్మసంపదనుండు వ్యాసమునీంద్ర ప్రణీతంబగు నీమహాగ్రంథంబు వారియ నుజ్జచే నిరంతరంబును స్వపురోహితువలన వినుచుండు.

ఓమునీంద్రలారా సకలశ్రుతి సవ్యతంబును పుణ్యంబగు నేతుమాహాత్మ్యంబెరుంగించి మీరలు నియమయుతులరై నిరంతరంబు సాదరంబుగా బలింపుచు శిష్యులకుపడే శీఠపుచు నుండుండు అని యివ్వీధంబున పౌరాణికోత్తముండగు సూతుండుపలికి మనంబున 'వ్యాసమహామునీంద్రుం డలంపుచు రోమాంచితకేబరుండైయుండి నాసవ్యయంబున శ్రీకృష్ణదైవపాయనుండు శిష్యానుగ్రహకాంక్షచే నచటికరుడెంచి న సూతుండున్న నైమిశారణ్యవాసులగు మునీంద్రులంగూడి వ్యాసచరణాంభోజంబులకెరగి యానందాశ్రు పరిప్లుతనేత్రుండైయుండి సత్యవతీసుతుండును ప్రియశిష్యునాలింగనంబుజేసి యాశీర్వ దించి నైమిశారణ్యవాసులచే పూజితుండై యాసనంబునంగూర్చుండియుండి వారలనెల్ల గూర్చుండనియమించి యిట్లనియె. ఓ నైమిశారణ్యవాసులారా మచ్చిష్యుండగు నీసూతుండు నేతుమాహాత్మ్యంబు సమగ్రంబుగ మీకెరుంగించె యీమాహాత్మ్యంబు సకలశ్రుతి స్మృతీహాసపురాణాదులందెల్ల బహుతరంబును సకలజగద్ధితంబై యుండు నీమహాత్మ్యంబు మాయాజ్ఞచే యుద్ధిష్ఠిరుండు నిరంతరంబు వినుచుండు మీరలును శక్తియుతులరై పఠనంబుజేయుచు శిష్యులకుపడే శీఠపుచుండుండని వచించిన వారలందరియ్యకొని రంత వ్యాసమునీంద్రుండు శిష్యుండగు సూతుంగూర్చి కైలాసంబునకుంబోయె పిమ్మట నైమిశారణ్యవాసులగుమునీంద్రులు పరమసమ్మద పరిపూరిత హృదయులై ప్రత్యక్షంబును పఠించుచు వినుచుండిరి.

ఇది సాగ్రందపురాణంబునందలి నేతుమాహాత్మ్యంబునందు

నేతుస్సానప్రభావమాహాత్మ్య వరనాదిఫలితంబులుగల

యేబదిరెండవ యధ్యాయము సంపూర్ణము.

నేతుమాహాత్మ్యము - సమాప్తము.

శ్రీరామవిలాసము ద్రాక్షరశాలయందు వెలకుదొరుకు గ్రంథములు.

రూ. అ. పై

శ్రీమదాంధ్రభాగవతము, దశమస్కంధపూర్వభాగము, టీకాతాత్పర్య విశే			
స్వార్థప్రతిమాసహితముగలది.	...	4	8 0
డిటా దశమస్కంధము-ఉత్తరభాగము.	...	3	12 0
డిటా నవమస్కంధము.	...	2	0 0
డిటా అష్టమస్కంధము.	...	2	4 0
టీకాతాత్పర్యప్రతిమాసహిత- సీతారామాంజనేయసంవాదము.		1	4 0
తాత్పర్యసహిత సీతారామాంజనేయ సంవాదార్థ సంగ్రహము		0	10 0
శ్రీవాసిష్ఠరామాయణము-ఈయోగశాస్త్రమునందు 50 ఉపాఖ్యానములున్నవి.		0	12 0
శ్రీభగవద్గీత-ఇందులో, శ్రీకృష్ణార్జున, శ్రీకృష్ణార్జున, శతనామస్తోత్ర, శతనామవలి, అష్టదశశ్లోకీగీతా, గీతామహాత్మ్య, అధ్యాయానుక్రమణిక కరన్యాస హృదయన్యాస శ్లోకపాదానుక్రమణిక మొదలగువా			
టిని నిమిద్ది హస్తకోశముగా మంచిపైందుచేయబడినది,		0	4 0
వేమనపద్యములు-ఇందులో 1600 పద్యములున్నవి.	...	0	8 0
అత్తారామశతకము - వేదాంతపద్యములు.	...	0	1 0
మనసానందశతకము. డిటా	...	0	1 0
భూమానందశతకము. డిటా	...	0	1 0
పురూరవచక్రవర్తిచరిత్రము ప్రతిమాసహితము	...	0	3 0
శకరేఖాపరిణయమును అనిమన్యునివాదము వచనము.	...	0	3 0
ఇందువదనయను సుందరాంగికభ.	...	0	3 0
శ్రీరామేశ్వరమణిలీకభల్లు,	...	0	12 0
భగవద్గీతాసంక్షిప్తము	...	1	8 0
శతకంఠరామాయణము పదము- ఇదేసీతావిజయనిష్ఠ.	...	0	8 0
కుసలాయకము. పదము.	...	0	4 0
కుశలవకుచ్చలచరిత్ర. పదము.	...	0	4 0
లక్ష్మణమూర్తి. పదము.	...	0	2 0
అంకాయగము. పదము.	...	0	2 0
దేవునియర్జునులు. పదము.	...	0	1 0

గోపిద్రహాక్షము. పదము.	...	0	1	0
భక్త్యాంగదశనము పాముపాట.	...	0	1	0
శ్రీరాఘవకల్యాణము.	...	0	1	0
శృంగారవేడుకపాటలు.	...	0	1	0
దీపావళిప్రభావము.	...	0	0	6
భక్తిదీపకల్యాణనాటకము.	...	1	1	0
శబ్దనాటకము-జంగముకథ.	...	0	4	0
గోపికావస్తాప్రహరణము-ఇదిహరికథా కాలక్షేపము క్రిందికేమార్గములతో				
ను అనేకఉపమానములతోనున్నవి.	...	0	4	0
ప్రతిహాసహితప్రతికల్పము.	...	0	2	0
ప్రతరత్నావళి.	...	0	4	0

1. పుస్తకములు తెప్పించుకొనువారు అగ్రరూపాయి కలిదుకు పైబడియే యుండవలెను. లేనియెడల- వి. పి. గా వంపబడదు.

2. వలయువారలు ఈక్రిందివిహాసమునకు విడిఅడ్డరములతో పైవిలాసము పోస్టాఫీసు మొదలుగునది స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

3. ఒకరూపాయకు పైబడు పుస్తకములను యేకకాలములో తెప్పించుకొనువారికి ప్రతిరూపాయి 1-కి 1-అణావంతున కమిషన్ యివ్వబడును.

4. ఇదిగాక నేతైననూతనగ్రంథములుగాని యిదివరలో ముద్రించిన గ్రంథములుగాని ముద్రించవలసియుండినయెడల పండితులచే వినిష్కరింపించి పుస్తకప్రతిగాను తక్కువ ఛాన్సీలకు ముద్రించి యివ్వబడును.

ఇట్లు,

జితాపెసల - నమ్మాళ్వారు శెట్టి.

శ్రీరామవిలాసముద్రాక్షరశాలాధికారి.

నెం. 16 రెడ్డిరామునివీధి, మద్రాసు.

10526

